DX 13

Register

Allmänska Socken-Skolorne.

Anmärkningar vid Professor Rabbes Betänkande ang. Skolornas reorganisation, afgifne af nedanmämnde personer:

I. II. Hagelberg Math. Adjunct 98. 99.

Hertfeldt Salom:, Pastor 98. 99.

I. I. Hitzing st. Pastor 112–129;

I. II. Ignatius Carl Anders. Pastor 100–104;

Kollerfeldt, Apothekare 105. 106.

IV. Lagus Jonas, Pastor. 96. 97.

II. Lilienstrand A. G. Pastor 130–137;

II. Mechelin K. J. Pastor 111;

IV. Maximontan Alex, Kapellan 98. 99.

Okände Författare 176–187; 188, 189; 148.–150; 165–175;

II. Schäffer Carl Joh:, Pastor 107. 108.

I. Strandberg S., Pastor 138–141;

II. Streng And. Joach., Pastor 142–147;

II. Ståhlmann Johan, Pastor 109. 110.

Wahlberg J. Kapellans Adjunct 98. 99.

Wegelius Jacob, Kapellan 161–164;

Undervisnings-methoden vid Skolorna, jemte bestämmandet af deras Local: Utlåtande härofver afgifne af

Hellén Herm., Pastor 195. 196.

Reckman J. Pastor 191. 192.

Ringbom Carl H. Provincial Läkare 197. 198.

Sumelius J. Johan, Pastor 193. 194;

Handlingar rörande Skole-Stadgarne 199–250;

Anföranden lill Lärare Conferens i Borgå och Nesbyn, ingifne af

Ahlgren Johan Ephraim, Studerande 251–254;

Aspnelæus Nils, Pastors Adjunct 284–287;

Blom Johan Vilhelm Studerande 275–277;

Collin Abraham, Nådåns Bedikant 255–257;

Danielsson Erik William, Pastors Adjunct 278, 279;

Fagren Frans Fredrik, Pastors Adjunct 258–260;

Grönfors Mathias, Lärare vid Nesjaby Skola 280–283;

Rangelius Erik Vilhelm, Pastors Adjunct 261–266;

Alphabetisk Sockne Skolorna

——— Ansökningar till Lärarebefattningarne vid Skolorna i Birkala och Messuby ingifne af
Sumelius Carl Georg Napoleon, Studerande 288-290;
Karsten Ehrenfr. Kapellans Adjunct 267-274;
——— Ansökningar till Skollärare tjensten i Birkala, ingifne af
Alander Magnus Edvard, Predikant 327-330;
Snellman August, Candidat 323, 324;
Sumelius Gustaf Oscar, Kapellans Adjunct 325. 326; 331. 332;
——— Ansökningar till Skollärare tjensten i Kaningasala ingifne af
Bergroth Emil Ferdinand, Pastors Adjunct 298-300;
Boisman Oscar, Pastors Adjunct 301-303;
Grönström Johan, Pedagogy Substitut 296; 297;
Ingman Anders Henric, Pastors Adjunct 304. 305;
Polvander Petr Alexander, Kapellans Adjunct 306. 307.
——— Ansökningar till Skollärare tjensten i Messuby ingifne af
Aulen Jacob, Candidat 349-351;
Danielsson E. W. Nådars Predikant 316. 317.
Heikel Carl, Pastors Adjunct 309-311;
Hiden Henric, Nådars Predikant 346. 347.
Forsman Carl, Privat Lärare 338-343;
Jungberg Josef Isaac, Philosophiæ Magister 318-321;
Juselius Nils Jacob, Pastors Adjunct 344. 345;
Nemell Frans Petr, Pastors Adjunct 335-337.
Snellman August, Candidat 312-315;
——— Domcapitlets utlåtande öfver förenämnde ansökningar 291; 293; 322; 333; 348;
——— Domcapitlets Mem: ang: Prostmannen Johan Wilhelm Blooms entledigande från Kaningatjensten i Messuby 308;
Allmänna Testamentet. Handlingar rörande detsamma 68-78;
Kattanpää Landtegendom.
——— Förslag till regulerandet af Hushållen N:o 1 uti Kattanpää egande enskiftning för återstående böjesställning 1-17.
——— Enskifts Lath. Lagmans yttrande uti förenämnde förslag 23;
——— Förlikningsafhandling emellan Kusk. N:o och framlidne öfverste Leijonankers arfvingar ang. N:o 1 uti Kattanpää egande enskiftning för återstående böjesställning 65;
——— Länne Spannmåls Magazin. Landth. Lmb:s Tavastehus Län Mem. 52.
——— Hr Stats Secreterarens Arnells Mem. 64;
——— Lagmannen N. J. Idmans Mem. 80;
——— Committerades Redogörelser öfver de af N:o 1 begärda medel till enskiftet för Kattanpää underhafvande, samt de vidtagne domen verkställde arbeten 29-40;

Kattanpää Landtegendom

——— Anmärkningar om underståd för Kattanpää underhafvande ingifne af
Idman Nils Joh; Lagman 40. 41. 42. 48. 50. 54. 58, 27;
Reckman J. Lektor 43. 46. 53;
Sumelius Petter Johan; Nyttobonde 51;
——— Ansökningar om understöd, ingifne af nedannämnde Kattanpää underhafvande:
Tietäre Jöhan Johansson, Torpare
Kitula Elias Mattsson dè
Korpi Johan Jöransson dè
Mickola Johan Johansson dè
Tanhuanpää Gustaf Henricsson dè
} 18-22;
Hänneri Johan, Landbonde 60. 61;
Jaukola David dè 55-57
Johansson Carl dè 24. 25;
Mazjila Matts Mattsson, Torpare 90-94;
Mattila Henrik, Landbonde 60. 61.
Perolla Matts, Landbonde 55-57
——— Idman N. J. Lagman Anmärker det han tillhandlat sig Kattanpää egendom 27
——— Redogörelse öfver utdelning af beviljadt understöd 47-49;
——— Förklaring på Kattanpää underhafvande och godkänt underlydande tägenheter 84;
Snäre & Co Capt: Mem. ang. inträffad missnöjet 26.

Inv. d. 18 Maij 1832.
d. D. förd. i Protok. remitterad till Ek. Utsk.
d. 23 Maij: Ek. Utsk. bifallit Utlåtandet, som åtföljer.
d. 18 Sept.: Ek. Utsk. förd.
d. 1 Oct. i Protokollet lagd på bordet.
d. 1 Nov. Den ytterligare på bordet.
d. 1 Den å öfra Justitiekansl. Memorial.

Till Kongl. Majestät Nådigste Konung och Herre.

Sällskapet anhåller jag ödmjukast att få anmäla en angelägenhet, hvarvid jäfvad Kongl. Maj:ts Nådiga fördel, som ovan egen är fästad. –

Den fråga på hvilken jag ämnar utbedja mig att få vända Kongl. Maj:ts uppmärksamhet angår hafva återstående Konungskillingen för Blattangsa, som ännu är obetald, och till säkerhet hvarför Kongl. Maj:t äger förskrifningen af d. 17 Dec. 1804 å 25700 RD:r, samt depa i Egendommen intaknad;

och

och förhvilka jag jämväl ansvarar
Ägare och Disponent af berörde E
genderna ansvarar.—

Enligt ordalydelsen i förlikningspunkten af d: 6 april 1817 emellan Kongl
Hushållningssällskapet och min af
Man Hr. Patr. L. G. Lagren inhämtas, a
den, på annat sätt pårligen afgjor
och mycket omtvistade frågan, hvilk
omständ dem innefattande halfva
köpeskillingen egentligen var, bleg
därigenom nå det sätt afgjord, att i
händelse den genom Låntagarens förs
melse Komme att till Kongl. Hl. h: S
inbetalas, skulle i stället årligas, men
att årliga Räntebeloppet skulle gälda
efter samma nominal Capital Banco
sedlar.—

För denna skuld årlades Räntan
intill 1806 årligen med 15 42 RDr
RGsdlr, men därefter intill nu, har
den blifvit årlagd med samma belopp

i

i Bancodlr och detta med anledning af
hvad Kongl. H. h: S:t förbrade, och min
Man, med värkelig upplysning medgaf.—

Som ett förhållande där förenige Ägaren
de första 11 åren åtnöjer jag med att upp=
bära Räntan å ursprungliga Capitalets
nummeraire, som vore detta bestämt i
RBdlr, emellan Kongl. H. h: S:t Herrar
Ledamöter skulle ge anledning till ytterand
af olika meningar när fråga först upp=
stod därom, att Räntan skulle erläggas så=
som vore detta Capital nå en gång för=
vandlat till samma Nummerbelopp
i Bancodlr så ventilerades denna fråga inom
Kongl. H. h: S:t den 1 augusti 1806, och
genom ballotering beslöt Kongl. H. h: S:t
att Räntan därefter skulle utkrafvas i
Bancodlr eller med 50 Proct förhöjning emot
hvad den förut influtit hvilket skuld=
elenären efterlefvas till undvikande af rätte=
gång.— Af Protocollet för nämnde dag
inses, huruledes det då var fråga blott därom
att afgöra huruvida Capitalet borde ut=
ses som Bancodlr eller Riksgäldssedlar. alldeg

Jattes

då i fråga af någon Ledamot att de
skulle vara Skiljer.—

Uhuru jedermera förklarat för sig
har denna fodran det ogtadt ej u
tat Kongl. H:h. St mera än ett lika
Capital uti jorden, och alldenstun
Capitalet på något annat vilkor a
Kongl. H:h St eller kran erhålla
än det, att ägaren af Stallarerna fo
summan att, innan tre månader e
ter förfallodagen, årligga Räntan
och däremot Ägaren af Stallarna ma
framför allt, göra sitt yttersta, att
endavika denna förbjudmedel, så jor
medförande kans totala ruin, så h
mer dettas förhållande kvisfels ut
att i en framtid oafbrutet förblifva
oförändrat, och Kongl. H:h. St a
äga en blott fiktiv skiljerfodran
som delar det juridiska fadelmyn
haftiga förbjudning; samt innehaf
varen af Stallarna att befaras af
en olägenhet hvarmed intet annat a

Sysslas

Eller vinnes än correcta inbetalningen
af den årliga Räntan, kvartill många
andra lika jätina utvägar gifvas,
och kvilkas jag anser mig aldeles icke
behöfva vidröra.— För att få detta
förhållande ändrat, samt nå det jag
må veta mera bestämt hvad jag är
skyldig, (hvilket ojemnerhet i förhål-
lande till någon möjligt vis blifvande
Köpare af Egendomen vore nödvändigt)
och Kongl. H:h: Sällskapet, så fri
sida, må kunna i landets gångbara
mynt, hvari jag förmodar att Kongl
H:h St har sina flesta årliga utbe-
talningar, mena bestämt fastställena
sina tillgångar, är jag beredvillig, för
den klarhet jag i denna affaire
önskar och vågar hoppas vinna, att
göra en upprättelse.

I följd af ja vål af hvad ofvan är
anfördt, som däraf, att det förslag jag
ödmjukast utbeder mig att få framställa
är bestämt förenligt med Kongl. H:h. St

Egen

Regerot

Egen fördel, tvingas jag att Kongl. H. h. St:s lika med mig hälder stryka je denna fak vara oprecisa uti sin Kornligt bestämmda grunder än a den längre skulle, såsom sjelf begär varit händelsen, bero af bestämbara svenska sedelmyntets oscillationer. En längre erfarenhet har visat, att Svenska sedelmyntet varit och är underkastadt jämn försämring, emot Rysska Riksens, tongifva tider varit stabelt, och om hvilket förhållande all anledning finnes. Af detta skäl i förening d att det otvifvelagtigt måste vara mänligare för Kongl. H. h. St:s a ha sine län, så till Ränta som Capital, bestämde i Landets gång mynt fort, då därav följer så många fördelar för Kongl. H. h. St:s, tager jag mig friheten att vördsammeligen för slå Kongl. H. h. St:s följande villk 1mo Anhåller jag att nu först så medela att det project jag i ödmjukhet ämnar

underställa

5.

4.

underställa Kongl. H. h. St:s är att bestämma ett annat Capital som lämnade Kongl. H. h. St:s en större Ränte inkomst, efter de grunder jag härnedanföre beder mig så anföra. Jag önskade lifvväl innan jag anmäler mitt förslag såsom en deduction skall söka om omsättning Svenskt till Rysskt mynt, att så Kongl. H. h. St:s så framma, den högsta norme jag tror mig böra lägga till grund därföre.

Som Kongl. H. h. St:s nu uppbär 1542 Rdr N:o Sedlar i årlig Ränta för jus tekrnade Godran 25700 Rdr, jäfnes i Svenskt Mynt, och följaktligen lån tagarens skyldighet därutinnan är lydelse, anser jag, för att kunna lyckta göra den klaraste framställning af saken, nödvändigt, att, då å ena sidan Kongl. H. h. St:s noga och säkert vet hvad Det nu har att i Ränta på räkna af det ifrågavarande Capitalet, jag bör å den andra, äfven bestämt sa hvad vilkor jag i ödmjukhet erbjuder,

refererade

refererade till de förut existerande, hu
förr jag hoppas, att Kejserl. Kgl. h. S:t
ej ogillar grundsatsen att förse fo
klagovis uppgifva det nya Räntebär
Capitalet i Jemna mynt emot svar
Kejserl. Kgl. h. S:ts nuvarande rättighet
bestämd, nå det ju mycket tydligen
nå kunna ses huru stor Kejserl
Kgl. h. S:ts förlust jämförelsevis är, gen
bestämmande af en större Räntes
gifvande Summa, och således, efter
denna jämförelse, den århållna för
mån ju mycket klarare framstår,
hvaremot det visserligen blir förk
sällskapet af större vigt i stället a
hvad förut anfördt blifvit, att, jeda
öfverflytta det i Landets gångbara
Mynt. För min del skulle jag
hälsa, att få de nya villkoren ut
falla i förenskt Mynt, nå det jäm
jag nu ödmj. anhåller att få framstäl
nemligen: att jag skulle afstå
Kejserl. Kgl. h. S:t en ny lika Bindand

Förskrifning

förskrifning, som den Kejserl. Kgl. h. S:t
nu innehar, emot utbytte af denna,
men utfärdad Capitalet lika Förlies täcken-
de RD:r Banco jedlar, för hvilken
summa, dess för hundradet årligen skul-
le gäldas, istället för att nu Kejserl.
Kgl. h. S:t utgjord Räntan för ett
förutsigt trehundra RD:r Sp:r, mind-
re Capital. Sedan denna framställning
till vinnande af klarhet blifvit gjord
så kort som möjligt, nå det jäm-
förelsen mellan förra och nu erbjudna
villkor må vara så mycket mera i
ögonen fallande, anser jag mig kunna
lämna detta Monument.

2:do Som jag förmodar att, i händelse
Kejserl. Kgl. h. S:t behagar gå in uppå
förslaget, Kejserl. Kgl. h. sällskapet
såsom afseende därå, att så Capital
och Ränta utgifvas i Landets Mynt,
skulle jag, om Kejserl. Kgl. h. S:t så
ästhar, äfven afstå förskrifningen, mot
hvilken (den gamla) skulle utbytas, så en lemna i

Kejserl.

i Kejserl. Ryska Hfve Assignationer
svarande mot trettiotusend Rbl:r Ban
sedlar efter närvarande Cours 345 Rbl
sjuttien Rubl; som Saledes gör Fyrtiatta
Tusend Rubel Kejserl. Hfve Assignation
för hvilken Summa Sex procte årli
=gen Skulle till Sist Juli Betalas
gäldas med tvåtusend åttahundra åtti
Rubl. Samma mynt, hvarigenom
Kejserl. Ju:di H:n Sällskapet twanje
är förökar sin Räntetinkomst
med 413 Rubl. Hfve Assignationer.
Och med denna årliga vinst kan
en gång Capitalet vårdeligen erhål
lit det nu blott nominella Belopp
i Silfver, hvaremot troligt är, att
det, om Saken förblifver i Samma
Skick som hittills, kostar att
hemta i Wärde, ehuru det bäst
sken af att vara Silfver Capitael
Vid kommande den Januarii
Kejserl. Ju:di H:n Sällskapet önskar sig
förekomma, att Räntan ordentligt
och i laga tid måtte erläggas,

Kan

6.

kan detta nå flera Sätt ärnäs, och
hvad kan väl betrygga detta, än det
bestämmande, att, om försummelse i
Räntes inbetalningen (innom förut utsatte
Termin) inträffar, måste hela Capitalet
med upplupen Ränta anses uppsagd
att betalas i den Mynt sort den nya
förskrifningen utsäger, Jämkerligen
vinner Kejserl. H. H. S:t därigenom
fullkomligt sin ändtan att se sig
betryggadt för all försumlighet i detta
fall, jämväl, då twist om andra
delar af denna Sats, efter en sådan
förändring och ömsesidig öfverenskom=
=melse i klara Termer, aldrig kan in=
träffa, då den slutteligen kommit
nå sådan sats, att mera ingen tve=
tydighet däri existerar, och då Vid=
=koren ej inbära i sig en bestämd
omöjlighet vid utförandet, såsom fallet
förut varit, varå några exempel gifvits.
Åbo d:n 18 May 1832.

Carl Chr. Lefrén
född af Ekenstam

Utdrag ur Kongl. Finska Hushållnings Sällskapets
Protocoll för den 1 Augusti 1806.

§ 2.

Med anledning af §5. i det nu justerade Protokollet föreby Sällskapet till slut
hos sig anmodat den af Sällskapets Skattmästare Herr Professoren Doktor Nyberg vid sam-
mankomsten den 6 Februarii nästl. afgifna, af mycket stort värde, förklarade, om mycket
stora brist i Sällskapets Kassa; Så anser Herr Professoren och Riddaren af Kongl. Nordstjerne-
Orden Johan Gadolin, såsom Sällskapets Ordförande och Revisor af den 17 December
1804 gifna förnyade föreställning för Kattunpåsen Egendom uppbäras bör den allenast som
ena Intresse är i gångbart mynt förklarad. Denna åsigt hade Sedermera blifvit be-
kräftad i Utskottet hänvisad, hvilket också deråfver, såsom detta protocoll för den 30 May 82
innehåller, afgifvit det betänkande, att, jämlikt alla de handlingar, som dertill voro
att anse, Summan hvarför det i frågavarande Intresset borde afgöras, vore Banko, och
derjemte ingen annan mynkkort för de månvarande vore gångbart än Banko, hvarför
åtgärden skulle blifva den rätta och rättvisa; Samma Intresse åtgärd skulle i Banco
till det halfa beloppet uppbäras.

När Sällskapet nu förordnat hr Professoren Nylander i detta ämne, uppläs Herr Professoren
Gadolins Skrifvelse, och införandes hvilket Protokollet följande.

Vidare.

"Det Professoren Ahlman, med dem i hans Testamente anförda högsta värdesummor
uti Kattunpåsen Egendom, eller 50000 R eldrig kommat i Sällskapets mynkkort är
Riksgäldssedlar; Jämväl har ännu ingen Resolution, ärde ens Kongl. Hushållnings Säll-
skapets Svaranden Kontrapartes Sökt bestridas; och deraf följer ännu: att han ikke
heller hör äga förfallodag, räknadt mera, än 6 procent af Summan Samma, i Samma
mynt. — Att åtnjuta det värde, som Sällskapet ombud, Herr Professoren Ahlman de-
dermera, genom dettas noggranaste kalkuler, på Sällskapets egna vägnar utrakned:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

öfver bemälte Egendom, åfvenledes skulle utgöra samma slags nytt, är lika så oft
som det förra; och att Sällskapet skeft, kraftigt vant försvarsgått om dennas fa-
del har Sällskapet ganska ofta under sina processer, men försvämligast i sina enskild
besvär, öfver denne Hofrättens dom, angående Legatariens berättigande, så högtidligt
klarat; att just dessamma blifvit anförd, såsom det villkorligaste skäl hvarföre Le-
tarierne borde ålagas med meranämnde nytt Värd i syna de äro eftare; med sför-
lig wißhet kunna slutas: Att Rådet Assessor Ahlman, Auditör Colmans och Vå
Residentvenige Sällskapet för egen del, den tiden da Wattanjåå handlen vanklorna
verkligen ansåge vagra och semtlie Byssenes Riksdaler i Riksgäldssedlar, såsom den
högsta köpeskilling, hvilken för samma Egendom kunde ernås: och när saken
sannerligen så förhöll sig, så frågas: om det möjligen kan tänkas: att någon enda
förständig Sällskapets Lidamot, skulle gifft i samma vefnad, kunnat falla, på
tanken, att för ens värna af nyssnämnde verkliga värde, genom agiotering vilja ag
denna betalningen till en verklig summa af 57,800 Rd Riksgäldsmynt, hu
i alla tider ock alla affseenden skulle anses och behandlas, såsom den enda och rät
köpeskillingen? — Vidare har ingen menniska hyst en sådan mening, utan den
har Sällskapet, och Inga ensen och 15te punkten af köpekontraktet tydligen vi
att det icke ville hafva mera än 54000 Rd Rgs så vida, vid köpesummans b
stämmande del da för sådan, och ännu i denna dag, varförvändelsen afskuttad
del Banko, hvarefter i afseende till det hela eller någon del af berörde summa
bifvit tillagt; och denna mening befästes än vidare i 3te punkten, genom de
der anförda märkvärdiga förhållanden vid köpeskillingen; 2ne hälften, hvarof
ena, mot alla naturens ordning, alldeles kan vara större än den andra. — Den an
han, såsom ett Värderingsskäl, för den summa jag ofvan har anföras: att Sällskap

sakens tvärsemot och nu beskrifna skick, omöjligen kunnat ägt den mot sanden förnuf-
vakl stridande oriktigheten, att låta två Sig för Wattanjåå gård, på en gång utbetala
förenämnde stora och enorma summa, om akordet varit att båda köpeskillingen ge-
nast efter handlens afslutande skulat erläggas. Af allt detta är således, såsom jag förm
dar, tydligen bevist: att det omgifna kunnat vara, för att i en kreppvändning, hälsan för Sig
en behörig wißhet, utan heller för att öfver all hörsa betunga en köpare, hvilken efter Sällskaps
kamrärs tala, sparsam borde bräras än prisas, utan i hvil annan affigt, som Säll-
skapet förbehållet Sig att en del af köpeskillingen skulle anses som Banko- och denna af
fekt, byggs i handlingarne öppen för allas ögon, der denna å ena sidan, mera den belys-
liga försvarsen bevist, än vederade, och alla efterkommande innehafvare af Wattanjåå
gods tillagt, att vänligen, så länge dem behagar, behålla denna del af köpeskillingen
innestående, utan att någonsin kunna tvingas till utbetalning der af; men gifft af denne
anledning, och på det samma berörde frihet, utan mätte i ens framtid, vid flutlig
disposition, till Sällskapets skada kunna missbrukas, har å den enskra sidan, för denna
de illkor bevist behöfligt, samt i köpeafhandlingarne införd, vilkoret huru annars,
lätt kunnat varda blott skäl, för den förtrollige handlaren, utan vederlikemma ande
tvingfig ägare af Egendomen, efter 50, 120, och hvarfre ännu flere ej förlorat, hade
erbjudit Sällskapet betalning af sin skuld, i ett afspänget och aktades adeglest mynt;
men nu är denna skara, genom vidt skiftande omständigheter, endast genom det dragel: att Sällskapet
för framtiden, utfått ett annat räkneverde, än det nuvarande effektiva, på den en-
gendom, som med svenliga villkor blifvit försåld. Och tillåtas är nitförlagan nog betydligt

---

afskrifliga uppgifter om historien af denna sak, dels och gifna
men äfvet af henne.

Under de 19 år jag haft äran vara Sällskapets Secre-

och ganska lättvindigt, för att vara Sällskapets andas ändamål med denna åtgärd
utan att dervid behöfves inblanda någon anstalt till enskildtes af Herrn Consul för sin
vedkommande, än i öfrigt välgörelsens och Sällskapets sjelfva rättvisa. — Att skola
nämnde länke vänd allmänt rådande i Sällskapet, skulle än vidare af de skäl som
förmälts ännu blifvit mistyda, då ock alla skrifter som i begynnelsen derom förut
endast säges att den innesluten Regeringens skulle anses eller Berättas såsom Kon-
ung emot skulet, för ombyte och korthets skull, nyttja gånger blifvit utförd: att den samma a
ka, och så när äfven kopiaren, ehuru allthid efter gifna formulärer, på ett par skilna
mon som alltid emot mellankommen öfverenskommelse, dertill gifvit anledning; så
här det ena ord det ena som till andra, och vilkelsen ibland denn blir för kopiaren svår
när de efter Janning och sakens natur förklaras. — Öfverlyssad härom, bifall han
skull, så mycket hellre; utan tvekan, dem proponerade kopiæ berättigen, af den
lyst ännesämde kapellskillingen, som efter hans tanka, knarken han, eller hans e
trädare, någonsin kunde befaras draga, för än de sjelfve anfage såsom förman
de, att betala lönet, än att täta det invasta. — Men att i afseende på att sådan
byggnade, eller kulkew annan förbindelse, som icke grundar sig på någon sa
gången, ettryckligt inbördes öfverenskommelse emellan kopiaren och algaren, erfara anfage af
nämnde, öfver gårdens vanlig andra förhyrde famma, såsom han tiv vanlans b
råkande, det kan jag för min del, icke anse såsom rättvist. — En del af m
skäl härtill, än val redan anförde; men för sammanhangets skulle upprepas a
och än att Assessor Ahlman sjelf anstält vanlig vanlig i Rikegäldskontoret för ett
gital af 50000 Rikdaler, såsom den högsta möjliga famden, till hvilka sin disp
han; att 54,000 Rikdaler famma mynt, vant den förste kapitalsamma, som
skapet, efter nogaste granskning, blott sig rimligen kunna begära för egendo
att förbehållet om den innesluta delens berättigande: Vanes, endast efter
Sällskapets säkerhet, om ett bestämmet värde på sitt län, i en afstyfven fa
att Sällskapet såsom synbart arbetar sig, hvarken mera, än köpet effektu

genom förhöjning af vanlan på berörde län, förskaffa sig en oskälig tillökning i sina
inkomster, ej heller tvert emot Testators uttryckliga förklaring, skulle kopiaren ur stånd,
att hafva sin nödiga utkomst. Detta allt gälar, efter min öfvertygelse, grafvar mycket,
men då dispositum i köpekontraktet, samt alla de öfriga afhandlingarne, eldelas endast
annat belöng, angående vanlan, är jämkat, en att den skulle betalas i gängbart mynt,
då detta gängbara mynt, den tiden anträdagen var Riksgäldsedlar; då skulde vanlans
afbetalning med skarfva skillnad för ett Rankolån, var sjuka länds förfa uppkommelse
efter sjuåringen fullkomligen lagligt; då samma lön till belopp och egenskap, så
lemnats icke undergått den minsta förändring — då icke heller i någon af förekomna
handlingar, att ens ord nämnes, om möjligheten af en framdeles skedd ändring
i samma betalningssätt; så han väl af allt detta icke skolat annat än att En
dreise tjänstes, allt skuldigt så länge länet innestår, hvilket på samma sätt
och på enahanda grunder, som den engång efter begge kontrahenternes inbördes
öfverenskommelse blifvit bifall; Och detta så mycket mera, som icke heller den
minsta anvisning i papperen är gifven, till någon kännes, då en förbjudning i vän.
hon skulle kunna prognoseras, hvarföre ock, alla beslut i denna delen, endast
blifvit verkningar af ett obefogadt godtycke; så ända ingalunda realisera
författningen hon haft någon återgående verkan på denna sak. — Men tänke
är förden skall komtegiet skall så länge Riksgäldsedlar existera; så betalas ränta
å 6 procent derred, för Wang Underhållning Sällskapets i Kattarp en Egendom
innestående Län; men så snart dessa sedlar, engång alldeles upphöra; så erlägges sam-
mas ränta, i det direkta kommande gängbara myntet — Vanke; — likväl, i så af sam
ett

atskilliga uppgifter om historien af denna sak, dels ock ytterl
mera äfvet af henne.

Under de 19 år jag haft äran vara Sällskapets Secre

...ved Sparen anförd ett, med i ahllagande af dehe Hafsfölle förhandlingen emellan Borg... ...vide nya Poster: det ena säga: ett 4 procent belopp af det Förmedl. Hagel i Skatt... ...procent af det Förra. Denna Summa man tanka, har jag ock, utom för den ovillrufna Sk... ...som jag efter mitt begrepp, bör hvara emothalla, såsom i afseende på Sahlskapets ega... ...vederlagsel, ansett mig pligtig, att omständligt uföra, på det att Summa argumenta... ...som i ofles en förklaring, blifvit använd emot Landt Fiskeriets Sahlberg, icke matte i... ...motsatt mening nyttjas emot Kattegatts Fiskeriet.

För öfrigt ab som hela denna fråga är så beskaffad, att hon aldeles förut... ...öfverenskommelse emellan 2ne Kontrahenter, så förmodar jag, att Sahlskapet ha... ...icke lär vilja antaga egenskap af Domare: i sin egen sak, utan hellre, genom gedvu... ...förening med den andra parten, söka förekomma en process, som kan bli ha... ...besvärlig kostsam och besvärlig. Ske, den 1. Augusti 1806.

Alfsving.

I anledning hvaraf Herr Professoren Doktor Haartmans uppsyn och afgaf följande

Till Protokollet.

I anledning af den fråga, som hos Kong. Första Kammaren Sahlskapet... ...gäste, rörande beräkningssättet af det intrasse Herr Lefrén till Sahlskapet för ett... ...för den hos honom eller Kone Pensionerat Herr Öfverste Leijonankar än innestående... ...resterande kapitalsumma för Kattegatts Egendom, skall jag utan min att så... ...protokollet framföra mina enskilta tankar, dem jag med åtskilnad af alla... ...hvilket underhafter Sahlskapet upplysta begärande, skulle magen betydelsefull... ...i detta mål förekade och numera bragte handlingar kunnas förebära, eller om var... ...personer, skall för det de hvarje är blifvit åtgrades till sitt belopp, fattat under... ...de vore, då handeln om Kattegatts Egendoms afstöt, vore det i min tanka det...

...fall, då jag utan företrädelse skulle bro mig vara berättigad, att i fallet den tillagda... ...gränsen hvilken Herr Öfverste Direktören Alfsving i sitt utum uttryckt. Ske då omstän... ...dighetorne lyckas ålemissone mig häremot fullkomligen försvarandes, anser jag mig icke kiffan... ...digt, att för mitt yttrande uppsöka andra grunder än dem, hvilka äro öfverjaktige i från... ...ordalagelsen, i de afhandlingar hvilka beskämma förhållandet af den i fråga varande kö... ...spellering, jemförd med hvad de i detta afseende utförliga författningar föreskrifva, samt de påföljder, hvilka af ett motsatt yttrande skulle otvifvelaktigt förflyta.

Den första omständighet, som, i afseende å denna fråga förtjenar min uppmärk... ...samhet är tjenstens beskaffenhet af den för Kattegatts betingade köpeskillingen... ...54000 Rd hvilken tjenst hvarvid betraktat bör bestämma, hvad afkastning man deraf bör kunna göra på, denna tjenstes innestår eller min bonde blott en numerair, hvars egentliga belopp blott genom evaluation blir ett i Sverige enfaldt godkänt mynt, Banco Species, kan mogare bestämmas. Att så förhåller sig synes mig ö... ...vervägelsegrund följa af jemnförelsen emellan Kong. Första Kontoarets Sahlskapets beslut af den 18 April 1801, såsom det synes intaget i Protokollet under samma dag, och annan anmärkt Annexen i Ske Tidning N:o 36 i sina helfter af årgången 1801, Auctions protokollet af den 4 Augusti 1801 Sahlskapets protokoll för den 8 oktober 1801 Köpekontrakt med Herr Lars G. Lefrén af den 2 Januari 1802, Trans... ...porten af bemält kontrakt på Herr Öfverstes och Riddarens Leijonankar af den 2 Januari 1803, samt köpebrefvet i fallet på bemält Herr Öfverste, af den 6 Nov. 1804, hvilka handlingar synnerligen bland de brukte under pag 52, 55, 64, 67, 74, 76, 79. På dessa skäl torde ansökningen att helften af den numerairen Summan 54000 Rdr borde med Sahlskapets afskrifvas, synes det ock redan skäll, och att den an...

...skälliga uppgifter om hvilkorein af dennas fråga, dels och yttra... ...mera äfvit af henne.

Under de 19 år jag haft äran vara Sahlskapets Secre...

den hälften, utgörandes tillsam 27,700 Rf Courant Banco beräknas, samt såsom
stadt köpeskilling, likväl med afdrag af den ränta där återstående Banko-skulden, har
så länge han den åtnjutandes, så innefattar det denna innestående köpeskilling med in
mellertid kan till fast numerair Silfvers anses såsom Riksgäldsedeller, och af Kö
rän sjelfv icke blifvit så ansedd, inhämtas ej mindre af lydelsen öfver den Ban
skuld hvarför Fastigheten är Egendom häftar, och hvilken i Banko ej i Riksgäldsed
till sin fulla numerair blifvit af den resterande köpeskillingen afdragen, än af
skuldebrefvet, som under den 17 Dec 1804 af Herr Öfverste och Riddaren Leyon
ker blifvit till Sällskapet afhändigadt och för hvilken resterande köpeskilling öfver
25700 Rf Species Banco de förfallne Egendomarne blifvit vederbörligen intabulera
såsom detta kan af de tryckte handlingarne pag 81-83 närmare inhämtas. Af de
skuldebrefs ordalydelse följer, att om någon sådan omgifvelse möjligen skulle in
de köparen eller dess rätte innehafvare, skulle denna sin räkning vid inbetalning
mederlagt resterande köpeskilling, denna inbetalning ehvad den vore donationen
förmån eller skada icke skulle kunna göras i något annat vare sig verklig eller
presentation mynt än verklig Species Banko. När det följande synes vara öfver
öfverdt, att den innestående köpeskillingen, för hvilken Herr Lefrell kommer a
såsom gälderär erlägga lagen ränta, enligt skuldebrefvet utgör 25700 Rf Spec
Banco, följer dernäst att utredas, hvad grund vid contractets beräknande i enlighet
rättvisa och billighet bör följas. I afseende å rättegången anser jag förbindelsens
lydelse i enlighet med lag och författningar utgöra den grund hvarefter åran bö
bör rådja sig. Denna förbindelse, sådan den synes i de tryckte handlingarne
lagen, ålägger gäldenären att för det bestämda kapitalet erlägga ränta med 6 p

hundrade årligen i gångbart mynt. Huru räntan användas kan utgöra 6 för hund
drade, är om denna ränta erlagdes i Wanemynt, eller hvad annat gångbart mynt
verklig eller presentation, som helst, men oaktadt till Banco, efter den Covent
Agio, som genom författningarne synes bestämdt, kan jag för min del ej inse. Jag
skulle med gångbart mynt kunna förstå såsom Riksgäldsedeller till samma numerära
belopp som Banco, kan jag ej annat finna, än att detta uppfylles fullgjord med det
skäl skulle hafva ädnyttjat sig den välförtjenta befrielsen att hafva handlat aldeles
all slags calcule och utan alla kännedom af det förhållande som i alla hän förä
fallet emellan fastställda penningsorter. Genom en sådan förklaring af gångbart
mynt, skulle den resterande köpeskillingen i Species verket blifvit, ifrån 25700
Rf Banco, reduceras till 17,133 3 Rf emedan de för förenämnde 25700 Rf erhållen
de 6 procents ränta i Riksgäldsedeller, efter numerair beräknande skulle göra
1542 Rf, men i Species verket efter Realisations författningen icke mer än 1028
Rf Banco som är lagd ränta à 6 procent för ett Kapital af blott 17,133 3 Rf Mo
Sällskapet skulle således i sina bestut och afhandlingar med Kopparen blott velat parodera
med en Chimerique köpeskilling 8566 2/3 Rf Species än den i Species verket, i afseende
på den deraf utgående ränta kan eller bör beräknas, hvilken skrifva af circonstan
jag för min del ej ser mig hafva skäl att hålla på att samfund sammansatt af så hä
ka och upplyste medlemmar de där i från vår dessa allmänhet sökt icke anlyc
ådaga sig den misstanke att hafva velat på ett så enfaldigt sätt illudera en god
Medborgares förfarning för det allmänna bästa. Slutligen anser jag vara otvifvelaktigt,
att de ordern gångbart mynt är på goda skäl utfärdade såsom en lindring för
gäldenären i jemförelse emot den stränghet som i afseende på kapitalets åter
betalande i skuldebrefvet hemmo ålagdes. Ty ehuru kapitalet icke kan anordnas att
återbetalas än i Species Banco mynt efter det inhemska värdes och valör som tid

ytterligare uppgifter om historien af dennas sak, dels och sjelfva
mening äfvensom af henne.

Under de 19 år jag haft äran vara Sällskapets Secre

fors Länder Vanes Ejendo Tiksel den 2 Jan 1802 agde, förunnas gäldenären den
man, att erlägga räntan i gängbart mynt, men N:o 6 för 100de för kapitalet
det nu säger, i hvad gängbart mynt som helst, antingen Dukater, Riksgälds eller Vanes
mynt dock så, att den erlagda räntan utgör verkeligen 6 procents ränta för Capitalet. Ty
des Kongl förordningen af den 16 Martii 1792 rörande enkrefso beräkning för
kapitaler i Vanes belägne Riksgälds Sedlarnes valör till likhet med Vanes, borde
Säljaren, i stöd af mindre af denna författning, än af dess eget vidtagne bolfast
lags protocollet af den 15 april 1801 åtnjuta med 6 procents betalning efter nu
Capitals beräkningen, i Riksgälds Sedlar, enhet dess detta förordnande genom en
nare författning blifvit förändrat. Och som detta verkeligen skett i mindre
mon Kongl förordningen af den 15 Juni 1800, som bjuder, att Intresset för
Capitaler ehuru förut gjorde 6 pct, borde i Vanes utgå, så vårt det vore för
Landtagarena att ifrån sina Län ute blefvo oppsagde, än genom Kongl förord
gen af den 4 Nov. 1802 angående realisationen af Riksgälds Sedlarne, hvarest der
vid vore ute liquidationer emellan gäldenärer och Borgenärer hvilkens utfall
8 å 10 procents rabatt emot numerarien, följer äfven deraf, att det i
varande Intresset bör af Herr Lefrein i Vanes à 6 för hundrada erläggas, ty
dock obetagit, att enligt förenämnde författning härvid följa må af Riks
Sedlar med afdrag af 50 procent, deraf han så för godt finner. I
dom vill jag nyttjeligen tro, att efter andets egenbliga bemärkelse något anna
Vanes kan komma under namn af gängbart mynt, såsom det hvilket genom
allmänna författningar är anbefalldt till grund vid beräknande af Kronan
uppbörd och andra publika liquider, och detta så mycket hellre som jag har
behagt, att representabla penningar, såsom wäxlen Riksgälds Sedlar, Discont
andra godkända privata assignationer, hvilka egentligen ej kunna kallas myn
men likväl emottagas vid tullverket, Banktkammaren och andra Publika verk
ingalunda beräknas annorlunda än efter dess fastställande till Vanes, hvil

skäl för mig tarfva bör jag ytterligare tillägga, att då Säljaren, för att kunna åt
komma Kongl Majestäten anförde besvär öfver Lagmans Rättens Dom, borde fullgöra samma
Dom, som ålade Säljaren att återbära en del af köpeskillingen jämte till hufvudstol
som ränta, hvilkendera Säljaren ej ägde af förhöja att fordra för talan att beräkna
det upplupna Intresset annorlunda än i Vanes. Vunne mellertid och emot det förbrunde
framl Assessoren Ahlman för Säljaren hafft förbindande verkan det icke att Säljaren
så väl i sina skrifter ängjas med Intresset i Riksgälds Sedlar till samma numera
rai som Vanes, då det oförgripligen ännu icke är afgjordt, att icke de hvarmed Domen
kunde emot Säljaren påfallende redan utfallet och i stöd hvarmed Säljaren be
räknadt det till vederparterne återburna Intresset i Vanes, kunna hänskjutas åtgen
nå högsta Domstolens afgörelse vinna laga kraft, och författa Säljaren i den obe
hagliga belägenhet att hafva ådragit Donatorn fördan en årlig förlust af flere
100de Rikdaler. På enahanda grund har ock Säljaren afslagit det anbud
i Kongsmanshus afgifven för de i Köpet ingående Bostället samt Qvarteren
gen i Vanes för den del af köpeskillingen, hvilken i Vanes blifvit bestående; hvil
ken följande äfven bör utgöra ett skäl för mig påfallende om Intresset beräk
nande i Vanes för den restrerande köpeskillingen.

I öfvrigt anser jag för min del Säljaren icke heller hafva an
ledning misstaga Intresset till 3 emot dess verkliga belopp, såsom det skulle hän
da i fall det skulle betalas i Riksgäldssedlar till lika numerarai med Vanes. Ty
utom att köparen, såsom redan förut är anmärkt, för den restrerande köpeskil
lingen, fått tillfälle att erlägga intresset i gängbart mynt och således blifvit be
friad för det onus att afhända det med Specie Vanes efter dåvarande kurs
ah kam, har Ulrica jemväl blifvit förunnadt den ingalunda ringa förmån
att ifrån länsmannen icke kunna utaw en oförtäckt försämmelse i hvad pris

---

ätskilliga uppgifter om hemmanet af dennas sak, dels och ytter
mera äfvet af henne.

Under de 19 år jag haft åran vara Säljaregets Secre-

d. 23 May 1832.

№ 1440. 14.

till № 1432.

Ödmjukaste Memorial!

Ehuru hindrad att deltaga uti Wederbörliga Finska Hushållnings Sällskapets öfverläggningar öfver den fråga Frih Bruks Patronernas Pension, Sällskapet vänligt att förändring uti Skuldfordran å den half af kopeskillingen för Hattanpää, som ännu mot inteckning uti egendomen innestår, utber jag mig likväl att få dels meddela tillförlitliga uppgifter om historien af dennas fall, dels ock ytterligare af henne.

Under de 19 år jag haft äran vara Sällskapets Secre-

tiare, har ägaren af Hattarnaa" åtskilliga gånger varit sinn
vacka denna fråga; men afstått derifrån då han hört de åsy
af saken jag yttrat. Jag har remligen, likasom många ann
förmodat, att då engång realisation i Sverige inträffar, d
kommes att verkställas saluenda, att Riksdalers sedlar komma
gälla en Riksdaler Specie, sådan denna af ålder varit; och i sådt
fall har jag ansett fråga kunna uppstå om icke, då Silfver som
gångbara myntet, Sällskapet ägde rätt att utaf ägaren af Hat
fordra åfven räntan i Silfver, ehuru otvifvelaktigt ett sådant fall
då räntan för halfva kopeskillingen saluenda komme att utgöra
än rimmeligen kan för hela egendomen i arrende erhållas. Jag
har derföre alltid med bekymmer tänkt på den tid, då Säll
pet blefve satt i nödvändighet, att antingen efterge sina af en
nations fonds rätt, eller ock bega" en sådan obillighet, som d
vore, att i årlig ränta fordra 1542. Rf:r Silfver. Då nu grundv
för den blifvande realisationen af det Svenska myntet är vid Jeda
Riksdag saluenda bestämde, att Sedel Riksdalern blir af det värd
hon vid realisations tiden äger, men deremot Silfver Riksdale
kommer att minskas till den vigt af Silfver, som då efter Hö
borger cours svarar mot [illegible] Riksdalers värde, anser jag det säl
aldrig kunna inträffa, att Sällskapet komme att uppbäras någ
effektiv förre ränta än för det närvarande; men väl är d
icke blott tänkbart, utan ganska sannolikt, att Sällskapet,
det närvarande förhållandet fortfar, genom Svenska cours

förfärande kommer att framgent så från så så allt mindre ränta.

Att det Ryska Rikets Sedelmynt är, och efter all sannolikhet blir mindre förändringar underhafvadt än det Svenska, bevises af Ryska Stat-yttrerens begärlighet och Europas yttringe handel. Det ligger och i sakens natur att det Land, som antagit Sond Systemet, äfven om dess inre resourser vore mindre, än det förra Yttre Rikets, skall äga bättre finanser än de Riken, der så vacklande finance Systemer följas som i Sverige, och der beskattningen äfven i fredstid är uppdrifven till det högsta möjliga. Att omfatta kapitalerne till Ryskt mynt anser jag derföre efter all sannolikhet vara förmånligt, ehu denna sats har tid efter annan blifvit uti Sällskapet yrkad, ehuru förut icke officiellt. Men då hvarje års erfarenhet lärde, att cursen på det Ryska myntet värkligen är flere Skillingar högre än häftlig, anser jag Sällskapet icke böra ingå på ett sådant förslag vid närvarande ovanligt höga cours. Men, om Tiden lefver ingår icke blott deruppå, att öka kapital skulden med den erbjudne summan af 4300 Rbl Mca, utan och att förvandla kapitalet till Rubels sedlar, efter den cours som är uti instundande September månad yp. om. gällande, anser jag Sällskapet kunna och böra antaga ett anbud hvarigenom fonden, emot uppoffrandet af en sådtj egendom, vinner så betydelliga reela förmåner.

Skuldsedelns ordalydelse är att räntan så erläggas i gångbart mynt. Att med denna term, vid den tid då skuldsedeln afgafs förstods Riksgälds sedlar anser jag vara obestrideligt, likasom ännu i dag ock dagligt tal med en Riksdaler, då mynt slag icke uttryckeligen uttalas, menas Riksgälds sedlar. Så har ock Sällskapet, då fråga uppstod om utbetalandet af

Ahlmanska Legaterne, författet Jaken, ah detta har blifvit af högsta
sanctioneradt, Så har ak kronen gängbart mynt, ut Swahnska Tes
tet blifvit af Sällskapet förklarad, ehuru där fans en flut mening, som
gifvas, ahr verkeligen gaf Sällskapet anledning att förft taga denna tv
uti en annan mening? Jag måste derföre tillstå det jag ej begrip
re Herr Lefrén ai 1806 ingick uppå att erlägga ränta med 1
Rfr Rgs, i stället för dit han förut erlagt ens lika stor summa: S
gäldsfedlor. Wore denna åtgift rigtig, kan fraga uppstå om fr
tida ägare af Kattarpaa äro deraf förbundne, att en efterg
af sin rätt, och i sådant fall vore, med antagandet af Frih Lefrén
bud åtnw den förmån förbunden, att alla anledningar till sådan
ersec vore uti en framtid förekomne.

Ett nyttigt skal för hvad jag haft att anm yttra är det, att fråg
Lefrén skulden medfört ett gemnt spändt förhållande emellan
skapet, och ägaren af Kattarpaa. Han har nemligen anfett det
en billighet, och derföre, då för 15 år tillbaka process uppstod om
qvitalets uthräfvande: Lefrén, anfett Sig kunna begagna sådan
tillfällningar, att Sällskapet möjligen kunnat tid och med förlora en
delig del af sin fordran, såsom de Ledamöter, hvilke i sitt minne
va 1816 år process med Herr Lefrén, torde väl erinra sig
Mo, den 23 Maj 1832.

C. Stocker

10.

M. m.

Med Ahlmanska arfvingars Sak S. en
process, uti hvad angår de: Testamentet utfö
de Legater skulle utbetalas, då Testator blott fegen
Riksdaler. S. anser uttrycket betyda Riksgälds
sedl. Då tappade: underRätten, men vann
: Hofr i stamen, (Rätt inhämtade dit enig
Ed, uti S. Fabeln: Hofr instr. förkastade,
med Dit skulle appellation.

Sedan fick S. med Samme arfvingar en pr
fss om afverkat hvarmed Köpskillingar för
Kattarpaa afverkat de 41,666 2/3 Rd som Af
man: Uti Testamente namnes, Hofver Egendo
gen. Denne process vann: H. Senaten om
mit. Efter gluminket, och uti af Kronofiskalen å
S. fick betala afverkatte vara dit, att M
hefr afsed den förklaring, att: hemfalle
H. Senaten anser, hvorom åger ännu att fö
Kattarpaa för manade Summa, så går han
likväl intet anspråk på Skuld han hem
afver betalat, utan tillagnad och skänkt
det åt S. — Dito, afsnitten den efte
gifvarbe M. Lefrén för afsigt ädelmodig
bord vara en vigtig consideration.

Af Ahlmanna Boke, hyser tro M. Stock
Rådet Laden, väcktes fråg, om S. ville
för förfl. confidentiens, och emedan han alde
deltaga uti afsigt anfingen väckte process
utbetala denne legat: Hvo. Saken hänsköts till
Comparitsrum, och dess dömde S. att betala

Med Hr Lehnsm fikk S. den gresk, som
skrevet med 1817. an Forlikning af den an-
Lodning, ad Lehn: hu a forsamml ran.
som erlagde. S. utfordret desen Kapi:
tel: Hilsen; men som sakn, om ruden van
ordentlig erlegt el ej blef tilst, svarede sak-
tis dertil, och Hr S. den fikk at gen
d en hel fram af Lagmannskasse afsinge,
sk skriven med en vidlyftig gresk, slokt denn
samm mandt forlikn. Under denne gresk
spelder en utskrift af en anan skuld, och
attergen blef dömt tils executiv auktion,
den d. S., for ad fantzen fi fordran, bestod
ad vapn in egendom, and tils en summa
summa med 2,700. Rd hilsen, forsöll auk.
Derpå swarade man stöd ad den blef van
Hr, swarade man stöd ad den blef van
Hr, dels dem tils ad
tionstill för ad kunna/blifva denne tils ad
skattpenning, dels inwakte S. i nya gresken.

Ed nyttja skäl som för Lehn mandt
anförd ä dö, ad med närvarande obestånd
förhållande, gen inga real Kapaner uppå kap.
S. nyttjan stälden, om hon sälja egendomen, ad
fi ad gen med öfentligen, som alltid vag mäss.
ad Lehn om fi denne fråga afgifvit, vore
Lehnsm: det affund af vigt, ad hån för in-
kommen fortgang sport instunder.

Uti afseelseningarne: denne fak Hyne
ad Lei af med hedrörder, som skrifvit ad.
rannt för S. (l.cr. samt Kgl. R. van Rant.
man: fri bekännd/erkänd ad S., om billig-

Hela Fordrat, vid Kamm efterjagat
af klar rätt. Då den förbållande Fordran,
ad gripen skjö på egendomen, och dette
at af skuldr dessen han gehört erlagd
var skuldr dessen han gehört erlagd
af ovanten: Nanes. Nu ad förbållande
omständ, och chem Rättegen brist blif-
vit af Lehn: bebyrd anslående 27,000+2100
för belägen ick
för ingifven ens (~~27,~~+25,000) 44,100 Rd
Rgs, minder 144,600 Rd, som kapitalling ut-
gör ~~sin~~ om 24,700. evaluerar efter 144 §.
lwerk.

Kan S. nöjd ansö ägn vara, ad afträjen
med minder rente ~~af~~ än det stämt jemn ägn
rätt fordra, så måste det vid så mycket
mera ägn vara, ad om gälfve kapitel for-
dran ägn vara, ad om gälfve kapitel for-
dran arrangementet, som så hand-
gripeligen bevisligt tils visst för fordran.

Det ligger desputen nogsa så mellbunden-
de demti, ad, om en annan tils ägande
af Rättegen mista förlorande ad ordentligen
erlägga rantan, ~~och~~ begäre dette tils
att minim hemm, ad så aldrig tros det
S. skulle gå in på ad ofvanbr fri rätt, af-
vor om den ofvanbr. Det kräfde S. kund
gön vor efter min tanke ad sig nogsa or-
sättning för sund S., lika med andra ka-
pitalisser genom myndförsäkring lidit. och
del ad giör det svad för Lehn om gunden.

[illegible] den 10 Julii
[illegible] falcar

№ 1457. 15.

Fröglosliga Siciserliga Hushållnings-Sällskapet,

Såsom allerödmjukast närlaas Syne Instrument för-
rättad af Orlens Krono Länsman med biträdde af
trovärdige mäns, af hvilka synen, har fråsten i flera
Nätter omkring den 11. sistlidne Junii Månad angri-
pit och skadat våre såväl Rags som Sommarsäds

växter; dagtack synnemännen icke bestämb beloppet af
sommar växterne, hvad köldrn å dm åstadkommich h
ha deputom af dn här bärta svårk härjande tär
dagelagen synbark nu redan äro obotteligh skadade
till mttch gjorde, förjandes ifrau kålväxtor och
tatoes ståndet. Klär intröffan till säga å alla
nan skada dn svåra och alldeles ödelaggande omstän
dighet, då den qvarstående säxsädn förmodas vara af
erfarenheten otjenligt till svark tchasligh uttöde sa
ogroende, såvida sädn blir rödväsch. Nu är fi
i dt svåraste imo, der vår oförtröttmeliga lat
å Hattanpä Gård afhörde Assessor Ahlmans afsyft
med hjelp å dess Underhafvande saknas – vår
fältet, hvars nyligen upptomna hörväsch, frantags åf
af fraster, och numera af sörhaw äro till större de
blotta och bara, hvaraf ögon synligen våre dräf
och öfriga skrater som med stor mönstrenig
na qvarhållas åfven vintern, kommo att lida
hungersnöd, emedan den fröspbitna halmen åfo
mtth pä styrka. Vi Europe om hjelp, vår
högloftige Nådige Herre Konungs Tillstående Na
gunstigh låna dess hjelpsamma öra till de Nö
lidandes bön, med tillspringande af de ma
som mera saligh benämnda Assessor i säd
afsigt i nödens stund bestämb och odröjligh
ordnah. Vi vage uppdraga rörande den hjelp
hvarmed vi pstlidne vår, blefve med de öfriga Ha

på Underhafvande hemstad, att draf åtgick en
ster del till bestridande af spannmåls afhemtning
och anskaffning ifrau fjerran orth och dt för högsta pri
sth, hvilken bestämde penninge summa en och hvar
hjelpe till större gaape kunnah användes, till sådans upp
handling på närmare håll i minnet här och ort, af
de penninge behöfvande för nödtatt pris, och hvad massa
kan nu fanning förtbäras erhölle åfven de som icke
voro i järdles behaf, hvaraf följden blef, att de
nödlidande icke dermed, till ändamåleth vinnande bles
vo hjelpta. Ytterst våge vi allerödmjukast anhålla
att oss blefve ömnad efter hvars och uppfagna skade
nödhjelpen i Contanch öfverstyrd till förfamlingens
dastor, hvarmed vi af Egendrn och Hemmans åsyn
nä nära affstånd kunna tillhanda oss nyssnämde
spannmål för i landet gällande minsta pris och der
genom vara större egaape med de till afsentryes oss
ömade medel. Under hoppe af en nådgunstig be
fallan till vår ödmjukaste begäran framhärde vi med
djupaste vördnad
Högloftige Nådige Herre Konungs Tillstående

Allerödmjukaste Tjenare

Johan Johansson Nickola, Johan Johansson
Retana,
Elias Matsson Kitula, ifrau Nurmis lag,
Johan Johansson Karpi, Gustaf Gerdmis
son Tuhanharju
ifrau Sorila lag och Mersuby Socken

Mersuby clerc
i Julä 1832.

Nadigst bilagd fullmagt
uppsatt å trigen begära
af Hr Sumeltn
Landthus Gällard i
Tiongarala S:n

Fullmagt in Blanco.

Johan Johansson Nickola
Johan Johansson Kettara.
Johan Johansson Lidvpi.
Gustaf Henricsson Tanhuaipää
Elias Mattsson Kitula.
Henrik Danielsson Landb: å Kocki
Johan Nickelsson Dreng å Kocki
af Emj Leijonhj

År 1832. den 26 Junii inställde sig undertecknen
Vnrne Länsman tillika med Vice Nämndemännen
ne Johan Johansson Hjemi Mickola i Nurmis
by och Joseph Mattsson Berlin, å Hattanpää Gård
underlydande lägenheter i Hesjuby Socken, för att
i anledning af Landbönderne Johan Johansson Kopä=
pi i Särila by, Matts Johansson Mickola och Johan
Johansson Hetara i Nurmis by samt Torparene Gud=
jak Henriksson Tanhuanpää i förstnämnde, och Elias
Matts son Kiticla i sistnämnde byar, Syna och
bestämma beloppet af de skador, dem genom in=
fallad stark köld natten emellan den 10 och 11.
innev. denne månad, [illegible] å Råg
och Våhr utsädes vårterne tillskyndats, hvarefter
med Syne förrättningen företogs och fortsorg i föl=
jande Ordning:

Norpi Hemman i Särila by

1mo Sarkamoisio åker om en Tunna 10 kappelands Råg ut=
säde, af medelmåttig växt inhämtades öfverallt af
fröstorn vara skadad till Syna femte Delar ifrån den
förväntade afkastningen.

2do Sillanpää Åker omkring 20 kappelands Råg utsä=
de, inhemtades vara af mycket svag växt och
af kölden skadad till en fjerdedel ifrån afkastningen.

3tio Mylli Åker, om 20 kappelands Råg utsäde samt
väl bevaxt, gröfvades vara skadad till hälften ifrån afkastningen.

4to Norppelon Åker af 15 kappelands Råg utsäde och
välväxt, ansågs skadad till en fjerdedel ifrån afkastningen.

5to Ylä Wainio Åkern, omkring tre Tunnelands Råg utsä=
de [illegible], ansågs af fröstorn skadad till

hälften ifrån den förvantade afkastningen.

Vanhuanpää Torp i Törila by.

1mo Kitapää Åker af 8 Kappelands Råg utsådd och medelmåttig växt, inhämtades af fröet skadad till tredje Del ifrån den förvantade afkastningen.

2do Wainio Åker omkring En Tunna Råg utsådd, vårväxt ansågs skadad till en Fjerdedel ifrån afkastningen.

3tio Wästi Åker till 6 Kappelands Råg utsådd och medel mättig växt, pröfvades skadad till en tredje ifrån afkastningen.

4to Paskuri Åkern om 15 Kappars Råg utsådd, vårbevuxit, inhämtades skadad till hälften af afkastningen.

Wituka Torp i Nurmis by.

1mo Wainio Åkern om 15 Kappelands Råg utsådd af frag växt, antogs skadad till Åtta Nionde Del ifrån den förvantade afkastningen.

Nedra hemmant i Nurmis by.

1mo Wainio Åkern En Tunnas Råg utsådd af medelmåttig växt, ansågs af Kölden skadad till tre Fjerde Del. Och tre Tunnelands samma utsådde i samma Åker af lika växt inhemtades skadad till en tredje Del, emedan 4 Kappelands Svedutsådde i samma Åkerback af sämre växt ansågs skadad till hälften af den förvantade Råg afkastningen.

Huckola hemmant i Nurmis by.

1mo Neukari Åker, omkring En Tunna 15 Kappar utsådde och af stärkt växt, är skadad af Kölden till en tredje Del ifrån afkastningen.

2do Wainio Åkern om 20 Kappelands Råg utsådd och af fragväxt, pröfvades af fröet skadad till fjerde del ifrån afkastningen.

3tio Sillantaipale Åker af två Tunnelands Råg utsådde och mycket frag växt, ansågs af Kölden skadad till tre femte Delar ifrån den förvantade afkastningen.

Widare anmärkes, att under Synesförrättningen inhämtades bemälte Klagandens vår-utsådes växter och i synnerhet Korn och Hafre bladen af Kölden synbarligen skadade, men som ännu af klen beskaffenhet och berorande på framdeles inträffande Väderlek; så kunde Synemännerne för närvarande icke bestämma huru stor del af afkastningen från sagde växter tagit skada, som antecknas. Dato och Orten som ofvan.

På Synesförrättnings männers vägnar.

Kpalenius

Johan Johansson Josepeto Mattsson Berlin
Nikkola. Bonden.

F. Värderingsman

28 Mars 1832.
11 Aprill: Sälsk. afsl.

№ 1891. 23.

3

Odmjuktaste Memorial!

Hos Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet anhåller jag härmed ödmjuktast att återfå den skrift jag förleden sommar till Kejserliga Hushållnings-Sällskapet ingaf, angående reglerandet af den fordran Kejserliga Sällskapet äger uti Kal

Transpo Egendom intekend, med de
ten åtföljande handlingar. Hall
den 22. martii 1833.

Trina Nelson

den 7 Junii 1834
: Budd. Utsk.
: Sekret. ofl.

N:o 1787. 24.

Ödmjukt Embets-Memorial!

Alldenstund Landbonden å Hännäri under
Halanpää Gods lydande Hemman Carl Jo-
hansson, enligt hvad hosgående Intygande,
hvars riktighet jag åfven är i tillfälle
att vitsörda, utreder, genom Hagel be-
röfvats största delen af sin lofvande skörd,
och nu lider stor Brist, sårdeles uppå Hörn

till utsäde, thy har jag ansett mig bö
berörde Landbonde till erhållande af
understöd i Utsädes korn hos Höglofl
Hushållnings Sällskapet ödmjukast re
mendera.

I sammanhang därmed, och i anledni
af särskilda hos mig gjorda förfrågni
får jag äran i lika ödmjukhet anhålla
om underrättelse huruvida Höglofliga
hållnings Sällskapet vore i tillfälle att
Utsädes korn understödja äfven andre in
Birkala Pastorat boende Innehafvare
Lägenheter lydande under förberörde Go
Birkala Postegård den 25. Martii 1834.

G. F. Wegelius. —

Till Höglofliga Finska Hushållnings Sällskapet i Ö

Att hegd i stället af Augusti mö-
nad nästkom. år, å Hemmari rus-
der Uttattanpä Gård lydande Hem-
man, uti denna Harju Kapell
Församling, skadat till någon del
Rågen men förnämligast Vårn
så Hafver skördes-del kunna
vi med ed bekräfta om sådant på-
fordras. Harju, den 24. Mars
1834
Wilhelm Davidsson Samuel Samuelsson
Präst Waakkola
Rusder i Harju Kapell

Bevittnas af
J. Wallén Carl Johan
Församlare Bonde

Att förenämnde Wilhelm Davids Son Präst
och Samuel Samuels Son Waakkola års nästbyg-
de; detta, äfvensom att Landbonden å Hem-
mani Carl Johansson är känd för o-
dentlig lefnad och nyttjanderätt i hus hålla-
ningen, vinder härmedelst intygadt. Ortens Sty-
resman
Elias Sjöholm
Nämdeman

Ödmjukaste Memorial!

I anledning af Kejserliga Finska Hushållnings Sällska-
pets till mig aflåtne vördade Memorial af den 1. i denna
månad, hvarigenom hämedelst, enligt den kännedom jag
äger, ödmjukast vid handen gifves: att såväl Birkala som
Mäsmälby Soknar jemte flera närgränsande, hvarest le-
rare äfven den sådande jordmånen, varit hemsökte af den
förra missväxt jag under min lefnadstid kan erinra

mig, hvilken härvarde; hvad Rag-skörden behäfftar; dels
ymniga regn som inträffade i synnerhet förlidet tid
1833, samt den genom köld och blåst mindre gynn
de blommings tiden — hvarvädret ähr, såväl af mind
tjenligt och otillräckligt utfade, som ock af ständ
sommar uthållande torka och frost; hvarföre m
öfvertygelse är, att såväl Hattanpää underhafvan
som ock hela Orten är i behof af betydligt und
stöd.

Wallkila den 27. November 1834.

C. J. S.

Till Höjseliga Finska Hushållnings Sällskapet.

12 Dec. 1834.
N. 10 Jan.
Jan 1835

№ 1858.
27.

3

Underdånigste Memorial!

Hos Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet får jag härmed underdånigst anmäla, att jag af Enkefru Patronessan Lefrén tillhandlat mig Hattanpää, uti afledne Assessoren Athman i lifstiden tillhörigt Kejserliga Sällska-

pret Testamentarie Fordagar i Birkala
Mebyby Socknar. Och som Höjseliga H
hållnings Sällskapet, utom relationerne
af Desse deri intehvande fordran, i anledni
af Assessoren Ahlmans gillande yttrande
behagat med warma omfatta denna Eg
dom och desse inbesser; så vågar den ny
Ägarens ödmjukast anhålla
Höjseliga Sällskapets fortfarande bev
het och wälvilja, som nu mer än förr af
hoppet påkallas.

Lika som hela orten har egendomen
att sätt wid hand, en så swår misswäxt
dag, all somliga underhafvande icke kun
göra sitt höstsåde af egna tillgångar, och
Hämmande Rufthåll som skötes med egna
tare erhålla efter 16. Tunnor utsåde 16½ tu
igen. Wårsådet växte wäl litet bättre, m
utsår vanligen till ringa belopp och skal
desparom på sina ställen afsproten. Af 1142
nor Råg, som i början årligen borden influ
åro 24. endast leswerande och föga hopp f
nes att mera kan ingå. Olyckan är så
het kännbarare, som spannemåls Cultu
utgör ortens enda Hufvud-Näring, och na
betydande Inkomster icke heller finnas
kade. Både landbönder och torpare äro
samman i stöne och minde grift på lis

jehålle: och det är med anledning deraf som
jag på dess enträgna begäran icke kan und
gå att hos Höglofliga Höjseliga Hushåll
nings Sällskapet ödmjukast anhålla om hjelp
och undsättning, som dem ofta tillförene i
nödens stund genom Höjseliga Sällskapets
omma omwändnad blifvit tilldelad. Behof
vet är stort såsom ofvanförmält finnes. Men
också en mindre undsättning skulle i sin
mon lisa. Och af sådan orsak vågar jag ic
ke heller något förslag på belopp, hälst
jag icke känner de tillgångar hvarifrån kun
na anwändas. Lika så litet kan en enskild
mans ringa sakkännedom göra anspråk
å upmärksamhet i frågan om sättet att
hjelpa. Men jag tror dock att det för
tes mig som jag med anledning af det intende
som Conferens hubbande och underhrfvan
de nu ändock ytterst mina åsigter i annat.

Att låna dem penningar eller säd med
eller utan ränta borde efter min öfwertygelse
vara en utväg, som hvarken förutsätter om
tanka att wilja och förmåga att kunna bola
la sin skuld. Men då både, efter att hvad jag
hur mig kunna förutse, Crista, blefve följden
att alla gärna skulle emottaga, men ingen en
da återgifwa lånet. Att låter rent af skänka gå
industrien och egen omsorg. Dessemot vore bere
dande af tillfälle till lönande arbete förhoppn
ter mitt begrepp det ändamål enligaste sätt att

hjelpa dem – Om också sjelfva arbetet icke
vendende, skulle åhagad att förtjena deriget
åndoch wäckad ogh hjelpan icke, heller onödig
aulitas'. – Det är i sådan förmodan, som jag
das ödmjukast vågar förestå, att om de erhåll
deraf, dessamma sålunda må utdelas.

Hvad valet af arbete angår; så har jag
närvarande icke uppgifva mer än ett förslag
domen har en betydlig återvärd utaf per
gentelige gårdsbet. tillgång – men den ägen lik
en gaustka god anmed förde begagnad har
mylla i granskapet af åkern, som i tidens
foliga den ifrån ock erhållit någon mus
projekt vore att dermed blanda ett åkerfall
10. tio 20 tunnelands till potates odling, som
i smått af mig uti lika antal gårdinån anstäl
försök vilja än hjelpa andra åter icke all
ter som sommaren varit warm eller kall,
eller våt. Detta företag vore visserligen för
nadt med vådan, liksom de flesta i jordbruk
att bero af väderlek och andra omständigh
Men jag åtminstone kan icke uppgifva någ
pålitligt.

Af denna orsak will jag icke heller hålla
ferliga Hushållnings Sällskapet med vidare
vecklig af ett förslag, som torde vara allt mis
har uphofsmannen och derföre förtjenar all
kastas'. – Men hvad jag i alla fall ondast ödm
kast anhåller, är, att begäran om undfallsin
icke dolar samma öde. – Hattanpä den 3. De
ber 1834.

Nils Holstadius

Den 22 Jan. 1836
S.D. E.M.
d. 1 Mars i S.p. B.
d. 31 dr afsl.

N:r 2093.

99.

Odmjukt Memorial!

Sedan Högloflige Kejserliga Hushållnings
Sällskapet under den 14de Januarii närv
varit är höggunstigt behagat anslå
Ettusende Rubel Banco Assignationer
till understöd för de Hattanpä
gård underlydande Hemmans brukare
och Torpare jemte tillika anmodat

underskrefne att efter föregång
rådplägning uppsända Sad jan
deraf middel understöd åt de fa
gaste af dem emot förbindelse
affjena dessamma med arbet
som af dss borde bestämmas i f
gafva undertecknade Commit
rade, på sätt den nu bifogad
Redogörelsen af sig vidare i f
dant afseende upptagit Tjug
Tummor 26. Kappar Råg och Tj
sju Tummor 27. Kappar Korn, o
desamma, såsom den Räkninge
jämväl bilagde Förteckningen
specificerar till Kattanpä und
gafvande emot arbete utdela b
Rågen genast om Vintern o
Kornet om Våren före utsäde
tiden samt bestämt att för d
Ske Dagsverke borde afräkna
Fyra- och för ett Drenge Dagsv
två Kappar spannemål.

Beträffande arbetet, så gafva C
meddelade till en början anse
lämpeligast att företaga en ren
ning på Kattanpä Stranden a
Tammerfors Ström för att der
nom bereda en lägenhet till
nedflötande af byggnadsvir
och vid ifrån Näsijärfvi sjö t
Pyhäwesi sparvis Gården och
dess jämnt bebyggde Torp äro bela
I sådant afseende inrättades o
så redan i förledne Vår en om
tring Tio Famnar lång Kanal

emellan sista landet och en af
de Holmar, som liggande emot
inloppet till Strömdraget genom
sjöns fällning för några år
sedan förenat sig till fast land
på Kattanpä sidan; äfvensom
nödige fällningar och Bojkar ut
lades nedanföre i sjelfva Strömm
men till dambyggnad, för att i
stygd af densamma verkställa
rensningen.

Öfver-uppsigten öfver dessa arbeten
nödgades Committerade anförtro
åt Tämne handelsvis i orten be
fintelige Qvartersmän vid Strömm
rensningen i hopp att sedan
kunna verkställa resten under
uppsyn af Gårdens Inspector
och Fogde. Men det då införvär
lade och sedermera inträffade Vår
flödet hindrade vidare dam
byggnad, hvilket arbete Committerade
sedan ovn Höstten ärnade complettera
men icke fullenast den sedermera
åter Orten öfvergångne missväxten
som ännu skera utarmat Godsets
utblottade underhafvande, utan
och den omständigheten att Inv
spectoren Blomqvist, hvilken
skulle hafva hufvud uppsigten
öfver arbetet och om dess gång sam
rådat med qvartersmännerne, i sist
lidne September Månad insjuknade

och ännu är sakliggande, hafva jo
verkställigheten lagt oöfverkin
nerliga hinder, Committerade jon
alltid hoppats att jämte Red
ningen för de hittsände pen
ningarne kunna uppge att n
got mera vore tillgjort och derfö
uppskjutet dess afsändande, höd
således härmed låta den af
utan att förslaget vidare ab
erat.

Derjämte få Committerade ödm
mast inberätta att de med anled
ning af föreskriften att arbets
dighetent icke finge utsträckas tio
underhållnings tagarenes betungan
utöfver deras krafter samt att
understöd af lejosmedel och Varfs
äfven utan arbets förpliktelse p
ge utdelas, anser sig mottvara
löslige Kejserliga Hushållnings S
skapets ordfinn då de förstått d
fattigaste gratis med Potates u
Slutligen må äfven nämnas
att det trädvirke och bräder jord a
gårdens egna tillgångar erhåll
icke äro Debiterade. Hattanpä, d
29. Januarii 1836.

Nils Joh:t Idman Gustaf Lundahl, A Wegeli
Gust:f Fred:k Brander

Till Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällsk

Räkning med Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet om de till Hattanpä underhafvandes förskaffande anskaffade medel år 1835.

Debet

		Rub.	Kop.
5.			
4.	Per postio hafträn i contant emottaga	1000:	—
	Summa Rub.	1000	—

Credit

		Rub.	Kop.
	Herr Commercierådet och Riddaren Gust. Lagerl. Lundahl bekommit enligt bifogade räkning	535.	—
	Underskrefven utgifvit enligt Specification		
	27 Tr. 27 Kpr. utsädes Korn a 14 Rub. Tr. Lof.	390:	60.
	Byggmästaren Sundqvist arfvode N:o 3	14:	40.
	D:o D:o Skjuts N:o 4	1.	50
	D:o Lindberg arfvode N:o 5	24:	—
	D:o N:o 6	3.	67.
	Smeden Östermans N:o 7	30.	83.
	För 10 Tr. 25 Kpr. utsädes potater		
	Summa Rub.	1000	—

Hattanpä den 29:de Januarii 1836.

Nils Joh:t Idman

Kjerlinga Finska Hushålls Sällskapet Debet.

				Rgs Rub	Kop	Rub	Kop
1835.							
April	18.	Kn	3 st Bergkrut		1	36	
	27.	"	3 " Ditto		1	36	
		"	50 Lb 6 kr Spik			36	
	29.	"	3 st Bergkrut		1	36	
		"	12 st 7 à 8 kr Spik		2		
		"	20 Lb 7 à 5 kr Stolpe		13	16	
Mars	1.	"	50 " 6 kr Spik			36	
		"	50 " 5 " Ditto			24	
	6.	"	12½ st Stor Spik		2	8	
		"	15 Lb 4 kr à 15 Lb 5 kr Spik			12	
	11.	"	3 st Bergkrut		1	36	
				Rgs Rub	26	44	38

" 27 Jan 25 Skpr Rågutdelt
den 28 Febr: åt Hattsinpå Land=
bönderna à 18 Rub Bco Assg 501.

Bco Rub. 535.

1835.

Febr: Credit

5. Per Contant af Hr Lagman Idman " 500.
" Saldo mot Förd:ne Belopp. 35.
Som Qvittera Bco Rub 535.

Jämmerfors den 30 Juni 1835.

Gustaf Lundahl
Kn

Förteckning uppå de Landbönder och Torpare under Hattanpää Gods Wilka af Höglofliga Nejjens liga Finska Hushålls Sällskapet erhållit understöd år 1835. och det Quantum Spannmål de bekommit.

Bey.	Lägenhetens Namn.	Räg. Tnr.	Räg. Kpn.	Korn. Tnr	Korn. Kpn.
	Mes Juby Socken.				
Mes Juby.	NB. Nekala,	15.	—	—	15.
	Ulalila,	10.	—	—	10.
Hallila	Halli,	10.	—	—	10.
Takajuhli	Peikas,	10.	—	—	10.
	Pessyssä,	10.	—	—	10.
	Sieja,	15.	—	—	15.
Hyttiä.	Ylinen.	10.	—	—	10.
	Alanen	10.	—	—	10.
Luvela.	Jasanen	10.	—	—	10.
Kehmais.	Kanspjila	10.	—	—	10.
	Sonnila,	15.	—	—	15.
	Sarvanen	10.	—	—	10.
Leinola	Tuomala, Ylinen	10.	—	—	10.
	I Alanen,	10.	—	—	10.
	I Mändy.	10.	—	—	10.
	Kosji.	10.	—	—	10.
Kuonis	Niclara	10.	—	—	10.
	Mickola	10.	—	—	10.
Kirkpinjora	Kölli	15.	—	—	15.
	Kukinen	15.	—	—	15.
Koula.	Korpi				
	Wirkala Socken.				
Köykky.	Holila	10.	—	—	10.
	Kämnari	20.	—	—	20.
	Mattila	15.	—	—	15.
Kohmala	Pirolli,	10.	—	—	10.
	Jakola	15.	—	—	15.
	Pehula	10.	15.	10.	15.

Transport.

		Transport.	10.	15.	10.
		Mesjuby Socken.			
Tammerfors	Forp. Kapaika			10	
	Jokela			10.	
	Span Gustaf			10.	
	Tamsirom			10	
	Tanhuanpä			10	
	Salkonoja			10.	
	Savinjemi,			10	
	Suutari Elias.			10	
	Swalimalka Stål			10	
	d° Jäll			10	
	Raitionpä Forz			10.	
Hallanpä	Jokipohja			10	
	Flink			10	
	Harmisto Matts,			10	
	d° Elias			10	
	Ruckamäki Eskinen			10	
	d° Alanen			10	
	Myllymäki Eskinen			10	
	d° Alanen			10	
	Formisto,			10	
	Kärppämäki			10	
	Jokikarsi			10	
	Wesjmaa eller Riki Thomas			10	
	Raelaharko.			10	
	Westunaja			10	
	Waikära Matts,			10	
	d° Eskinen				
	Juuri maa			5.	
Nurmis	Olkainen			10	
	Tukkonjemi			10	
	Vitula			10	
Sorila	Tanhuanpä			5	
Teisko	Saari			10	
	Wämpula			10	
	Savilax			10	
	Parmanjemi,			5.	
	Kaitamo,			10	
		Transport.	22.	—	22.

		Transport.	22	—	22. 10.
Teisko	Forp. Lehtimäki		—	10	— 10.
	– Säynäjaki,		—	10	— 10.
	Lehmijerui		—	10	— 10.
	Wehkakorpi,		—	10.	— 10.
	Haapanjemi		—	10	— 10.
	Samonallahti,		—	10.	— 10.
	Matts Mattila		—	10.	— 10.
	Joseph, d°		—	3	— —
	Tähäsilda		—	10	— 10.
	Karjunpää		—	10.	— 10.
	Waikejärvi		—	10.	— 10.
	Myllyojemi		—	10.	— 10.
	Salonsilda		—	10.	— 10.
	Birkala Socken.				
	Nukari,		—	10.	— 10.
	Walleri		—	10	— 10.
	Kärppä		—	10	— 17.
	Saarikorpi		—	5	— —
	Robert Ringbom		—	5	— —
	Walborg Kärmälä		—	2.	— —
	Vinkilä		—	10	— 10.
		Summa.	27.	25.	27. 27.

Hallanpä den 25 Junii 1835.

Gust. Widenius

N:o 335.

För Strömransnings arbetet uti Tammerfors har jag för nio dagar erhållet mitt arfvode à 1 Rub: 60 kop för dagen utgorande Fjorton /14/ Rubel 40 kopek Banco som Qvitteres —

Tammerfors den 7:de maii — 1844

M. Sundqvist

N:o 7. 39

...is för Nejdeliga

— 3 kap.
— 6 d
— 6 d
— — 6 d
— 6 d
— — 3 d
— — 6 d
— — 6 d
— — 6 d
— 6 d
— 12 d
— — — 6 d.
— 6 d

5. N:o 4.

...ggmästare gjort
d
...den 1844

			Skjutsen beräknas för 1. häst	Wägens Längd		Banco Afsigt.	
				mil	verst	Rub.	kop.
...nil.	10		...å från Sjuro till Haxiste 7½				
			Tammerfors — 1. 7½	2.	5.	1.	40
			Summa	2.	5.	1.	40.

Ofvanstående Räknings innehåll är Rub: 40 kop:
Banco assignation som qvitteres — T:fors den 7 maii 1844

M. Sundqvist

Förteckning öfver Torparena Jorn jäd Tobaks för Nejerdeja Lushålls Tullkapells Räkning.

Saari	— —	6. kap.	Riki Thomas	— —	3 kap.
Kumpila	— —	6 d.	Walkejärvi	— —	6 d
Savilahti	— —	6 d.	Karjus	— —	6 d
Tarmanjemi	—	6 d	Sulkunsilta	— —	6 d
Walkeri	— —	6 d	Myllymjemi	— —	6 d
Lehmijerwi	— —	6 d	Rautaharko	— — —	3 d
Säynäjaki	— —	6 d	Wähäsilta	— — —	6 d
Wehkakorpi	— —	6 d	Matsila	— — —	6 d
Rannisto Johan	—	9 d	Lehtimäki	— — —	6 d
d. Elias	— —	3 d	Raitamo	— —	6 d
				— —	12 d
				— —	6 d.
				—	6 d

№ 5. 37.

För mitt arfvode vid Tammerfors Strömrensnings arbetet ifrån och med den 14 d:

30. № 4.

Räkning öfver den vasan underskrifven Byggmästares gjort i Sjuro till Tammerfors Ström ransnings arbetet — år 18[illegible]

		Skjutsen beräknas för 1. häst	Wägens Längd		Bancq Assign.	
			mil.	verst	Rub.	kop.
nil.	10	i från Sjuro till Haarista 7½				
		Tammerfors — 1. 7½	2.	5.	1.	40
		5 Summa	2.	5.	1.	40.

Ofvanstående Räknings innestår en Rub: 40. kop:
Bancq assignationer som qvittenes — Tifvars den 7 maii 18[illegible]

M. Sundqvist

Förteckning åfven Torparena Jorn jämte Tobaks för Herrgårdens Husshålls Tillverkade Räkning.

Saari — — —	6. Kap.	Riki Thomas — —	3 Kap.
Kumpila — —	6 d.	Walkejärvi — —	6 d
Savilahti — —	6 d.	Karjus — — —	6 d
Tammanjemi —	6 d	Sullunsilta — — —	6 d
Walkeri — —	6 d	Myllymjemi — —	6 d
Lehmijerwi — —	6 d	Rautaharko — — —	3 d
Säynäjaki — —	6 d	Wähäsilta — — —	6 d
Wehkakorpi — —	6 d	Matsila — — — —	6 d
Kannisto Johan —	9 d	Lehtimäki — — —	6 d
d. Elias — — —	3 d	Raikamo — — —	6 d
		— —	12 d
		— — —	6 d.
		— —	6 d

№ 5. 37.

För mitt arfvode vid Tammerfors Strömrånsnings arbetet ifrån och med den 14 de April till och med den 2 ne Maii utgörande femtiosju (57) dagar har jag efter den mig till lagde dagspenning à 1 Rub 60 k. för dagen alltså i en Summa Tjugufyra (24) Rubel Banco Assignationer som — Qvittera, Tammerfors den 4 de Maii 1833.

Qvittera.

J. Linberg

№ 6.

	1.- 25 - 6.
	" 19 - 6
	" 7 - "
	" 12. - "
	" 31 "
	Rub 3. - 3.

maj 1833

" Ostman

Förteckning öfver Torparena Jord jäd Potatis för Mäjerilegan Gushålls Tällskapets Räkning.

Saari	— —	6. Kap.	Riki Thomas	— —	3 Kap.
Kumpila	— —	6 ♂.	Walkejäri	— —	6 ♂
Savilahti	— —	6 ♂.	Karjus	— — —	6 ♂
Tarmanjemi	—	6 ♂	Sullunsilta	— — —	6 ♂
Walteri	— —	6 ♂	Myllymjemi	— —	6 ♂
Lehmijerwi	— —	6 ♂	Rautaharko	— — —	3 ♂
Säynäjaki	— —	6 ♂	Wähäsilta	— — —	6 ♂
Wehkakorpi	— —	6 ♂	Matsila	— — — —	6 ♂
Hannesto Johan	—	9 ♂	Lehtimäki	— — —	6 ♂
♂ Elias	— — —	3 ♂	Rautamo	— — —	6 ♂
Pihkanoroika	—	3 ♂	Näkala	— — —	12 ♂
Öfre Myllymäki	—	3 ♂	Myllymäki nedre	— — —	6 ♂.
♂ Nedre	— —	6 ♂	Tall	— — —	6 ♂
Formisto	— —	3 ♂	Stål	— —	3 ♂

Nola 38. № 6.

1844.

Maj 11. an Qvarsatt	15 ♂	stenbaran	—	1:- 25 - 6.
	13 ♂	Hälsatta d:	—	" 19 - 6
	9 ♂	Helsade d:	—	" 7 - "
	1 ♂	stut	—	" 12 - "
	7 ♂	Bärjann	—	" 35 "
				Summa 3 - 3.

Betalt Qvittens med 3.67. pr. ♂

Tammerfors d. 16 maj 1845

Daniel Österman

Förteckning öfver Torparena Jord jäd Potatis för Nejerdega Lusthålls Sällskapets Räkning.

Saari	— —	6. Kap.	Riki Thomas	— —	3 Kap.
Kumpila	— —	6 d.	Walkejäri	— —	6 d
Savitahti	— —	6 d.	Karjus	— — —	6 d
Parmanjemi	—	6 d	Sulkunjoki	— — —	6 d
Wallen	— —	6 d	Myllyniemi	— —	6 d
Lehmijerwi	— —	6 d	Rautaharko	— — —	3 d
Säynäjäki	— —	6 d	Wähäjoki	— — —	6 d
Wehkakoski	— —	6 d	Matkia	— — — —	6 d
Kannisto Johan	—	9 d	Lehtimäki	— — —	6 d
d Elias	— —	3 d	Kaitamo	— — —	6 d
Pihkanoroka	—	3 d	Näkala	— — —	12 d
Öfre Myllymäki	—	3 d	Myllymäki nedre	— — —	6 d.
d Nedre	— —	6 d	Tall	— — — —	6 d
Formisto	— —	3 d	Stål	— — — —	6 d
Tammela	— —	9 d	Mutila	— — —	12 d
Schön Gustaf	— —	9 d	Kannisto Johan	— — —	12 d
Myllys Gustaf	—	9 d	Formisto	— — —	12 d
Salkoja	—	9 d	Sammallahti	— — —	6 d
Savinjemi	—	9 d			325 st. 10 Tr. 25
Jokipohja	— —	9 d			
Funk	— —	9 d	Kuttanpää den 25 Junii 1835		
Nukari	— —	9 d			
Sundari Elias	—	3 d	Gust. Wdenius		
Fredric Jons	—	3 d			
Juurinna	—	3 d			
Ruckamäki öfre	—	9 d			
d Nedre	— —	9 d			
Haapanjemi	—	6 d			
Wäkärä Flora	—	6 d			
d Mindre	— —	3 d			

d. 22. Mars 1836.
d. 28 Mars Exp. U.
d. 31 Mars i S. p. B.

№ 2. III.
40.

Ödmjukaste Memorial!

Så påkostande det än också är att alla år
plåga Höglofliga Hushållningen
sällskapet med supplikationer om under-
stöd för Hattarp underhafvande, så nöd-
gad jag likväl vara åter göra det. Rågväxten
här å orten, ehuru glest och på många ställen
om vintern förledet år skadad af isbränna,

lämnade dock en lämmeligen god äring och
följden deraf var att grödfene Landbönder
också något så när förleden höst kunde
betala sina tågrnulor. Men vårsädet slog
allmänhet felt här liksom på flesta andra
orten i landet. Denna olycka var så mycket
kännbarare, som förra året både misslyckats
tömmt alla förråder. Men drabbade alldeles
rest egendomen och fattiga torpare. Flere af dem
hade haft knappa tillgång på tågutsäde om hösten
1834, och litade derföre på 1835. års vårsädesskörd
Men af dem som också sådde hvarg tåg i hvarje
åker återbekommo många icke sitt utsäde, och
fruften förstörde Kornet. Således nödgades
åt sex styckena förstryka tåg till utsäde, som
de af egen åker icke erhöllo. Den frostbitna
sädens blandad med litet tåg, som de på
och annat sätt sig förvärfvat, har väl mycket
likväl lämnat dem en usel föda. Men
är också detta förråd tömt. De hafva så
del ingen annan utväg till lifsbergning
än att blifva dagsverkare i sammanhang
stånd och följden deraf blir att de måste för
summa sitt jordbruk, som genom samma
slags åtgärd de förra åren redan så mycket
lidit att ingen mera vill emottaga slik
torpa till besittning. Efterskatten har ock

redan lärt mig att om man ger dem något
mindelige understöd på en gång, så är det slut
efter några veckor. Efter min åsigt gälp fin
ned alltså ingen annan utväg än att baka
dem bröd och en eller par gånger i veckan
utminuten det till dem efter en hvars be
hof. Det är till sådant ändamål jag alldeles
odisputabelt vågar anhålla om ett understöd
af tvåhundrade Rubel Banco Assignationer. Jag
skulle deremot använda tolftunnor af mellan
råutekorn och fyra tunnor hårg till bröd=
bakning för att på föreställande sätt utdelas.

Bristen på vårsäde är också mycket stor.
men dermed skall jag dock ej tro att hjelpen
dem. Det är välsignelsen skänn mig att
Hallanp på goda underlydande åbor, som så
ofta nyttit understöd af Höglofliga Hushålls
Hushålls Sällskapet skola vara i den belägen
het. Men emedlertid hoppas jag mig icke hafva
försumt den plikt som tiakär hvarje rätt
sinnad hushåll, att naunligen hjelpa sina
underhafvande, då de sådana mitt lidande af
egendomen dels i Contant dels i matvaror be.
vilkigen erhållit Ettusendo fyrahundrade Rike
dalar Svenska Riksgälds Sedlar, hvarmed jag nöd
peligen torde utaförs hälften. Hallanpå den
16. Maii 1846.

Nils Johansson

Wälborne Herr Statssecretare!

Jag anmäler härmed afskrift af undersökningen om
underslef för Hattungs Torparen, hvilk
gruskar sig af dem äga något moraliskt
anspråk på hjelp. Men som jag dagli
gen mer och mer anmäningas af dem
klagomål öfver hunger och elände och in
ser omöjligheten att tillfredsställa dem i

Eder. Gen. & Wn. Mag.

Henrik Mikkelsson Mandey
Sexman. Habo Tolf
afsvan uppsagne nämnman.

Johan Henriksson Hallgrist
Skattebonde i Wekomåls by
Habo Tolf nämnde Nämnman.

Thomas Johansson Kasala
Skattebonde i Wekomåls Upsalag.

alla sina behof; så nödgas jag ändock
ga, så mothjudande det än så är — a
sökningen biföges allehanda under skild
omslag och jag vågar hos Herr Stats Sec
Forsero ödmjukast anhålla om Des
någon förord till ändamålets vinnan
Som jag, med skr. bref! alltid haft under
hafvande, de där med liten hjelp kun
slå sig ut; så är det grufligen svårt att
ve till att skaffa med menniskor, som
häfva allt och utan omsorg om sina skyl
digheters uppfyllande.

Med famn högaktning tiar jag ären
att förblifva

Fullborne Herr Stats Secreterarens

ödmjukaste tjenare
Nils Johan Idman

Hattanpää den 17. Martii 1836.

d. 22 Mars 1836
d. 28 Mars E. U.
d. 31 Mars: C. p. B.

№ 2112.

43.

På Hattanpää egendom i nedannämnde för-
samling underlydande Thomas Ylänen, Thomas
Alanen, Jöns och Mårdy hemman i Lienala by,
Sainila, Nappila och Sarfvanda hemman i Wehmais
by, samt Kylälä Ylänen och Kylälä Alanen hemman i Kylälä
by, förorsakade sistledne Augusti 1835 frosten så
stor skada på vårsädet, att Åbarne å sagde
hemman den erhållna Kafraw och Hornet, huilkas
afskaffning derjemte vat ganska nödig, instundande
vår sell utsäde, såsom varande odugelige af frost,
icke kunna användas; hvilket hämmedelst af
undertecknade intygas, jemte det landbönderne
å ofvan upptagne hemman, hvilka numera äro
försatte i fattigdom genom flere en gång tidens
missvext, hos Höglofliga Tillförordnade Kam-
mar-Hushållnings-Sällskapet af undertecknad Embets-
Göres recommenderas till erhållande af under-
stöd till uppkjöp af groende vårutsäde.

Wehmais den 15 Martii 1836.

J. H. Rechlman
Cler. Ger. & Not. Mag.

Henrik Michelsson Mårdy
Hemman-Nabo till
ofvan upptagne hemman-

Johan Henriksson Kallfaski
Skattebonde i Wehmais by-
Nabo till nämnde hemman-

Thomas Johansson Kasala
Skattebonde i Wehmais by-lag-

N. 19 Aprill 1836.
21 Aprill: E. U.
D. 4 May: S. ofw.

N:o 2120.

44.

Ödmjukt Memorial!

Till Ödmjukt följe af Höglofliga Kej-
serliga Hushållnings Sällskapets höggun-
stiga skrifvelse af den 31. sistlidne Mars
får jag härmed ödmjukast anmäla, att
Pursan Gerend Herr Magister Keckman
har gunstig rätt deri att de omnämnde

— 6.
— 4.
Knutila
Transport. 4[illegible]6.

Landtkonderne saknas vår utsäde af egna tillgångar, hvilket gäller om de flesta öfriga godsens landtbönder och torpare. Derföre hafva de och allesammans flerfaldiga resor begärt öfver mig om recommendation att få sitt utsädes behof ifrån Höglofliga Hushållnings Sällskapet, men alltid erhållit det svar: att Sällskapet icke må de flere på hvarandra följde enskilta arens vederlag förskaffa utvägarne till forthkomst; få de likväl icke alltid saka att hvarken af sorgen ifrån sig hjelpa, helst de så sällan erhållit en hjelp, som andra menniskor landtbönder med dryga mutor icke sällan mottaga och hvilka ändock måste betala sig. De öfriga hafva låtit saken härvid bero och Kyrkoherde Pastor Hedkman har medgifvit att han icke hade stannat vägra dem anhanda samvetsenliga intyg. Emedlertid har han likväl för sin del erkänt sitt tycke af mina åsigter. Men skulle Höglofliga Hushållnings Sällskapet anse sig bunden att hjelpa dem; så misstrodde jag mig ingen del dem denna förmån, utan anhåller endast att dessamma måtte skrifvas på alla öfriga.

Annat är det förhållandet med gårdsjords torpare. Arbetet är dem endast räntan. Men utom arbetet till gården hafva de i en lång för sin bergning ofta arbetat åt andra och dertill den grad att de uttorkat källaren för sin egen framtida utkomst, jag menar sitt

jordbruk, och försälta nu. Dessa behöfva nödvändig hjelp, icke endast för att fullgöra sina skyldigheter emot sin Konung utan icke för att kunna använda högst några tid på egen jord, och derföre har jag vant sig låten att anhålla om Höglofliga Hushållnings Sällskapets biträde. Att gifva dem litet men på en gång, är sig ej enligt förledit års erfarenhet ofta bekvämt och kappa i sänder är en stor sådesödm. Hänför på grund mitt förslag. De behöfvande äro nedanföre specificerade. Hattemyra den 15de April 1836.

Nils Joh. Holman

Meranh minder Saltmede Torpare äro.

Öfre Väiskäri
nedre do
Yli myllymäki
alanen do
Kärppämäki
Pihkanoukka
Formisto
Knutila
Yli Ruiskamäki
alanen do
Yli Rammisto
alanen do
Rautahanka
Yakipalja
Jüko
Pitala
Olkainen
Jäät
Stål.
Färppä
Nukari
Kaitamo
Velkabacka
Laltimäki och
alla Gst. torpare under Vittala augmentskammare.
Teiska Kapell. N. Holman

6.
4.
Knutila
Transport. 4[illegible]

d. 19 Sept. 1846.
d. 21. dito. E. U.
d. 4 May: S. exp.

№ 2121.

46.

Odenpiska Memorial:

I anledning af Kongl. Majts Nådiga Skrifvelse till mig afslåne Kongl. Hushållnings-Sällskapets till mig aflåtne Kongl. Maj:ts dade Memorial af den 31 Martii innevarande år har jag åsyftat Kommerskollegii i djupaste ödmjukhet

Karrora — 6.
Knutsila — 4.
Transport. 4.16.

anmäla, det största delen af de till Hattunpää
dem tillhörande Torpare för det närvarande är fö
ute den största brist och fattnad, ifall jordbruket
icke försummas, utvägen att densamma afhjelpa, hvil
ända jag icke har annan att afgifva, det jag endas
gifven anvisning samvetsgrannt med K. Lagmannen och
dannen N. J. Idman om den ändamålsenligaste
garden vid uppgörandet af den verkställdes behörd
hvarom Herr Lagmannen till Högloflig Wasa
första Hushållnings-Sällskapet lofvat berätta
Mesjoby den 15 April 1846.

J. Wredman

Till Högloflig Wasa Läns Ekonomiska Hushållnings-Sällskap
i Åbo.

d. 16 Nov. 1836
d. 22 Dec. 811 af
d. 1 Dec. i S. 876

№ 2189. 47.

Ödmjukaste Memorial!

Med betygande af egendomlig Hattun
på Jögnäs innerliga tacksamhet för det innevarande år er
hållne understödet får jag härmed ödmjukast afsända en för
teckning som utvisar huru de i

10.	Kannisto Johan.	
	Jöynejoki	6.
	Karppa	4.
	Knutila	
	Transport.	4. 16.

Jådant afseende höggunstigst an-
ses jagne jemtöm Tunnor Råg blifva
vid anvånde Hallanyås dewl. Ord-
ber 1836

Nils Joh. Idman

Förteckning på de Torpare under Hallan på
Gods hvilka om sommaren innevarande år bekommit
den af Hoglofliga Kejserliga Hushålls Sällskapet
den anslagna Råg

		Tr	Kr
13.	Björkstedt	—	3.
	Myllyniemi	—	4.
	Salomsilda	—	4.
	Wåhensilda	—	1½
14.	Elkainen	—	3.
	Tiko	—	3.
	Kitula	—	4.
	Knutilas	—	4.
16.	Ala Kaskamocki	—	3.
	Yli do do	—	4.
	Kannistö Johan	—	3.
	Matts Wesikärä	—	4.
	Formistö	—	4.
	Pitkanoska	—	3.
	Karppä	—	4.
	Ali Myllimäki	—	2.
	Korpimäki	—	4.
	Kannistö Elias	—	4.
	Mafsiba	—	4.
17.	Ylemyllemocki	—	3.
	Järma	—	2.
	Nickala Björkstedt	—	3.
	Kurjanjo	—	4.
	Kihi Thomas	—	3.
23.	Kitula	—	4.
	Nickala ax	—	2.
	Elkajnen	—	4.
	Tikö	—	4.
	Wehkakorpi	—	4.
	Joukipoia	—	4.
	Karpåmäki	—	3.
	Lehtimäki	—	4.
	Yle Wåkärä	—	3.
	ale do	—	3.
30.	Kannistö Johan	—	4.
	Jöynejoki	—	6.
	Karppä	—	4.
	Knutila	—	4.

Transport. 4.16.

Transport. Fr. Kr.

			Fr.	Kr.
Janii	6.	ala Kaikamaki		
		Pitkanorka		
		Salkoja		
		Lehtimaki		
		Olkajnen		
		Tiko		
		Kitula		
		Wäkäre Johan		
		yle myllemäke		
		alan do		
	20.	Kannistaö Johan		
		Kautaharko		
		Kyntila		
		Nakari		
		Kärpämäki		
		Weikäre matts		
		Leiktemaike		
Juli	6.	Kajtamo		
		Jokenojja		
		Mapsela		
		Wäkensilda		
		Sulansilda		
		Waikärä Johan		
		Kärpää		
augustij		Kautaharko		
		ala myllemäke		
		ala Kaikamäke		
		ala vaikerä		
		Kannistaö Johan		
		Kärpämäki		
		Knutila		
		Kärpää		
		mapsila		
		Wakensilda		
		Sulansilda		
		myllanjemi		
		Walkejervi		
		Kurjanso		
		yalveikärä		
	8	Kärpämaike		
		Pitkanoika		
		Kituli		
		Olkajnen		
		Tiko		
		Kannistaö Johan		
		Kautaharko		
		Salkoja		
		yllemyllemaike		
		Leiktemaike		
		Näkare		
	18.	Knutila		
		Kärpämaike		
		Kannistaö Johan		

49.

	Fr.	Kr.
Kautakarkko	14.	28.
yle myllemäke	—	14.
Olkajnen	—	6.
Kitula	—	6.
Tiko	—	6.
Karppä	—	6.
Summa	15	—

Hallanpä den 1. October 1836.

Gottfr. Åberg.

Att redovisningen skett med vederbörande Länsman Nils Johan Holmgren. J. M. Bergman

d. 16 Januarii 1837.
d. 25 [illegible] E. U.
d. 6. febr. i S. ½26

№ 16.
30.

Ödmjukaste Memorial!

Såsom en följd af de förledne hyss inträffade nattfrosten och dess orsakad misswäxt på allt slags wårsäde; nödgas jag åter igen falla Höglofliga Kejserliga Hushålls Sällskapet till last med förbönar om under-

22 April 1837
5 Maj
2.10 Dz

N:o 50.

51.

3.

Allerödmjukaste Memorial!

flöd för Hattanejö Gårds usla Torpare. De samma som förledet år saknade nöd-bergning, äro ock så nu redan till större delen utan bröd såda för sig och sina talrika Familler: och det torde icke hel-ler förefalla underligt, då bättre lott de hafwa fått om nödig utkomst under så många påföljande misswäxt år, flere af dem hafwa redan nödgats för-ta sina umbärliga kläder.

Det är med anledning häraf icke i mina förråder, såsom nybeggnare på ta ställe, icke heller medgifwer att hjelp alla mina underhafwande, som jag leder wägar taga min tillflygt till Hö-leliga Kejserliga Hushålls Sällskapet m denne ödmjuka anhållan om ett ömt hjertande af dess belägenhet. Med fö-tow timmor häraf och lika mycket pot-ter förmåningom kappdalen förfalla, h jag dem kunna undwika det största o det. Hattanejö den 13 Januari 1837.

Nils Johan Tidman

Till Höglofliga Kejserliga Finska Hushålls Sällskapet.

Såsom det torde vara Högvälloflige Kejserliga Hushållning Sällskapet nogsamt bekant, att brisen på vår- tillgång i landet är ovanligt stor, så är nu fallet i synnerhet härstädes. Och vågar jag i djupaste ödmjukhet inför Kejserliga Hushållnings Sällskapet framhära hjemmet de i Berkala Kapitlet belägne Hattan-

Imbets Memorial!

Efter af vederbörande Krono-Fogde skedd undersökning, rörande det uti Finska Hushållnings-Sällskapets skrifvelse för den 10. sistlidne Maji omnämnde Lane-Magazin å Hattanpä Gård i Mesjeby Socken, får jag vanligen lemna den allredning, att hvarken förre innehafvaren af nämnde Egendom, numera afsidne Lars Gustaf Sefrin och dess efterlemnade Enka, eller Egendomens nu vårdande ägare, Lagmannen och Riddaren Edman inrättat eller underhållit ett sådant Magazin. Tavastehus Lands Kontor den 4. Julii 1837.

Gustaf Strichaeus

G. R. Mannander.

Till Hogvällofliga Finska Hushållning Sällskapet i Åbo.

52.
Till Kejs. Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo.

På Gårdh Landtbönder och Jordbrukare, allerödmjukast anhållan, att till följe af Kejserliga Hushållning Sällskapets den 10sta Innevarande Maji gifna föreskrift, en vis omtanka för deras åtgärder som hela landets och trefnad, de äfven i denna vår Högsommarliga ve i högsommar eller förkulsne till nedvägar, att vi la Vår-utsäde, hvarpå de nästan, ja, utom jord äro alldeles utblottade. Trosten medtog hela hö här å orten ärterne helt och hållet. Knappt h femte Korn af Kornet och Hafran är groende allmogen i anseende till många på hvarandra d de misslyckade år, utblottade på penningar och dra nedvägar, att ifrån Skjöndera socken jag nek En ganska dyr och Kostsam Vegetabilisk-grad t Jan. mest den samma nu för tiden. Emellert jag till följe af en trägen begäran, har anse dlegga, att inför Kejserliga Hushållning Säll pet allerödmjukast framställa — Birkala d 17. April 1837.

Nr 74.

Peter Johan Sumelius.
Kyrkoherde och Prosten
i Birkala.

12 febr. 1838
23 febr. E. U.
1 Mars i S. afd.

M 142
53.

Oekonomiska Memorial.

Emedan klagomål blifvit anmäldt, att Kalmar
Län gård i Mesteby Socken underlydande Torpare,
Spannmåls Torpare och Mjölnare Barn med tiggeri
Tammerfors Stads- och Mesteby Modet Nykter-förfam-
lingar besvära, och jag jemväl kommit att erfara

1. 19 febr. 1830
2. 23 febr. 8. 11.
3. 1 Mars. S. 256

N:o 143
54.

Ödmjukaste Memorial!

Ehuru jag trodde mig kunna undgå att besvära Höglofliga Hushållnings Sällskapet med petitioner om understöd för Hattanpää underhafvande; fordras min egen säkerhet likväl att härmed ödmjukast anmäla, det flere torpare och inbyggare i

Till Höglofliga Hushållnings Sällskapet i Åbo.

Mertuby den 7 Febr. 1838.

J. H. Heckman

inom här Hattanpää hörande familiers usla belägenhet, och församlingens Fattigvårds anstalter icke hellre kunna lemna dem mycket bidrag till understöd, så vågar jag ödmjukast hos Höglofliga Hushållnings Sällskapet anhålla, det måtte, såsom ofvanmål förut i Fattiga Lider vanligt varit, höggunstigt understödjandet i penningar eller Spannemål bevilja åt nödlidande familier, som höra till Hattanpää gård och vågar jag härom afvaktat höggunstigt svar.

da verkeligt nåd gjö uppehålle, och att
hänvan dagen en dotter till afledne förre tor
paren å förmiste torplägenhet, som jemt
sin moder bor qvar som inhyses och d
gen derpå en dotter till den nu å torpet bo
de Enkan insumo sig hos mig med b
gäran om mat, med förmälan, den förr
att hon ej finakat gruta på tiå dagar o
den senare på ett dygn: och att denn fatt
ning är så mycket bedrägligare, som m
förråder ej tillåta att ensam föda den
Sokne-boerne på den grund undandraga
sig denn uppehållande, att de i försa
borde af Kejserliga Sällskapet underhållas
Hattunge den 12te Februarii 1838.

Nils Joh. Holman

den 16 Mars 1838
29 Mars E. U.
2 April i S. p. D.
9 Maj i S. afsk

№ 162
55.

Kejserliga Hushållnings Sällskap

Höglofliga

Sedan vi, enligt allerådmjukast närlagde Bevis blifvit
graverade af en ovanligt drägtsam Modern-Nybyggnad, och
ännu dertill för refterande Materialier hafte till denna
byggnad jag Matts Pirotti 60. Rdr 23 Skillingar
och jag David Jaakola 25. Rdr 18 Skillingar
Svenska Riksgäld sedlar, lämne led desse
af tätt på Kyaranna följda misväxt är, varil

Följande materialier, och dags uträknor her bekomma Pe-
ratte Landtmätaren Robert Matts Son Hessenratt och utgjort
till Birkala nya kapells byggnaden ifrån och med år 1830.
nu hit till Sem följer nemligen.

	Materialier	Werde Banco Assign. Rub.	Kop.
12.	Tess Grå Sten		
2000	st. mur Tegel		
387.	st. Tak pan		
3.	tjocka Tand 15 Skålbund nilsom		
12.	Tunnor 4½ Kappa Kalk		
9.	st. Klamper till Stallning och magasting Balk		
7.	st. Gräder		
5.	st. Järn Stam till Tegel husets och murens Täckning		
1.	st. 18. alnars Lång Stång		
2.	st. Tak rod till magasinen		
1.	st. 5. Sammars Lång Spira alnar Spiran 6. tums tjock		
4.	st. 7. Sammars dito Stallnings Spiror		
6.	st. 36 Sammars d:o		
8.	st. Smärre d:o till Bod Stängsel		
16.	Lagspord Dag materialiebrisvare Lön för 8. år		
39.	dagars Dagsverke		

Sentygar. Harjo den 6. Februarii 1838.

J. Wallen
materialiebrisvare

Att Landtmätaren Matts Hirvelli, ännu kastes till
Birkala Moderkyrkio byggnads Taxan 60. Riksdr 23 sk
Svenska Riksgälds Sedlar, för afsyrerade Materialier
till denna Kapellbyggnad, enligt af Sarken dersöfver
den 25. pstlidne October upprättad taxering; Sådant
attesterar af Birkala den 21. Februari 1838.

J. Wennelius
Cur. Ger.

Ytterligare begäran
af
J. W. Tennelius

allerödmjukaste
tjenare
Matts Hirvelli David Jaakol
Landtmätare ifrån Birkala Sock
och underlydande

Följande materialier, uti dags werkbon har Pyrkö
och Fiskola landbonden David Jefwerstedt ach utjord Lin
Berhalfe nya Pyrkö byggnaden ifrån ach med år 1838. nu
hitförd som följer nemligen:

Materialier	Wärde Rubel	Kopek
15. Lass Grå Sten		
3300. St. mur Tigel		
327. St. Tak pann		
4. Lisbund 12. Stubbund näfver		
17. Tunnor Kalk		
9. St. Blanker till Ställning ach magazins Golf		
23. St. Sag bräder hvarmed		
16. St. Golfrena D:o		
3. St. Herfvar Kalmar lilla Tigelbrännare ach murmästare		
1. St. 3. Famnar Lång 12. Tum Kyrkbon Hjelp		
1. St. 5. Famnar Lång D:o 6 Tums Hjelp		
3. St. 7. Famnar Långa Ställning Spiror		
5. St. 3. Famnar D:o D:o		
3. St. Finare D:o lika Ledstänger		
62. St. Sågade 7. aldrar Långa Blanker		
3. Herfvar Bärlar		
16. Skepnar Såg materialy Skrifvare Lön för 8. år		
51. dagar dagswerke		

intygar: Karlby den 6. Februarii 1838. m.m. J.J. Hallén
materialy Inspektor

Att Landtbonden David Jakola ämnar resterar
till Pyrkobygnadsk Carlan 25: Rbl. 18. Kp.
Rbl:s, för brytande Materialier, enligt taxering af
25. Oktober 1837. Gifvet attesteras af Pyrkola
den 21. Februarii 1838.

D. Fr. Hamelius
Cur. Ger. Fiskal

den 2 April 1838
d. 5 Maj f. u.
i 7 dr i f. stb

N:o 173
58.

3
Ödmjukaste Memorial!

Höglofliga Kejserliga Hushållnings Sällskapet har uti Memorial af den 1:i denne månad pröfvat, den jag alltid måste erkänna afslaget min framställning under den 12:te Februarii innevarande år om behof af upphjelp för Hattarnes dethafvande. Men som jag derstädes finner att Höglofliga Kejserliga Sällskapet misstolkat

hjelfva framställningen och, är oriätt underrätta
tad om missväxten häraftädes; så vände Höglofliga
lige Hushållige Sällskapet icke ogunstigt upptag
att jag, med afseende å förhållandena härmed vä
gar uplysa om samma förhållandet.

Det har alldrig fallit mig in att vela jäm
ga andra underhållet, af minne Stat-torpare
ter uppfödde hjenare och icke heller end sådane
Uplysningen som berörde af mig att antaga. Ma
sådant var icke heller förhållandet med de
ne af mig nämnde personerne. Den en
har bebodde förmälte torp och dog om våren
1846. Den andra har bebodde derefter torpet
dag förledit år, efterlämnade under Enka och flere b
hvilka ännu bebuka torpet så godt de kun
och utgöra dagsverken, Modren och en dotter ännu
jon, så ofta de orka, hvilket mera sällan sker
Jag har icke ansett det tillständigt att på af
ne Personen Ahlmark vidare egendom
då en torpare dör och lämnar Enka och fle
små barn, med hvilka hon ej förmår bruk
torpet vinka dem derföre på landsvägen
som tillbörligt är, utan hafva de fått bo qvar: n
gon kojа och förja för sig såsom de förmått

Beträffande missväxten, så var den vi
serligen icke total för hela orten. Men
frostömmare lägenheter förlorade emed

tid all afkastning af potäter och åter samt
hälften och demtaföre säg, kom och hafra, så
att en del icke ens kunde bärgå hösttädet af egen
växt. Af Hattanga undertecknade höra till
den Classen alla sex Vattuka torpen, Lehtimä
ki, Kaitamo, Sammalahti Nukari Wallen
och Käyppä i Teiskо Kapell samt häraftädes
Stål, Tält, Salkoja, de så kallade sex Sarka tor
pen, Ylinimis ett nytt torp, Rautaharkko och Kan
niston, hvilka allesammans i belydligen lidit
och genom frost förlorat mera än hälften af
grödan. Detta är ingen öfverdrift och kan på
stället mycket lätt erfaras. Ingen enda af dem
har tryckts till uttryde af egen växt, hvarföre
jag också nådigst anhåller om förlängning
för dem och öfriga undertecknade, emedan
jag mycket väl bekänt användandet till
penningar.

Det var af sådan anledning, som jag åt
de arma barnen ville förskaffa en liten
smula gryta att blandas bland deras onatur
liga föda, hvilket deras kroppsbildning måste
taga skada af idel stämp och agnar, i synner
het då säkert tillika bristen. Till Höglofliga
Hederliga Hushållnings Sällskapets behjertans
de vägar jag äfven vid denna beskaffenhet
öfverlämna, om det ej skall kallas hård

missräkat, då en familie af 5-6 personer
skall disponera sig med 2 a 3 tunnor jästbitet
säd och några tunnor kålrötter eller rofvor.
Hallanpå den 30te martii 1838.

Nils Jöns Ödman

18 May 1838
23 May S. U.
1 Juni S. ref.

N:r 182 60.

Höglofliga Kejserliga Hushållnings Sällskap!

Sedan det misslyckade försöket, att enligt allerådmjukast nårlagda Syne-Instrument, vi tillhört är ifrån våre åkrar skördade ett så högst obetydligt kornital, hvarföre vi blefve nödsakade att högst betydlige skuld Gatta oss, då dertill ännu kommer, att vare utgifter och kostnader för en ganska kostsam Moderbyrkobygg nad af sten, för hvilka är vore mest graverande;

ty vage vi könfalla, att i händelse den åsyf
tor framlidne Assessoren Ahlmans under lifstiden afsyf
välvilja för dess underhafvande, genom Höglofliga K
liga Hushållnings Sällskapets Höglofliga bestämman
kunde åfven ofs, i ja brytkande omständigheter
räknas, varda förhulpne till något, åfven mindre
lod, efter högrättvis omprofning, helst i gemenga
framhärdande vi under förvantan af Höggunstig
af denna vår nödträngda bön, med djupaste vör
nad

Höglofliga Kejserliga Hushållnings Sällsk

På vägen begäran
af
Pehmeltius

allerödmjukaste tjenare
Henrik Mattila; Johan Hännär
Hattanpää Gård underlydande; Landb
i Harjus Kapell af Brahestad Sorken

Å. 1837. den 15. Augusti anstäldes af undert
tecknade på anmodan befogtning å Mattila
och Hännäri under Hatanpää Gård, lydan
de hemmans åkrar i afseende å Ängsväxten,
hvarvid vi befunno, att sagde åkrar vore så då
lig, dett ofvan 10. femnors utsädes, hvarmed mat
tila åkern skulle varit besådd, gifvas för (30.)
femnor utaf sagde utsädet kunde påräknas;
och att af tre en half (3½) femnor utsädes,
som å Hännäri hemmans åker skulle vara
rätt utsådt endast kunde påräknas omkring
fyra (4.) femnor utaf sagde utsädet, samt
att afsyn uti växten var dålig, ehuru bätre
än Ängsväxten; Sådant hvarom vi om
så påfordras med dylig ed bekräfta.
Harju den 29. Januarii 1838.

Eric Mattsson Pehmas — Samuel Samuelsson Vaakihola
Landbonde i Harju Nämndema. — Landbonde å Vaakihola hemmar

Att Synemännerne Eric Pehmas och Samuel Vaakihola
egenhändigt sine namnteckningar undersiktat, intygas.

Johan Eriksson
Härads Domare

Simon Lundström
f. d. matros vid Equipaget

111

På begäran af

N. N. Hällfors
Landtmätare-Aspirant

Omnämnde Sexmän, Landtbönderne Erik
nn och Samuel Wrakhola åro ärligie och vä
förgylde; detta, åtvarom att Hr Lector ärs
vårt Hr väl å Mattila Hemmani hem man
denna Chapell-Församling, enligt hvad dig gi
väl funnit, varit Sorg, vnder Hus medlett
Heris meddelade. Harjie, den 10. Martii 18
Elias Sohlm
Vice Pastor.

Förenämnde Skrift har vid i dag anställd
offentlig Sockenstämma blifvit i Birkala Gamla
der lagtima upplåst och i alla till behörigheten
och Socknemännen Ofvanmäd. intygga Birkala den
22. April 1878.

Då Socknestämmans ärenden:

D. Bjumelius
Cur. Gen. & Capellan.

Matts Thomas Jenson Jakob. Carl Dorff
Sexman Sexman E.
M J

D. Bjumelius.

Henrik Mattila, Johan Hämmäri
Hattanpää Gård underlydande Landbo
i Harju Hagell af Birkala Socken

63.

Enligt förenade Berednings och Economie Utskottens, denna dag
fattade, beslut komma nedanspecificerade Handlingar att, emellan
Herrar Ordförande och Ledamöter, i öfverenskommen ordning circulera

1:o Underteknad Secreterares Memorial om inrättandet af ett Läne-
Spannmåls Magazin för Hattanpää underlydande

2:o Förliknings afhandling emellan Kyperbyn Birkala Församlings
Sällskap och framlidne Öfverste Lejonankers Arfvingar af den
6 och 7 April 1817.

3:tio Tryckte handlingar rörande Ahlmanska Testamentet: jämkelse
m. m. Underteknad tar sig friheten hänvisa till föregående contract

62

Angående Frågan om det undertecknad Hattanpää
Gård underhafvande, uti Ahlmanska Testamen-
tets bön af Sällskapet erhållna, och jemväl
nu i allmänhet till dessa Gårds Förvalt-
ning förekommande Discussioner uti
detta ämne, Utskottet anser sig böra
hänvisa till Protocollen af d. 14. Okt. 1801. pag. 375.
d. 1. Juni 1802. S. 4. pag. 132.
d. 1. April 1803. S. 8. fol. 90.
d. 12. Mars 1806. S. 3. fol. 202.
d. 14 Apr. 1806. S. 10. fol. 68.
13. Febr. 1807. S. 6. fol. 20.
2. Mars d:o S. 1. fol. 26–36.
2. Febr. d:o S. 9. fol. 17.
1. Aug. d:o S. 3. fol. 58.
d. 29. Jan. 1817. S. 2.

Sjelfva Memorialen, Testamentet, med alla projecter
Ahlmanska Jemte utmärkte uti den tryckte Skriften.

kold aff: d: 5te
aff. d. 5te afl. m.
Emott. d. 9 e. m.
aff. d. 10. kl. 9 f. m.
aff. d. 10 kl. 3 e. m.
d. 12 kl 9 f. m.
kl. d. 13. kl. 8 f. m.
aff. d. 14 kl. 6 em.
Molander
Hammermann

Omnämnde Syssemän, Landshöfdingen Ericsson och Samuel Wrakhola års årliga och v[illkorliga] förgyldelse; detta, åfvenledes att [illegible] års [illegible] vällof för väl å Malmö som Hemmansägare hemmansdelens Kapell-Församling, enligt hvad vid sig [illegible] väl funnit, varit Sorg, vrides Lön medelst [illegible] Cleris meddelade. Warjis, den 10. Martii 18[illegible]

Elias Sjöholm
Vice Cantor.

Enligt förenade Berednings och Economie Utskottens, denna dag fattade, beslut komma nedanspecificerade Handlingar att, emellan Herrar Ordförande och Ledamöter, i öfverenskommen ordning circulera

1:o Underteknad Secreterares Memorial om inrättandet af ett Länes-Spannmåls Magazin för Hallands Län enderskrifvande

2:o Förliknings afhandling emellan Kjerbyga Församlings Handelsallmänning Sällskapet och framlidne Öfverste Lejonankers Arfvingar af den 6 och 7 April 1817.

3:tio Tryckte handlingar rörande Allmänna Testamentet i förhållande till Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning den 15 Februarii 1811 och 5:te punkten deraf.

Tjenstg. den 3 Mars till Herr Presidenten och Riddaren Wallenskold aft. kl. 5:te
" den 5 " " Gymnasii Adjunkten Widenius aft. kl. 5:te aft. m.
" den 7 " " Hofrätts Protokollerare Grönwik hafft m
" den 9 " " Advocat-Fiscalen Trapp Emott. d. 9 e. m. aft. d. 10. kl. 9 f. m.
" den 11 " " Notarien Stormborn aft. d. 10 kl. 3 e. m.
" den 13 " " Landshöfding Haartman aft. d. 12 kl. 9 f. m.
" den 15 " " Collegii Assessoren Melart aft. d. 13. kl. 8 f. m.
" den 17 " " Hofrätts Assessoren och Riddaren Molander aft. d. 14. kl. 8 f. m.
" den 19 " " Sällskapets Skattmästare Herr E. A. Tammerman
" den 21 " Underteknad

Åbo den 2 Mars 1847.

ex officio
Lars Arnell

Protocollet den 6. feb. 1837
Rade B. o. E. H. 2 Mars
Dec 5 Stämplad
L. p. B. 13 Dec
L. afsl. 10 May

№ 24.

64

Memorial!

Till fullföljande af min, inför Oeconomie Utskottets, nu förelagnes protocoll, yttrade särskilda mening, anhåller jag att, till Sällskapets öfverwägande, få underställa min åsigt af Ahlmanska testamentets stadgande om Hattanpää underhafwandes wid inträffande hända misswäl-är.

Oeconomie Utskottet har, i min tanke, anfört grundade skäl orätt-bänklighet emot allmoge uddelningar till jordbrukande bönder och torpare; erfarenheten lärer äfwen, i detta fall, gifwa styrka åt Utskottets mening, ty oaktadt Hattanpää underhafwandes flere gånger ertäld betydlige gåfwor i penningar och spannmål, äro de lika fattige, och, om man skall döma af de ofta upprepade anmärkningar som dem åtföljande betyg, starkare fattigare än andra bönder och torpare, hwilka inskränkte wisom egen ~~omtanke~~ tillgångar och wederbörande husbönders omtanke, icke erhållit dylika gåfwor. Hattanpää Sällskapets tyckes äfwen, då Hattanpää egendom, wid Assessor Ahlmans frånfälle, tillföll Sällskapet, hafwa funnit lämpligt, att, med lån, bespringa Egendomens underhafwande och blott wid swåra misswäxter anwett

sig förpliktad till ovillkorlig underskrift, ty i det med Herr Lö
Gustaf Lefrén, den 2 Januari 1802, upprättade Köpecontract om
Egendomen, tillförbinder Köparen i femte punkten att, till lättnad
den Sällskapet ålagde pliktен att: i svåra missväxtår, bespring
egendomens underhafvande med fädeskorn och brödföda, inrätta
ständigt underhålla ett spannmåls magasin af tvåhundrade tu
råg, derutaf behöfvande stycke för undrättning medelst lån, em
tre kappars mått på tunnan; dock under förbehåll om särskild
understöd från Sällskapet vid svåra missväxter. Denna Lefre
förpliktelse har väl sedermera, genom särskild afstyrkning och f
likning, af den 9 April 1817, förfallit, men: den ofvanbyggelse
att ett dylikt lånе magasin kunde, vid mindre och particha
växter, medföra verkeligt gagn och, genom den så kallade vänte
lemna betydlig tillgång för undrättning, vid större och allmännare
missväxter, tar sig undertecknad förlåta att Sällskapet, för ändamå
årligen afsätter den summa, som erfordras till uppköpande af
20 tunnor råg, för att förvingarne bilda ett lånе magasin, o
dvan förvaltning och ingymmande i tjenlig kval, Sällskapet kun
med kattanpå ägare öfverenskomma.

Sällskapets ledamot, Herr Kapitaine C. J. Sparre, hvilke
såsom vittne, den 4 Oktober 1799, underteknat en, till Allmänn
tillamantet hörande, promemoria, är ämna i skrift och torde
na gifva någon upplysning om Testators afsigter med det under
ham, för kattanpå bönder och torpare, utsatt. Uteblifvande och lösen
uppbåde kunna anträffas, både såsom lön och såsom gåfva
: båda fallen är åtgärden ett understöd. Åbo den 6 Februari

Lars Arnell

Sedan Kejserl: Finska Hushållnings Sällskapet
täckts benägit emottaga de af mig Lars Gustaf Lefrén
å egne, och framledne Öfverstens och Riddaren
Deijon anhörs öfriga Arfvingars vägnar gjorde
förslag om bilaggande af den utaf Kejserl: finska
Hushållnings Sällskapet vid Tånga sala och Wesby
Socknars Härads Rätt, efter förde visning fort-
satte, och derstädes interlocutorie afgjorde, samt ge-
nom besvär till Höglofliga Kejserl: Åbo Hofrätts
pröfning dragne tvist, angående Kejserl Hushåll-
nings Sällskapets anställde talan, om mitt för-
pliktande, att i grund af det emellan Kejserl: Hus-
hållnings Sällskapet, och mig om Hattenpå Egendom
med underlydande Vägenheter, den 2. Januari 1802.
ingångne och å framledne Öfversten Deijon-
anchers transporterade Köpe Contract samt
sistnämndes i enlighet dermed i Decembris den
17. December 1804. utgifven förskrifning till Kejserl:
Hushållnings Sällskapet utbetala bestående Köpe-
skilling Sjuttu tusen Sjuhundrade Riksdaler
med upplupen och obetald Ränta i Svenska Banco
Silfver Riksdalers Myntfot, hvilken Sällskapet underteknade,
jag Lefrén för egen del, och jag Redman,
såsom Legitimerad Ombud för afslidne
Öfversten Deijonanchers öfriga Arfvingar, med
Kejserl: Hushållnings Sällskapets utfedde Depu-
terade behörigast och öfverens kommit följande
förlikningens villkor och förbehåll i

1:o Gudkänne vi och ikbl[ä]de oss ett ofel[bart]
fullgörande af framlidne Öfversten Leijo[nhufvud]
angker den 17. December 1804. utgifne Skuldse[del]
å bristande Köpeskilling för Hallarpe Gods m[ed]
underlydande lägenheter, lydande sammanlagdt
Sjuhundrade Riksdaler Banco Specie, med d[e]
deri utstakade vilkor, sålunda, at berörde
Summa den vi nu erkänne och förklare
utgöra och ovillkorligen böra gäldas med
Sammanlagdt Sjuhundrade Riksdaler
Svenska Banco Specie Silfver Riksdalers fyr[k]
eller deremot svarande mindre Silfvermynt
dock icke under åtta Skillings stycken, efter d[e]
intrinsera värde och valeur Riksens Stände
Bancvos Specie Riksdaler den 2. januarii 1802 a[ctum]
blifva emot den ute Egendomen beviljade intec[k]
nings säkerhet innestående, så länge vi eller
vare rätte innehafvare det åstå och
åstunda, utan at berörde Hufvudstol
Leijonh: Hushållnings Sällskapets sida f[ör]
uppsägas utkräfvas, i annar händelse,
der den ute förskrifningen utstakade Ränt[a]
af sex procent Årligen, beräknad ute gångbar
mynt, skulle utöfver trenne Månader ifrån
rätta betalnings tiden, utan Sällskapets skr[if]
teliga begifvande, lämnas obetald då en
förfummelse anses såsom dagligt upp[s]
ägning af Capitalet; i följe hvaraf vi
förbehålle, att icke någon tillåfventyrs yppandes
anmärkning om förvaltningen af den uti 5:te momt:
af Köpe Contractet bestämda Spannemåls Magazins in-
rättning, ej heller något annat skäl än blott
förfummad intresse betalning kan värcka på
Hufvudstolens utkräfvande; men i öfrigt åtage
vi oss att tillbörligen uppfylla och fullgöra sven-
berörde af oss nu erkände Skuld sedels innehåll,
och vilja jämväl å Originalet till framtida
säkerhet anteckna vårt nu gjorda medgifvande
att Capitalet utgjön Svenska Banco Specie Silfver
Riksdalers stycken.

2:o På det Leijonh: Finska Hushållnings Sällskapet
i händelse af förfummad intrest betalning in-
nom föreskrefven tid icke måtte nödsakas
at derföre hålla sig till samtelige Arfvingar
till framlidne Öfversten Leijonancker och dymedelst
invecklas uti en vidlyftig Rättegång, blifver vi
Desutom, såsom förvaltare af Egendomen ensam
ansvarig för inbetalningen af årliga Intresset å
dess förfulla tid, och skulle sådant af Desutom till
åfventyrs förfummas, underhafte vi oss öfriga
Arfvingar det åfventyr Skuld sedeln innehåller att
Capitalet anses derigenom, dagligen uppsagt, och
kan i behörig ordning utkräfvas.

3:o förbinde vi oss att nu genast till Leijonh: Hus-
hållnings Sällskapet inbetala detta tvifne intresset
utgörande en summa af Tretusende Tyrahundrade
Sextio åtta Riksdaler Svenska Banco Sedlar, såsom

och ersätta Sällskapets i och för denna Rättegång
härtills be utgifter med Fyrahundrade femt
Sex Rub: 37½ Kop: Banco Assignationer, och Tvåhundra
Sju Riksdalen 36. Skillingen Riksgälds mynt, samt
dess utaw till fulla förnöjd Kejserl: Hushållnin
Sällskapets Ombud Hofrätts Notarien och vice Hä
rads Höfdingen Holmberg för dess å Sällskapets v
ner Gafde utbetalningen samt möda och besvä
på ett sätt som svarar emot Sällskapets önsk
Hr. Den af oss väkta fråga om afräkning å
köpe Skillingen för Hattanpå Egendom, till så st
del, som svarar emot Karvala Hemman, Hvilke
vid aflidne Assessoren Ahlmans död lydt unde
Egendomen, men från gått den samma, medelst
Höfdingens i Tånel för Aboen dera medelst gm
sion, frångå vi härmedelst, och upphäfva vi
dare talan härom, samt förbinde oss jämv
att ersätta Sällskapets Ombud, Herr vice Hära
Höfdingen Holmberg för dess i och för denna
Rättegång Hafde utgifters och Besvär
5:o Förbehålle vi, att sedan Sex Hyckn: Hemm
såsom aflägsna blifvit under Egendomen fö
fälde, den för Sällskapets fordran utes dem be
vilade inteckning måtte få flyttas å andra l
goda Hemman, dem vi på närmare läge t
Egendomen och mera lämpelige äro sinnade
att inlösa, då vi äfven åtago oss befordra
denna förändring uti inteckningens säkerhe
ten.
Förenämnde villkor förbinde vi och utfä
oss, å egne och våre Principalers vägnar a
ofelbart till prickta uppfylla och fullgöra om

Dett Kejserl: Hushållnings Sällskapet upphäfver och afsäger sig vidare fullföljande af dess ofvan berörde anställte talan och Rättegång samt å dess sida förfäkran oss om de här ofvanföre betingade förbehåll, och dertill lemnar dess bifall.

Till större säkerhet hafva vi denna förteckning egenhändigt undertecknadt och med våra Sigill bekräftadt, som skedde i Åbo den 6. April 1817.

Lars Gustaf Lefrén.
(Sigill)

Å Herr Öfverste Lieutenanten och Riddaren G:R. Lefrén och Herr Majoren och Riddaren Carl Lefréns vägn: undertecknad
Johan Hedman
enligt Fullmagt.
(Sigill)

Såsom tillkallade och på en gång närvarande vittnen, underskrifva. Datum ut Supra

Jars G: von Hellens
Actuarie i Kejs: Åbo Hofrätt

B. F. Ifslander

C. G. Bonsdorff. Handels Bokh.
Studerande i Åbo Academie

Emot ofvanstående af Herr Bruks Patronen Gustaf Lefrén och Herr Assessoren Johan Hedm[an] såsom legitimerade ombud för framl: Öfverste Leijonanckers öfrige arfvingar, sig afagna förbe[rörde] delter, afsäger sig Keijserl: Finska Hushållnings Sällskapet vidare full följande utaf dess anspe[kade] de talan om utbekommande utaf den borts[prungna] köpe skillingen för Hattarp Egendom, och up[pbära] häfven härmedelst den derom påbörjade Rä[ttegång], samt förbinder derjemte å sin sida om ett ofelbart i aktagande af de vilkor [som] för behåll förestående förlikning närmare innehåller. Åbo den 9. April 1817.

På Keijserl: Finska Hushållnings Sällskapets vägn[ar]
Joh: Heurlin

C. C. Böcken.

Enligheten med Originalet intygar.

Wik. den 10 Sept. 1800. 67.

Ej vinn man af Soldaten Anders Palm [f]rån Sibbo Kyrkeby [s]ocken uneder tacksamt tillstånd, hvarr Lieutenanten G. F. Ehlöf i afsträckta utlåtelsen afstyrkt hvarvid Rättens i Kongsåla Tingslag och Kämners Rättens i Åbo förda Protocoller som ofvanskrifna Assessoren Ahlmans Testamentariska författningar af d. 2. July 1798. och d. 11. October 1799. hvarav Afskrifter bifogas.

Då til Kämnerd, sibbo den 14. augusti 1800.

Då begäran ingifvit af Pistolenfrom[m] Johan Henrik Johansson Hof[man] finnes [f]rån Borgerskapet [v]ara nämnda [n]umer

X.

om ett oskelbart i aktagande af de vilkor
för behåll förestående förlikning närmare
innehåller. Åbo den 9. April 1817.
På Herr Kejserl: Finska Hushållnings Sällskapets vägn
Joh: Heurlin

C.C. Böcken.

Enligheten med Originalet intygar.

Kiendes Dato Gaar mig ej længe din Ene
gyldig Qvit Regnskabs Bilæg Vælloff
Gmands Vidtlands i Rangasala ovresseby
Socken Protocoll den 11 januarii dettaar, vedrørende
min afladen Schreiber Assessoren Jacobi
Ahlmans förfrattning Gmandsmedförvaltningen uti Pagasaarnes Skatte
Fougd. Ofvanmälte mig veder Lagligen
tilfalla kommende Gmands Kämnärs
med Vidtlands Abo Protocolle uti
den 11 sistl. febr., Gmands Fiärdingsmans
tillförordnade Thurings jemte Hvarvid
tillförordnade Hvardagsmän
nu mäl uti mahnde förrättning
med nogsamb: Hvilket jag härigenom
vill intygat uti Kimito den 22.
Martii 1800. Jo Ahlman

Uti rätt och Kongl. Tingsrätten Upplandz Fögderie=
Öfre Tinga Härad, samt Stadz och Assessor=
ian Niljana Ahlmans underdåniga, hem=
ma Expeditions Notarien Gustaf
Wilhelm Selenius till Fru och under=
dånan Maria Margareta Kangasala ef=
terlefvande Enkefru och Arfvinge Tingsrätts=
den 11. sistl. Januarii vid Länsmans Stäm=
ma i Åbo den 11. påföljande sistberörde Ja=
nuarii lagligen Protocoller i vedermälde
Rätts-ting, rörande Framlagdan Hem=
Assessoren Gabriel Ahlmans Testamenta=
risk[e] [illegible] 1798=

11.

Vinlagan sakna Dato har mig blifvit
tillhanda den 2den nästlidne Decembr.
med Minutfaldne Herr Assessoren Gabr. Ahlmans för=
fattade Testamentariska Författ=2
ningar, den förra daterad den 2 Julii
1798. och den sednare den 4 Octobr.
1799: Cöfvan gemensamt utgifvit under=2
stållelse, at Vederbörande efter
nämnde min aflidne Herr Bror
dennes den 4 nästkommande Ja=2
nuarii tingas sin borgan och Mat=2
tangrå gunst; Gefvle Stilbrevis
Cammar. Tolfsnäs den 22. Dec. 1799.

Jon. Ahlman

Uti rätt å Kongl: Hofrätten för Österbotten, Wasa Residensstad, förd Fiska Ärad Assessoren Wälgiana Ahlmans enkegrefve, Hans Excellence Wälborne Herr Gustaf Wilhelm Selenkäj till Fogelö m.m. Kongsåsa och Wessjuby Pockumen å Kiwes Kungsgård den 11: sistl: Januarii vid Häradsrätten i Åbo den 11: påföljande sistbemälte Januarii Protocoller i vederbörande Härader, rörande Assessoren Gabriel Ahlmans Testamentariske Dispositioner och den 2 Julii 1798 och den 11: October 1799: förordnade Fiskalen vid nämnde Hofrätt Herr Johan Wilhelm Nordenstam å Sahlen och Sohlola den 26: Maji till 1800 års ...

Justitiesekreteraren.

Ingifven till Lagmans Rätten i Raumo den 27 Jan 1803.

Uppvisst inför kongl. Hof Rätten i Åbo den 16 de Maji 1805.

Uppvisst vid Härads Rätten i Sangasala den 29 de October 1799.

Wid afstanhan af en förestående Förvandling, hvarom dageligen tilltagande plägor erinra mig, har jag omsatt tiden med allmänn förvärfda, så löst som fasta egendom, efter min död, bör förfaras, härigenom följande förordnat:

1:o Skola alla mina fasta egendomar, af hvad namn de vara må, innom tvänne år efter min död försäljas. Och ehuru dessa egendomar för dil här varande, med god Hushållning årligen rendera Sex procent för ett capital af Femtio Tusende Riksdaler, hvilkens Summa följdes egentligen, efter del värde Fastigheter i senare tider varit ägsatt, äfven härvid borde utgöra rätta höjden Skillingen, har jag likväl, för att icke betaga en omtänksam och god Hushållare all möjlig och tidig tillkomst, nedsatt höjdeskillingen för förenämnde egendomar, till Tyratio ett Tusende Sexhundrade Sextio Sex Riksdaler Trettio två Skillingar, hvarunder dessamma icke borde försäljas.

2:o Sedan min kära Hustru Ottiljana Charlotta Lodau, undantagit en stor spegel, en Mahogene Bureau, en vagn och en bred-Chaise, bägge med Selar samt efter eget val fjerdedelen af de å Hattanpää Gård befintelige Hästar, Får och andre Creaturer, hvaraf de öfrige trefjerdedelarne jemte alla åker-redskap,

Omslaget med 83 5/638 tryckt papper

qvarblifva å Gården, enär den försäljes, såsom förmäl
turier, tillfaller henne härutom den ena häftel
af den återstående lösa egendomen, men den and
kommer at försäljas. Och i fall Ja skulle hända
at ej mindre fasta egendomen, än den sidstnäm
de del af den lösa, icke strax, två år, efter mi
död kunde försäljas, äger min kära Hustru, a
intill dess sådant kan ske, att dittag, utan någ
redovisning förvalta: Önskande jag at min kä
Hustru af de revenuer, ifrån fasta egendomar
innom denna tid kunna inflyta ville, utom tim
utbetalar och Ruptningen praestterar, tilldela dy
Bröder, mine alle tre kära Svågrar, Femhund
de Riksdaler åt hvardera af dem som gör tillsa
mans Ett Tusende Femhundrade Riksdaler
3:o Efter det så väl den fasta, som den till försälj
bestående lösa egendomen, på omförmäldt
blifvit försåld, erhåller min kära Hustru öfver
nadt hvad henne i nyssnämnde punct blif
tillagdt, af den derföre inflytande köpeskillings
åtta Tusende Frehundrade Trettio tre Riks dal
Sexton Skillingar v.— Den rena och uppriktliga k
lek och tillgifvenhet, min kära Hustru, under v
Gifva Förening, emot mig alltid ådagalagt, gör
fullkomligen förvissad derom, at hon med
föda, husrum och nödige kläder, förser min ä
lefvande sjuklige och ålderstigne Moder till d
dödedag.

4:o Ehuru min kära Hjufdotter Magareta Langenskjöld
som är gift med Herr Capitainen Väborne Wentzel
Toll, är i den lyckeliga belägenhet, at hon icke är
i behof af någon gåfva, tillvål och som hon städse
bemött mig med vänskap och tillgifvenhet, och jag
dremot härföre icke tillförene hunnat betygat min
erkänsla, nyttjar jag nu med glädje detta tillfälle
härtill, och tillägger henne, såsom ett vedermäle af
min aktning Ett Tusende Riksdaler.
5:o Likaledes tillägges jag min Brors Son Jonas
Ahlman Fre Tusende Frehundrade Fretti tre Riks
daler Sexton skillingar i den fästa tillförsigt, at
han dessa medel till sitt framma bästa använder.
6:o Erhåller min Brordotter Sara Juliana Ahlman
som är gift med Herr Lands Secreteraren och
tirono Besallnings mannen G. B. Sahlberg Ett Tusende
Sexhundrade Sextio Sex Riksdaler Trettiotvå skillin
gar, hvilka penningar efter hennes död, tillfalla
hennes barn, utan at de i händelse Herr Secreteraren
Sahlberg skulle blifva Enkling och träda i annat gifte
i sådant fall komma honom eller dess barn af sednare
giftet till godo.
7:o min half Broder Herr Löutenanten Gustaf Fredric
Ehlof kommer vid detta tillfälle at förbigås i all dess
gande af någon gåfva, utaf min efterlemnade egen
dom, i anseende dertill, at han under sitt vistande
hos mig, all ifrån de språdare åren, njutit föda
och kläder jemte nödig Information samt vid erhållne
befordringar i krigs Tjensten, ansords-Summor, åfvenson

jag betalat några Herr Löjtenantens Skulder
han dessutom jämväl i sednare tider g
nom ett förmånligt gifte erhållit så myck
egendom at han med en god Hushållning
sin tillräckliga uthomsl, och således i behö
emottaga något af hvad jag honom vid dett
tillfälle kunde tillägga. Men Herr Löjtenant
Son Fabian Ehlöf tillfaller Ett Tusende Rikso
hvilka medel tillväl icke af Herr Löjtenantens
lyftas eller disponeras, utan af någon dertil
utsedd Curator, som penningarne emot dräglig
årsrode förräntar och dem sedan jemte det årli
inflytande Interesset, vid Fabian Ehlöfs myndi
är honom tillställer. — Detta Curatel önskade jag
Herr vid Häradshöfdingen och Krono Befallnin
mannen Mexmontan emot afvanberörde ni
ville jag åtaga, Skulle så hända at Fabia
Ehlöf innom dess myndige år med dödl
afgå, tillfalla de honom i afvanberörde må
tillagde Ett Tusende Riksdaler med det derå u
löpnde Interesset, dess Fader Herr Löjtenanten Eh
om han ej förinnär denna lilla Summa emottag

8:o Erhåller min Hustr Sytter Sara Juliana Ehlöf som är g
med Herr Commissions Landtmätaren Adolph Becker
Tusende Riksdaler, hvarifrån likväl afdragas de förn
Skulder för hvilka Herr Commissions Landtmätaren enligt m
Bok, hos mig häftar, dock så dessa återstående medel icke
innan Herr Commissions Landtmätaren återställer den pan
borgen, på Två Tusende Riksdaler, jag för hon
ingått. Och kommer den af Herr Commissions Landt
mätaren utfärdade och hos mig befintlige Skuldsedel,
likaledes på Två Tusende Riksdaler, at Herr Commissions
Landtmätaren utan löjen återställas, i händ han derföre
icke valuta erhållits.

9:o Aflidne Handelsmannen i Tammerfors Stad, Fronelii
döttrar, Lovisa Christina och Regnata Juliana, hvilka
i flere år, jämsom värnlösa, varit under min värd och
vid min Hushållning gjort bidråde, tillägger jag den
förra eller Lovisa Christina jämsom den hvilken haft
mera besvär härvid, Ett Tusende Etthundrade Elfva
Riksdaler Tem Skillingar Fyra runstycken jämt den
sednare, eller Regnata Juliana, Ett Tusende Riksdar,
hvilka medel, under Lovisa Christianas och Regnata
Julianas ogifte tillstånd, af någon dertill utsedd god
man, kommer att till deras förmån förräntas, men
enär de träda i gifte, at dem tillställas.

10:o Drängfogden å Kattanpä Gård Thomas Grönberg
erhåller en förgyld Silfver Pågare om Fyrtio två Lods
vigt, jämt härutom ifrån Gesvagården i Jyteing
till Sin dödedag, årligen Fyra Tunnor Råg, En
Tunna korn jämt Tre Riksdaler Sexton Skillingar
i penningar, äfvensom gamla Erik blir qvarboende
till Sin dödedag å gården, hvarifrån han bör erhålla
föda och kläder jämt En Riksdaler Fyrtio två Skillingar
om året, och slutligen på anstädigt sätt begrafvas.

11te:o Sedan alle afvanberörde nu förelgifne Summor
hvilka tagas af den inflytande räntaskillingen för
fasta och lösa egendomen, blifvit från hela Summan

afdragne, kommer det öfverskjutande Capitalet
med hvad jorn af mine utestående Fordringar
enär de indrifvas kan öfverstiga mine skulder
at i säkre händer förräntas, jemte ena häften af
Interesset härföre, at användas till Sockne Lärare
inrättande och aflönande för allmogens obekost-
het de Fattiges barns undervisning i Mesjab
och de omkring Dammerfors belägna Socknar
ej allenast uti innanläsningen och Christendomen
jemt då jä begäres, i skrifvande och räknande
utan och uti de angelägnaste stycken af en förstän-
dig Landthushållning, utan at desse Lärare bli
väl af desse medel tilldelas några boställer eller
andre boningsrum, och den andra häften an-
vändas at understödja sådane nyttige anstalter
och företag i Landthushållningen, häfst i Björnebo
Län och uti den del deraf som före Länedelning
utgjorde öfre Satagunda Öfverdels Härad, hvilk
allmogen blott med egne krafter svårligen kan
wäckhålla, såsom vidlöftigare härer och ellos jem-
upptärande och uppodlande sådane förfars
upprensande, medelst hvilka vattnets tillbörlige
aflopp, till ortens skada, hindras, med mera så-
genom hvilka anstalter, jag hoppas, at jä välmo-
torftiga skola få tillfälle till förtjenst och erhålla
ett nyttigt understöd, jemt leddka uppmuntra
till idoghet, som och Fosterlandet och dess inbyggare
i gemen, vinna förmon och förkofran. Och som
en mångårig erfarenhet visst, at Landbönder
å Frälse, Skatte och krono Hemman jemt

dagswerks-Torpare hos Ständs personer och Herr-
skaper sällan och alldrig cultivera Jorden
som wederbör och som Lag och contracter dem
pålägga, eller hafva någon omsorg om åbygg-
nadens tillbörliga vidmagthållande, än min-
dre om någon nödig nybyggnad, och det
ur det skäl, at de raisonnera så "Vår här och
nästa år Gud wet hvar"; alltså, och till förekommande
de af en sådan för dem, husbonden och hela
landet högst skadlig tanke, pröfvar jag nödigt,
at genom uppmuntringar vacka detta Folkslaget
till drift och arbetsamhet, emedan sådant ej kunnat
vinnas genom oftskilliga anbud af löftesbrott
contracter, dem de alldeles icke emottagit
derföre, och till befrämjande af idoghet finner
jag förgodt at härigenom äfven förordna,
det de af förenämnde Landbönder och dagswerks
Torpare i förberörde ort och i synnerhet af Hattar
på Gårds underliggande Bönder och Torpare
som genom dikande, gärdande och ängsröd-
ning, genom nödiga reparationer och Nybyggna-
der, uppfyllt Lag och contracter, böra utaf sidstnämnde
häfst af interesse medlen, erhålla belöningar, an-
tingen i Contant eller och uti oftskilliga skifverstyc-
ken, såsom med åller, skifvers Hatt-band och skedar
med mera, all efter Curatorernes af denna Författning
pröfning och godtfinnande, komman de desse belö-
ningar vid offentliga tillfällen och i närvaro
af flere utaf allmogen, åt till de förtjente utdela,
på det andre i bland dem, genom desse deras

medbröders vunder gåfvor och Gudars belöning
äfven måtte bringas tillenahanda i dogh
hvartill de och på tjenligt sätt, vid nämnde
fällen böra uppmuntras. Men vid insallan
fvåra missväxt år, användes ännämnde hä
af Interesset till Lifvets uppehälle och till Säd
storns anskaffande för de fattigaste Torpa
och hemmans bruttare i Tymmerhel under Hall
på gård.

12:o Slutligen, och ehuruväl jag varit betänkt o
visse personers utnämnande af mine vänn
till at handhafva hvad jag af Gudl förnu
och magen öfverdagning, i ofvanberörde m
förordnat är jag doch för del närvarand
icke i tillfälle at jädant fullgöra, hvarföre, o
i händelse detta af mig icke innan min d
skulle ske jag härigenom ödmjukast får anm
kongl Finska Hushålls Sällskapet i åbo, och o
denna Författnings uppfyllande till alla d
punkter, jamt mine Fordringars indrifvan
och Skulders afbetalande, beförja. — den pat
tiske, hvarmed detta kongl Sällskaps, ifrå
dess förnsta instiftelse, jag utmärkt, gör mig
misstkt mer förvissad om gunstbenägna bi
till min omförmälda anhållan, som kong
Sällskapet derigenom för dess egen del, tillbe
ett nytt tillfälle, at genom dess allmänt hän
rättvisa pröfning, utstaka, hvilka och huru mång

Socknar, utom Mesuby Socken, af förutnämnde
undervisnings- och understöds medel mägde komma
i åtnjutande. Men skulle emot förmodan kongl
Finska Hushålls Sällskapet uppkora, får jag i sådant
fall, i lika ödmjukhet, anmoda Presidenten i kongl
Maijts och Rikets Högsta Åbo Hof Rätt, Landshöfdingen
och Biskopen i åbo jamt Oeconomiae och Chemiae Pro
fessorerne vid kongl Academien derstädes, at om
denna min yttersta villjas uppfyllande, på ena
handa sätt jag nu kongl Finska Hushålls Sällska
pet, uppdragit, foranstalta. — Anhållande jag
till slut, at de Herrar och män, som denne min
Författning komma at handhafva, behagade vid
exegverandet deraf i akttaga den största patriotisme
och rättvisa efter yttersta Samvete, så at de det tyg
gliga inför Gudi och manom må kunna förspara,
jamt at de så tillse, at Socine Lärarene som framdeles
efter min död komma at tillsättas, äro tjenlige och skike
lige jamt sine skyldigheter vederbörligen fullgöra,
i hvilket, men ej i annat fall, de böra vara säkra
om bibehållandet vid sine Sysslor. Åbo den 2 Julii 1798

Gabr Ahlman

Sigill

Ahl föregående genomdragne och försegl ade Testamentariska
Författning, bifört af Hrr Professoren Gabriel Ahlman med
sund och full förstånd och af fri vilja, upprättad samt
egenhändigt underskrifven, jädant intygar af. Åbo ut
supra

L. N Thuring
Tullförvaltare i Åbo
Sigill

E. C. Ysrendorff
Tullförvaltare och Controlleur
i Åbo Sigill

I ett sammanhang med det jag i ofvanberörde mätto

förordnad, förbehåller jag äfven härigenom
min kära Hustru ifrån upprättandet af bouppt-
ningen öfver min efterlemnade egendom, d
mindre af hennes utaf mig i lifstiden erhål
Nyttjor, såsom Guld Ur, ringar m.m. jämte hva
hon i äfkta med sig i boet förd, än den fordr
för Ett Tusende Femhundrade Riksdaler hon i
dess mäg Herr Capitainen Wädborne Wente
Toll, äger såsom aldra hennes enskildta tillh
bet, Åbo uttfyra

Gabr Ahlman
Sigill

Lik. lydande med originalet intygar
Lars Arnell
Secreterare

Promemoria.

Öfver de af Herr Assessoren Gabriel Ahlman gjorde
Förklaringar och tilläggningar till dess år 1798.
gjorde Disposition.

1:o att de 500. Riksdaler som Herr Assessoren tillagt
dess Svåger Herr Lieutenanten Adolph Ladau uti
1798. års Disposition, nu i Höst redan blifvit honom
tillgods gjorde förmedelst den Disposition Herr
Assessoren för honom till Auvordet till Fändrichs lön
utgifvit på 550. Rdr hvaraf Herr Lieutenanten borde
till dess Syster Frue Assessorskan återbetala de 50 Rdr
med ränta, äfven att det ankomme på Frue Assess
Jorskan at återfordra de 500. Rdr i fall hon sig der
till befogad finner.

2:o De 1111. Rdr 32 sk. 4 rst. som i 1798. års Disposition
blifvit tillagd Mademoiselle Christiana Lovisa
Franellius hos dess man Herr vice Befallningsman
Hillebrand redan allsammans uppburit emedan
endast 166 Rdr 32 sk. äro gälterade, och har således icke
mera at bekomma

3:o Herr Assessoren har i förflidne vår emottagit 1500 Rdr
af Herr Capitain Toll å dess Frus vägnar, och hvilka
Herr Assessoren disponerat, hvarföre Frue Assessorskan
har att fordra dessa 1500 Rdr utom de medel Frue
Assessorskan tillkommer enligt 1798. års Disposition

4:o Herr Assessoren förordnade att i fall han nu skulle
afgå skulle Frue Assessorskan tillkomma hela detta års
Revenue så af Gården som alla räntor utan någon
redovisning, utom det 1798. års Disposition på

lika satt Fre Assessorskan tilagdes 2ne Ors reven

Att föregående Promemoria, blifvit af und
skrefne uppsatt, uppvä Herr Assessoren Ahlmans
gjorde anmodan, och efter uppsättandet för hon
upplåst, och af Herr Assessoren som är vid full jam
och redighet till alladelar god- och ärkänd
han med lifslig Ed om så påfordras Intyg
Hattanpä Gärd den 4de October 1799.

B. Ingman Afsp:re

de i andra punkten omnämnde Ett Tusen de
Hundrade elfva rdr 4 sm:p 4 rst. har jag i Her
Assessoren Ahlmans tjenstid erhållet och nu i d
är del qvittense på Ett Hundrade Sextio sex rdr
som i samma punct omnämnes af Herr Assessor
Ahlman återstådal. Hattanpä den 11 Januari
1799.

Joh W. Hillebrand

19

Förestående Handlingen cirkulera emellan Herran
Ledamöter af Vägerliga Juridiska Examinations Sällsk-
pets Beredning och Examine Utskott
den 2 Februarii: Herr Collegii Assessor Melart

" 4 " " Borgmästare Forsell erhöll d. 6. Febr. och
aft. d. 7 Justitie Hofrätts Notarien Lagerqvist och
Kronofogden Heckel, till der
emellan Hafvel.

" 6 " " Hofrätts Notarien Lagermark tillika med
Lektor Heckel aft. d. 8. Febr: d: 9. d: s: m:s. —

" 8 " " Lektor Heckel aft. d. 8.

" 10 " " Consistorii Notarien Forsman aft. d. 9.

" 12 " " Gymnasii Adjunkten Widenius aft. d. 11

" 14 " " Hofrätts Assessor Edelfelt aft. d. 12. ds.

" 16 " " Mennt. aft. d. 13de

" 18 " " "

" 20 " " " Advocat fiscalen Troyer aft. d. 14. ds

" 22 " " " vice Advocat fiscalen Selin aft. d. 15.

" 24 " " " Prokuratorien Grönvik aft. d. 16.

" 26 " " " Notarien Stenbom aft. d. 17.

" 28 " " Handlanden Forsell afsynts

Den 1 Mars Sällskapets Skattmästare Herr E. A
Jammansson afs. d. 23 Feb.

" 3 " Underteckned

Åbo den 1 Februarii 1838

På anmodan af Utskottets Herrar Ordförande.

Lars Melart

Ödmjukaste Memorial!

Under den 7:de nästkommande Oktober har Höglofliga Kejserliga Hushålls Sällskapet höggunstigt behagat fordra utredning af mig, huruvida den i Köpe Contract af den 2. Januari 1803. emellan

Höglofliga Kejserliga Sällskapet och a
lodne Bruksstation Lefsén Hattanpä
ägaren ålagde skyldighet att underhåll
ett Lånt Magazin för Hattanpä bru
dechafsande vore ofullgjord, och för
med anledning deraf jag härmed ödm
kast afsänna all den ersättning jag i
dem äger –

Ehuru det i förga varande Contrak
icke finnes bland gäldsens handlin
gar; så vet jag likväl af afledne Le
rens egen utsago att han lofvat K
serliga Sällskapet att inrätta ett dyl
Magazin och i sådant afseende jag
väl ihogsprang omkring Ett hund
humor sad, sedlka vid kort derefte
inträffad missväxt med Sällskape
bifall blifvit utlånte – Men som
borden alltid är den sista som åter
sitt och blott en ringa del af lånen
återbetalas samt det icke heller b
jag kunnat i ekonomiskt eller m
teliskt afseende att dessa smärre
posten af egna underhafvande b
ligen indrifva; så hade han kom
migvat detta förhållande med ätts
lige den tidend verkställande Led
möten i Sällskapet och då dessa i

heller kunde lånen anvisning att bota detta on
da, blefve lånen oindrefne och företaget stanna
de dervid; häraf han också hade sig hafve för
märkt att de flesta hade slag i sig att ulan att
anlita påföljande åtgärder, som intet hade
med detta afsteg, så att det i alla fall vant bät
re om de lefvat tillsammans det förregående
och sämre det senare året.

Efter Lefséns död hade denne sina åter va
rit vänligt inom Sällskapet och dess då vordne
Secreterare Herr Professorn Böckar yttrade i
bref till Sen Lefsén Magazins inrättningen.
Svaret anmanade han mig att i sina vägnar
afgifva – Dess agerade jag hvad nytta är av
fördt – Men förklarade Herr Professorn dess vil
lig att smärningen inrätta Magazinet, endast
Kejserliga Sällskapet ville garantera utlå
ningen och dervid hos saken åter hänvi
till vant berande – Nu har man, hemställe
ningsvis, sagt mig att Höglofliga Kejserliga
Sällskapet sjelf vant betänkt på en så be
stämd Magazins inrättning.

Då förgan rörer Hattanpä underhafven
de; så torde mig högvarderligt tillåtas att icke
få yttra mina tankar i ämnet. Dervid vägar
jag alldraförst fästa Höglofliga Kejserliga Säll
skapets uppmärksamhet derå, att utlåningen
vanligen skar i tvänne ändamål, nemligen
till uppehälle och till afsätte – Hvad det för
re hänsyftar angår; så delar jag fullkom
ligen Lefséns åsigten att lån för dem

är man till skada än gagn - Ofta menniskan
som icke äga någon slags vänskaps tics in
sitt göra sina försyndelsers mening en
annan utväg än genom vägen till bekänn
och försakan - alla försök i den vägen st
leda till förbittran och lönlagenad skad
hon mig kunna påstå detta af erfarenhet -

Det är derföre ej att undra för en skyldigh
att bifoga en förteckning - godsets handlan
och torpare, såsom mina åsigter om personer
för hvars riktighet jag likväl knapt kan vil
eller som jag knappt torde behöfva att la
gen anföra, hvad de af mig Consulent till
erhållit. Denna förteckning bär vittnesbörd
mycket slumpen af den skyndsamhet, hvar
med den är upprättad - men sådant vänder
loflige Sällskapet hoppfullt åseende, för
en följd af mångfaldige resor flyttningar bi
till vidt afslagda lägenheter.

Landbönderne i nuta-rester har jag a
fett enädigt att nämnare specifikjon och hv
torparene till Lund erhållit är en gång ut
naga bokförda, då det i alla fall alldrig återbe
lad - Så till exempel lyckades flottarerne 179
om hösten - men af helmundade timmer fö
endast tjugutre - resten användes till hy
hållet och utsåldes samt återstår delt till sk
dock under namn af lån åt torparene delt
betalning för spannar och bräder m. m. åt de
och inbyggare med bane, hvilka jemte för
mandes liggare ordentligen åfverskåmmad

gården, i synnerhet sedan staden antagit
en försvarsman för att bortkasta dem -

Emedlertid erhöllo de sattlyare allesam-
mans fastlednu när stam och hyssen till utsäde
på Credit, som i min eller Inspectorens närvaro
verkställdes antingen af Gårdsfogden eller
dem sjelfve, emedan erfarenheten visat att
de tillgripit någon del till uppehälle och lån-
nat åkerm såld - Dessutom hafves flere på
Credit erhållit sina hästar och fladar beslag-
ne af mitt järn till beslag och axlar och af,
min smed - Höglofliga Hushållningssällskapet
vänder således tyngsta fästet, att ehuru som
kunnat förgås, så hafves underhafvande icke fak-
nat lånes och annat understöd från Gården
att låna men klokt och med bättre verkan.
Men ehuru Höglofliga Hushållningssällskapet
i sådant afseende likväl må besluta, så an-
hållan jag på det enträgnaste att Hallanger
underhafvande ej må skuldbelastad - Det enda
sätt att hjelpa dem är att sparsamt och med noga be-
räkning att de icke må förfalla alltför mycket, om
dessförinnan dem med uppehälle, utan återbetalningsd
skyldighet, och för öfrigt tänget hålla efter dem i
afseende å deras jordbruk - Jag trodde i början
att man genom arbetsförtjenst kunde bandla
dem tryggad - Men jag misstog mig - Arbets-
förtjenst fattas de fullan - Men omtanken och
sparsamheten är bortta - Af dem arbetade i

staden utan afseende om de erhålla 5 eller 6
tiotals skillingar i dagspenning och resa lika g
na om de få 4 syn eller 5 skillingar för sin
föhre - Då jag icke kan förutsäga dem bröd
utan att kunna gifva dem ett annan i stäl
så har jag förbjudit dem att utan mitt tillstå
werkställa resa eller arbete, för att förmåning
afvänja dem derifrån, men förgäfves, ehuru
gen som begynt fått afsky - Men tiden skal
väl andoch som jag hoppas ställa detta b
rätta -

Deremot är jag satt i svårighet att lå
uttåde wore en som välgerning i synn
het för torpare, som hafva svag jord o
hvilken tid är inskränkt af gården, och d
re borde få tidigt då en vanligen sker
om - Men äfven dervid måste två sväg
hinder, nemligen återbetalningen o
att den sker i lika godt sädesslag, hvilk
jemte äfven alldrig står att vänta - D
na husliåll Method wore af vigt för hela
gården och i öfverflygelsen härom har jag
nu också fast beslutit, att oaktadt tillgång
ne icke ville sådant medgifwa, ändock i n
gra år i sådant ändamål afsätta tio t
nor af hvarje slag af våra vanliga sädesslag
ligen.

Om åtgärder skulle förbättra sig, har jag oft
ämnat söka förmå Landtbönderne att gö
sammanskott i enhanda afsigt samt åta

mig, att i de år då utsädet hos dem icke
magnade utbyta den sämre sädes sorten mot
växt i sina gårdar, som intet så lätt miss
lyckas till sin grande egenskap - Halltar
på den 1. December 1837.

Nils Fahlstedman

Hattarnpå Gods underlydande lägenheter år 1837.

Landsbönder

Yli Ikilä Åboen är ej skuldsatt, utom att större delen af inne-
varande års ränta ännu brister. Syner icke illa nyktet. Men ar-
betar icke heller stort fält, hvarpå åbyggnad och åker lida.

Ala Ikilä Snutare, ett underfru Lofvens Enkostånd lika[illegible] hemman. Åboen
är en nykter och omtänksam Nyländning. Skyltar flitigt resande. Kan
slå och gånga halfva dagen i staden. Men arbetar för två, då han
arbetar. Har många små barn och mycket lindrig, ränta utan
skuld.

Kirvinjemi Kolli bebos af en något egensinnig man, som syner li-
tet. Skyldig Contant Lån 24 Rbg K.G:r och någon skuld. Agorne nå-
got oländige och stenbundne.

Kirvinjemi Pikinen. Fadren nyktet lidelig, hemmanet godt inne-
vanhäftet. Sonen är väl ej illa lidelig. Men begifven på sor-
Skyldig 54 Rbg Riksgäld. Sedlar och någon ränteskuld.

Soila Korpi Södra åboen var i bottnen lidelig. Sönerne hafva dock
med flit i ståndsatt hemmanets åbyggnad och åsyna fältet
jorden. Men äldste Sonen som föreslår vanthäftet har nu och
begynt nyttja. Contant Skyldig 16 Riksdaler Riksgäld och någon räntaskuld.

Nurmis Mickola åboe af en nykter och arbetsam man; som med de tre
gångar en deng kunnat samla tillbaka hemmanet 1834. och icke
var fullt bosatt, då en olyckelig eldsvåda i sistledne Juli månad
i aska lade jemte all gårdens åbyggnad, utom rian och att litet
vifthus, all hans lösegendom. Grunden är nu lagd till nya
hus, hvilka äro ämnade att i vår åter upbyggas. Skyldig con-
tant Lån 36 Rbg Riksgäld utom någon räntaskuld.

Nurmis Hetaia Den nuvarande åboen, hvilken år 1840 tratt i be-
hemmanet, som då varit nära ödesmål har med omtanka
och beskedlighet bidrat till att åter i ståndsätta detsamma till ägor
hägnader och dikar, ehuru han ännu ej medhunnit så
byggnaden. Jorden gör här skada. Skulden är 36 Rbg contant och
någon räntaskuld.

Lejnola Mändy åboen en försvaglig arbetare och stammel-
gen nyktter. Har innehaft hemmanet sedan 1831. då för-
re åboen bortflyttade och efterlemnade en vanhäfd

lägenhet - Skyldig Contant 36 Riksdaler Rikogäld och litet rån
säd -

Lejnola Kåhs' har en lit och dålig åbo, chum ej illa lidelig - Då
bebygdt och ohushållat - Skulden är 36. Rikogäld.

Lejnola Ylli Juomala med lat och lidelig åbo och mäga Hemman
försvarligt till åbyggnad och Gröda - Skulden i Contant lika mig är
36 Rdr Rgs och obetydlig räntesäd.

Lejnola Ala Juomala med obetydligt bättre åbo och hemman
denester och 36 Rikdaler Skuld i Contant, utom några räntes

Vehmais Sarvanen - Detta olycksaliga hemman hade en or
lig åbo, som först brändes up all åbygnad och sedermera ge
ständigt refor försatte jordbruket i det stånd, att vid han
afhände sig stället var Gården nödgades utbetala alla förut
de åretz utgifter, hvilka utgjorde nära 200 Rubel Banco Ass
tioner utom Contanta uti Lön förrut 64 Rdr och åtta tunna
säd i räntorest - Den nu varande åboen ansvarar endast
för onera och är i två år fri skattemåls räntan.

Vehmais Kauppila Detta hemman har en dugelig och lä
ten åbo och är derföre i förvarligt skick -

Vehmais Soinila har en på starka drycker begifven o
let åbo som derföre blef upsagd och bortdömd till afflyttn
ställena vår, men fadermera likväl med afsende
många kan erhöll tillstånd att få bo qvar och jem
en tillkommen Camlos Svåger besitta hemmane
som håller på att förfalla Contant skyldig 24 Rdr
en stor del af ställena räntan.

Juvela Tasanen. Gamla åboen var illa begifven på
starka drycken, hvarföre hemmanet upsades åt d
sonen, som ännu är ogift och nykter men läng
och fanfärdig - Rest Contant lån 60 Riksdalen ut
en del förledit och innevarande års ränta.

Alla fyra Lejnola boen, Soinila och Tasanen ha
va ett starka älskare till snaksbesor -

Yli Hyllilä Förra åboen var en trefflig man, som i
satte hemmanet - Men äldsta sonen som nu bb
detsamma är en Klängelmakare och fyckfull m

med sämre nyttes - Säges hafva utlånta penningar - Men
är ändock Contant skyldig till gården 30 Riksdaler Rik
gälds sedlar -

Ala Hyllilä Vid mitt tillträde innehades hemmanet af Yli
Hyllilä Inor, som med mitt bifall afstod detsamma till
den han varande åboen en enfaldig förpar från Yläli, hvil
fästa sig 300 Riksdaler, hvaraf 100 Rdr genast utbetalte. Men
resten torde afkortas -

Takahuhti dito är ett under afledne Brukspatron Lefrens tid
tillkommet hemman, som bebos på halfsäde af en gam
bonde, som dock har för litet folk att sköta den förfal
lade åbygnaden, emedan mågen är i stället lidelig
och sonen ännu för ung -

Takahuhti Pylsylä bebrukas ock på halfsäde - Förre åboen
var en dålig mandsperson - dog för sex år sedan - Nu är
Enkan andra gången gift och mannen tyned vid drifte
och omtänksam - Men om han i äktenskap kan jemnföras
med sin nästnämnde granne är en annan fråga.

Takahuhti Pelkä var så gått som i öde, då jag tillträdde
Egendomen - Den nu varande åboen - Landbo som från
Aitonjemi Kolli tyckes börja repa upp hemmanet och sig
sjelf - Njuter också lindring i räntan.

Metsuby Hallila Gamla åboen emottog hemmanet 1823
mycket vanhäfdadt - Men har icke allenast i stånd satt
detsamma utan och betalt högre ränta än deinsnäm
förmår är utsyrd - är nu flagrid - Contant skyldig
24 Rdr och en betydlig del af innevarande års ränta.

Metsuby Hatila. Hemmanet har i par manader haft
dugliga åboer som arbetat sin jord och icke tillbragt
tiden på landsvägarne i landet - Skötes nu af En
ka, en omtänksam qvinna och två fullvuxna Sö
ner, af hvilka den andra likväl vill vara någat
begifven på starka drycker - Så sig väst af alla

Hattanpää Landkänder.

Mellersta Finni har i fyra år varit öde. Åbem bärgad som ett usett Roland under gården och ängarne dello åt gårdens torpare åbygnad fämedoch.

Hyhky Mattila. Åboen är en flitig Hämndeman - oförvitlig till lefvernet - Men har med för små tillgångar köpt ett annat hemman i samma by, och lärer kunna repa sig. Skyldig på lifvet något öfver 100 Rdr Rik. gäldes sedlar.

Hyhky Hämmäki. Nu varande åboen är en tämmelig flitig man. Men hans Qvinfer har varit grymt lidelsefulla och vanhäfdat hemmanet. Det berättas att Drätten äger sin Jord bäfvelser. Elfest synes af gamla räkningar att hemmanet stort efter afletne Presidenten Bäjers tid nyttigt någon räntenedsättning, som ännu fortfar.

Hyhky Mattila. Detta hemman var förr under Mr. patron Lefsend tid och besvärad med af en dryg fystiu till förra åboen, så att gården deraf icke erhåller annan räntta än en Stadsresa och några dagsverken och ändock har åboen en flitig och arbetsam man fått att flå fyfet - är nu mera köpt till Skatte af Enkefru Lefren.

Jokimala Pirotti. Enkan efter förra åboen nödgad till Contourt inplåta all sin egendom. Skötte likväl efter sin förmåga det vanhäfdade hemmanet med na barn, af hvilka äldsta Sonen förledit år emottog förvaltningen. Men är en hög mansperson, dock utan vederbörliga laster. Häftar för 82 Rdr Rikogälds Sedlar utom innevarande års ränta.

Tyrkölä Jokala. Den nu varande åboen gifte sig förledne Enka har hittintills skatt sig tämligen så länge gamla förrådeme räckt. Men är icke fullt fri begifven till starka drycker och har lefvat mycket oenigt inom hus. Nu skall förhållandet likväl vara något bättre.

Birkala Pehula är på half säde. Åboen dog sistledne vår och det var ingen förlust för hemmanet. Enken har hopp om en annan man, som berömmes för

hvilken jag ännu ej känner. Vid förra syftet lärer detta hemman vara förfördelat på sida åkarne, eftersom blifvit det tillagde efter hög beräkning.

Sjukola Ylinen och Alanen, Skyttala Ylinen och Alanen samt Winäjka hemman äro lagde under gården eget bruk.

Torp och Torpare

Yli Ruskamäki. En mindre torp som i längliga tider är bebodt af ett gammalt bamlöst par, af hvilka husfrun säges gärna taga sig en sup. I förleden vår antogs de till 6 Rdr en dreng, som också super. Alla husen äro på vägen att ramla. Skyldige 10 Rdr till hästupköp.

Ala Ruskamäki. är väl något bättre bebuket större torp men åboen älskar likväl för mycket Stadsarbete och häst-byte, hvarföre också par ängar vanligen blifvo abergade om året, ehuru antalet icke vore öfverflödigt. Åbygnaden på sämre sidan.

Ala Myllymäki. åboen super gärna och har i sjemton år så vanhäfdat torpet att nu mera ingen vill hafva det. Åbygnaden alldeles usel.

Yli Myllymäki. Segervarl ej men är en flitig husbållare och alltjemnt i behof af upphjelp. Nyttade mig att köpa sig fast för 27 Rdr och sedan den blifvit utkvitt har jag i mellangiften nödgats bistå med 20 Rikodaler allt Rikogälds Sedlar. Åbygnaden alldeles oduglig.

Torrnisto. innehades af en oduglinge som dog förledit år och efterträddes af en annan dylik, som drunknade i år. Enken jämte två söner bebo nu torpet, hvars halfva åkrar ligga i linda och åbygnaden är ytterst förfallen.

Kärppämäki är öde sedan sistledne vår och så godt som utan åbygnad. Ej åboen är nu ett tunneland rågbefäst från gården, som väl också måste bygga upp torpet innan annan åbo kan få för som förtjenar att antaga.

Nedre Wäskärvi har gäller i alla beskrifningen på ala Myllymäki.

Öfre Wäskärvi bebos af en blind blåsare ostinge och torpet kommer att dela Kärppämäkis lott.

Stora Kannisto. Torparen super väl ej - men är ytterst lat

och obygsamt han bott här endast i några år och g
nom efterfalte skyldigheter där han förmt vistats ä
gät sig ersättning skyldigheter, twilka också i år m
gät hans gröda - åbyggnaden förfallen och ägorne
hägnade.

Mindre Kannisto Både Torpet och åboerne utjön
la afseende maken till ylithuckamäki, utom att
ej finnes någon dess.

Rautaharkko Nu varande åboen antogs i stånd
n åboen hade icke fulla sinnens bruk och hustrun
störde honom och torpet - njuter halffrihet på f
proxtationen till gården.

Vihijoki Torparen har hittintills ställt sig tämn
ligen väl genom flyedjande och Vinghållning, och
skött åkern förstarligen - Man är nu nyligen dö
wew - Sönerne unga och Byta hästar - åbyggnaden
gvarlig.

Alla föregående torp äro belägne på Lempäälä
om gården och hafwa alla samma rätt utom det sy
nämnde derifrån till land bekommit sitt wärde
utan att likwäl någon annan ätnbelalt lånet är

Pärkkanenkka som också ligger åt samma sid
och ehuru samt lottad till ägorne med natur, titter är bäst
hafwat, näst Vihijoki, af en åldrastagen gubbe, m
en half wäxt son, twilka för åtta år sedan ensatte
gät det i ödemål.

Orsaken till fattigdomen hushåller torde vara
afstånd Läsren ofta byte om åboer och att ofter han
de i synnerhet blifwit omtuskade, att i synnerhet åk
widdew vant för stor för torparene arbetsförtjenst,
genom förnämnligast den artificiella gödningen
topp blifwit minskad, som åter werkat på ängen
hwarefter torparne i den mohn den samma af
gät blifwit nödsakade att söka arbetsförtjenst i stä
och grimsolkan å sin sida äfwen vant sig att pluth
bort tiden med att bära en och par kannor sot i
dagsligen till Staden tjenta några gwastar allt i

to emot bud, twilket likwäl ej lönar sig på hesperdeles
mils afstånd.

Jokipohja har för några tid sedan blifwit hafwad under
hemgården och derifrån bebygd samt derefter bebodd af en
lidelig Stattorpare, som nu är inhysing där städes. Den nu
warande Torparen som antogs 1846. med tempsnär nedsät
ning i dagwerke skyldigheten tyckes wara omtanksam och
har jemwäl betalt sin skuld 24 Rikodalers till gästgifwaregår
Savinjemi har också blifwit i stånd satt af gården och der
ter fått en tämmeligen drygtig åbo, som skött ägorne - men
såsom bankrut har han årligen tänkt på flyttning för
att slippa dagwerksskyldigheten och derföre åsidosatt bygg
naden.

Riihithomas ett förledet år tillkommen torp genom åtskillige
inbyggelägenheters sammanslående - åboen skyldig 20.
Rikodaler till gästgifwaregår.

Spinni ett alldeles ödefallet näste, som bebodes af gårdens
i år dödblefne gamla Snickare är förwandlat till ett litet Torp
om att dagwerka i wecksam.

Jokela ett hittintills wälbeb ället Torp, hwars åbo fullgjort sina
skyldigheter, men dog i år och efterlämnade två söner, om
hwilka Finska ordsprået: Jocjalla solwen muutto täyen sanoo.

Kapaska ödes och

Lepän Gustafs likaså.

Detta torp är olämpligen belägne och skola bortflyttas
till andra ställen, hwarföre nödig timring till nya gårdar på
börjad för att i nästa wår completteras.

Tammela torp bebos af en trefwen åbo och

Sulari Elias likaså

Mylly Gustafs åbo är en gift äldre man med dess gamla
moder, twilka lämnat ägorne i lindo - skall bortflyttas i wår
och torpet skall äfwen flyttas.

Torbjens Torp besittes af en ubtinge som utarrenderat si
na ägor till Stadsboerne och sjelf lifnärt sig med att måla
byggningstak och väggar - är också ämnadt att flyttas.

Anledningen till alla föregående flyttningar är att

Consequtiern dessa tillhörigheten i ett sammanhang
hinder bebyggandet i stället för spridde lappar som de
om hvarandra hafvat.

Pudimatka fält ett gammalt ödsligt torp. åboen gör
av men har dålig hushåll och ännu dåligare barn.

Pudimatka stål ett dylikt torp. Men här är torpare
dålig - lefver mäst af mossförsäljning.

Salhoja ett dugligt torp. Men torparen mycket fa
med många barn.

Olkainen en man stenbunden och något aflägsen to
läget - torparen fattig med många barn och
dessutom lidet olyckor med hästar och kräk.

Pitula torpet mera odladt och aflägset. Torpare
fattig men omtänksam.

Tiko erhöll ny åbo på halfsnärig fjällmark, so
förra innehafvaren, som husvudsakligast lefvande
med fiske innehaft torpet.

Alla sex fjällnämnde torpare erhöllo till lån
vårsäde.

Vattula Yläkylä Vähäfjälla. åboen en förmögen
trägen arbetare gör blott en dag i veckan lik
alla som ofvanförut sagde.

Vattula Myllyjärvi torparen omtänksam.

Vattula Vaskojärvi torparen blandenfri.

Vattula Mäkkila likaså och dugelig arbetare me
har många barn.

Vattula Kurjensuo. Torparen en dugelig dagverk
men sköter dåligt sitt torp - har många barn, fli
olyckor genom odjur samt flitig förman både t
St Petersburg och andra orter - äfv
Vattula Sulunsilta åboen har bebrukat torpet
såsom den som bortflyttar.

Alla sex fjällnämnde torpare icke kännetecknig
senaste åtnen slagit fält genom frosten, som ibland
nat icke förstört deras potatis stånden åtminsto
vårsädet, hvarifrån de ifrån gården icke erhöll

mer och mindre hjelp till utsäde. De utgjorde för
ut sina dagsverken till Wattula Augmentsbon
man, åhvad ägor de också äro belägne, och hvil
het i afledne höstend och grand Enkefruo till bebo
kader med eget folk, men nu å arrende innehafves
af förre Inspectoren Blomqvist.

Teikko Saynäjoki ett tämmeligen välbygdt och välhåll
dadt torp med tretton åbo.

Teikko Lahnijärvi helt bebygdt och allaledes torp och
åboen äfven dugelig.

Teikko Vehkakorpi mycket fattig torpare med många små
barn, dock utan vederlikt osäder - åbyggnaden skall vara
mycket skral.

Detta torp är belägnet ½ mil från Gården och göra syn
hälfdagsverken till mans hvarannan vecka - men hafva an
dock dugelig drägter.

Haapajärvi långsam dagsverkare är åboen - men tretton
i hemarbete har en stenig jord och åkern i flere lappar
Lahtimäki tillträdde för tre år sedan detta högst van
hafvade torp - har flere barn lider olyckor, hvaribland för
luften af en häst - Skyldig 70 Riksdaler till cykkop af en annan
något frostamt ställe.

Vaitamo ett vanhäfdadt torp innehafves af en gam
mal beskedlig Gubbe med en hustru af mindre fortjen, hvar
före Sönerne också öfvergifvit honom och gått hjelp från
ömt åtnjutande.

Saunamäki ett mindre torp med stenig ägor och
belägenhet i granskap af Kåro, följdeligen frostamt - åboen förpan
dig arbetare.

Detta fyra torp äro belägne på en utjord benämnd
Myllyjärvi ¾ mil från Gården och utgöra tillsammans
fyra hälfdagsverken hvarannan vecka utom Saunamä
lahti som gör hälften deraf - likväl nödgas man afkorta
några reffdagar om året.

Nukari Torp har en fattig åbo med grufva många
barn och stenbundna ägor.

Valleri Torp på samma fält - torparen har ock

likväl fått sig en mån, som synes gifva kapp
sig –

liggande tre mil från gården utgöra dess af
afvanbäskrefven räntu –

Kärrypå ett ödetorp med nio åbo, gör en dag
veckan då han kinner – ligger 3. mil från gå

Parmanjemi det andra dagsverkstorp som gö
spannemåls räntu och hela sex tunnor säg ha
tunnelagen trefven åbo ~~uppbud~~ belastad –

Savilahti ett godt men mycket vanhäfdadt tor
med en odugelig åbo, som saknar sin dagsverk
redskap och vagnskap – stadd under gästmund för
delskap, som ej är stort bättre. upsagde.

Hunupila ett välhäfdadt torp – Torparen de
förmögnaste af Hattanpää Torpare –

Saarid tid naturen ett vätbeläget torp, som i
liga tider är dåligt häfdadt, hvarföre åbyggnad
som fordrom vacit god redan förfallet.

Dessa 4 torp ligga också på 3. mil från gården
utgöra lika eller syn dagsverken hvarannan
dra –

Saarikorpi på Mattila hemmanab mark en
mil från staden med inga åker, få vida åbaer
vat förnämmeligast med obetydligt skogshygge – g
ingen ränta, ehuru bordt förse gården med fem
kol – abyggnaden försvarlig –

Lojnunsarka ett år 1837. på Lojnola byss upp
i Orihvesi socken anlagdt dåligt torp som hitt
tills ingen ränta utgjort. ej.

Kuutila ett försvarligt torp med fallig enan nä
lunda trefven åbo under och 8 ~~åbo~~ tjenstdugande, under
Härmelä Rusthåll som hyrsdas med egen
fogde och egna tjenstehjon med skjelp till skön

och rättvisning för n Gården –

Hattanpään den 1. December 1837.

Nils Johan Idman

1840
22 — L. U.

№ 533.

90.

Embets Memorial.

Jag afsänder å ritredaren af den skada, Torparen Matts Mattsson Marsila från Wattula By i Teisko Kapell, lidit genom eld den 11. sistliane Junii i sagde Kapell inträffade hagelslag, får Jag, med anledning af skrifvelsen för den 7. sistnämnde November härjemte åter insända Krono-Länsmannen Christoffer Tellemans, Lika Krono Fogden uti Satakunda Härad, i ämnet aflåtne skrifvelse för den 4. i denne månad № 212. in originali. Tavastehus Lands Kansli, den 11. December 1840.

Gabr. Stiernecreutz

Wilhelm Lindroos

№ 1750.

Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo

2 5 September 1840
Inl. i Sept. comm. N. 11.

Nr 464
91

Höglofliga Kejserliga Finska Hushålls-
ings Sällskapet!

Då, under den 11. förflutne Juni, min Egendom
af ett och ett half tunnas utsäde blifvit så
förliqvn skadad af hagel, att knappast tre tun-
nor kunna väntas af den åker jag vanligen
sått och nu hoppades få sätta kartblad, som

Att jag på anmodan af Torparen Matts Mattsson Masiela, enders Alanen Kamman lydande Masiela Torp, i Vaktela by, Tejsko Kapells Församling, och Tavastehus Län, i närvaro af Torparen Jeremias Josephsson, från Vahtsala by och Förr värderade Främmande Kapells Tegnad och anteckned den skada, nämnde Torpare Matts Masiela, tidigt den 11te denne, af et starkt Hagelfall, som nedersslaget och förd vadt dess Råg växt, som består af 1½ Tunnas utsäde; och för öfrigt af medelmåttig växt. Förra Året 6te Korners afskattning, men nu tillsvidare för skadat för hagelet att högst 3dje kornet års att förventas af ofvannämnde Rågutsäde hvilket härmed intygas Tejsko den 15te Juni 1840.

Johan Mattsson
Kumsmjeme Alanen
Wärds domare

På begäran

af E. J. Wennquist

Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets

genom
A. E. Hallin

Allerödmjukaste Tjenar
Matts Mattsson Ma
Torpare under Vahtsala Gem
och Hattamö Gård.

Utdrag af Protocoll hållet vid i laga tid utlyst Tyrkosämma i Teiska. Skapell Tyrka efter Gudstjenst den 16 Augusti 1840.

§ 2.

Härvid framträdde Wattula Torparen Matts Mattsson Mossila, lydande under Wattunäs Gård, och yttrade sig vara sinnad att hos Höglofliga Kejserliga Hushållnings Sällskapet anhålla om undsättning från Allmänna Testamentets fonden i och för den skada han lidit å sin rågåker genom hagel den 11. instående Junii, hvarå han äfven den 15 derpåföljande anmält hos af Härads Domaren Johan Mattsson Tunnsjöeni Klauen, biträdd af Torparen Jeremias Josefsson från Rokkola by.

För styrkande häraf öfver sin lidna skada anhöll han om Församlingens uttlåtande i detta afseende, hvarpå Kyrkovärden i Församlingen Josef Mattsson Birila och Skattebonden Josef Andersson Wiksjöeni Klauen, utsedde äfvenledes andra, instämde uti den af Härads Domaren uppgifna skadan. Dag som ofvan

Henr: Reinh: Aspelin
C: H: S v. Pastor

Josef Mattsson Birila
Kyrkovärd
egenhändigt

Josef Andersson Wiksjöeni
Klauen Skatte Bonde
Bomärke

Josef Wälä Rosen
Bomärke.

…inkande om de utaf Kejserl. Fin-
…n Hushållnings-Sällskapet på Ahl-
…anska donations-fondens bekost-
…d inrättade Skolor, och huru de
… detta ändamål anslagne medel
…peligast kunna användas.

…nd Kejserl. Finska Hushållnings Säll-
…ts åligganden år säkert det, att full-
…d framledne Assessoren Ahlmans förord-
…, om inrättande af skolor för Allmo-
…d barn, ett af de svåraste, och ett af
…som fordra den mesta omtanka. Att
…an önskat, det Allmogen genom hans
…r skall få en högre bildning, än uti
…rut bestående inrättningarne, år obe-
…ligt, och förordnandet, att Allmogens

Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss-Skrifvelse af den 7 December 1810.
Justerad och underskrifven i utskottet den 6 Februari 1811.

94.

Underdånigst Memorial!

Till följe af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss-Skrifvelse af den 7 December 1810, angående Kejserl. Finska Hushållnings-Sällskapets på Ahlmanska donations-fondens bekostade inrättade Skolor, och huru de till detta ändamål anslagne medel lämpeligast kunna användas, har Kongl. Maj:ts Befallningsmannens Vördade Ordres för den 22 sistlidne November N:o 633, bar jag bordt anställa undersökning hos Torparen Matts Mattsson Marsila från

1776

…Prof. Böckers Betän-
…af Skolor på Ahlmanska
…stiftad.
…att vidröra ett ämne af den
…n länge tjenstfatt skarpsinnige
…hans rikhåld af fordna tiders
…att utreda klar, har jag likväl,
…ers Betänkande, icke velat
…ära mine åsigter skulle be-
…skaffenhet Skola lemnas af-
…varande undervisnings sätt, emo
…nadsklass, anser jag det vara af
…nämligen Inbyggarnes och tjenst-
…nskliga förädling
…tillhörande le-
…n. Men om hon,
…liga lycka,
…för och lärdra-
…nät hvad hon
…ejonen sannin-
…ligt att nå kun-
…ligt attraktar
…kommer att
…. Ty om man än
…typer, som den
…väl ännu nog
…. Om uti dessa
…derrisning skul-
…och lära den
…en stämd för en
…undervisningen
…ets hjerta.
…lig: lärlingen
…r haft blifvit

Wattula by i Tiistis Kapell, nä-
dennes genom Hagelregn den 11.
ne Junii, tidne skada; men em-
genom någon syn denne tid på
icke kan inhemtas något om förhå-
det, har jag i närvaro af Malls M
närmaste grannar låtit berätta
att han efter Kl:n Junna (20.) P
kappars utsäde i Råg, Korgat K
na function kappar nämnde ja
af sämre qualitet. — Någon m
växt af annan sädesslag har hos
sila icke ägt rum. Mo[illegible]
4. Decembr 1840.

Christoffer Sillm

N:o 212.

Herr Krono Befallningsmannen Lindström

Betänkande om de utaf Kejserl. Finska Hushållnings-Sällskapet på Ahlmanska donations-fondens bekostnad inrättade Skolor, och huru de för detta ändamål anslagne medel lämpeligast kunna användas.

Ibland Kejserl. *Finska* Hushållnings Sällskapets åligganden är såkert det, att fullgöra framledne Assessoren Ahlmans förordnande, om inrättande af skolor för Allmogens barn, ett af de svåraste, och ett af dem som fordra den mesta omtanka. Att Ahlman önskat, *det Allmogen genom* hans Skolor skall få en högre bildning, än uti de förut bestående inrättningarne, är obestrideligt, och förordnandet, att Allmogens barn uti dessa Skolor skall bibringas bättre deer uti de angelägnaste stycken af en förständig Landthushållning *) för åliggandet än svårare att uppfylla.

*) Testators ord lyda: "sedan alla ofvanberörde nu bortgifne summor, hvilka tagas af den inflytande Köpeskillingen för fasta och lösa egendomen, blifvit från hela summan afdragne, kommer det öfverskjutande Capitalet, med hvad som af mina utestående fordringar,

af humaniora, och stånge dem likväl för största delen af vårt slägte, likasom de icke vore menniskor.

Vid besvarandet af frågan om de kunskaper den arbetande klassen bör och kan få, måste man vidare taga i öfvervägande, huru icke blott konsterne, utan sjelfva åkerbruket och Landthushållningen nu behandlas vettenskapligen; och att, ehuru visserligen icke alla arbetare kunna höja sig till en vettenskaplig åsigt af sitt yrke, så skal likväl hvarje nation, der icke, åtminstone en del idkare af hvarje näring följer tiden åt, blifva allt mer tillbaka om sina grannar. Hvad man hos Näringsidkaren kallar intelligence, blir år från år mera oundgängeligt, och denna åter kan omöjeligen vinnas utan en mängd förberedande kunskaper, och i allmänhet en under läsning uppöfvad omdömmesförmåga.

Ännu en invändning mot nyttan af alla bemödanden, att söka bibringa den arbetande klassen flera kunskaper, måste jag här upptaga, den att halfupplysning är värre än mörker, och att, såsom Baco säger, Philosophia obiter libata a Deo abducit, penitius vero hausta, ad Deum reducit. Sanningen af denna satts kan icke bestridas, och den drabbar i hög grad hela vår närvarande bildning, de upplyste klassernes mera

Uti Prof. Böckers Betän-
t af Skolor på Ahlmanska
fästnad.
g att vidröra ett ämne af den
an länge sysselsatt Sverges
huru rikligt den af Fordnar bidra
att utvecklas, har jag likväl,
hers Betänkande, icke velat
n ärd mine åsigter skulle be-
skarsamhet Skola bedömmas -
varande undervisningssätt, utan
medclass, anser jag det vara af,
religiösa bildningen och sjelf-
göandets enda verkliga förädling
na sätt barn som tillhörde de-
les: Dyckfatigheten. Men om hon,
gifver dess moderliga lydnad,
förvärfvar sig, mod lös och lederas-
n att hafva funnit hvad hon
hjertat hos Religionens Jamin-
dat Ljus, begifva sig ut på Sun-
nan eller denna åsigt betraktar
n ännu icke vara kommen att
högre Vetenskaper. Ty om man än
vara bland dalupen, som den
å qvarlefver likväl ännu nog
ett Vetenskapsidke. Om uti dessa
nde religions undervisning skal-
man gå längre, och lära den
vets anda icke är skämd för en
t få lärare vid undervisningen
t står för barnets hjerta.
kapen blefve syslig: lärlingen
nskaper, utan att hafva blifvit

i 6 veckors tid årligen, eller inom 4 år u
veckors tid, hvilket år dubbelt hvad e
Lärare behöfver för att bringa ett barn
att intet känna, till fullkomlig innanl
att barnen emellan 10 och 14 år kunde
belåtne med 3 veckors undervisning å
samt att, åtminstone i de flesta Land
öfverhufvud tagit 12 barn kunna ut
genhet sammantråda, så ålåge under
skyldigheten en och hvar Monitor öfv
vud taget blott i två veckors tid årligen
vinnande af nödig controll, att barne
året igenom måtte fortsätta sina läsni
ningar, borde derjemte Söndags Skolor
tas hvarvid alla barn, från 6 till 14 å
der, skulle infinna sig, för att uti för
läxor förhöras. Till sådana kunde ut
righet öfver öfverhufvud taget 24 L
samlas, så att denna skyldighet kom
Monitor hvar 3:dje vecka. Kunna nu
svårigheter ett sådant systeme skulle
och de jemnkningar dess antagande så
der den första Mansåldern skulle förö
något vis jemföras med de obestridelig
månerne?

Sedan saken en gång väl vunnit
samt en och hvar från barndomen van
såsom en medborgerlig pligt anse unge

N:o 212.
Herr Vice

N:o 940. 96

Anmärkningar vid Herr Prof. Böckers Betänkande om inrättandet af Scholor uti Stolmanska Donations Fondens begagnande.

Ehuruväl jag inser det vara ett vågadt Företag att vidröra ett ämne af den vigt som det närvarande; ett ämne som redan länge sysselsatt Fosterländske tänkare, och som den närvarande generationen, oheuw riktad af Fordna tiders erfarenhet, ännu icke synes fullkomligen förmått utveckla: Har jag likväl, affordrad ett utlåtande öfver Hr Prof. Böckers Betänkande, icke velat underlåta att uttala min tanke, öfvertygad att om än mine åsigter skulle befinnas vara Skiefva, de likväl med aflseende uti Skolsamhet Skola bedömmas. Då fråga uppstår om förändring uti vårt närvarande undervisnings sätt, eller om de högre Kunskaper allmogens barn böra meddelas, anser jag det vara af högsta vigt, att förut taga en öfversigt af den religiösa tillståndet och sinnesstämningen i vårt land. Religionen är menniskjoandens enda verkliga förädlingsmedel, och så länge hon fröjdar hälsar jag hvar och en sådan sträfvan, äfven hon söker att uppnå sin bestämmelse: Dygdsaligheten. Men om hon, lyften efter frukterna uppå kunskapens träd, öfvergifver sin moderliga ledning, skall hon, hvilkens ansvar hon än förr fullt må förvärfva sig, modlös och bedragen vända sig ifrån ett föremål hit det annat, utan att hafva funnit hvad hon sökte. Endast den som med tanken fattar och i hjertat tror Religionens sanningar, endast den må följd af detta himmelska ljus, begifva sig ut uppå Kunskapernes fält, så han ätt icke förvillas. Då man efter denna åsigt betraktar Religionsstatens tillstånd i vårt land, synes tiden ännu icke vara kommen att meddela den arbetande klassens barn några högre Kunskaper. Ty om man än skulle anse den tid af otro och religions föraktet vara hinnen dalupen, som den närvarande generationen haw öfverlefvat, så qvarlefver likväl ännu nog allmänt det gift denna tid i så rymligt mått tillgripit. Om uti dessa nya, nu föreslagne skolor, en grundelig och lefvande religionsundervisning skall meddelas eleverne, då, men icke sjelfst, må man gå längre, och lära dem historie, geografie, m.m. Men då tillvarsyftet endast icke är stämd för en innerlig religiositet, är det att befara, det så lärare vid undervisningen skulle gå så tillvägas, att religionen blefve rätt skarf för barnets hjerta. Följden häraf blefve den, att religions kunskapen blefve ytlig: lärlingen skulle dessutom inhämta en mängd andra Kunskaper, utan att hafva blifvit

förbättrad, Tyska Smeare förfamrad. Huru vådligt det är att vacka
slumrande slägte, att, utan förut meddelad lefvande religions kunsk
la den arbetande klassen dessa så kallade nyttiga medborgerliga k
derom vittna de länder, der man teoretiskt sätta upplysningsverk
i Tyskland, der en Salzmann m. fl. arbetade på utbredandet af
männare upplysning, hafva förderfliga verkningar visat sig. Nä
som Salzmann, utan religiositet i hjertat, vill bilda den arbetan
den, så uppstå produkter såsom Hans Constants sällsamm
en bok som, skrifven för unga Handtverkare, i grund skall utsl
religios tänkesätt hos den som derigenom borde bildas, och som i ersät
före lämnar några simpla grundsatser upp gifter. Då man icke vet
påstår, att den närvarande generationen lider af det Encyklope
var så allmänt i slutet af det 17:de förflutne och i början af det n
de arbetande Classerna, synes mycken varsamhet vara nödig vid den högre
ning man vill gifva allmogen. Vi hafva desutom midt ibland o
levis, huru dessa nyttige Handtverkare göra sina inneboare till Da
nisk jor. Då någon af allmogens Söner genom förvärfvad insigt i
räkna, letet gerna Sirk m. m. bringar sig upp till Skrifvare eller
man, är det klart som dagen att han will passera för Britannicus
gynnar bliggas för sine Fädres tro. I stället för att han fordrar bes
tyckta, finner han nu i sällskap med de mera bildade följande de
dades Exempel, förskrifva sin Söndags Formiddag med Kortspel o
lika uppbyggeliga själsförrättningar. Det qvinliga, det sköna kö
förnämligt för den verkligt bildades hälsosamma lefnad, anser han m
(huruvida tvifvelsmål för det sköna kunde bodde i denna nu halfbild
ta,) ty han har öfvergifvit den ståndpunkt der han fordrar bes
utan att likväl kunna förmå tvinga sig nog högt, att med de
kunna betrakta sitt förhållande till Gud och verlden. Härmed
visserligen den anmärkning göras, att denne äger en falsk bild
att, om man ville gå annu längre på denna väg, kunde man lät
Rousseau komma att anse en total okunnighet för mensklighet
gasse belägenhet. Jag hitförkämmer dessa inskränkt sätvande de k
min ännu än all erfarenhet på min sida, att den nyttig religion

förenas med afvannämnde halfkunskaper, der har ett förskämdt slägte uppstått.
Hr Prof. yttrar pag. 11., att "den bildade klassen, begagnande sin egen erfarenhet,
räknar handlen ätt sine bröder; störder dem om det synes dem då de sig befinna
i den högre kunskapens regioner," m. m. Må den ädle Förf. förlåta mig då jag
är af den tanken, att den så kallade bildade klassen för det närvarande snarare
kan vill eller kan vara ett störd för dessa sitt intellectuelt affvande mindre a-
rige bröder, emedan den, såsom Förf. själf pag. 9. träffande anmärker, "mera
skadas af halfbildning än de så kallade oupplyste;" och pag. 22. erkännes Förf.
att "den bildade klassen icke omfattar Religion, Gudstjenst m. m. med samma
värma som fordom." Då all kunskap bör medelas och allt förstörande
på upplysningens väg bör ske uppifrån nedåt, ifrån de högre ståndet i staten
till de lägre; är det kanhända lyckligast för de senare, om de med anta-
gen af en förbättrad beklädning, så gyarskå på denna närvarande bildnings-
grad, så länge de förre ännu i religiöst affvende äro illa eller intet bildade.
Dessa bildade åstadkomma redan hos sine okunnige bröder mycken förargelse.
Dessa lärer blifva den större om de ägde några nyttiga kunskaper. Hvad Förf.
pag. 10. omtalar, skulle sällsynt inträffa. Förf. omnämner pag. 13. den förändring
skolorne på Dagtid åstadkommit. Men man besinne äfven de lärares nit som sitt-
rest, icke för att vinna förtjenst, utan för att verka Hans verk som den Gandt
haver. De skapa, icke störde af halfbildade och förskämde menniskor, fått
arbeta bland okunnige naturens barn: är det väl under om de förmått å-
stadkomma mera än de Europeiska lärarene, som arbeta under omfattade för-
hållanden, och ofta mot —— motsatta åsigter! Huru förhållandet med den
religiösa bildningen i vårt land verkligen är stadsatt som afvannämndt är,
talar man likväl ofta nog om vår upplysta tid, om mensklighetens framstegsrik
förädling, och middagssolens glans tyckes skina öfver en kommande tid. Ja —
väl göres jorden fruktbar, gjolfva luften blifver sundare; men synden, pesten
smitta qvarlefver dock uti hjertan, som genom religionen, mensklighetens enda
rädningsmedel, icke blifvit förädlade. Om nya uppfinningar skall betyda
en sann upplysning, så lefde vi visserligen i upplysningens sidehundra år. Men
uppfinningsgåfva och den inre förädlingen vandra icke alltid hand i hand.
Detta gäller äfven i afseende å det tilltagande begäret efter starka drycker.
Om, såsom Förf. pag. 21. synes tro, en blott ringa del fattas af en sådan
bojelse, kunde man väl förbise denna last såsom mindre skadelig. Men nu

Så marsan af Stiftets medlemmar fattas af detta alyckliga begär, nu då
lumägtigat sig allmoge, embetsmän, prästen — na förstår jag icke bet
den frågan: huruvida manne han vore om brännvin ej funnes. Uden tid då
de Kongsmetta synsakte vårt land, var knappt förfarligare. Man vac
barnen — visserligen en välgörande inrättning — men de uppfödas hit
som fylla våre fängelser. Att siden derföre nu är inne till ungdomens
uti ändamålsenligt inrättade Skolor, är längst före detta afgjordt, om
slägte en gång skall uppstå. Det närvarande slägtet, som med sine för
och lasser fått betala en ille riktad upplysnings experimenthasmadan
betydlig del förlorad: måtte det kommande arena lyckligare! Jag är
om sanningen af Förf. yttrande pag. 93., "att hvarje generation är skyl
hafva lärdt någon ny läxa, skulle den, jemte det från fadren anförde
efterkommande". men är densamme öfvertygad att den närvarande genera
icke lärdt sig sitt förelagda yrkesom: grundelig kristen dom kunskap.
framl. Biskop Ahlmans ändamål skulle förfelas, om man inrättade
ligions Skola, i den stora betydelsen af detta namn, och valde en för
målet dugelig man till barnens ledare. Nu då genom Ahlmans
ett sakligt hjelpmedel gifves att anställa detta försök, manne det vid
lönade medan att åtminstone försöka. Förligen skulle ifrån
skolan rätta de menniskor, som ännu en gång bleve jordens salt o
lige, som skulle sätta en gräns för det moraliska förderf hvarm
vilagas. Manne de som i denna viktiga sak äga att fälla det a
utslaget, äro förvarade inför samtid och efterverld, om de icke f
ga på Religionens övriga grundval, förrän de tjente denna la
annan, hvars varaktighet är föga eller intet värd. Tillstäl
Förf. pagg. 53, 54. anförde ord, skulle gifvit anledning till denna
Att vecal-undervisningens införande i vårt land skall medföra
välgörande följder, denom än jag fullkomligt öfvertygad, och vore
önskandes att denna nyttiga inrättning vid förr desto fullare skulle
na i gång.

Ystad den 11. Nov. 1828.

Jonas Lagus

N:o 941.

98

Ödmjukaste Memorial!

Med anledning af Kongerliga Svenska Kanslikollegii
Sällskapets till den 20. sistledne October ankomne Nåder
de Memorial, om af Gustafskapet införskrifvade yttrandes öf
wer Ahlmanska Donations fonden, huru och på hvad
sätt dess Medel hädanefter enligt testators ändamål
mest ändamålsenligt borde användas, få vi ära
afgifva följande: Barna-Undervisningen i detta
Sääxmäki Pastorat befordras endast af för-

åldrarnas förkofring och omtanka, autru dy
wa handleda sine Barn uti Boklärsning
Christendoms Kunskap eller dertill begagna
egen bekostnad enskildt bidråde, utan att
städes några Publique anstalter och lär
finnas i sådant hänseende nyttigt och behöfl
ändamål, hvaraf händer att almogens bil
här jemte uti många andra församlingar
särskildte Undervisnings-Verk ej äro inra
står på en lägre punct och borde upphöj
ellen jemte föräldrarnas både inskränkta
grepp och ganska ofta fattigdom sådant fö
dra och äfven vår presterliga Handräckning
ledning ej lik detta goda ändamåls vinnan
för våra mångfaldiga andra Embets-göro
hinner utsträckas, så anse wi de förslag
Betänkande Kejss. Finska Hushållnings
Sällskapets förste Sekreterare uppsatt, kunn
lisva ganska ändamålsmässige, synnerl
Wek-Undervisningen betraffar. I hände
således Ahlmanska Donations Fondens Me

hädanefter kommit att användas, till förbättrande
af de på desse bekostnad förut inrättade Scholor, och
till inrättande af nya sådane Skole-Werk, som blif-
wo förjedde med duglige och skicklige Ambulatori-
ska Lärare, kunnige uti det Lancasterska Lär-
sättet, så kunne wi icke annat för wår ringa
del än anse Kejss. Finska Hushållnings Sälska-
pets Betänkande tjenligt och berömligt, förtjenande
att förfökas: Den efterfrågan, hvarmed wi kunna
bitråda Lärarene wid desse tillämnade Socknes
Skolor, lemne wi med nöje och förklare oss gan-
ska willige att i sjelfva Lärandet deltaga, helst
det skulle befordra Barnens bildning och i thy
underlätta i betydlig mon wår befwär wid deras
undervisning i Skrifte. Skolorne och årligen
förhören. Sääxmäki Prästegård den 20.
November 1828.

Alex: Mäyrmontan
Kapellan et vice Pastor

Math. El. Nagelberg
Sockne Adjunct

Salom. Heurlin
Curam Past. gerens och
Tjenste-saak Nådåns predikant

J. Wahlberg
Kapellans Adjunct

№ 934.

Ödmjukaste Memorial!

Då Kejserl: Finska Hushållnings-Sällskapet, igenom wör: nådl Memorial af den 3 September innewarande år, uppmanat Prestерskapet att inkomma med yttrande öfwer ett af Sällskapets förste Secreterare uppstält betänkande, huruvida uti dana Utgifter borde widtagas, för att till följe af framlidne Assessor Gabriel Ahlmans Testamentariska Författning genom Åren Scholer söka werka för en högre Bildning hos Finlands Allmoge, får jag härmedelst, ehuru i största ofullkomlighet, framställa mina åsigter af saken, och huruledes enligt min tanke det af Sällskapet åsyftade goda ändamål bäst kan befordras.

Följande medel och åtgärder, att grundlägga ett Folks lyckvalighet, att småningom bilda det till sedlighet, att förmenska, om icke förekomma det sede-förderf, som i sednare tider till menskligthetens wanheder tagit öfwerhanden äfwen i wårt land, är ostridigt en rätt Barna-uppfostran den förnämsta; och förtjenar således denna den största uppmärksamhet det ömmaste betjenande. – Förr äfwen widtagas af öfwerheten de kraftigaste författningar att hindra det öfverhandtagande förderfwet, förr äfwen bemödar sig Religions-Läraren att warna för Lasternas olyckvaliga följder, om icke det uppwäxande Slägtet lärer sig Känna sina Skyldigheter, om icke Känslan af dem djupt fäster i hjertat redan i Ungdomen denna oskuldsfulla tid, då detta ännu oförderfwat och böjligt wål lätt emottager och egenom den Högstes nåd framgent bewarar och bibehåller goda intryck, dygdiga föresatser, hwilka under hela menniskans lefnadstid, werka på alla hennes handlingar och företag. – Om det ännu icke kan bestridas, att sedeförderfwet äfwen hos oss är större ännu fordom, att förledelserna äro många, efterdömen i det onda och frestelserna till dess utöfning otaliga: så skall dock den som i sina unga år fattat kärlek och högaktning för Religionen och känt något kraftigt intryck deraf på sitt hjerta, lättare kunna emotstå förförelserna: och om han ännu någon gång förledd af begärens wåldsamhet eller onda exempel, öfwergifwit plikternas bana, dock af den inre rösten som hjelper sig i hans samwete förmås att åter uppstå och wandra på den wäg som för till en sann lycksalighet –

Det är således en sak af ganska stor wigt, att Ungdomen först och främst lärer sig läsa rent i bok, och att redan underwisningen i skriftskolorne på det samwetsgran-

naste bedrifwes, att Läraren icke lemnar någon möda o
för att i de ungas hjertan inplanta wördnad och Kärlek
det högsta Wäsendet, en rättskaffens menniskokärlek, och
stadigwarande åtanke af deras högre bestämmelse. att de
ste Medlemmar af Presta-Ståndet i detta afseende uppfy
sin pligt med samma ifwer som fordom, torr jag med
kan påstås. Ett talande bewis derpå, är den större full
lighet i boklåsning och Christendoms Kunskap som
finnes hos Rinska Allmogen, änn för 20 a 30 år sed
säg will dock icke bestrida att detta oaktadt, den rå
de lättsinnigheten, benägenheten att winna endast en
bildning, och måhända äfwen böjelsen för starka dryck
bruk och deraf härrörande osedligt förhållande, sm
åtskilliga af Ståndets Ledamöter: så att wisserligen u
säg måste göras, ty intet i dödligheten är fullkom
och i detta stånd, äfwensom i alla andra insmuga s
sedlige Ynglingar, som wållar med ordinationen af läge
vina orda böjelser. - Det händer deremot mera sälls
ynglingar med quickare naturgåfwor och högre b
ning ingå i ståndet, ty utsigterna på den presterl
banan äro åtminstone i början mörka: att flera år
som privat adjunct med en ringa lön, eller befordras
en lägenhet med snåfwa förmåner, som långt ifrån
gifwa sin innehafware en sorgfri bergning, twärtom
förer dageliga bekymmer om utkomst, om möjlighet
uppfostra sina Barn; att wid sin bortgång ur lifwet le
dem och en älskad maka hwad de behöfwa till lifs
hälle m.m: afskräcker ganska många bättre bildade
lingar till och med Prest-söner att betråda denna
utan wälja de merendels något annat vitae genus, och
sils hafwade fleste Prest-ämnen warit af Bönders ha
werkares m. fl. dylikes söner. - önskligt wore derföre
såsom ofta tillförene warit prejudicerad, de minsta f
sta-lägenheter skulle indragas eller förenas med an
och alla ordinarie tjenstemänn i ståndet förses med så
lön, att de utan tryckande bekymmer och näringsom
ger hade sin bergning - Då skulle bristen på tillräckl
och dugliga Prest-Candidater, som härtills warit så f
upphöra. - Då kunde Religions-Läraren, som nu oft
att subsistera, nödgas lefwa af sina åhörares godhet
snart sagt medlidsamhet, oberoende af sinliga fördela
strängt kunna yrka Budsfrukan och 2 Kgd: 5) och med
ärghet uppfylla sitt Kall.

* Se Prosten Ehrströms betänkande ingifwit wid Pres
mötet i Åbo 1825. - Tryckt i Handlingar i anledning
Prestmötet derstädes: pag: 61.

Då Författaren till det betänkande hwaröfwer Kejs:
fällnings-Sällskapet nu införderar Presta-Ståndets yttrande
så säger sig hafwa önskat en mera bestämd Kännedom
det närwarande tillståndet af barna-underwisningen bland
logen i allmänhet: får jag nu förtelgen lemna de under
elser och upplysningar derom, jag, hwad denna Socken e
teligen beträffar, kunnat erhålla. - De fleste Barn un
isas hemma af sina föräldrar, och endast i händelse
e icke kunna lära sina Barn (en casus som är mera
wyntf af någon bokkunnig qwinna i Byalaget, eller
närbelägna Byar: och sådana finnas snart sagt alle-
de som gerna emot någon billig gratificatron i span
eller matwaror, åtaga sig denna underwisning. Sällan
nes någon Mansperson befatta sig derwid. I denna Socken
en Skola inrättad för ämnne och lyrilla Gårdars in-
hafwande, hwarest dock endast fyra fattiga Barn i
er ett halft års tid erhålla underwisning och föda
ru i Skol-Reglementet som år 1803 wunnit Konglig
fästelse uttryckligen stadgas, att Gårdarnes förmögnare
derhafwande som hafwa råd förse sina Barn med mat i
lan, få sända dem dit, och Pacdagogen är pliktig un
isa dem, utan att fordra annan betalning, änn hwad
aldrarne friwilligt kunna förära: äfwensom det för
gt är honom tillåtit att i Skolan intaga andra änn
ens Barn, emot öfwerenskommen betalning, inträffar
i detta ganska sällan. - orsaken hwarföre Skolan så litet
ges af andra änn de fyra Barn som egentligen äro intag-
erstädes, är att Allmogen ehuru billig Skolmästaren ännår
räckna på den lilla betalningen af 2 eller högst tre Rdr.
er för sitt Barns underwisning, äfwenrom Kostnaden och
wäret att utrusta det med mat kläder m.m. samt sända
flera Kjerdings-mils wäg fram och åter; hyra rum m.m.
olkningen i denna Socken är fördelad i små Byalag-
sta antalet af Hemmans-Rökar är 8 och det endast
wänne Byar - några finnas med 11 och 5 Hemman: de
sta bestå af 2 a 3 hela eller halfwa Gårdar, äfwen
ganska många enstaka Hemman gifwas. Längsta
tånet ifrån kyrkan är 1½ mil - Mantalen mera
- 32 till antalet i hela Pastoratet. Folkmängden
igt 1825 års Tabell 3908, hwaraf Ungdom under 15
1240 - utom dem således Communicanter omkring
70 personer, hwilka fördelte på hwarje Mantal göra
medium 80. - Lusten att lära sig skrifwa icke stor.
pt en Bonde i bland de 20 a 25 som kunna skrifwa,
det tåsligt. Ty de bemöda sig aldrig att komma till nå-
fullkomlighet deruti, hwarutom deras fingrar af det
re arbete de nödgas förrätta blifwa stylfwa, och deras

händer så barrakde, att de knappast kunna rista sina
och om ännu någon enda af dem skrifwer en någorlunda
stil, äro de aldeles okunnige i orthographien. - Med
nakde har mig witterligen ingen här gjordt början. -

Förrän Författaren inlåter sig i ämnet, säger han
pag: 4 Sällskapets uppmärksamhet wid frågan som sedan
ra af honom utwecklas, hwilka Kunskaper och hwad grad
upplysning man bör söka ibland allmogen utspridа? hwa
öfwer han säger att olika åsigter råda - Detta bör icke
föresalla owantadt: då man efterwinnar, att wi i wårt
sakna alla bildnings-anstalter för allmogens barn, o
ledes icke af erfarenheten kunne dömma, hwad bildning
af andra kunskaper ännu de som nu meddelas, kunde bi
ga till allmogens bildning i moraliskt afseende. om d
fråga swårligen af någon kan så beswaras, att den wi
rätt sänkandes odelade bifall: fordras åtminstone et
noggrannt studium af wår allmoges böjelser, fallen
ter bruk och plägseder, wunnit genom ett långwarigt
gänge med den; och då det förhållande, hwaruti Religi
Läraren är till sina åhörare, gör det till hans plikt
oftare besöka dem af alla stånd och willkor, så wäl i
talet som kojan, och sätter honom i tillfälle att in
ta en noggare kännedom af deras egenheter i flera
seerden, är det äfwen för honom åtminstone möjlig
ännu för den som icke känner allmogens sedwanor
nads-sätt m: m: att dömma, hwilken grad af upplysn
är för allmogen behöflig nyttig, och möjligtwis kan
bringas densamma. Då de reflectioner jag nu får den
äran göra öfwer Herr Professorens wälmenta och till
godt ändamåls winnande syftande betänkande, äro g
dade på den kännedom jag tror mig äga om denna s
kens inwånare, hwilkas Lärare jag i snart lemton å
tid warit, ibland hwilka jag wistats alt ifrån mitt
lefnads-år; så hoppas jag de icke skola anses wara f
förda utan någon grund af erfarenhet och rätta förhåll
det: så mycket mindre, som jag förmodar att de i hu
saken skola öfwerensstämma med de yttranden som de
ste, om icke alla, Presta-Ståndets medlemmar wid be
rardet af denna fråga torde afgifwa.

Men innan jag går att yttra mina tankar öfwe
Herr Professorens Projekt till inrättande af bildnings
anstalter för allmogens barn, och hwad den elementa
underwisningen för dem borde omfatta; anhåller jag a
korteligen få framställa mina åsigter öfwer den grad a
kunskap som för närwarande finnes hos allmogen, p
wilda kunskaps-hågen är större än fordom; om sedlighe
är i tillagande, eller om den icke snarare är i aftagan
orsakerna dertill m: m: alt i anledning af Herr Profe
rens utweckling af frågan om flera kunskapers meddela
åt den arbetande klassen.

hwad Professoren således säger pag: 13, att tiden för ett
männare utspridande af flera kunskaper nu måste wara
men, emedan mauan af folket känner sitt behof deraf, och
söker en högre odling: kan jag för min del icke instäm.
och har åtminstone icke hos någon af denna Sockens all
märkt någon lust till inhämtande af nya kunskaper:
artom finnas ännu många motsträfwige att lära sig läsa
i bok och sin Cateches, hwilka tidt och ofta behöfwa
minnas warnas, till och med igenom böter och stockstraff
ingas dertill. - att gå inn på nya, om ännu nyttiga, idéer der-
är Sinska allmogen trög och motwillig, hwarpå man så
sätt exempel. Den följer hälst Författarens plägseder en
det ordspråk, som af dem, wid frågor om förr owanliga
ättningar, framföres: ollaan wanhallansa waan —

Författaren meddelar pag 20, 21 att den allmänna
gan öfwer sedlighetens aftagande icke saknar grund
deri nödgas hwarje Österlandets wänn med honom in-
mma. Den som oftare nödgas öfwerwara allmogens sam
komster wid bröllopp begrafningar, lästermål mansals-
ningar auctioner m: m: och med uppmärksamhet be
ktat dess sedliga förhållande: måste erkänna att med
arje Decennium detta synbarligen aftager it. - orsakerna
till kunna wara flera. - att rätt utweckla dem öfwer
er min förmåga, åfwensom tid och omständigheter gö
en sådan utweckling omöjlig - Dock räknar jag det aldeles
tligt rådande begäret till starka drycker, i synnerhet
Brännewins nyttjande, som en af de hufwudsakliga orsa
na till sedlighetens förfall — knapt gifwes mera nå-
Kyla på Landet, der icke Brännewin finnes. om ännu
felas, måste dock tillgång wara på denna wara. Mån-
fattig Torpare som skördar 4 a 5 Tunnor spannmål,
inner tjerdedelen deraf till Brännewin. - och låter si-
barn gå halfnakna, wara utan de nödigaste böcker
och med bortsäljer eller pantsätter egna och sin hu
us klädesplagg: så då ingen annan utwäg gifwes till
skaffande af denna tjufwa Nectar, begår wåld, för
tillfredsställa en passion, för hwilken han är färöig
uppoffra all - jag will icke påstå att de äro alt
nnanga som så strängt äro slafwar af denna elaka
lse, men deras antal är stort nog, blir år från år större
utan öfwerdrift tror jag mig kunna påstå, att i
mänhet, måhända en eller annan Socken undantagen
raliteten af Karlar har smak för starka Drycker.
twad ännu bedröfligare är, och kotar ett kommande
ägte med ännu större Sedeförderf: är att redan en mängd
unnor äro begifne på Brännewin. Då jag speciell icke
tt till namn och utseende, utan äfwen i afseende på

seder och öfriga omständigheter känner åtminstone
la Börder och Boppare med deras Kystrur, till och m
fleste Drengar och pigor, kan jag med fullkomlig
het påstå att i denna Socken finnas 12 gifta gu
och flera ogifta som nästan dageligen äro öfwerla
af starka drycker: utom de som förde hända ännu flera
utöfwa denna last i hemlighet, och härtills lyckats
sig sin wederstygglighet för werden x)

Sådant är äfwen förhållandet i näjtgränsande
nar och måhända i ännu högre grad i ty deña Socke
invånare hafwa warit mera ordentlige nyktre, så o
äfwen brottmålen här warit färre: men på 20 sedn
förflutna år har supandet märkbarligen tilltagi
Wår kinska allmoge är icke elak, och är i nyktert
tillstånd lätt styrd, men öfwerlastad af starka dry
saknar den ofta all medwetenhet. Mangen som i n
tert tillstånd förhåller sig sedligt, är som drucken
likt ett willdjur, färdig att begå mångfaldiga la
till och med dråp och mord: och om äfwen de icke
ro altförmånge som rista ett så wåldsamt sinnel
äro dock snart sagdt alla i öfwerlastadt tillstån
dråglige trätgirige, wåldsamme både för slags må
och flerahanda oordentligheter.

Men utom dessa synbara, ho kan beräckna all
de öfriga i moraliskt afseende skadliga följder
denna last - Hwad är det som förjagat friden och l
net från så många boningar - Hwaraf uppkomm
oenigheter emellan äkta makar, emellan föräldr
och barn, grannar och wänner. oftast är det omä
liga njutandet af starka drycker, orsaken dert
så äfwen i physiskt och oeconomiskt afseende a
supandet i högsta måtto förderfligt, och det sku
bliswa altför widlyftigt att uppräckna alla de o
lyckliga följderna af detta förgift. - både för nul
warande och kommande slägter. - önskligt wore att n

x) En Bonde som nyl. wid 34 år ålder afled, förnämligast genom
mått bruk af Brännewin, yppade för mig på sin dödsäng att h
hustru war omåttligt begifwen på samma wara: att han genom för
ställningar och husaga förökt få henne att lemna denna last, m
förgäfwes samt att han af sorg öfwer sin olyckliga belägenhet s
begynt supa.

En Bruks-Landtbonde kom nyl. till mig, berättande att hans H
som elfwist är beskedlig i bäre tid supit och derigenom försumm
både sitt Hushåll och sina 8 barn, samt bad mig synnerligen föreställa
henne brottsligheten häraf. hwilket jag gjorde, anförande alla d
skäl jag kunde, för att förmå henne till bättring, hotande till sy
att enligt Förenings wägan pukta henne i Kyrko. Hon
wan wetkan - ston kan icke lemna denna passion

...ndet af spirituösa waror, som mången tror, wore ett
...g, hwilket liksom andra har sin herskningsperiod och
...er snart upphörer - men då det redan öfwer 50 år herskat
...ständigt tilltagit, synes det för de fleste blifwit en ova-
...fwår att afläggа, och för många redan ett behof hwaru
...m de icke kunna lefwa - och är jag åtminstone af den
...nen, att så länge det omåttliga bruket af Brännewin
...e kan hindras, eller i betydlig mon inskränkas: ingen
...fsättring i moraliskt afseende kan åstadkommas, om
...n huru många Folk-Skolor och underwisnings-anstalt
...inrättas -

Med Herr Professoren instämmer jag fullkomligen
...uti att sådana behöfwa inrättas äfwen för allmogen
...n, och går derföre nu att granska hans framställning
...det som uti denna wäg är möjligt, och hwad i dessa
...dor bör läras. att underwisningen framför att bör sträc-
...seg till befrämjande af ren innanläsning och Christen
...s kunskap, derom är jag lätteligen enig med honom,
...enwsom den må utsträckas till handledning i skrifwar-
...och räcknande, då föräldrarne sådant åstunda eller
...men rista wärdeles hog och fallenhet dertill: men kan
...förena mig med honom då han påstår att dertill borde
...as det allmännaste af Geographien Historien och Na-
...al-Historien - En sådan kunskap är alldeles onyttig för
...den, utan alt inflytande på skötandet af dess egentl
...yrken - äfwensom på dess moraliska bildning: och
...ändock helt och hållit ytlig. Men för det den icke
...ttar äfwen andra lika nödwändiga Wettenskaper
...ända den i alla händelser sträcker sig endast
...det hufwudsakligaste eller rättare sagdt allmännaste
...e projecterade Wettenskaper. Författaren har sjelf för-
...at all ytlig bildning som skadlig, liknande till Sofisterna
...den egenkära tanken att man förstår och kan bedöm-
...alt: och då enligt hans eget yttrande den wettenskap-
...bildningen hos flera Embetsmän, eller sådane som
...till de upplyste klasserna, oaktadt dessе på dess wi-
...de anwändt flera år; är ytlig, så måste den blifwa
...i ännu högre grad hos allmogen, om der änn wore
...ligt att genom flerårigt bemödande bibringa den
...on kunskap i sådane wettenskaper der all till och
...de första rudimenterna äro främmande för dem -
Men detta låter dessutom icke göra sig, åtminstone gene-
...ller. Som både kunde isländ 100 st. en Bonde son möjligtwi
...amta en sådan kunskap, gifwa sig sålamod dertill, och wara
...tillfälle att uppoffra sin tid derpå, ehuru den mycket nyttig
...kunde anwändas: men med mången blir det sannerligen

ogörligt; och om ännu i hwarje Socken flera sådana Skol
rättas, skola nästan inga Barn infinna sig: så framt sådan
ke egenom öfwerheten owillkorligen befalles. x) - En Rätt
de ännu mera en fattig Torpare eller Dreng belastad m
ra barn, har icke råd att hålla dem i Skolen, enw så la
som förfaras att underwisa dem i innanläsning: ännu m
i skrifwande räckenande, Geographie m:m — och ännu
ligare blir detta för en fattig Drenggosse, eller Pig
som ofta icke enw under den tid af 12 a 15 dagar de
wisas i Skriftskolan, så mat af sitt Husbonde-folk,
nödgas sielfwe förskaffa sig födan, eller ock ofta
grande uppehålla sig derstädes. — Författaren påstår
pag: 25 att allmogen sielfmant på många ställen sö
underwisning i de af honom föreslagne wettenskap
I denna Socken har det dock icke inträffat med nå
erda af allmogen, och den som känner wår Finska al
ger ihärdiga forthängande wid Förfädrens bruk och
seder skall lätteligen finna att de swårligen och icke
twångsmedel gå inn på några nya eder eller profe

För min del anser äfwen sig den Lancasterska
methoden, då en gång Barnaskolor inrättas på Lan
med förmån kunna användas, till winnande af förmo
i innanläsningen, hwilken hos allmogen i allmänhet
är så fullkomlig den borde och kunde wara, äfwen
till underwisning i Christendoms-Kunskapen: och för
som sådant åstunda i skrifwande och räckenande, att
dana Socknen-Skolor wore högstnödige, derom kan wi
ingen rättskaffens medborgare twifla: derom har o
ofta fråga warit. äfwen wid Prestmötet i Åbo 18
wäckte motion derom af Herr Prosten Mag:r Rosen
i Sundeå, och förenade sig Stiftet med hwad af h
blifwit yttrat: ansedde dock i betraktande af de
ste Socknars widsträcktlhet, Folkets fattigdom, och
Starke förmåga, att förse sina Barn med nödiga kl
och föde-ämnen under Skoletiden, samt anskaffa
quarter, och hafwa någon tillsyn öfwer dem; att de
warde Socknen-Skolmästare borde anställas på am
forisk fot. — Wid samma tillfälle wäcktes äfwen a

x) Då werkef: Kammarherren Friherre Armfelt för några år
dan wille införa Lancasterska Läro-methoden i Åmine och
rila Bärds-Skola, och anskaffade nödiga Tabeller m. m; samt
Prädikostolen afswarligen tillsade alla sina Underhafwande att
sina Barn i Skolan för att grädlig undewisas, inställde sig icke e
Barn, oaktat Herr Baron äger 27 Mantal i Socknen - Hwarun
Föräldrarne till de Barn som på ordinarie Mat woro i Skole
både Skolmästaren att för all del icke på det nya Sättet
utan på det wanliga wille undewisa deras Barn.

som Ständets Ledamot fråga att i dessa Skolor begagna wexel
underwisningen till Ungdomens Kunskaplighet: men werkställigheten
af anvägs mötas af så många Swårigheter, att denna Method
Kunde widtagas, hwarom kan läsas i 24 § af 1825 års Prest-
ters Handlingar, tryckte i Åbo 1826. Kunna dessa swårigheter
sedan urwägen röjas, anser sig för min del Wexel-underwis-
ns Sättet förmånligast, emedan medelst detsamma en Skolmä-
re på kortare tid kan lära ett större antal Barn, ännu han el.
kan hinna med —

Författaren yrkar wäl pag 69, att det borde blifwa hwar
en Medborgares plikt, att under en wiss tid af sin ålder under-
andra: att desse Monitorer borde tagas af Ungdomen, och
skyldighet att underwisa i synnerhet Sträcka sig till egna
nära anhörige, eget Hårdsfolk, egna Torpares eller Tjän-
ons Barn - om det och icke wore obilligt att fordra sådant
om denna skyldighet blefwe en obetydlig sunga enligt det
lag som uppgifwes, så uträttas egenom detsamma icke mera
genom nuwarande Läre-anstalter; ty i allafall
fwer answaret för Barnens underwisning på Föräldrarnes
ning: hwilka derföre äfwen på det sätt de bäst kunna, haf-
omsorg derföre - Hwad respect hafwa dessutom unga
ar och Flickor, för egna nästan jemnårige Bröder an för-
ster, och med dem uppwuxne Ynglingar. - Desse, ofta lika
nlige och lättsinnige med dem som borde underwisas, skul
ta förena sig, till dess förderfwande med fåfängt tal
ar och förde hända omoraliska företag - och hwilken Contro
de wäl hållas öfwer dem - ogörligt blefwe det för Pre
kapet att hwarje dag resa i kring Socknen och hafwa
pection öfwer dessa Skolor, och om ännu detta wore nöj
fordras en ständig tillsyn öfwer öfningarne, om nå-
nytta egenom dem skall åstadkommas - men hwädan
skall till så många Skole-Inspectorers aflöning, och
ne det icke i alla händelser wore bättre att ambetet
underwisningen åt sådane som till mognare år komne, med
sig underbyggnad förena stadga och jemnhet i sitt upp-
de — att åter desse Monitorer borde tagas i Skriftsko-
ne enl. Författarens yttrande pag 65 etc. finner sig af-
olämpligt och ogörligt. - Den som kast att göra med
ngdens Barn kan lätteligen inse detta - En och samma
istendoms Sanning tydligen föreställd, upprepad inpreglad
ända till 40 a 50 gånger, under Skriftskole tiden, glömmes
många genast, och af de fleste ganska snart. Uppmärk-
helen kan knappast bibehållas hos dem den tid de nu
nligtwis äro i Skriftskola: ännu mindre en så lång tid som
lle fordras att bibringa dem Historiska etc. Kunskaper och
ighet i skrif- och räckne-konsten - Dertill skulle minst
så 1000 Dagar, och ändå skulle icke mången, och för många

icke någon enda såsom Författaren pag: 11 yttrar fullt
ligen uppfatta genomtränga och tillegna sig Kunskaper
enda af de föreslagna Wetenskaper och Konster, ännu
dre i dem alla utan såsom ordspråket lyder Kunna
ligtvid in omnibus et nihil in toto, och äfwen detta
le på ett års tid, då dagelig repetition icke kan ske
helt och hållit förgätas. Jag har dessutom redan
ut haft den äran anföra att ganska få Barn i anf
de till Föräldrarnes fattigdom längre tid kunna uppeh
sig i Skriftskorne. – Det skulle dessutom äfwen för
domens hälsa blifwa wådligt att så länge continuer
underwisningen. Wistelsen i Kyrkan eller Sacristian
ra månader höstetiden, som möjligen dertill kunde
wärdas skulle grundlägga en ofta för hela lifstid
försfarande sjuklighet, eller och häftigt nog medfö
en dödande sjukdom, hwilket sturdom nu instraffan
hurn kort tid Barnen biwista underwisningen derst
Jag anser således äfwen detta Project owerkställb

Som dessutom en bedröflig erfarenhet wis
kunskap och dygd icke altid äro förenade, att mån
upplyst och bildad, är förderfwad till sina veder
ofta den i werldslig wishet kunnigaste, förer en ut
wande lefnad, och faller på de största dårskaper; K
jag så mycket mindre komma till den åfwerlyg
att inhämtandet af några ytliga Kunskaper i H
Storie Geographie ebl: i minsta måtto kan werka på
magens sedliga förhållande. Den Gudomliga Religi
wi bekänne är och förblifwer så länge werlden st
den enda ledstiarna för oss Menniskor under wår wa
dring i förgänglighetens kyddor, till all sann lyckl
lighet i tid och ewighet, det enda kraftiga med
att wäcka Mensklliga hjertat till sann Gudsfruktan
och dygd – — — —

Hwad för öfrigt beträffar den wärde Förf
fattarens raisonnementer pag: 48 och följande, o
det som ytterligare borde göras, om fråga uppst
att för Folkbildningen tillgöra något på afswä
i synnerhet hwad han yttrar om inskränkning af de
stora antalet Domestiker, om arbetets rätta fördelan
förhållningar i inre hushållningen m: m: förtjenar
uppmärksamhet, och wore önskligt att det kunde ex
gueras, men torde så räknas ibland fromma önsk
ningar, hy Lyxen och böjelsen för grannlåt m: m lyckas
snarare år från år tilltaga i wårt fattiga land.

en nog länge har jag redan uttröttat Reisef: Hushållnings-
llskapets tålamod, och emuru jag endast fästat min upp-
ksamhet wid det hufwudsakliga ämnet inrättningen af
skolor och hwad i dem borde läras, warit nog widlyftig.
funer och wid genomläsandet af detta mitt yttrande
mångt och mycket som jag anfört, behöft en noggare
uskning, en mera sådad stil: Dock som jag endast på nå-
ifrån Embetsförrättningar och andra åligganden le-
are stunder, haft tillfälle uppsätta mig genomläsande
granskande af Herr Professorens betänkande samt
fattande af dessa mina anmärkningar: och detta skedt
fästa wälmening, af hog att äfwen efter min ringa för-
ga egenom framställningen af mina åsigter upplysa
wigtiga fråga Reisef: Hushållnings-Sällskapet ön-
r, så utredd och besward: hoppas jag wunna dess be-
gna öfwerseende med ofullkomligheten af detta mitt
rande. Haliko Prestegård den 17 November 1828.

Carl Anders Ignatius.

Tankar.

Anledning af Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets Betänkande, rörande Ahlmanska Donations fondens användande till Skolor för Allmogen.

Att aflidne Assessoren Ahlman åsyftat befrämjandet af Upplysning uti Landthushållningen hos Finska Allmogen var efter min tanke en förträfflig sak och borde dermed förenas de hufvudsakligaste och allmännaste begrepp uti Moral och Allmän Lag, vanlig Klinkare Chirurgi samt någon Veterinär kunskap, då en enda sådan Inrättning eller Skola för ändamålet organiserad vore tillräckelig för att bilda Eleverne, hvilka hemmastädes borde läras och under lärdoåren undervisas, däremot att de samme sednare visa år skulle lemna allmogens barn undervisning uti hvad de lärt.

Till Elever skulle alla de nu befintelige och dugtige Finska Skol Lärare antagas och Dessutom samt andre medellösa gossbarn, som visa förtta fallenhet och anlag. Prästerskapet kan valt väl i synnerhet då de framdeles få hjelp af i gångvarande Skolas Elever, undervisa Allmogens barn uti deras Christendom, och de flesta nuvarande Finska Skol Lärare borde afskaffas, de äro adelingar, och ehuruvan de dock anses af Allmogen såsom Upplysare och alla så kallade Upplysares exempel, i mohn af deras den ädlaste värde eller företräde och i synnerhet Prästers samt Lärares, verka på Allmogen mycket mer än hvad de igenom ord kunna åstadkomma.

Utan tvifvel har Den Högste lemnat hvarje Menniskjo varelse samma rättigheter i afseende å själv adlingen äfven icke samma förmoner, och utspridandet af kunskap hos Allmogen

kan för ingen Stat vara skadligt, blott u
lysningens utspridande skjer i behörig ordn
och Statens förhållanden förändras i moln
lysningens stigande hos folket; men man
försöka att göra alla till Filosofer eller bib
dem filosofiska ideer, kunskapen bör lämp
efter anlaget och behofvet, hvarför också bö
den i allmänhet endast bör få lära hv
han näste tro eller kan bevisa, och f
för allt sitt språk.

Men huru skall ändamålet uppnås?

Jag förenar mig med Redaktören till Bet
det, att Wexel undervisningen hvad skrif
räkna och innanläsning beträffar borde
männeligen antagas, och de föreslagna N
I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX och X – med tillägg, att IV
dast i den händelse då någon Elev igenom eg
åsinn och skärpsamhet visat förmåga
och X i förening med flit på egen hand
det sig göra lätet, för att också framdeles
Lärare och Skole kunna framskrida om bef
och anlaget påkallar detta – bibehållas.

Såsom Redaktören pag. 66, yttrar, att allt kan
jan ej begärar är otvifvelaktigt rätt, men hu
med bör uti denna förevarande fråga b

Min tanke är att först böra Lärare
dar, (och duglige) sådane att de kapa redigt b
om de allmännaste grunderne af Werlds Geo
fien utan afseende – å att Statistiska eller
niska i hvarje Stat, Natural Historien, La
hushållningen, Kloskare Chirurgien och Veter
netenskapen, samt Allmän Lag i förening m

Moralen – Dessa Elever eller Lärare skulle sed
dan så vidt möjeligt vore anställas såsom Klok
kare eller Vaccinatörer m. m. hvartill de
på Landsbygden vore antagelige, med villkor
att uppoffra någon tid för att lära andra.

För att andra böra dugliga böcker på finska
och Svenska språken i sådant hänseende utarbe
tas, som anmärkningsvis icke borde innehålla i
början högtlärdare än hvad de danade Ele
verne väl kunde förklara.

Redaktören bestämmer icke hvad årligen
kan påräknas för afgångsvarande Skolor – men
några Elever årligen torde dock kunna
kostnadsfritt läras och jag förmodar att mån
ga på egen bekostnad begagnade sig af denn
gen, dels för att låta sina barn lära något
dels i förhoppningen någon gunst och
utkamst.

Obestridligt är det, att yttre föremål bidraga
till utbildandet af Sinnet för det Sköna, men
detta Sinne eller Känsla, bör vara medfött eller
väckt igenom Själens förädling, då den, för
att få tillfogande, söker föda igenom sin
nen, hvarförutom Menniskjan fäster ringa
eller ingen uppmärksamhet vid skön fö
remål där ej endast förvåning eller bestörtning
förorsakar den samma, och denna Känsla
är helt annat, men för att väcka eller förädla
Själen, som är källan till allt – måste vi
göra början med ett riktigt betraktande

och kännande af Skaparns för oss synliga verk och sedan Menniskjorns och Djurens verkningsförmaga samt följderne deraf.

den 5. Octob.
1828.

Ödmjukaste Memorial.

N:o 947. 107

Ödmjukt Memorial!

Allmänges
sittlige
nande om
för allmo
ägrad mona

Det ytterande, som Höjesterliga Hushållnings Sällskapet åstadkommit öfver Dess förste Secreterares Herr Professoren Böckers upsatte Betänkande om de utaf Höjesterliga Finska Hushållnings Sällskapet på Ahlmanska donations-fonders behållna inrättade Scholor, och huru de för detta an-

och kännande af Skaparens för oss fy
liga werk och sedan Menniskjorn
och Djurens verkningsförmaga jem
följderne deraf.

den 5. Octob.
1828.

damål anslagne medel lämpeligast kunna
dan? får jag äran härmedelst, för min del afgif
Thy jag, utan att neka det värde ifrågavara
Betänkande i sig sjelf kan äga, eller fälla i fråga
större eller mindre användbarhet, blott får fö
ra, det den härstädes befintliga, så kallade A
manska Borgne Skolan, i sitt nuvarande skick
som Lärarens Berarolhy utmärkta flit, och i
sorl goda läromethod, verkat ganska fördelak
till ungdomens kunnighet i beklädning både in
och utanlill, och således varit mig till nöje, fa
uppfyllt det ändamål, som härtill varit bestämd
Om barnens färdighet, samt deras i Skolan erhå
kunskapsgrad, och dersamte om Lärarens brukbå
och flit vittna ojäfaktigast de årligen till Hös
Hushållnings Sällskapet insände utdrag af
lens Matrikel. Uti det goda Skolan sål
verkat, har åstadkommits genom det sätt, den lä
method hvarlill Läraren genom en längre åtni
blifvit tillvand och i den liksom införlifvad, och so

Ödmjukaste Memorial.

i sig sjelf icke är elak. Genom införande af någon
läromethod, som vore ny och främmande både för lära-
re och lärjungar, och för hvilken ens man redan hom-
men till åren, och som äfven äger sina egna principer
i läranden, hvilket man icke får honom förtänka, svår-
ligen skulle spinnerligen intressera sig, blefve troligast
allt endast förvirrad, halfgjord och i det hela dålig
verkställd, hvarföre jag icke inser uti den föreslagne
förändringen något så owilkorligen fördelaktigt, att
jag densamma skulle anse vara tilsau, och förmånlig
verkligt nyttig att införas så länge nuvarande lärare
måste tillbehållas, eller förr än yngre just för denna före-
slagne läromethod tillbildade lärare kunna tillsättas.

Lempälä den 30 December 1826.

Carl Joh. Schäffer
Pastor i Lempälä

i allmänhet
till sistlidne
nhände om
för allmo-
å
egna medna

och kännande af Skaparns för oss fyn
liga verk och sedan Menniskjorn
och Djurens verkningsförmaga jam
följderne deraf.

den 5. Octob.
1828.

Ödmjukaste Memorial.

Högvälloflige och höjserlige Finska Hushållnings
Sällskapets vördade Memorial af den 3. sistlidne
September, hade äran att, jemte Betänkande om
inrättande af ändamålsenliga Skolor för Allmo
gens Barn i Finland, emottaga för några måna

der tillbaka; men har, såsom nyligen berörts och derföre okunnig om Församlingens tillstånd icke kunnat tidigare lemna något yttrande uti de delar jag, enligt berörda förordnande real, bort afgifva. Men sedan jag numera kunnat vidplägga med mine inom denna socken befintelige Embetsbröder, och åsyn vid fallande resor i Församlingen samt anställda förhör så väl med äldre som yngre af härvarande Allmogen, lärt mig någorlunda känna locealen, beklädningen m:m: får nu ödmjukast underdånigst följande: Denna socken Lappvesi Härad och Wiborgs Län består, Suomenniemi Kapell inberäknad af 200. Kommun, utgörande tillsammans 31. förmedlade mantal. Folkmängden härstädes är något öfver 6000. personer, som bo dels uti smärre Byar, dels å enstaka Kommun, dels och uti här och der anlagda Torp. De aflägsnaste Gårdar ligga mer 2 a 3. mil ifrån Sockne Kyrkan. Jordlägenheten är ibland de skiftgångne till en stor förvarligen god, hvaremot många af dessa men och Kärnen finnas svagvärdade.

Angående Skol terminer och ferier anmärkes att här så väl vid moder Kyrkan som Kapellet vanligen hålles Skola ifrån October tills Maji, dock icke oafbrutit, utan derefter som omständigheterne medgifva: Sommar tiden behöfver Allmogen sine Barn hemma, för att sköta Kronohällen sysslor.

att Skolorne härstädes måtte komma i bättre skick, än de nu befinna sig, och att jemte en Socknе Skola vid hvardera Kyrkan, Byse Skolor å de aflägsnare trakter måtte inrättas, uti hvilka vexelundervisningen, såsom lämpeligast till befrämjande af ren innanläsning kunde införas, vore önskansvärdt. Men hurusida skrifva, räkna, Geografie, Historie m:m: kunna vara i allmänhet nödiga och nyttiga för härvarande Allmogen, betvifla mycket, hälst de Gårdar i denna Socken som lärt jag skrifva och kunnat något längre i bokstäfvet än deras jemnlike, icke äro till någon del bättre Landtbrukare, ej heller mera höfliga till sine jemlikar än deras öfrige medbröder, utan trärtom gemenligen i hvardera hänseende sämre. Nulledet och vore nödigt för Allmogen att inhemta, kunskaper, som icke hafva gemenskap med jordbruket, så uppstå frågorne: Om och Allmogen har hug, tid och medel dertill? Om Gården utan kännbar förlust vid Landthushållningen kan umbära sine Barn tills de kunnat inhemta förstа begreppen uti sagde Naturkapes? Om Barnen sedan de fullvuxit en sådan curs, äro drägtigare och skickligare att handtera plogen m:m:? Dock henställes detta och hvad mera kunde förgås, i all ödmjukhet till deras upplysta bepröfvande, som äga vidsträcktare kännedom och tillräckeligare erfarenhet i dessa mål.

Lappvesi den 26de Februarii 1829.

Johan Strahlmann

№ 958. 111.

Memorial.

Det af Kejserliga Finska Hushålls-
nings Sällskapet i jemte Memorial
af den 3. sistledne September
mig tillsända Betänkandet, an-
gående Folk Skolornas inrättning
efter Lancasterska Methoden, med
växel undervisning, har jag flerest,

är en gång genomläst och en
min förmåga granskat, samt
nit det så väl författadt, att
efter min öfvertygelse anser en
sådant sätt inrättad Folk Sko
tjenligast till Allmogens bildn
Min Ämbets Broder Herr Vice
rer och Kapellanen Gust. Lönn
som erhöll det Andra Exempl
af berörde Betänkande, är af
samma tanka med mig
Jachimvaara den 22. Januar
1829.

J. L. V. Nerchelin

Till Kejserl. Finska Hushållnings Sällskapet
i Åbo.

Tankar
yttrade i anledning af Kr. Professor
Borgers Betänkande om Elementa
Skolorne
af
J. Nyckopping

varaste förpärmen [illegible]
egående bästa sättet att använda de af Herr Exc
sen Adlman till Folkskolor inrättade anslag
medel, utan att sätt hysta ordbärma ~~att~~ ämnet
af den högsta vigt och karaktär ett allvarligt ~~upmuntr~~
samhället. För min enskilda del dömmer jone, har
utan ett djupt interesse, som bör tjena mig till ur
sigt att jag offentligen vågar yttra mina tankar
ämnet.
Bland Patriotiska anordningar i vårt Fosterland
hvår Adlmanska testamentet något eget. Sätt flag
de inom Länder icke kvilken möda H. Exc. finska Hushåll
ings Sällskapet använt, för att se den ädla gifvarens
sigter uppfylde; men bedröfvande är det att, såsom
ver Prof. B. Reinius, de på Adlmani bekostnad
rättade och ämnade lärande 5 Kolonne, kapsyl
samte ock numera indragen i Björkala Kapital 13,666
och Bco utan att genom dem en bärgman mera
lärsit uträttadt, än åtnjutit Skälle Rock, och
hvarken Herr, genom hvilka lärande inrättningar
där de rätt skandera.

...tone bet upp
...står nog
...kusporterne,
...istanlåtning
...verkeligen
...själlaw med
...a få, som
...i min förfam-
...ärd, blifvit
...om ej vid en
...n.m. hafva
...an gärna ön-
...skockskraft
...hjelpa sin
...as, samt sedan
...dlan, likmä-
...räfvige, fagit
...g Auctoritet
...ligtvis blir,
...ighet, somvarit
...exempel,
...instone hälften
...ng, bestått af
...s dels föräld-
...; att efter
...förlåtenhet,
...ja på barnets
...nadeligen rikes
...flera hufvud-
...ch å 7 verkor,

Derfatom måste vi anmärka att ett folk som i Decennier
fogat sig af goda och nitiska Länder, kan kommit län-
ge i tåsning och begrepp, än de som ej fått njuta denna
förmån, åfvenfom att dag för upplysning och bildning
mindre på ett kraftigare sätt yttrar sig i de församlingar
som bestå af Skattebönder, än der större Egendomar med
underlydom Fräsen och Torpare finnas, hvilka vanligen
sällsynt i hinna med, eller medhinna ej bry sig om att
skaffa sin upmärksamhet åt annat än det som närmast
röra det djuriska lifvet. Ibland alla de många hinder
som kunna motverka ett folks upplysning och bildning
anser jag intet svårare än fattigdomen, hvarföre jag åfven
för att så länge inga utsigter blifvit öppnade för en
lönkan Allmoge att genom production förädling och
någon lönande växelhandel öka sin välmågo, utan
hvilken villkorligen binder vid den bedröfvande tanken:
hvad skall jag äta, hvad skall jag dricka? där är hvarje
spekulation fåfäng som räknar på högre resultat
än immanation och Cathedersen. Erfarenheten lemnar
mångfaldiga bevis på verkligen bildade personer, hvilka
i den mån deras affairer försämrats, åfven i Moraliskt
afseende sjunkit. Hvem skall man då begära att en all-

För hvar och en som väl önskar det sköna Fädernesland
måste det utan tvifvel vara glädjande att vaagskål den
Kallsinnighet som tyckes tillkna mängden då fråga
blir om några sköna och allmänt gagnande förslag,
tillvägabringande och befrämjande. Mån som med nit och
mena omfatta menskligheten och, och derpå söka
fästa den allmänna upmärksamheten. Jag förmodar
således att ingen igenom läsa den af Herr Professor
Hällen författade skrift, som uppgifver klara åsigter
angående bästa sättet att använda de af Herr Ehrs-
sven Adelman till Sockne Pelare inrättade anslag-
ne medel, utan att i sitt hjerta erkänna ~~att ämnet~~
vara af den högsta vigt och förtjenat ett allvarligt ~~öfvervägande~~
~~förmånet~~. För min enskilda del ämnar stone, har
saken ett djupt intresse, som bör tjena mig till ver-
sigt att jag offentligen vågar yttrat mina tankar
i ämnet.

Ibland Patriotiska inrättningar i vårt Fädernesland
intager Adelmanska testamentet något eget i sitt slag
och huru Länner icke kvilken möda H:r Justitie Ehrskär
ningen fällkraft använt, för att se den ädla gifvarens
afsigter uppfylde; men Audytsvärdt är det att, såsom
Herr Prof. P. Nilsson, de på Adelmans bekostnad
inrättade och ämnen bestående 5 Pelarne, hafva
jämte en numera indragen i Birkala Kapell 13,666
Rdr Bco utan att genom Dem en härmon mera
blifvit uträttadt, än åfven eljest Balle Skedt; och
öfverallt Mer, genom sönt bestående inrättningar
där de rätt handteras.

ikers behan-
te för detta

Vore hit upp
uppär nog
kuporterne,
i utanlädning
verkligen
ej fallas med
ka få, som
i min förfam-
ärd, blifvit
som ej vid en
m.m. hafva
vangarna ön-
stockstraff
hjelpa sin
las, samt sedan
ndlan, likmä-
fräfvige, fagit
ig Auctoritet
ligtvis blir,
ghet, somorsk
exempel,
instone häfften
ing, bestått af
w dels förald-
, att efter
vertalenhet,
ka på barnets
modeligen vike
r flera huvud-
af 6 à 7 verkor,

Till Kejserl. Finska Hushållnings Sällskapet
i Åbo

Jag känner icke hvem och på hvad sätt dessa Allmo-
ska Bolor vant organiserade, men jag tager för gi
att de blifvit grundade på principer som valit go
kände af Män hvilka fonet lagt handen vid fl
värket, och kann icke böja mig förnedran öfver
resultat Förf. i anförde ord uttalat. Det hade
fare vant högst nyttigt att få erfara, hvad
täckt H. P: tänkte mig vara orsaken dertill att de m
rättade Skolorne så litet svarat emot ändamål
Enligt min öfvertygelse ligger felet mångfalda anled
i allt för stora fordringar eller alt för stiftande Controll.
För att kunna döma om det förra måste man kän
den punkt på hvilken folket i intellectuelt afseende st
i de socknar där Skolorne vant inrättade. Man bedrag
sig ganska mycket om man tror förhållandet vara
enahanda i hela vårt land, eller att man öfverallt kun
de åstadkomma en lika lyckning. Skälnaden är alt
synbar ock så för den som blott flygtigt betraktar sak
och ännu mer för den som en längre tid bott ibland m
Allmoge, och gjordt sig fakt af att studera dess lynne
Hvad man kan åstadkomma i den ena socknen, går a
deles icke för sig i den andra. Här sinner nedan häg
saskt för läsning och begrundande, där är alltsamm
ännu ett kväng; här har välmåga och trefnad gjort
lynnet glatt och meddelande, där synes nöden under
alldagar behof, här har en lofvig vinningslystnad s
strat in industrie och verksamhet, där gäspar lätji
under sin smutsiga kolt och kasvar för hvarje a
strängning, här visar sig den religieusa Komsten u
nindre i Kyrkogång, än hela det offentliga lefvet, dä
qväsver fyllen och andra laster snart sagt hvart fot t
tyrning och dygd, innan det en kommit sta späda rötter

ofatom måste vi anmärka att ett folk som i Dessemin
nat sig af goda och nitiska Länne, har kommit län
i läsning och begrepp, än de som ej fått njuta lemna
män, ofvensom att dag för upplysning och bildning
indelt på ett kraftigare sätt yttrar sig i de församlingar
na besökt af Skattebönder, än der större Egendomar med
dertyd som Trälsen och Torpare finnas, hvilka vanligen
tyckte ej hinna med, eller nödsakas ej bry sig om att
unska sin upmärksamhet åt annat än det som närmast
r det djuriska lifvet. Ibland alla de många hinder
Kunna motverka ett folks upplysning och bildning
ser jag intet svårare än fattigdomen, hvarför jag ofven
att så länge inga utsigter blefvit öppnade för en
ken Allmoge att genom production förädling och
gen lönande växelhandel öka sin välmåga, utan
len willkorligen binder vid den bedröfvande tanken:
u skall jag äta, hvad skall jag dricka? där är hvarje
tanläggning fåfäng som räknar på högre resultat
imanläsning och Catheches. Erfarenheten lemnar
ngfaldiga bevis på verkligen bildade personer, hvilka
en mycken dess affairer försämrats, ofven i Moraliskt
ende synkat. Ehuru svårt man då begära att en all
ge som alltid lefver i betryck och fattigdom, skall
nna qväsva sin sinlighet, och höja sig till ädlare
ster af lifvet? Ej denna fordran är ej billig, och den
ger lägger dessutom, måste se sig svårligen bedragen.
Man hör ofta och med skäl anmärkt att vår allmo-
ofverhufvudtaget, i religieus bildning, kan måta
med, ja öfverträffar de mest upplysta Nationer
England och ofven på sina ställen i Tyskland står det
re sjelfvet ännu långt tillbaka, ehuru dessa länder
i som lärdomens vagga. Men orsaken ligger ock

ubligt inflytande på det allmänna, och förderfvar mo-
teten. Detta gäller isynnerhet om skolväsendet, som är
att lägga grund för menniskans timeliga och eviga
het. Att han vara tillgiftig, att nöja sig endast där-
att en lärare sinner, utan att tillse om kunskapen
af honom sattnar, är nära skadligt än om ingen
ta vore till, ty utan att vinna något, blifver genom
ådant förhållande, det heliga trampadt mer sottene.
m en sådan Controll vant införd och ihyttagen vid de
gavarande skolorne känner jag icke; jag tror åtmin-
ne att Prästerskapet med all möjlig nit sökt befordra
gada ändamålet; men hvar och en som känner hu-
vårt det är, att blanda sig i saker där man ej äger
lk lydighet att befalla, skall som jag hoppas med mig
den öfvertygelse att Prästerskapets ålgärd vid dessa
tlom tillbörliga handhafvande, alltid skall blifva brist-
lig, så länge de ej ex officio blifvit dertill förbundne
gränsen utstakad så för deras magt som derav
hvar.
n vägle man sig och att med ödmjukhet bedömma en
Mårars ålgärder. Han har många och ofta ofortjenta

fäller för ögonen — Fattigdomen sådan den där finnes
föder tanklöshet, lättja, liggeri och många därav härrö-
rande laster.

Vårt Finland är ingalunda något Canaans land,
här bortom mycket tillbaka i jämförelse med nyssnämn-
de riken; men välmågan är här mera jämt delad,
hvarken finnes här Millionärer ej eller någon tiggarehop.

Med anledning af dessa reflexioner vore min mening
den att de anspråk på hemstegsman gör hvar den all-
ge där Allmänna Skolor blifvit anlagde, ej borde spän-
jes högre än i förhållande till den bildning i gård och
omhushållen. är tillfället i allmänhet fattigt, och föräld-
rarne glest bebodde, såsom jag förmodar att fallet är med de
orter hvarom frågan nu stått, så är enligt min tanke
mycket ovunnet om Skolorne där kunnat uträtta
vad på andra mera gynnade orter i vårt land (genom
bestående inrättningar kommet att förekommas. Det
är icke så blott som man i allmänhet tror. Enligt
Vesterbottniska Cathedern Arterne utreda, finnes för 100 o
tillbaka socknar där knapt 100 Personer kunde läs
i bok, då däremot numera knapt någon socken tö
förekomma där 100 fullvarne personer finnes, hu
ra ej läsa innantill och anfallsvis förstå sin Ch
stendom. Denna glädjande omständighet bevisar i sam
att Allmoge undervisning haft mera gångbarhet än
man kunnat förr ett sekel tillbaka vågade hoppas
ehe bör skärpa oss i den öfvertygelse att han som ut
verkat och begynt hafver, skall ock dessamma full
da, enligt de utvecklingslagar som för Menniss
själen äro fastställde. Non datur hiatus.

Den andra omständighet hvarpå behörig uppmärksamhet
måste fästas om en Skolinrättning skall svara emot sitt ändamål
är att noggrann Controll hålles däröfver att ej mindre

för att kunna dömma om det förra måste man känna
den punkt på hvilken folket i intellectuelt afseende stå
i de socknar där Skolorne vant inrättade. Man bedrager
sig ganska mycket om man tror förhållandet vara
enahanda i hela vårt land, eller att man öfverallt kan
de åstadkomma en lika lyftning. Skälnaden är alltså
synbar också för den som blott flygtigt betraktar saken
och ännu mer för den som en längre tid bott ibland en
Allmoge, och gjorde sig sak af att studera dess lynne.
Hvad man kan åstadkomma i den ena socknen, går
deler icke för sig i den andra. Här finnes redan kän-
sakt för läsning och begrundande, där är allt främmande
ännu ett främling; här har välmåga och trefnad gjort
lynnet glatt och meddelande, där synes nöden under
alla dagar behof, här har en botlig vinningslystnad
strat in lyster och verksamhet, där gäspar lättjan
under sin smutsiga kolt och kafvar för hvarje ar-
strängning, här visar sig den religieusa känslan
mindre i Kyrkogång än hela det offentliga lifvet, där
qväser fyllen och andra laster snart sagt hvart so
lighet och dygd, innan det en hunnit slå sina rötter

116.

att i våra penningkassa tiden kan spilla 20000 Rbl
vår sak som med för allmogen nyttan, är visserligen oför-
enligt, så mycket mer som dessa medel äro gifna i
ädlaste afsigt, och Prof. B. förtjenar redan den
mästa tacksägelse för det kärleksfulla nit som
tar på detta ämne, och framställt sina åsigter till
hämjande af Allmogens undervisning i vårt Kära
Österland; men det är och blir i alla fall en svår
att lösa hvilka dessa medel på bästa sätt böra an-
vändas, hoppas jag fogtar att hans projekt kommer
möta af många svårigheter och motsägelser.
Om jag rätt uppfattat författarens idéer, så är hans
mening:
att man vid Allmogens undervisning bör vidtaga
lika väl växelundervisningens idéer. (p. 27)
att sedan de förberedande stegen äro gjorde, och fråga
är att uppfinna ett större hjul, borde detta så gemen
förslagningar. (p. 33)
att Lancasterska Methoden åtven i vissa fall och
effunder användas vid den husliga Undervisningen p. 46
fråga uppstår att för folkbildningen till göra något
alfvare, så föreslår han vidare:

115.

aren troget uppfylles de pligter honom genom lemnad
fvertion åro ålagde, än att barnen i grund af de icke för
nligarne hopsamlade öfverens kommelser på sätt sig bör
agna den undervisning barnen bör lemna. Tillsyn
dar: hvarje Embetsmanna Class, och den kann ingen
flytta som har allmoge med sin tjenst. Ifrån den lä-
till den högsta måste lik en kedja den enas åliggande
an in i alla controllerar af den andras. Då går allt af
helt, och diskuser lik ett urverk af den högsta förmannen
ser en lägre Embetsman satt eller sätter sig själf utan
ta förhållande, uppstår genast en disharmonie som har
ligt inflytande på det allmänna, och förderfvar mo-
teten. Detta gäller i synnerhet om skolväsendet, som är
att lägga grund för menniskans timeliga och eviga
het. Att han vara tillgällig, och nöja sig endast där
att en lärare finnes, utan att tillse om kunskapens
af honom sattnar, är mera skadligt än om ingen
ola vore till, ty utom att vinna något, blifver genom
ådant förhållande; det heliga tramprat mer sönder
Om en sådan Controll vant införd och i agttagen uti de
gavarande skolorne kännes jag icke; jag tror åtmin-
ne att Prästerskapet med all möjlig nit sökt befordra
gada ändamålet; men hvar och en som känner hu-
vårt det är, att blanda sig i saker där man ej äger
ll skyldighet att befalla, skall som jag hoppas med mig
en öfvertygelse att Prästerskapets ålgärd vid dessa
seenden tillbörliga handhafvande, alltid skall blifva bist-
lig, så länge de ej ex officio blifvit dertill förbundne
gränsen utstakad så för dess magt som derav
var.
en vägle man sig och att med ståndighet bedömma en
Mårans ålgärder. Man har många och ofta osannfärdiga

kers behand-
e för detta

…klar för ögonen — Fattigdomen sådan den där finnes …föder tankelöshet, lättja, liggeri och många därav härrörande laster.

Vårt Finland är ingalunda något Canaans land, …hår tvärtom mycket tillbaka i jämförelse med nyssnämnda riken; men välmågan är här mera jämnt delad, …kvarken finnes här Millionärer ej eller någon tiggarehop.

Med anledning af dessa reflexioner vore nu mera …den att de anspråk på hvarsteg man gör hos den allmänna …gå där Allmänna Skolor blifvit anlagda, ej borde sträcka …ség högre än i förhållande till den bildning i qvad allmänheten är. Är folket i allmänhet fattigt, och följaktligen …gleset tillbadde, såsom jag förmodar att fallet är med …orter hvarom frågan uppstått, så är enligt min tanke …mycket ovunnet om Skolorne där kunnat utsträckas …hvad på andra mera gynnade orter i vårt land, (kommunen) bestående inrättningar kunnat åstadkommas. Det …är icke så blott som man i allmänhet hör. Enligt …Westerbottniska tabellen, Acterne utredda, funnos för 100 år …tillbaka Socknar där knapt 100 Personer kunde läsa …i bok, då däremot numera knapt någon Socken torde …förekomma där 100 fullvuxne personer finnas, som …ej kunna läsa innantill och utantill[e] …

…hinder att öfvervinna. Derjemte gror allmän upplysning långsamt. Väl kan man genom Konstgrepp …här individuer på stunda densamma, elimu vanligen …den innerliga kraften då blir borta, och en enkel Koppe…dikt Vanskap, som slår mängden med blindhet, …ger dess skäll, men med ett folk går sådant icke an …utan att lefvande förliga resultater. Af sin egen kraft …måste trädet växa; trägandemästaren åligger endast …att i brist af regn vattna, hindra ogräs att förqväfva …dess rot, och afvärja de gyckar som kunna hindra …dess växt och mognad. De jättesteg som utmärkt …Nutiden och de Nord Amerikanska Staterna bildmässigt bevisa blott, att under Klokas mäns inseende …det är lättare i ett barbari bildad en civiliserad …stat, än att tillvägabringa något nytt i ett land …där fördomar, Nationalhyssne, och författningar …sätta mångfaldiga hinder i vägen för de bästa afsigter.

Dessa reflexioner hafva blifvit föranledde af den …tygelse jag erhållit åger om Folkskolors nytta då de …väl organiserar. Att jag härutinnan kunnat misstaga mig är möjligt, — och att jag gjordt det i afseende …Allmänna Skolorne är tillräckligt troligt, då jag …allenast äger Herr Prof. Bäckers erkännsamma …bekantskap, utan och författarens till den i Minerva för …1824 införda afhandling om Folkskolväsendet, …anser dem rent af Rådliga, såsom stiftande mycket …ondt där de finnas. Frågan blir således: hvad är i …hvarje särskilt fall omständigheter att göra? och denna fråga …besvarande leder naturligtvis till granskandet af …det Projekt Herr Prof. Bäcker i ämnet upgjort, …och till allmänt bedömmande öfverlemnat.

…ätt våra penningkassa tåcker kärsfulla 20000 Rbl …en sak som mot för almogen nyttig är visserligen ofördelaktigt, så mycket mer som dessa medel äro gifna i …välgörande afsigt, och Prof. B. förhenvar redan den …största tankskarpsyn, för det han tidt uppmärksamm…tat på detta ämne, och framkastat sina åsigter till …framjande af Allmogens undervisning i vårt Kära …Österland; men det är och blir i alla fall en svår …uppgift att lösa huru dessa medel på bästa sätt böra an…vändas, hälst jag fruktar att hans projekt kommer …att mötas af många svårigheter och motsägelser.

…Om jag rätt uppfattat författarens idéer, så är hans …mening:

- …att man vid Allmogens undervisning bör vidtaga …större afseende af växelundervisningens idéer. (p. 27)
- …att sedan de förberedande stegen äro gjorde, och fråga …är att upfinna att större lyft, borde detta så genom…föras. (p. 33)
- …att Lancasterska Methoden åtminstone i största flertalet …fall ej är användbar vid den husliga undervisningen. p. 46
- …att fråga uppstår att för folkbildningen tillgöra något …tillfälligt, så föreslår han bidare:
- …att Mödrarne må bibringas bättre begrepp om Upfostran. p. 46.
- …att hvar och en medborgare åtadet att en viss tid af …sin ålder undervisa och tillhandagå andra medborgare med de …kunskaper som han själf genom Skolan förvärfvat och …tillkommit. p. 59
- …att Läsare för Allmogens barn (Monitörer) bildas i …Nutidens Skolorne p. 64
- …att Präster skapet härvid bebrädes af Moderation. p. 68.
- …att äldre personer som icke äro fullkomligen sävliga …

…med tillfälligt hem det lärer och hvad dem bör rätt…ande för barnen, då tillika de flitiga barnens för…dran jämte tacksägelse uppmuntrar att fortfara med …den eftersträfvade kunskapen för barnens undervisning. De …bör därvid på minnas Allmänligen att jag fallrägne …hittills vågat taga sina åsidosatta pligter. Denna åtgärd …ska allenast att man med en blick på läsideln kom…mer hela gärningen af barnets läsning och hemtning, utan …offentliga mönstring af barn och gårdsbrun, då …med rättvisa uttalar, lemnar i allas hjertan ett ant…ligt intryck, om hvar helsosamma verkan på barnets …bildningen, redan de två sista åren lemnat uppmuntrande …sagliga bevis.

…Att med alla barn ej går lika fort och väl, kan jag …anmärka till skyddande af hjelpa undervisningsmethoden, der…dragen många andra orsaker. En del mödrar äro …icke fråga i innantalsmin, en del saknar lust och …att undervisa, en del gårdsbrun äro och så sattige …de måste skicka sina barn till främmande, som än …kommit sällskapsmänniskor under undervisning, många barn …och föräldrarne, innan de kommit tadja med

i innanläsning böra uti särskilda Söndags-Skol-
Dandts undervisas p. 69.
f.) Controllen föres af Contracts-Prostarne p. 71.
g) att tabellpapper inrättas till befrämjande af Växelmu-
visningen.
Slutligen för att sätta dessa idéer i gång föreslår
författaren att så använda Fonden för Allmänna Sko-
lorne till Löneanslag för unga Präster som visa sig
nitiska att realisera den föreslagna Undervisnings-
methoden vid Skrift-Skolorne, och dem af ängdomen
som med bästa beskaffenhet skötte sin befattning såsom
Lärare vid Monitor-Skolorne, till understöd för
fattiga barn, till anskaffande af läsböcker, tabeller
tafvlor m. m.
Författarens mening vid allt detta lyder tillväxt vara
den satt införandet af Landtbefolkn. Skolor skall be-
främjagen sålunda att de först inrättas i städerne
Där icke allenast Prästerskapet kan intjena undervis-
se om Methoden, utan och Lärare för blifvande Sko-
lor kunna bildas, att denna bildning sedermera
förbfar vid Skrift-Skolorne, och att slutligen hvar
och en Medlem i samhället blifver någon vis till Lärare
och Ett hela sålunda förvandlad till en enda stor
Landtbefolkn. Skola.
Utan att ingå i någon särskild detaille öfver hvarde
af dessa punkter, som till sin beskaffenhet något
när kunna bedömmas af hvarje läsare och hän-
Kande barnalärare, anser jag endast nödvändigt
att efterföljande 2:ne frågor blifva så vidt sig gö-
låter besvarade:

är den i landet hittills antagne och brukliga
methoden att undervisa Allmogens barn, så tidsödig
att den bör förkastas? och
är det afgjordt att om Växelunderwisningen införes
med den förra methoden förbundne olägenheter af
vilpra, och kan med dessamma en högre bildning
i allmogen befrämjas?
Att såvida barnaunderwisningen i landet likväl
medför bildningen i allmänhet är mycket olika,
domet därom af en insiktsfull Person icke kan blifva
consequent samt fördar, erbänner jag gärna. Många
gånger måste dessförr till en del blifva inskränkta, och kun-
skaper blott i den mån anbagar, som de inskränkta
flere andras; hälst jag bekänner att hvad jag nu
i att anföra om barnaunderwisningen, egentligen
ller min egen och minna grannsocknars Allmoge,
ars bildningsgrad jag tror mig några lunda känna
Vanligen går det så till att sedan ett barn fyllt 6 år
sommer Modren, fallan Fadren, att låta dessamma
ämna bokstäfverne, stafvera, och läsa innantill i
eboken, så att det vid 7 års ålder kan hemta
ll läsförhör. Då det tillräcka kan sin Abcbok utan
k. Efter erhållen ny läxa, gemenligen hela tilla
atechesen, och sedan att hufvudstycken i ordning
hela Catechesen, fortsätter underwisningen samma
lunda att barnet jämte utanläsningen, för läsa
ne gånger igenom sin Cateches innantill, därnäst
angelii boken och sist Psalmboken. Vid 12 a 13
r ålder är merendels Communion igenomgången, så
barnet läser förvarligt innantill och utantill
a Christendoms spörsmål, tre enefter de återstående
n eller till dess Skrift-Skolan börjar tiden använder
d dels att läsa Davids Botpsalmer, dels att repetera

ker betan-
för detta

lone bit upp
ufsår dag
husförhörne,
i utanläsning
verkeligen
ej sällan med
a få, som
i mån förfam-
ård, blifvit
barn ej vid en
m. m. hafva
angarna ön-
skoltjänst
hjelpa sin
as, samt sedan
dlan, lekmän-
räfvige, tagit
g Ruborität
igtvis blir,
ihet, isynnerh
exempel,

instone hälften
ing, bestått af
dels föräld-
att efter
erlåtenhet,
på barnets
nadeligen rike
flera hufvud-
på verker,

Dessa sätt
klaster och de Nord Amerikanska Staterna bevi-
periods bevisa blott, att under Klotets många
det är lättare i vår vanliga barbari bilda en civiliserad
stat, än att tillvägabringa något nytt i ett land
där förr Seminar, Nationalbyrå, och för sättningar
sätta mångfaldiga händer i rörelse för de bästa afsigter

Dessa reflexioner hafva blifvit föranledde af den ö
tygelse jag erhållit äger om Folkskolor nytta då de
väl organiserar. Att jag hänvisat kunnat misstaga
ning är möjligt, – och att jag gjordt det i afseende
Allmänna Skolorne är tillräcka med troligt, då
allenast Herr Prof. Bäcker erkännen derav otillräck-
het, utan att författaren till den i Minnesskrift
104 år 1820 införda afhandling om Folkskolväsendet
anser dem rent af skadliga, så som störtande nyttan
ndt där de finnas. Frågan bör således: huru är i
befintliga omständigheter att göra? och denna fråga
besvarande leder naturligtvis till granskande af
det Projekt Herr Prof. Bäcker i ämnet upgifvit
och till allmänt bedömmande öfverlemnat.

med tillfogelse huru det läsit och hvad som bör rätt-
ade för bättras, då tillräcka de flitiga barnens för-
dan jämte tillsägelse gemenligen att fortfara med
a edifierande lekmän dan får barnens undervisning. De
ar därmed påminnas uppriktigen att forgfälligare
hittills iakttaga sina åligganden. Denna åtgärd
ikta allenast att man med in blick på läsfärden kunn
se hela gången af barnets läsning och framsteg, utan
n offentliga mönstring af barn och föräldrar då
med rättvisa uttalar, lemnar i allas hjertan att ant-
ligt inskrifva, om hvarje hushållsamma verkan på bar-
ildningen, sedan de två sista åren lemnat ring
orsakeliga bevis.
Att med alla barn ej går lika fort och väl, kan jag
ärda tillräckligt hjelpa underwisningsmethoden. Ver-
bidragen många andra orsaker. En del mödrar äro
ke frage i utanläsning, en del fattiga hinst och
e att underwisa, en del föräldrar kno och så fattige
de måste skicka sina barn till främmande, förän
nnet fullkomna dessa underwisning, många barn
lera och föräldrarne, innan de kunnat börja med

hvad som blifvit vunnit. Ehvad är förhållandet i
hvilket lika med alla, så vida mycket beror på barnen
fattningsgåfva, husliga förhållanden, samt Mo-
flit och goda vilja. Det gifver exempel på barn
innan de fyllt 8 år lärt sig läsa rent innantill, o
utantill hela Catechesen, med alla däri befintliga
bibliska språk, men det finnes och dem som ännu
15 år ålder, då barnen vanligen inskrifna sig till Sk
Skolan äro så svaga så i innan som utanläsning
och till begripligt så obildade att de omöjligen kunn
draga någon nytta af den höga undervisning här
nas. Men detta oaktadt så de likväl såsom stumma
hänne det första året öfvervara Strikt-Skolan, i den fö
dan att alltid något bör fästa sig i deras minne - m
monnar och gällar nyttja dessa särskild anvisn
af Rektorerna i innanläsning, hvarvid den method
följer att barnen ställas i en ring, då antingen ett a
den framkallar att stafvera med höj röst och efter följ
de gnidna hvar i sin bok, eller och så de konnas fram
några rader, ungefär som vid Cirklarne i Danka
Skolan brukas. På en del ställen undervisas de mäst o
nige af Prästerskapet med Rektorns biträde uti Sönd
Skolor. Följden af allt detta har på det fördelaktigas
visat sig, i det flere innan Strikt-Skolan slutar, blifv
förvarliga i sin innanläsning, en del till och med f
desslut, befriade ifrån Myndigheten att besöka Kl
re-Skolan.
För att dels controllera barnens läsning, hvilka än so
mödt, dels att genom Ambition vårdande hos föräldr
förmå dem till större flit uti sina barns undervisning, har
nedbegått följande Method vid läsförhören. De vanliga
läsedrarne, hvilka såsom en bön ofvanntran lemnas

Klarlit och de Nord Amerikanska Staterna, alt
perioder bevisa blott, att under Klokra män inse
det är lättare ifrån vent barbari bilda en civiliser
stat, än att tillvägabringa något nytt i ett Land
där fördomar, Nationallynne, och försattningar
fälla mångfaldiga hinder i vägen för de bästa afsigter

Dessa reflexioner hafva blifvit föranledde af den d
tyngelse jag enskildt äger om Sölne Skolari nytta då de
väl organiserar. Att jag hänefter kunnat misstaga
mig är möjligt, - och att jag gjordt det i afseende
Allmänna Skolorne är till och med troligt, då i
allenast Herr Prof. Bäcker erkänner dessa adugli
het, utan och författaren till den i Mnemosyne
104 år 1820 införda afhandling om Folkbildningsv
anser den rent af skadliga, såsom stiftande myck
mödt där de finnas. Frågan blir sålunda: hvad är i
tillräckligt omständeligt bättre att göra? och denna fråg
besvarande leder naturligtvis till granskandet
det Projekt Herr Prof. Bäcker i ämnet upgifvit
och till allmänt bedömmande öfverlemnat.

119

ren eller af reflexions förmågans högre lyftning;
n den härnär helt och hållet af den sämna öfning
lydnat barn hafft alla som flitetigen måste göra och
nut pudn blifvit barn öfverst hela rader, och följagtl
agen kan lägga på hvarje ord den tonvigt som
en fordrar. Det kan väl anses vara lika samma om
theoretiska kunskapen sinner eller icke, blott ändamålet
i och i hög grad måste man medgifva att väckelsen
ingi methoden äger förtelar som icke få öfverse; men
dessamma tillvida mer än den sednt brukliga Methoden
bidraga till den egentliga odlingen och anlyr ningen
nniskande ibland allmogen, är ämnet icke så afgjordt
det såsom princip bör kunna antagas. Tvärtom sne
mer det mig såsom en misstagelse, att en lärare tänd
r behandlar barnen såsom Maskiner, och in kän-
lig innom det allrade klaste som möjligtvis kan
föras till begreppet odling. Skall såsom tyst införas
att land där odlingen förnämdelst den sämre Methoden
n stigit högre än en Samhällsstyrk skola tänkbarligen
afsedt kunna. Ty om en verklig odling skall tillvä
mgar så är det icke nog att menniskan lär sig fogya
och göra efter, utan eftertanken måste upväckas och
gar till självverksamhet. Men att i en Samhällsstyrk sk
ltet är misstänkt, däraf kan hvar och en skattvara

118

fältet till barnen, och hvaruppå utom deras namn och
ilfvar upteckningar hinna mycket de läst, har jag förut
e mera ändamålsenliga därigenom att jag formerat mig
naturen som tecknen: om läxan blifvit väl, med
ättigt eller illa framsäjd, eller om barnet såsom förut
hände kommit fram med samma läxa som förra året,
innanläsningen gått förbättrad, eller om den står på
mma punkt, eller möjligen försämrad, samt om bar-
lätt barnen eller derom. Dessa signaturer tecknar m
ärtalet på läsedeln, och sedan förhört med de äld
lärdt, kallar barnen in, då hvar och en i sina förål
n och hela församlingen närvarande erhåller sin läse
med tillfogelse huru det läsit och hvad som bör rät
och förbättras. Då tillrika de flitiga barnen för
nom jämte tacksägelse uppmuntras att fortfara med
a ledvärda hemöfningen för barnens undervisning. De
n förmått på minnas öfvarligen att forgå fältigare
tvilo i agttaga sina åsidosatta plikter. Denna åtgärd
ke allenast att man med in blick på läsedeln kom
ss hela gärning af barnets läsning och framsägning, utan
n offentliga mönstring af barn och föräldrar, då
med rättvisa uttalan, lemnar i allas hjärtan att ant
ligt inskrifvit, om hvar helsosamma verkan på bar
ildningen, redan de två sista åren lemnat mig
dersägliga bevis.
Att med alla barn ej går lika fort och väl, kan jag
ntända till flera hjelpa undervisningsmethoden, ber
dragen många andra, orsaker. En del mödrar äro
ke sträng i innanläsning, en del föräldrar lyft och
g att undervisa, en del föräldrar äro icke så sätti
de måste på lika sina barn till gränsmärke, för än
nnat fall denna deras undervisning, många barn
lära och föräldrarne, innan de hunnit bädja med

ker betänd
le för detta

lone hit upp
wsför dag
skuporterne,
utanläsning
verkeligen
sättaw med
a få, som
i min församl
ård, blifvit
som ej vid en
n. hafva
angarna ön
skrockskaps
hjelpa sin
ar, samt sedan
ålan, läkna
räfvige, tagit
a Auctoritet
ighvis blir
ighet, som vorde
t exempel,

nstone häfflen
ing, befallt af
s dels föräld
att efter
erlåtenhet,
ya på barnets
nadeligen ikke
flera hufvud
på åfverkor,

hvad sönt blifvit vändt. Lyckvål är förhållandet i
lunda lika med alla, så vida mycket beror på barnen
fattningsgåfva, lustiga förhållanden, samt Mo
flit att göda vilja. Det gifver exempel på barn
innan de fyllt 8 år lärt sig läsa rent innantill, o
utantill hela Catechesen, med alla däri befintliga
bibliska språk, men det finner ock dem som ännu
15 år ålder, då barnen vanligen införas till sk
skolan äro så svaga så i ämnen som utanläsning
ock till begripet så obildade att de omöjligen kun
draga någon nytta af den höga undervisning hon
nas. Men detta oaktadt så de likväl såsom stumma
hörare det första året öfvervara skriftskolan, i den för
dan att alltid något bör fästa sig i deras minne - m
monnar och gäller nyåta dessa särskild anvisn
af Kyrkoherden i innanläsning, hvarvid den method
följer att barnen ställas i en ring, då antingen ett a
dem framkallar att stafvera med höj röst och efter följ
de andra hvar i sin bok, eller ock så de tonvis stam
några rader, ungefär som vid Cirkarne i Landkas
skolan brukar. Så en del ställen underrättas de mäst
[illegible] af Prästen Rapet med Barnen [illegible]

någon läsning. I framtiden tjenst lemna: ej m
tid, och så vo de som med mödarlig ambet ansatta f
dane barn. Här måste Prästen Rapet genom tå
medel hvartill träffade Skolmästaren förening gör
na gifva anledning, lemna dem bättre, som tjäna
ibland nu ej alltid.

När jag således öfverväger hvad genom den införda n
delsevisningen på enkel af vår blifvit gjordt i vårt Fä
fädernesland, ock huru detta redan grifvit in i sinnen
af vår med borgerlighet, och härmed jämför den välsig
rade inflytelse som en moderlig undervisning kan
barnens utveckling och dana, så kan jag ingen
lunda finna det bittra bekymrade sättet så ofta
det här får tillfälle eller får lyster med ett annat ord hvar
anvard berörd och verkan man ämnar icke kännas
tyngar. Det onda som Skolmet kunna invärdar är
barnen fallan ordinarie är praktiskt lära sig fa
innantill, utan att få någon idé om stafsning, k
och följa tecken och svårare och mångstafviga ord m
nöda kunna hjälpa sig fram. Men här kan således
blifva fråga blott att afhjälpa en brist, ej att störta
hela systemet.

Kan vår undervisningen afhjälpa denna brist
kan genom den personinna en högre odling hos allmoge
ässad stämmar? blifver således den andra frågan
som till kommer mig att besvara.

Troligt är det att svaret lyder alla som njutit min
visning i en Landtlig skola, åtminstone innantill, att
med de svårare stallen, men om de äfven theoretiska
na stafningsreglerne bättre än vår allmoge, det är m
hvarpå jag misstänker tvifvlar. Ty den förd[illegible] att så
barn äfven i innanläsning är icke [illegible] af några upp

eller af reflexions förmåga av högre styrka,
den härför helt och hållet af den jämna öfning
dant kan kasta, och som slutligen måste göra att
nat och blick kan öfverse hela rader, och följakte
ogen kan lägga på hvarje ord den tanke som
fordrar. Det kan väl anses vara detsamma om
theoretiska kunskapen finner eller icke, blott ändamålet
i och i sig sådt måste man medgifva att vårt elementer
methoden äger fördelar som icke få öfverse; men
detsamma tillvida mer än den sönt brukliga methoden
bidraga till den egentliga odlingen och upplysningen
bland allmogen, är ämnet icke så alldeles
det såsom principie bör kunna antagas. Tvärtom för
mer det mig såsom en misstagelse, att en lärometho
behandlar barnen såsom Maskiner, och in
lig innom det allraderaste klass som möjligtvis kan
föras till begripet odling. Skall således till införan
att land där odlingen kommer delst den förra methoden
ligt högre än en Landtlig skola tänkbarligen
åstadkomma. Ty om en verklig odling skall tillvä
ingar så är det icke nog att Menniskan lär sig förga
och göra efter, utan eftertanken måste upleftvas dels
gar till hjälpverksamhet. Men att i en Landtlig sko
allt är Mekanism, däraf kan hvar och en öfvertygas
första inträdet i skolan, blott man ej låter förvilla sitt
öme af den exemplariska ordning och exakthet såsom
minsta delar, som i allt upmärksamar sig. Allt är be
mmt på att godkänna skolverksamheten, såvida den mån
skriftliga skötes ordningen i det hela. Barnet kan
får ej tänkta på annat än Mantor fråga, eller
som står målad för ögonen, ej en gång den tydliga
tanke som under läsningen kunde uppstå, så af
lamma uppfattar, af samtalen att blifva förstärkt och
genom möjligen förbära sin plats. Skälningen är
lika som tydlig fordra eftertanke, och både själen

Det af många nytt sorgan roga tagar i öfvervägande,
kan ju hända att i England, där väcklum undervisningen
tog sin början, sådane omständigheter inträffade och
förlänedda, som gjorde dess antagande nödvändigt
såsom det kan hända på andra ställen, att tvärtom om
ändigheter ~~kunna~~ inträffa som ~~kunna~~ göra ~~att~~ väcklum
undervisningen ~~blir~~ hinderlig och skadlig. I förställen
att tätt befolkadt land såsom England, och dertill flere
barn uppföddt i fattigdom, öfverlemnade åt sig
lösa, utan sjelfsattering och religionsbegrepp, in
verktyg för lasten. Kyrkan förmående därblick att
dessa små hvilka så många goda anlag kunde
förborgade, för vigt förlorade!! Här behöfdes i
ning endast skolelse för att fälla saken i gång, ty
nom den religiösa anda som utmärker Engelsk
tion och sjömanskap Evångelarna, voro redan allas
innen stämda för befrielsen af dessa olyckliga rädd
och såsom bekant är, fattas i England icke medel
att sätta en fattad idé i verkställighet. Snart hade
de alla Landtliga skolorna blifvit kända för
fallsrapers bildader, uppoffringar gjorder, och skolan
laden i skärer och bygar. Sannan några år, var innan
ning så allmän först i England, och alla som upmärksamt
lagtade saken, måste där erkänna Lancasters förtjenst.

[illegible] ökers betänk
[illegible] för detta

[illegible] lone blir upp
[illegible] ustår nog
[illegible] kusforterne,
[illegible] i stanläsning
[illegible] verkeligen
[illegible] ej fallaw med
[illegible] la på, som
[illegible] i mins förfarn
[illegible] ård, blifvit
[illegible] lom ej vid en
[illegible] m.m. hafva
[illegible] anvarna ön
[illegible] skoltjänst
[illegible] hjelpa sin
[illegible] as, samt sedan
[illegible] ålan, tillämä
[illegible] räfvige, fagit
[illegible] ö Auctoritet
[illegible] ligtvis blir,
[illegible] ighet, som ock
[illegible] exempel,
[illegible] instone hälften
[illegible] ing, bestått af
[illegible] s dels föräld
[illegible] , att efter
[illegible] örlåtenhet,
[illegible] ja på barnets
[illegible] nadeligen inkes
[illegible] flera huvud
[illegible] 16 å 17 verkor,

vederlägga mitt påstående, men en man ingaar bet-
ter saken så är det icke så. All undervisning i räkn-
konsten som genom Vexelanderwisning med flat bo-
på anskådning; dåt den nyhör ock spekulation ändlar
blifver methoden obrukbar. Skola religioni underwis-
ger, der ellerhanke behöfwer, icke som equaliteten i
land borde komma i fråga, misshyckades merendels
alltid för Lankaster sjelf, emedan Metodimen ej
kunde användas. Och om vi historiskt undersöka
denna bors method: nyckomst och ändamål, som
att spara Postnad och winna tid, så skall man åsyf-
sinna att Metodimen var dertill oangängeligen
dig. Att taga bort en del eller tillägga något an
skulle straxt förbaga effecten af det hela som vål
sin sammansättning är nytt och en product af ett vi
anfattande geni; men till sina beståndsdelar kom
för detta vant kändt och använd. Redan på 1600 t
lemnade Biskop Gezelius i sina perbreves Commen
tarii förslaget hurn med barnen undervisning
tillgå borde, som ganska nyckert rämmar sig t
den Lankastra underwisning: Methoden, att d
ena barnet får förhöra det andra, använder näsan a
alla som i något större skala befatta sig med sak
elimen jag för min del ingalunda gillar detta på
nat wiktar än att det är precise såsom i Lankastr
skola. Jag har sielf försökt denna method den tu
bar privatim, och mina underordnade vunno ock
derpå. Exercitia gingo alltid dåligt, och om jag någon
vågade dåvarn göra anmälan för Lärarem, var jag så
att af mina gode Kamrater, dåtillfälle så medgaf, bleff
trakterad med knuffar och smällar som prässade
var ur mina ögon. Den adning Moses insatte och
hvarom talar i 2:a Mos. 18 C. 22, samt yttrandet av
Printzessan af Oldenburg, tyckes dessutom bewisa att
nyttan af Lankastri ordning; systeem vant erkänd och om
för många sälder tillbaka.

barnens utweckling och tanke, så var jag ny-
lunda komna dat brittiske barnslige sättet så dagligt
det här får Pastor eller får lyktar med ett nyckat om hvar
använd kärlek och verkan man ännu icke kännat
tygar. Det onda som denna met kan invärdar är
barnen sällan omedelbara är praktiskt kära sig så
innanför, utan att så någon idee om skadning. Och
och följaktligen att svårare och mångfaldiga ond
möda kommer hjälpa sig fram. Men här är sälde
blifwa fråga blott att afhjälpa en brist, ej att störta
hela systemet.

Kan vår dom derwisningen afhjälpa denna brist
Kan genom dessamma en högre odling hos Almoge
åstadkommas? blifver sälder den andra fråga
som till kommer mig att besvara.

Troligt är det att snart sagt alla som njutit un
wisning i en Lankastersk skola, såsväl innantill, th
mot de svårare stallen; men om de sjelfwe theoretice
na skolning reglorne bättre än vår allmoge, det är m
hvarpå jag mycket tviflar. Ty den förderlighet att fa
barn äger i imemlairning är icke verkan af några up

hastiga framsteg vår undervisningen gjordt, och
uppmärksamhet hvarmed alla Tillvantagen följdt dessam
borde tillräckligt vara ett talande bewis på dess anwänd
het och nytta. Jag medger det, men med någon in
skränkning. Luther denna skarpsinnige Mannisk kännaren
sar: Wolde Gott! sade wi jeglicher Land sine eigene
und Baben hat, so also auch mit eigenen kurzen Rath
regiert würde. Die weitläuftigen und sehr gesuchten
dichte sind nur Bejwerungen der Leute und mehr thun a
sie. denn Förderung der Sachen. Detta bevarar och ett
de art och Gåfvor, hvarom han talar, nu den upp
det af hvarje nytt förslag noga tager i öfverwägande,
Kan ju hända att i England, dår vårelen derwisningen
sig sin början, så dane anständigheter inträffade och
förhanden så, som gjorde dess antagande nödvändigt
som det kan hända på ahdra stallen, att tvärtom om
ligheter kunna inträffa som kunna göra att vårel
derwisningen blir hinderlig och skadlig. I förstallan
ett tätt besolkadt land såsom England, och dertill flere
barn anfödde i fattigdom, öfverlemnade åt sig
sva, utan försalfattning och religionsbegrepp, en
verktyg får lasten. Hvilken förvirrande anblick att
Rusa sina hvi hvilka så många goda anlag kunde
vara förborgade; för wigt förlorade!! Här behöfdes i
ning endast deskelig får att fatta saken i gång, ty
nom den religieusa anda som utmärker Engelska
tion och i synnerhet Qväkarena, voro redan allt
innen stämda för behofvet af dessa olyckliga råd
och såsom bekant är, fattat i England. Ett medel
att fatta en fattad idee i verkställighet. Snart hade
de Lankastri hindrandan blifvet kända för
fallsplaner till Sveden, uppoffringar gjordes, och Kolon
lader, skäver och bygar. Innan några år, var innan
ing så allmänn sjelf i England, och alla som upmärksamt
fattade saken, neaste dån erkänna Herrans finger.

ärers betänk
ler för detta

vone hit upp
wsför väg
kusforterne,
utanläsning
verkeligen
ej fallaw med
a få, som
i min förfam
ärd, blefwit
lom ej vid en
n.m. hafva
angående
skolskrass
hjelpa sin
as, samt sedan
dlan, likmä
räfwige, sagit
g Auctoritet
ligtvis blir,
ihet, som wark
exempel,

instone hälften
ing, bestått af
s dels föräld
, att efter
förlåtenhet,
ja på barnets
naturligen vike
flera hufvud
fö åfverker,

vederlägga mitt påstående, min om man noga be-
tar saken så är det icke så. All undervisning i rä-
kanten kan genom Växelanderviisning med lika be-
på anskådning. Det den nyttan och speculation ad-
blifver Methoden obrukbar. Dessa Calculationer under-
ger, der efterhanda behöfver, icke som egentligen i
land borde Kunna i fråga, misskyldes mera
alltid för Landskaster skolor, emedan Mekanismen
kunde användas. Och om vi historiskt undersöka
denna landsmethod: nyttjandet och ändamål, som
att finna Postnad och vinnaskild, så skall man åter
finna att Mekanismen var dertill omgängeligen
dig. Att taga bort en del eller tillägga något an
Mulle straxt förbaga effecten af det hela som vå
sin sammansättning är nytt och en maduet af ett
anfattande genie; men till sina beständsdelar kän
får detta vårt land och använd. Ifrån på 1600 t
lemnade Biskop Gezelius i sina perbreves Comm
tanus Föreskrift huru med barnen undervisning
tillgå borde, som ganska mycket påminner sig t
den Landskapska underwisningi Methoden, och att
ena barnet får förhöra det andra, använder nästan
alla som i något större skola befatta sig med
ehuru jag får min del ingalunda gillar detta på

Af samma naturliga orsaker måtte och in förandet
Landskapska Skolor i Ryssland ingen svårighet. Ja
allmogen kunde lära i bak, men bekräftet deraf in
nästan hvar och en, ty äfven hos den gemena Ryssen är
gået att så lära medfött, och vanligt de svårigheter som
ofta vid senare tider mött allmogen undervisning, är det
ickeväl ingen sällsynt sak att finna bland allmogen
som af egen drift lärt sig både läsa och skrifva. Skål
Han nästan hvar Ryss. Derföre så snart år 1818 beg
gjordes i St Petersburg med soldatbarn, att dess resultat
blef bekant, öppnades åtskilliga Landskapska skol
och 100 de tals föräldrar inkomno sig hvilka bönfa
lade att få sina barn antagne till undervisning i
hållande i skolan. Att således växelundervisningen
dessa länder ock måhända derutöver på ett och annat
skall blifvit allmänt antagne och vunnit fortvarande
detsell ligger orsaken i omständigheterne som gjort d
trängande nödvändig, och ock här för dessa orter ex
allmänna användbarhet. Men i vårt gletthebodd land
grunden och sättet för folkunderwisningen nedan
hunnit skadga sig, och där innanläsning redan b
vit nåförlorad allmän, och där man således ej
att rätta på annat än några vådeskjutna barn,
ner mig införandet af Landskapska skolan såsom d
ne skolor vara ganska olämpeligt, om man ej
sig mer ett ~~ganska~~ ringa antal elever. Men i ock mi
samma här ock skolan förlorat sitt skarp sin and
Att åter förmå alla in församlingi barn som kom
undervisning, att söka församma i skolor och ej kr
vara, möter svårigheter som långt för mig äro ins
Da och erkända. Att hvar Medborgare såsom pl
blöfve skyld att under en viss tid af sin lefnad under
och att hvar ock en i dessa ändamål både tilldar t
monitor i skriftskolorne, såsom förf. projecterat
borde tillväl möta den allra största svårighet. Jag ä

alldeles obevandrad i denna väg måste jag tillväl
ligt tillstå, att med all ansträngning det varit mig
ligt att uppgöra någon plan enligt hvilken jag
de verkställa detta, om min åtgärd hänsyn vid
min Medtjenare åsyftade, hvarföre jag åsynen förmodar
Författaren af nitt för den goda saken tålet hänföra
länge än han skådande under en lugn pröfning
förhållandet i församlingarne tillåtit sig.
Han Han då icke några af Växelunderwisningens Metho-
dagligt bruk för: föreslagit, till den utvalda under-
gen användas. Jag tror det visst, och vill ingalunda
Da någon att därmed anställa försök, men jag
ej undgå den anmärkning att Tabeller användas
för allmogen skulle falla sig altför kostsamt. Erfa
heten vittnar, huru svårt det är att anskaffa talrika
och abcböcker som tillsammans ej kosta mer än
för många fattig vållat uppbär för dessa barns
ing månadskal, hvarföre det åtminstone är skyldigt att
de mest behöfvande gratis utdela sådane böcker.
samling af Tabeller kosta flere Rubdaler, och Kunna
sina fattige icke lösas, ej eller finnes fonder till deras
tis utdelande.
Att vidlyftigare utveckla grunderna för mina åsigter
ter ej enskild lära afhandling, kanske mitt ensidiga om-
de ingenting gör i det hela. Kunde jag likväl försum
skyld häraf, förutser, är, att af många blifva räknad
ingen bland tidens Observanter, eller ock ibland dem
som får egen begvämlighet upsöka 1000 de bänder då
och blir att befordra något godt i samhället.
ingendera går jag mig skyldig till. En nyligt ock
Religionen förädlad Menniska betraktar jag alltid
vårdnad, och jag skulle alldeles anse mig lyckligare

löster. Jag vågar vid till och med påstå att hvar Rotdisciplin
i hvar ock en församling är så nödvändig hvar af
denna inrättning ett större stöd, än af Kyrkoråd det
med dess böter och stark straff.
Som tager man detta för afgjordt och medgifver att den
skade för bättringen i undervisningsverket skall spåga
sig på den grund som fornt blifvit antagen, så blifver
ster min tanke allraförst nödvändigt att noga granska
allt hvad icke allenast allmänna författningar: Thy
skall skadga, utan ock hvad af det H. Domkapitlet:
detta mål blifvit enskildt Prästerskapet till efterlefnad
meddelat. En sådan granskning kunde tull en särskild
dertill utsedd Comité öfverlämnas, hvilken åtnjuta
att ifrån hvarje Prästegäll inkomma afskrifter af de
fiserat Kommelser som i afseende å Barnaunderwis-
ningen med församlingens ledamöter i Socknestämman
blifvit afslutade, hvarjämte flere andra till ämnet
rande upplysningar kunde underkastade Prästerskap
fordras. Då vore det t. ex. nyttigt att ifrån hvarje
intan så en öfversigt af ungdomens innanläsning
om lätt kan inhämta om efter Barnaboken anvisning
en tabell författas hvilken i förskilda Columner

ån att i gada och bildade Menniskor omgifvelse
så tillbringa min lefnad. Att allsså hos Allmogen
besörja en sådan upfostran och förskämdsti bildnin
ibegrep min innerliga önskan. Möda och besvär
jag icke heller, men min ofuntygelse den jag attalat
är mig helig.

Dessbål elimm jag icke gillat det sätt för, uppgifvet
för att tillvägabringa en högre bildning hos Al
mogen, följer däraf ingalunda att jag anser sakn
af ringa betydenhet; tvärtom är jag fullkomligen
ense med Förf: däraom att en reform i undervis
verket är nödvändig och att flere af hvarom i dett
afseende framstäldt ideer äro ganska gremdliga o
användbara. Jag önskade blott att altsammans
blefve bragt i ett sådant systeme, att utom rubbn
af den grundmurade hvarpå vår Allmoges bildn
redan ett sekel hvilat, ett verkligt framskridande
ödling må åstadkommas, som står i förhållan
till fädervarelse allmänna uplysning och bevarje
individuella förhållanden. Ty uppmärksam Författa
ganska rätt anmärker att all vetenskap är relativ
är och Allmogens bildning relativ, och hvad ute
Socken och ute en viss del af landet anses för lätt
mycket ute en annan och tvärtom. Således skulle
Lärare ute de inre Finska Socknarna, där ingen anm
höfsning åmm för sig gått, än hvad det naturlig
inre Gufvet kunnat åstadkomma, anse sina ä
hafva gjordt ett betydligt språng på ödlingens
om de läsning, industrie, Skick och seder bland
hinna Socknarne anbring. Åbo. Men det är jäm
denna omständighet hvarpa man ej fäster tillbörlig

hållande i Skolan. Att således växelundervisningen
dessa länder och mångahanda dessutom på ett och annat
skäll blifvit allmänt antagne och vunnit förtroende
dertill ligger osäkert i omständigheterne som gjorde
framgång nödvändig, och ute dess för dessa orter exklu
allmänna användbarhet. Men i vårt gästfrihetsbod land
grunden och sätter för folkunderviningen redan
kunnat skadga sig, och där innanläsning redan b
vit någorlunda allmän, ofe där man således ej
att räkna på annat än några vårdslösade barn,
ner mig inskränket af Lankaster Skolan såsom d
ne Skolor vara ganska olämpeligt, om man i n
sig mer ett ganska många antal elever. Men i orte mi
samma har och Skolan förlorat sitt besök sin and
Att åter förmå alla in församlingar barn som kan
undervisning, att sedan dessamma i Skolor och ej b
vara, möter svårigheter som långt för mig äro obe
Da och erkända. Att hvar Medborgare såsom p
blifve ålagd att under en viss Bot af sin lefnad under
och att hvar ort en i detta ändamål bör vidar
Monitor i Rikets Skolorne, såsom Förf: projecter
torde tillvål möta den allra största svårighet. Ty

Skolpersonerne och Superintendenterne vara härmed
delsatte att de altid båda sådane Personer till Klocka
anlägar som som nu bankar till att låra ung
men i Socknarne läsa och skrifva, på det Sockn
så hafva af dem dess mera nytta, jämväl the nyt
therunder nogan mera hjelp till sitt uppehälle.
Kyrkolagen Cap XXIV § 31 bestämmer uttryckligen att
skall vara årlig, trogen och flitig, boklärd och ämna
ga och skicka, så att han skämte kan undervisa
samlingens barn. Man får icke heller af Kyrkoher
enskilda tjenst besvärar, hindrar och afhållar ifrån
pelet honom åliggen med all flit och trohet dessa
ra barnen. Ofvanså ålägger förordningen i Kyrkolagen
. XXIV § 11 att låta sina barn i Guds Christendom
den väl och flitigen undervisa, och the som
omsorgen i församlingen äligga, vare sig Capel
eller Klockare skola tillhålla med flit att dessa
nalåran och undervisa barnen att läsa i bok,
skrifva förordningen och besvär af d. 22 Oct 1723 tillägga:
nna för älskarne i skolan undervisa sina barn,
Klockare åliggande skolan är, så skola the vara
bunden att hålla them hos Kyrkoherden eller
Kaplanen i Socknen eller hvarest tillfälle finnes

tillfälle, i det man gerna vill skrifva allt i en form
skratta sina omdömen efter närmaste omgifvelser, hvar
naturligtvis måste följa att åsigterne blifva skiftande
det onda ofta förbärrad.

ansom medan det redan blifvit bekant en helig lag
vårt land att föräldrarne skola besörja sina barns
dervisning, och denna skyldighet är en näring för
religiösa känslan har begge två, och befästen de
önskeliga tillgifvenhet, så har jag trodt att en sär
lämpare skulle uppkomma om detta förhållande
löster. Jag vågar till och med påstå att Kyrkoråd i sk
en i hvar ort en församling är så nödvändig hos af
sina inrättning ett större stöd, än af Kyrkoråd
ed desi: böter och stockstraff.

en tager man detta för afgjordt och medgifver att den
skade för lättningen i undervisningsverket skall skadja
på den grund som tanken blifvit antagen, så blifver
er min tanke allraförst nödvändigt att noga granska
ett hvad icke allenast allmänna författningar: thy
skadga, utan och hvad af det K. Domkapitlet
etta mål blifvit enskildt Prästerskapet till efterlefnad
meddelsifvit. En sådan granskning borde tillkomma
tillsedd Comité af Querulanter, hvilken åsven hade
ett sjelfvarande besvärande afskrifter af de
derent Kommelser som i afseende å barnaunderviss
ingen med församlingens ledamöter i Socknestämman
blifvit afslutade, hvarjämte flere andra till ämnet
rande upplysningar kunde vederbörande Prästerskap
lemnas. Så vore det t. ex. nyttigt att sjelfva hvarje
skolan så en öfversigt af ungdomens innanläsning
som lätt kan sammanföras och efter Barnabokens anvisning
en tabell författas hvilken i förskilda Columner

…ån att i gada orte bildade Menniskor omgifvelse…
…så tillbörliga min tjenstnad. Att utöfva här Allmogen…
…besynnerlig en sådan hjertats och förståndets bildning…
…ligen min innerliga önskan. Bröder orte besvär…
…jag icke heller, men min öfvertygelse den jag uttalat…
…är mig helig.

Dessutom elimm jag icke gillat det sätt förf: uppgifvit…
…för att tillvägabringa en högre bildning hos Al…
…mogen, följer därtill ingalunda att jag anser sakens…
…af ringa betydenhet; tvärtom är jag fullkomligen…
…ense med Förf: däruti att en reform i undervisn…
…verket är nödvändig, orte att flere af hinder i det…
…tjenande framställd idéer äro ganska grundliga…
…användbara. Jag önskade blott att altsammanstöf…
…blefve bragt i ett sådant system, att utan rubbn…
…af den grundprincipie hvarpå vår Allmoges bildn…
…redan ett tillräkl hvilat, ett verkligt framskridande…
…ödling må åstadkommas, som står i förhållande…
…till Fädernesluftens allmänna upplysning orte hvarje…
…individuella förhållanden. Ty tillbörligt författar…
…ganska rätt anmärker att all utveckling är relativ…
…är orte Allmogens bildning relativ, orte hvad utö…

…upptager hvem många barn efter olika åldrar, alldel…
…icke kunna läsa i bok, hvem många ondast stavera…
…hvem många läsa stapplande, orte hvem många me…
…färdighet. Med tillhjelp af dessa kunde sedan en allmän…
…tabell uprättas, som icke allenast gjorde hela läsnin…
…gen tillförene åtrådligt, utan orte lärde kunna hvar…
…brister vid sina, orte hvarest hjelp mäst behöfves. En…
…sådan kännedom anser jag så ofvängängeligen nödig, att…
…innan den för sig gått kunna anbefalt min tanke, ingen…
…resonn som skulle kunna hoppa om framgång före…
…tagas; hvarföre jag icke heller vågar bestämt yttra…
…mig öfver de åtgärder som ännu blefve nödvändige…
…för att hos Allmänheten åstadkomma en högre bild…
…ning orte därmed förenade klarare begrepp i Christendom…
…men detta hindrar tillväl icke att jag i allmänhet orte…
…försagsvis må framställa hvad mig efter min…
…åsigt orte i enlighet med förut utstakade grunder, än…
…damålet kunde lättast orte med minsta kostnad vin…
…nas, hälst jag däruppå hör mig gå mina tjenst…
…önskningar till möter.

I sedan genom Luthers religionsförändring ett klarare…
…ljus blifvit upptändt i vårt fädernesland, och Allmogen…
…här sig skaffat det företrä, att Guds Ord, som under…
…vår vandring på jorden skall vara vår sanne lyktes, upp…
…för den ring orte bör vara till gänglighet orte i anled…
…ning därtill nödvändigt att hvar orte en genom egen…
…läsning skulle kunna den sanne Kap hvarigenom…
…Christenar undervisning erhållas, blef det egentlige…
…Klockarens i Församlingarne anbefalt så väl som…
…tillförene att för Guds befallning anbefaldt att troget…
…orte flitigt deltaga bönestunderna. I Prussiska Kapitels…
…ordningen af år 1675 §7 heter det redan: Orte skola…

D:z C. pr. ex. 10 422

…Biskoparne orte Superintendenterne vara härmed…
…anbefallte att de alltid låta sådane Personer till Klocka…
…anläggar som kunna komma kunskar till att läsa Ung…
…domen i sockenne läsa orte skrifva, på det Socknen…
…må hafva af dem flere mera nytta, i hvilket the nytt…
…tharunder nogan mera hjelp till sitt underhåll.

I Kyrkolagen Cap XXIV § 21 bestämmes uttryckligen att…
…han skall vara ärlig, trogen orte flitig, bokkunnig orte kunna…
…sånga orte skrifva, så att han tillika kan undervisa…
…församlingens barn. Han får icke heller af Kyrkoherden…
…i enskilda tjenst befordras, hvarför orte skall Kyrkoherden…
…pröfva honom åliggen med all flit orte troget tillse…
…klockaren. Ofvanstående ålägger förutom Prästen i Kyrkolagen…
…Cap. XXIV § 11 att låta sina barn i tiden Christendomen…
…hvilken väl orte flitigen underwisas, orte the som…
…omsorgen i församlingen åliggen, vare sig Capell…
…eller Klockare skola tillhålla med flit att undervisa…
…och anbefalla orte underwisa barnen att läsa i bok,…
…Placatet af d. 22 Oct 1723 tillägga:…
…att föräldrarne ej sjelfva underwisa sina barn,…
…hvilket, hvarest allegande plats är, så skola the vara…
…förbundne att hålla them hos Skolemästaren eller…
…Klockaren i Socknen eller hvarest lägenhet therutin…
…finnes, orte gälla ingen annan ursaker till befrielse…
…än vällt än högsta sjukdom.

Men sedan det i ofvananförde lagrum en tydelig…
…och skrift blefvit lemnad ej mindre om de egen…
…skaper en Klockare bör äga, än om den dem nyttiga…
…konst honom åligger att undervisa Almogen barn…
…läsa orte skrifva, orte Consistorium dessutom tidt orte…
…ofta uppmanat Prästerskapet att jämte uppfyllande…

…vara emot Studerad Man d. v. s. en sådan som i af…
…vanliga Undervisningsverk erhållit sin bildning…
…och som följaktligen förstår något mera än att läsa…
…och skrifva?

Skulle jag orte anse en Klockare böra äga större…
…kunskap af sången orte de psalmen dertill höra, än…
…han nu vanligtvis af honom fordras. Han kan ej mer…
…än intaga de vanliga Psalmerne efter Choralboken, ja…
…så orte vara denna sednighet förutan, ty den Klockare…
…som ej kan sjunga de vanliga Psalmerna utan Choral…
…och gorde bäst att han ej befattade sig med det yrket.
…Socknekommer ung på samma sätt som om man…
…med innanläsningen tillräckligt anser honom com…
…petent blott han kan läsa de förnämsta Evangelierna…
…i Psalmboken. För att icke allenast stöta sången i Kyr…
…kan utan orte kunna underwisa ungdomen i denna…
…nödiga Konst, fordras att hvarje sjelf äger insigt i dess…
…grundfasteliga första delar. Hvar bär efter orden kunna…
…sånga twisten stämma som hälst orte dertill kunna…
…harmonielåran, så att han med sina elever kan in…
…öfva en fyrstämmig Choral. Hvem upplysande…
…ne det icke att höra honom jämte en Chor af sång…
…förfvade gossar instämma i den högsta tonen. Under sjuk…
…dom orte med hjelpen tillmande af andra skulle hvar

…kers behand…
…le för detta

…tone hit upp
…ufstår nog
…husförerne,
…i utanläsning
…verkligen
…ej fallar med
…kasa, som
…min förfam…
…ård, skrifvit
…som ej vid en
…m. m. hafva
…anvarna vor…
…f skrifskrafft
…hjelpa sin
…las, samt sedan
…dlan, likmå…
…räfvige, tagit
…g Auctoritet
…ligtvis blir,
…ighet, som ock
…r exempel,

…instone hälften
…ning, bestått af
…w dels föräld…
…a, att efter
…verlåtenhet,
…ha på barnets
…medeligen vikes
…r flera hufvud…
…af 6 à 7 verkor,

af hvad dem såsom Religion-lärare åligger, tillse a
Klockarena brygit upsåtta de dem i lag alagde Mul
digheter, hvar tillvaro åt den allmänna fol[k]under
visningen Klockarena nog tilåt upsyfta svanat om
sin bestämmelse, ehuru högst sällan upsyfta de fördom
gar man åsyn med redskom då anspråk hör dess
embetsmän hvar mål att pretendera.

Sedan hänvänder tygen enligt min tanke 1:o i
det många ansvende man i allmänhet tyckes vil
lägga en Klockare syssla. I de flesta förs
lingar har den tanken tillvuxit att en Klock
är annat än en Psalmodiantare, hvars hufvud
ärende är att börja Psalmen i Kyrkan, sjunga, upp och till
Psalmodiarne och biträda Prästen i Altaret
tjenst. Visserligen var och detta hans åliggan
i Påsvetiden och lång tid därefter, men sedan de
fastställda Kyrkoordning blifvit kom hvar hans
bestämmelse fått en tydligen utstakad högre och
ädlare riktning. Det är allmänt erkändt att
vacker sång mycket tåller och befordrar andak
ten, hvad och en som går i Kyrkan vet. För
lofva sin Gud, åtven som man måste medgifva
att en dålig sång nedstämmer andakten, vore up
vården förargelse i stället att befordra tycks
Pänsion? Men mig allt det stora och imponerande
som de Rom. Catholska församlingar uti Kyr
koraliter äga, och om hvilkas inflytande på
deras tänkesätt, så många byskar vara öf
tygade, måste man tillvål medgifva att i detta a
ende ingentin öfvergår verkan af en väl utför
Choral. Det enkla uti tongången och harmon

tagar, hvarföre jag icke törer vågar bestämt yttra
mig öfver de åtgärder som ämne blifva nödvändi
ga att hos Allmänheten åstadkomma en högre upp
fattning och därmed förenade klarare begrepp i Christendom
men detta hindrar tillvål icke att jag i allmänhet och
såsom förslag vill må framställa hvad mig efter min
åsigt och i enlighet med sunt utstakade grunder, än
damålet kunde lättast och med minsta kostnad vin
nas. Häraf jag därigenom tror mig gå mina kära
ärenden till möte.

Sedan genom Luthers religionsförändring ett klart
ljus blifvit upptändt i vårt fädernesland och Christen
hos sig skaffat det bestämt, att Guds Ord, som under
vår vandring på jorden skall vara vår lykta, och
för den mig åtte hör vara till gänzlig lydnad och i an
ning därtill påbjudet att hvar och en genom egen
läsning skulle fatt komma den sanna kunskapen
Christenar undervisning erhållit, blef det egentlig
klockarens i församlingarne ämbete fastställt såsom hvad
tillvuxet för dem befattning att tydligt
och flytligt förklara barnalärdom. I Preussiska Kyrko-O
anlägges af år 1675 97 heter det redan: Och skola

D:o D. pr. 22/10
922

har af hvem och en klok upfattas, ehuru vanligtvis
församlingen endast sjunger Coralen förmår, och den om
ständighet att alla med sin egen röst ej med befryndade
tongen få instämma i den klyftiga koralsången, gör att Choral
sången såsom något eget och väsentligt ingriper i den
andeliga Gudstjensten, och att falskhet och fadderi upmärk
samhet bör fästar därpå att Kyrkosången fattes på
ett sätt som svarade mot dess ändamål. Lika måste
man erkänna att framgången af ett barns undervisning
i sång beror på dess aktning och den höga tanke det
hyser för sin lärare. Men hvem är det möjligt att sätta
sig till rätta då klockaren såsom sångare sönderstämmer
församlingen, barnalärare ej något afseende
kan bör åt följa 2:o så svåriga befattningar? Och hvem
vill detta kunna drifva möjligt så långt klockaresyss
lan står på den fot den nu befinnes sig?

De små och ringa förändringar man gör vid en klocka
syftar befattning. I ofvan anförde tvenne skrifter
af klockare egen Kapier nämnde. Han skall vara
välig och trogen och flitig, boklärd och kunna sjunga
och spela. Men liksom ordspråket lyder lagen
som lagen läser, så har man ofta af erfarenhet af
dessa egen Kapier ansett de allraen klokaste vara tillräcke
lig att göra en kompetent klockare Kandidat. Betyg
om erhållet och troget som af offentligen utmärkt
lag eller blifvit tillkallt får mottagen, Boklärd
kunnig han vara då han kan läsa rent innan
ljud och utantill Katechesen, sjunga ansvi kun
kunna då han behjälpeligt kan ackompagnera på de
vanligaste Psalmer och har stämma som öfverröstar
församlingen, och på sann Christen vis klar
ske, blott han egenhändigt (om och efter andras
omskrift) kan skrifva inlagan till sin ansökning.

vara med prästen
hora emot Studerad man d. v. s. en sådan som i af
sentliga Undervisningsverk erhållit sin bildning
och som följaktligen förstår något mera än att läsa
latin.

Jag skulle jag icke ansee en klockare böra äga större
kunnighet än af sången och de styckin tillhör hora, än
han nu vanligtvis af honom fordrar. Kan han ej mer
än uptaga de vanliga Psalmerne efter Choralboken, så
må och vara denna förmågan fullkomlig, ty den klockare
som ej kan sjunga de vanliga Psalmerna utan Choral
bok gjorde bäst att han ej befattade sig med det yrket.
Det förekommer mig på samma sätt som om man
vid inmundigningen betraffar anstöt honom com
petent skall han kan läsa de förnämsta Evangelierna
i Psalmboken. För att icke alltför mycket störa sången i Kyr
kan utan och hemma undervisa ungdomen i denna
nödiga konst, fordrar att han själf äger insigt i desa
nödtorftigaste delar. Han bör efter sådan kunna
sjunga vilken stämma som hälst och därtill kunna
harmonielären, så att han med sina elever kan in
ändra en fyrstämmig Choral. Hvem anbefallande
sig det icke att höra honom sjunga en Chor af sång
övade gossar instämma i den högsta ton. Underhjul
pelse och med hjelpan ömmande af andagt skall hvar

Är nu en sådan Klockare Kandidat förslag, och det
han såsett om ej flere äldre och skicklige med sökan-
de finnas sig, och skall präst hafva slagit orten omkring
i församlingen, så inhåller Capitlet en sångare och bok-
hållare en barnalärare som icke gör många gånger gluta
Wäsentligen har man i sednare tider och på sina ställen
strängt anspråkt en Klockare skicklighet och inhämtat
något länge, och Biskop Wallquist antar ibland de
sednare att han skall kunna läsa Svenska och Latinska
texter eller skriften, att han skall stafva rätt och fatta
lämpligen skrifva Svenska stil, förstå att göra anteckning
till en rådning, kunna utan bok och åsen begripa
Catheches som till allmänt bruk i församlingen är in-
förd och antagen, samt förmå att dela skolbarn i dess
nya i flere smärre fragor vid Barna undervisning.
I sången bör han hafva den kännedom att han kan väl
göra Psalmerna åtminstone de vanliga eller Choral bo-
kens, ehuru han tillägger att Klockare ämnet med förenäm-
de skicklighet ej ens allestädes att får, hvem inse
tillvägen icke, att fordran är gemenskap mätlig, och att
vår Embetet vigt kräfver af dem något mera? Jag vill
ej säga, att såsom dessa syssloar en befinner, detta ej må
vara tillräckligt, men då man i allt annat mycket
framåt och i alla Embetsmannagrenar utvidgat
Gränsarne på insigter och skicklighet, bevarade må
då Klockare Embetet stå på samma punct, eller
hända på en lägre än för 150 år sedan.

Då lagen fastställer såsom villkor att en Klockare
vara bokhållare, så kan ingalunda meningen vara
endast den att han skall kunna läsa i bok. Ty
så sant det är att lärlingen ej kan vara säker för
mästare, lika så billigt är det att mästaren för-
mer än lärlingen, och att han gunstigt kan handla
honom. Ifrån den tid Nyckokongen införde mäs-

tagar, varför jag icke heller vågar bestämt yttra
sig öfver de åtgärder som ämna blifva nödvändi-
ga att hos Allmänheten åstadkomma en högre bild-
ning och därmed förenade klarare begrepp i Christendom
men detta hindrar tvifvelsutan icke att jag i allmänhet och
såsom förslagsvis må framställa hvad efter min
åsigt och i enlighet med sunt utfallade grunder, an-
vändt skulle lättast och med minsta Kostnad vin-
nas kunna, hvarigenom jag tänker mig gå mina läsare
önskningar till möte.

Sedan genom Luthers religionsförändring ett klarare
ljus blifvit upptändt i vårt fädernesland och Christen-
het sig skyndat det bästa, att Guds Ord, som under
vår vandring på jorden skall vara oss en lyktas, upp-
fyllning därpå pröfvat att hvar och en genom egen
läsning skulle kunna den rena kunskap
Prästerna i undervisning erhållit, blef det egentligen
Klockarna i församlingarne ålagdt såsom hvars
tillkomst får Deras befallning anbefalldt att troget
och flitigt dessa barnalärare. I Preussiska Kyrko-
ordningen af år 1675 §7 heter det redan: Och skola

D:s B. pr. 22/10 422

Om Biskt på Klockare Institution. Det är sant att
man långt för detta i äldre tider i Sverige sökt
genom särskilda instructioner noggare bestämma en
Klockares åliggande, men dessa torde ej allmänt
antagne, dels tyckes barnaundervisningen ännu
vara såsom en bisak behandlad, dels ock de grunder
på den princip att Klockaren är en kyrkotjenare af
hvilken man ej allför mycket kan fordra. Klockaren
är en betjent som församlingen tillsätter till upvaktning
vid Prästerne, heter det uttryckeligen i Stadgan för Klocka-
re i Upsala stift antagen 1769 och tryckt i Instrumenti
ecclesiastika Samlingar 1:a häftet p. 57. Den Klockare
instruction som under Påsktiden blef utfärdad för
Klockaren i Åbo (Handlingar till upplysning af finlands
äldre historia) ålägger honom utom det han har
avseende rörande till den yttre del af gudstjensten, men bevisar därjämte af vilka
slags personer valdes till denna syssla, som ännu
i vissa delar torde vara närvarande hos alla na-
tioner. På landet voro de tillsvidare som jag för-
nummer, endast Kyrkotjenare, intill medlet af 1600
talet eller kort förrän Kyrkolagen utgafs. I Kyr-
kordningen af 1571 p. VIII heter det: Så bör och

väl Klockarena hafva kunnat läsa, ty elljest hade de
ej fått rede på Psalmerna; men att sedermera någon
slags kunskap hos dem förutsattes visar redan Syno-
dal förningen af 1660 § 20 där det säges att Klocka-
rena hvilka hädanefter skola bokhållare vara och kunna
läsa och skrifva, måste bekomma af Sökren som ej
tvifvla sedt här efter antyder på den förändring som
med Klockareseglan borde föregå i jämförelse mot
förra tider, och deputerade Doct. Ehrd nämner klart ifrån
läsa och skrifva såsom innefattande något mera. D:r
Ehrd torde tydligt nog kunna det bokhållare böra
vara emot Studerad Man d. v. s. en sådan som i of-
fentliga Undervisningsverk erhållit sin bildning
och som följaktligen förstår något mera än att läsa
och skrifva.

Ej kunde jag anse en Klockare böra äga större
kunskap af sången och de Psalmen hvilka höra, än
han nu vanligtvis af honom fordras. Kan han ej mer
än intaga de vanliga Psalmerna efter Choralboken, så
är och vara denna sändighet tillräcklig, ty den Klockare
som ej kan sjunga de vanliga Psalmerna utan Choral-
bok gjorde bäst att han ej befattade sig med det yrket.
Det förekommer mig på samma sätt som om man
vid inmundläsningen betraktar anslag hvarom com-
petent klokt kan läsa de förnämsta Evangeliska
Psalmboken. För att icke allenast sjunga sången i Kyr-
kan utan och hemma undervisa ungdomen i denna
ädla Konst, fordrar att hon själf äger insigt i dess
grundsatser och delar. Hvad bör efter min tanke
sjunga hvilken stämma som hälst och derutöfver kunna
harmonielära, så att han med sina elever kan in-
dividera en hyfsämning Choral. Hvem upbyggande
det icke att höra honom tillika med en Chor af sång-
öfvade gossar instämma i den högstar lof. Under sjuk-
dom och med hjertan trimmande af andagt skulle hvar

är nu en sådan Klockare kandidat förslag, och det för
han sälvert om ej flere älde och Skicklighet med sådan
instina sig, och dessutom räddar hafva slagit och ombe
i församlingen, så innehåller styrkan en sång ac och det
den en barnalärare som icke gör många gånger glada
Wäsentligen har man i sednare tider och på sina ställen
strakt anspråk på et Klockare skicklighet och inhyst
något länge, och Biskop Wallquist upptar ibland de
sednare att han skall kunna läsa Svenska och Latinska
tryckt eller skrifven, att han skall skrifva rätt och fakt
läsligen skrifva Svensk stil, förspå att göra anteckn
till sin rättelning, kunna utan Bok och räkna begripa
Cathechet som till allmänt bruk i församlingen är in
förd och antagen, samt förmå att dela styrkan i den sam
ma i flere sinärre frågor vid Barna undervisning.
I följden bör han hafva den kännedom att han skan upta
ga Psalmerna åtminstone de vanliga eller Choralbok
Ehuru han tillägger att Klockare ämnet med förenam
de skicklighet ej äro alleståder att få, hvem inför
tillvål icke, att fordran är gemsta måttlig, och att de
nes Embeter utgt Kräfver af dem något mera? Jag vil
ej säga, att såsom dessa syssor nu bestridas, dessa ej må
vara tillräckligt, men då man i allt annat mycket
framåt och i alla Embetsmannagrenar utvidgat fo
dringarne på insigter och skicklighet, huarföre Klo

och en gemna deltaga i en sådan sång — man skall d
ej se så många sitta i Kyrkan utan Psalmböcker, ej eller
höra så många utan sprak och karska ofsast utan
all skägt Mutdie fram Kråla sina ord. Man skulle och
då märka mera lust hos Församlen att täcka sig sjunga
och dette skulle utan tvifvel åter upliva den så förfall
tuliga andakten, som är den religiösa Känslans m
der. Hvad inflytande för öfrigt sången såsom musik
öfverhufvud skulle hafva på hela Nationens Mora
liska bildning tillåter ej rummet att utveckla. Luther
säger i sina Bordsreden: Musiken är en gåfva och nå
af Gud, icke en Menniskogåfva, den fördrifver Djefvulen
och gör Menniskan glad. Vid Musik glömmer man
all vrede, otyghet högmod och andra laster. Näst
Prästerskapen om Gud inrymmer jag Musiken det hög
ställe och åran". Hvarföre skall då sången vårdslösa
i Guds församling?

4:o Brist på lefnadsran. Det ligger i Menniskonatu
ren att vänja sig mät och försköna sig ären
dessvärr alltför ofta. Men då lönen är låten och at
ten stängd att komma till en större lägenhet, så må
man ej sämndras sig om dugliga män ej söka sig
en sådan syssla. Icke lär vara att tvifla med i sitt
afseende ingenting vore emot den antagne Klockare
att erinra, så följer tillvål af sig själf, att sedan ha
satt systran och börjat redskap sina bonader i stolen,
söker han endast befordra sin bättre tillkomst, och barn
undervisningen blir en bisak. Så vidnar det mångfal
digaste, och isynnerhet gäller det sedan han
kommit bitet på åldre sidan. Skolväsendet för
drar mycket och raskt fallt som jämte skicklighet
vas af lust och nit att handleda ungdom. En gamm
trög och knarrig Klockare duger dessutom icke, så bra
Karl han dyfst må vara.

4:o Brist på Klockare Instruction. Det är sant att
redan långt före detta i åtskilliga Stift i Sverige fobt
genom fastställda instructioner noggare bestämma en
Klockares åliggande, men dessa voro dessa ej allmänt
antagne, dels tyckes barnaunderwisningen ära dem
vara såsom en bisak behandlad, dels ock de grundade
på den principe att Klockaren är en Kyrkotjenare af
sällan man ej alltför mycket kan fordra. Klockaren
en betjent som församlingen lönar till upwaktning
åt Prästerne, heter Kyrkoskolegen i Skogar sin Klocka
i Upsala stifts antagen 1769 och tryckt i Styrkomvi
telseskrifta samlingar 1:a häftet p. 57. Den Klockare
instruction som under Påfvetiden blef utfärdad för
Skonen i Åbo (Handlingar till upplysning af finlands
Åbo Historia) ålägger honom utaf så en han
omål hörande till den tjenst allt så mycket gagn
alla Gudstjensten, men bevisar därjämte att äfven
nde personer valdes till denna syssla, som med
efterlig sinne skulle vara nödvändige vid alla pro
tioner. På landet voro de tillvål som jag för
dan, endast Kyrkotjenare, intill medlet af 1800
talet eller vart förrän Kyrkoordningen utgaf. I Kyrk
ordningen af 1571 p. VIII heter det: Så bör och
Klockaren hafva akt uppå att timmer eller an
et skick som i Kyrkjona kan inkomma icke
ther buller eller olycka, så att hinder skor i
idonna, och p. XLV upflyter man därom att
Wilda Präster hvilka Kallades Choorpräster sonat
ast det åliggande att upprätthålla sången, men att
det stora antal munkar som under Katholska tiden
walt tonader, efter Reformationen indragit, tjenade

samlingen, samt derifrån sig rörande Observationer.
bestämmelse kunna den bör blifva öfverlemnad
helt och hållet till dem som bättre än jag förstå
den, häller denna fråga för att till behörigen upplysa
alle sidor en för sig själf afhandling. Jag är dessutom
tygad att om de af mig upställda premisser god
innas att antagas, så kommer väl Instruction i
om tid. Hvad jag endast härvid vill tillägga är
om Klockaren såsom min idée vore, skulle anvi
visa begagn att Fourrer underwisa, och hvarige
ett större antal barn möjligen vore att påskynda
kunde Lancasterska Methoden derwid ganska
och ändamålsenligt användas. Tabeller till detta
af kunde anlingen på Kyrkan eller Skattegi Kas
bekostnad utskickas och till Läraren öfverlemnas.
som de genom dagligt bruk och vänjaande på
sin måste skrifva, så kunde genom en liten in
skrifning penning hand samlas till dess fram de
förmögnare barnen sedan de blefvit utexaminerade
till sin innanläsning gadkände; lösa sitt betyg
som med en skrifvet till Läraren, som icke är —

Ändring af Succession

erhållet detta anbefallning. Af Kyrkobalken i Konung Carl IX Privilegial lagar synes att Klockarne [illegible] digheter endast skuld hafva till att upptaga och tillsäga Kyrkan; båra handbok och psalter för Prästen, och sörja för Klockornas Conservation. Men då [illegible] Regen sednare ålagt Klockarena såsom tjenst vilkor för deras Embete att besörja barnaundervisningen, och Kyrkovärkarens höga tjenstemän [illegible] ra alldeles upphört denna syssla öfveralt där biblar [illegible] ter, så tyckte vara billigt att denne sednare [illegible] Kyrkoherdens ålägger alla Klockarene noga ansvara [illegible] garden och att denne ej erhåller befattning med [illegible] an Kyrkosången och barnaundervisningen. Då [illegible] gar detta så tyckte följa af sig sjelf att en [illegible] tenskilnad som mera upphäfver ej minde [illegible] ens Kyrkoskyldigheter än dessa förmåner åliggande att controllera dessa upfyllande.

Sedan jag således i Korthet utvecklat de hinder enligt min tanke mött verkställigheten af de gode [illegible] sigter Öfverheten haft med en Klockares högsta [illegible] ning, må det mig annu tillåtas att framställa [illegible] åtgärder som enligt min åsigt af saken böra [illegible] göras för att befrämja det goda ändamål som [illegible] ån bestående lagar och författningar åsyfta:

Härvid vänder jag

1:o Att Klockare-syssla ej må befattas med [illegible] dade personer, utom bortgifvas efter samma grun[illegible] som Prästsyssla, med berättigande af tjenstgör[illegible]

Härtill är nödigt att Consistorium återtager sin lag grundade rättighet att välja öfver dessa syssl[illegible] till Kyrkliga befattande, samtida att Consistorium grund af förut gångna examina bestämmer de [illegible] [illegible] [illegible]

rent i bok och af sig anderviste. Huruvida upprin-
tran vore icke detta för många män att egna sig
så ingript värk, då de veta att dervar befordran till
indragtigare Prästtjenstar beror på derav egen fl
och vänskap! Och huruvida förtjenstfullt barnin
skola för dem skolpen sår än de inträda i den egen
liga Prästa befattningen, att sjelfve få studera sig in
det gemena folkets tänkesätt, lynne och seder!
De behöfva ej sednare fraktas för de många m
för hvilka en i detta afseende svag Präst är obs
med visshet och lugn öfverläggning båra de andra
sånd och afböja allt som kan störta begrep i för
lingen. Af brist på Mennisko kännedom har man
ofta redlig Prästman gjordt stora misstag, som hafv
svårligt inflytande på hans lugn och befordran e
2do Att Undervisningen i sången fäller på en kätt
sot än billigt. Naturen vid hvarje tonverk synnerl
på stat upförd för en sångtonare, men hvad de
na för ändamålet utbrottat är ingalunda af hälf
het. Orsaken härtill vill och kan jag ej förklara ut
brist på skicklighet hos tonarena utan snarare
tendensen af deras undervisning, som då skolla
utgått var ganska god, men nu är alldeles förkomp
Ty den tiden kunde ingen sjunga i församlingen,
sången underhölls af Djeknarne, hvilka ofta mot
mästa underviser om Psalmernas Melodier. Nu
naturen hvar bonde sjunga för Psalmbok, och af
sången skolgossen man kan komma till skol
Och kan han det ej sjunga, där tör han ej det fö
Den tröttande methoden att alla sjunga i olik
tvenne hela sångens effect försvinner, för att
timman såsom erfarenheten utvisar, blifver mera tr

sager: sona Psalmen. Musiken är en gåfva
af Gud, icke en Menniskogåfva, den förädlar Djefvulen
och gör Menniskan glad. Vid Musik glömmer man
allvarade, oblyghet högmod och andra laster. Näst
"Menniskan om Gud inrymmer jag Musiken det högst
"stället och äran". Hvarföre skall då sången vårda lösa
i Guds församling?
3dje Brist på befordran. Det ligger i Menni
naturen att tränga framåt och förkofra sig åtven
pånyttfört afseende. Men då tonen är liten och u
den stängd att komma till en större högvärdhet, så m
man ej sammandra sig om dugliga män i första sig
en sådan sysslas. Och lär vara att till och med i de
afseende ingalunda vore emot den antagne Plan
att erinra, så följer likväl af sig sjelf, att sedan
satt systran och börjat nedifrån sina banaler i förhopp
förrän han endast befordra sin bättre utkomst, och bar
undervisningen blir en befallt. Så vitnar åtminstone
erfarenheten, och i synnerhet gäller det sedan han
sammit lätet på ålder sedan. Skolväsendet för
drar mycket och raskt fallit som jämte skicklighet
var af lust och nit att handleda ungdom. En gam
trog och knarrig klockare duger dertill icke, så b
hvad han dyrkt må vara.

129.

...ftra en tår som ej är att förakta. Om flit och an-
...ad Postnad i ungdomen gifva försmått på bröd, så
...ör dessre vara altför obetydligt att dessa ondragtiga
...ktare tjenster skola bort gifvas åt personer, som på
...stadier knapt användt hjärndelen af den inkomst
...i synnerhet medföra
...som är af vigt, mätte det lyckats mig att därmyppa
...sta tänkande medborgares uppmärksamhet!!!

128.

...ubatkel är uppbyggelse. Men ålägg tonaren att låta
...unga i Quartett stundom Choral, stundom mera glädt.
...sjelfva, så skall man snart se kassan tillväxa så
...tonaren som tonlärjunge, och hvem vet han deraf åsem
...har sin välgörande inflytelse på Kyrkosången och hela
...offentliga lifvet.
Att för Klockares tjenstebefattning en vis Instruc
...utfärdas, som utvisar när, hurn och hvad han
...tona allmogens barn, samt fastställer den redovis
...han är skyldig att göra årligen inför Pastor och
...församlingen, samt derjemtemellan vid förekom
...lustämma huruvida den bör blifva öfverlemnad
...helt och hållet till dem som bättre än jag förstå
...sken, hälst denna fråga för att tillvägagå nyttigt
...alle fordra en särskild afhandling. Jag är dessutom
...antyga att om de af mig upställda premisser god-
...nar och antagas, så kommer väl Instruction i
...om två. Hvad jag endast härvid vill tillägga är
...om Klockaren såsom min idée vore, skulle anvi-
...visa tvenne tjenstår undervisa, och hvarige-
...ett större antal barn möjligen vore att påräkna
...kunde Landtbaserska Methoden dervid ganska
...och ändamålsenligt användas. Tabeller till detta
...af kunde antingen på Kyrkan eller gästgifvaregår-
...bekostnad uttagas och till tonaren öfverlemnas.
...som de genom dagligt bruk och tillgripande på
...nen måte slitas, så kunde genom en liten in-
...ring i penning hand samlas till deras framde-
...förnyande, allenstund det vore tillbörligt att åtminstone
...förmögnare barnen sedan de blifvit utexaminerade
...till sin innanläsning godkände; lösa sitt betyg
...som med en Skatel till tonaren, som icke är —

...ckers betänk-
...de för detta
...stone hit upp
...vstår nog
...kostorterne,
...i anläsning
...verkeligen
...ej sättas med
...ka på, som
...i mon förfam-
...ård, skiftvis
...som ej vid en
...m.m. hafva
...angarna ön-
...skogsskaps
...hjelpa för
...las, samt sedan
...ndan, likmä-
...räfvige, fagit
...g Auctoritet
...ligtvis blir,
...ighet, somvanl
...rt exempel,
...instone hälften
...ning, bestått af
...s dels föräld-
...a, att efter
...verlåtenhet,
...ha på barnets
...modeligen icke
...r flera skuffud-
...af 6 à 7 verkor,

rent i bok och af sig underrätta. Huilken upmuntran vore icke detta för unga män att egna sig så ifrigt vårt, då de veta att deras befordran till andra inbringligare Prästtjenstar beror på deras egen flit och vetskamhet! Och huilken förtretselig tvång måste för dem sielfve för än de inträda i den egentliga Prästa Besattningen, att sönt få studera sig in i det gemena folkets tänkesätt, lynne och sieder! De behöfva ej sedermera fruchta för de många mödor huilka en i detta afseende Wacker Präst är utsatt med virket och lugn öfverläggning bäna de andras sinnelag och afböja allt som kan störta bygnet i förtjensten. Af brist på Mumin Mollänedom har många eljes redlig Prästman gjordt stora misstag, som hafva varit nesligt påtagande på hans lugn och befordran.

2do Att Undervisningen i sången sätter på en bättre fot än hittils. Maskan vid hvarje kyrkovärk finnes på stat upsatt för en sångkorare, men hvad dem för ändamålet utbetalat är ingalunda af betydenhet. Orsaken hertill vill och kan jag ej sätta mig in uti på skicklighet hos kyrkorna utan snarare tendensen af deras undervisning som då skolan utgaf var ganska god, men nu är alldeles slumpa

obilligt då de för ofingt njuta fri Undervisning. Methoder informandi in paedagogiis tam variabiles quam urbium sunt ut Rom: Åbo 1683 förestår sig mäligt att Barnalärare på landet betala för bok som han lämnar barnen, nemligen för Abc bok 1 Rdr 12 M. för Catechismo ock så 1 Rdr och för den han lärer them rent läsa till Moders språk i bok, 1 Rdr för hut han lämnar them skrifva 2 dalar Specie i Antmeten 6 mark Rm. Dock förmägnar lägga väl något till. Anser om detta betalande penningelösa bör för mäligt, så borde vara sagor en Rubeli afgift till samma ändamål ingen bestrida.

Många som ägest Vande gilla de ägister jag i varande alla Afhandling sökt utveckla, förde tvifvel inwända att de Magra lönevillkor som äro Klockarne anslagne, ingalunda lemna rum till den förmåga att många skicklige personer skulle sökta denna syssla men detta omdöme är för hastadt. I våra tider då bättemanna Klassen så synbarligen ökats, finner sig någon så bitter förbi att ej sökande skulle inställa sig, blott den enda för befordran. Man har ju exempel i Civila staten på dem som tjena utan all slags endast på expectance till bättre syssla. Det är välkant att större delen af Klockare lägenheter innom Åbo Stift ej räkna öfver 20 Rdr Spannmål inkomst men det finnes ock på dem i synnerhet i Österbotten Borgå Stift hvars inkomst stiger till 50 à 80 Tunnor många hafva tillika Boställen. Derutom har Klockarne att påräkna en hop små rätta sportler som äfven i medelmåttiga socknar stiger till 100 Dagger om häntill den projecterade afgiften af en för hvart barn han undervisat, så kommer han

föra en lön som ej är att förakta. Om flit och anvånd kostnad i ungdomen gifva försmått på bröd, så bör derföre vara altför otillbyligt att dessa inbringliga sportler skola bort gifvas åt personer, som på studier knapt använt hjärndelen af den inkomst som sist medför.

som är af vigt, måtte det lyckats mig att därmyckna sista tänkande medborgares uppmärksamhet!!

...ckers betänk-
...de för detta

...stone hit upp
...ustår nog
...kostorterne,
...i utanläsning
...d verkeligen
...ej sällan med
...ka på, som
...i mon förfam-
...ård, skiljvit
...som ej vid en
...m.m. hafva
...rangarna ön
...f stockstraff
...hjelpa för
...las, samt stun-
...rådan, likmå-
...bafvige, tagit
...g Auctoritet
...ligtvis blir,
...ighet, somvanl
...rt exempel,

...instone hälften
...ning, bestått af
...w dels föräld-
...a, att efter
...verlåtenhet,
...ka på barnets
...medeligen vikes
...r flera kufvud-
...afsåfjeerker,

1827. apr. n:r 982. 130

1091.

136.

Ödmjukt Memorial.

Till följe af Kejserl. Hushållnings Sällskapets i förledit Memorial af den 3. instående September gjorda anmaning får jag, ang:de Herr Professoren och Secreteraren C. C. Wockers [illegible] ingen annan [illegible] anmaning häruti tydd till timmande af förenämnde vigtiga ändamål än den, att Klockaren i Kyrkobyn [illegible] ålagd att handgifva barnen undervisning, hvilket åliggande Klockaren härutinnan äfven fullgjort, i synnerhet under skrifl. Skole-tiden och Söndags eftermiddagarne om sommaren. Men utom det att Klockarens åtgärd enligt icke förslår till ändamålets timmande, så kommer häntill den vigtiga omständigheten att Klockaren hela vinter-tiden, då Barnen skulle hafva ledighet tiden till undervisningen emottagande (om

[illegible] hit upp
[illegible] väsår och
[illegible] kyrkorterne,
[illegible] i utanläsning
[illegible] verkligen
[illegible] ej jämväl med
[illegible] så, som
[illegible] min förfam-
[illegible] ård, blifvit
[illegible] som ej vid en
[illegible] m.m. hafva
[illegible] angarna ön-
[illegible] skrifskap
[illegible] hjelpa sin
[illegible] las, som sedan
[illegible] ålan, likmä-
[illegible] räfvige, tagit
[illegible] g Auctoritet
[illegible] ligtvis blir,
[illegible] ighet, som vore
[illegible] rt exempel,
[illegible] instone hälften
[illegible] ning, bestått af
[illegible] n dels föräld-
[illegible] a, att efter
[illegible] terlåtenhet,
[illegible] ha på barnets
[illegible] nadeligen icke
[illegible] r flera huf vud-
[illegible] af 6 à 7 veckor,

afhandling om de på Ahlmanska Donations-
fonden ekonomiskt invallade Skolor och
de dertill anslagne medel lämpligast
användas kunna härmed åvan afgifna följ-
ande yttrande:

Författaren anser det för en afgjord
Ahlmanska Skolorne, på den fot de nu
icke äro stadgade kunna enligt sällsk
väntan eller deras kostnad och besvär
sig med dem, nämligen att vinna en
bildning hos allmogen. Jag känner
tillståndet af Ahlmanska Skolorne ut
denna Församling, men det känner jag
än detsamma fullkomligen öfvertygad att
Skola, som bär Ahlmans namn inom
denna Församling, medför och ännu
för det äfskeligt och vidskepelse gagn
den uppväxande ungdomen, som icke
blott innom, men äfven utom
Församlingen uti sagde Skola mårskelig

är fallet, stadgade och mödosamt kunna
hjelpa sig sjelfve fram vid försöket att
inhämta en bok innehåll. Så är det och
konsten att stafva och att tillbörligen
indela stafvelserne den alldeles främman-
de, och denna konst eller kunskap får
dock en menniska, som skall vara an-
tagelig Communicant, för ingen del unn-
gås. Härtill kommer, att då fråga
uppstår om fattiga och värdelösa Barns, af
hvilkas större antal, än förmodas kan,

förkofrat sig i synnerhet uti innanläsning
i bok, äfvensom i konsten att skrifva och
räkna. Den förmodan, att sagde goda
ändamål kan vinnas, Ahlmanska Skolan
förutan, genom förut bestående Inrättning-
gar, där de rätt handhafvas, är, enligt min
tanka, förhastad och ogrundad. Jag känner
ingen annan förut bestående Inrättning
hänsyftande till vinnande af förenämnde vigtiga
ändamål än den, att Klockaren i Kyrkolag-
stinget ålagd att handhafva Barnens under-
visning, hvilket åliggande Klockaren
hänsyftade åtskå fullgjord, i synnerhet under
Skrift Skole-tiden och Söndags eftermiddagarne
om sommaren. Men utom det att Klockarens
åtgärd enligt icke förslår till ändamålets
vinnande, så kommer härtill den vigtiga
omständighet att Klockaren hela vinter-
tiden, då Barnen skulle hafva ledighet
tiden till undervisningens emottagande (om

afhandling om de på Ahlmanska Donations-
fonden behagade inrättade Skolan och
de dertill anslagne medel lämpligast
användas kunnat åvan afgifna följa-
ändrade yttrande:

Författaren anser det för en afgjord sak
Ahlmanska Skolorne, på den fot de nu
icke äro prövande huruvida en mot sådan
väntan eller deras kostnad ock ytterligare
sig med den, nämligen att vinna en
bildning hos allmogen. Jag känner
tillståndet af Ahlmanska Skolorne ut-

sommaren äro de sysselsatte hvar och en
efter sin förmåga) är, och officio må
vara Presterskapet föreskrifvit i Läsförhör

Han framhåller deputerade Brotte- och B
Embetets officiella Bref till bestämda
jan bitträder vid vaccinationen, vid Sk
skolan och i abellers förrättande: han är
på hän, som anmärkades, Församlingen
ändamålet, Chirurg och nödig skrifvar
På klockarens åligganden vid Vaccina
ningen är således nog litet att påräk

Om man återskulle invända att den
liga eller moderliga undervisningen
äfven utan klockarens bitträde, till
dan ålagt tillräcklig; så svaras: erfa
ten, det åhrafte villiga äfven i detta
mål, dagalaggen makthafven; ty
äro föräldrarne sjelfve dugliga lär
läsare, emedan om de också, jämför

är sallet, klaplande och mödosamt kunna
hjelpa sig sjelfve fram vid försöket att
inhämta en boks innehåll. Så är dock
konsten att läsa och att tillbörligen
indela stafvelserne den alldeles främman
de, och denna konst eller kunskap får
dock en menniska, som skall vara anv
tagelig barnlärare, för ingen del umb
bära. Härtill kommer, att då fråga
uppstår om sällsynta och värdelösa Varor, af
hvilkas förre antal, än förmodas kan,
finnes hän å orten i allmänhet och denna
socken i synnerhet; så är möjligheten
af den påräknade husliga undervisnin
gen knapt tänkbar. Det är en ur-
gammal plägsed i Västmanland att dyngor
och pigor hellre gifta sig än utöfva olof
lig beblandelse: och så länge deras ung

blifvit där handhafd att äfven utsökas
barns skuldan kommit att begagna den
samma. Men skall Lärarens vid denna
Skola dömmas blifva antingen, såsom om
i Wirkala, het och hällen indelägen, eller
förvandlad till fond för andra projecter;
så blifva också de sällsynta och värdelösa
Barnen öfvenlämnade åt sin hjelplöshet
Afhvad nu i ödmjukhet och samvetsgrannhet
likmätigt anförd är, följer således att
jag i annat kan än höjeligen bedja
Högtärade Hushållnings Sällskapet om —

ökers betänk-
de för detta

tions bit. upp
uppfär nog
husporterne,
i utanläsning
verkeligen
ej fallaw med
ka få, som
i min förfarn-
ärd, blifvit
som ej vid en
m.m. hafva
angärna ön-
skrifskap
hjelpa sin
las, samt sedan
ålan, likmä-
säkrige, tagit
ch Auctoritet
ligtvis blir,
ighet, somvanl
rt exempel,

instone hälfte
ning, bestått af
a dels föräld-
a, att efter
terlåtenhet,
kaga på barnets
modeligen inkes
r flera husfröd-
af så 2 werkor,

dom och hedlya det medgifven, bidraga
och så gemensamt till sine Barns
Men då de af ålder, sjuklighet eller a
olyksfall blifva dertill oförmögne sätte
förlänas barnen åt sig sjelfve el
åt saliga Rotor. Då nu tillföljd af
na omständighet ett större antal af
ga och värnlösa Barn finnes hän
å andra orten af Landet, då detta an
ännu åkes af dagta barn, till en de
bragta af militärisk inqvartering
stadd, så kan dessa elandiga Barn
gon i affseende å boklösning, med
vilja i verlden, icke afhjelpas af Br
skapet ensamt. Bevis derpå är att
min ankomst till Socken fanns här
tal af nära 200. personer, som knapt
de Folkskolorne en Ahlmanska Skola
likasom af förfogen hit förvanstaltad,

[135]

mar dagligen användas och undantagas till
monitorers bildande. Men hvarken Bre-
derskapet eller Skrift-skole Barnen tid tillåta
så länge Skrift skolorna äro högst fyra veckor
utgör vanligt tiden för Skrift skolan och på
den tiden kan en monitor omöjligen bildas
af Brefven, om han icke lämnar hela Skrift-
skole-angelägenheten och gör Monitors bildningen
till sitt enda och yttersta ändamål. Men då
Skrift skolan är ett af de allra viktigaste tillfällen,
hvarest under ett förtroligt samtal Läraren och
Eleverne emellan de heligaste och för menniskans
både timmelig och evig så nödvändigaste delar
blifva de tvenne medelst; så

[133]

hittills varit ett välsignadt medel att årligen
minska denna okunnighet hellst Eleverne
i denamma haft icke allenast kostnadsfri undervisning utan även, genom mitt
bedrifvande, underhåld af Församlingen,
till lifsuppehälle under Lärotiden eller
under deras vistelse vid Skolan. Under-
visningen har också blifvit så ordentligt
bifvit där handhafd att även utspokne
barn stundom kommit att begagna den
samma. Men skall Lärarens vid denna
Skola lön nu blifva antingen, så om
i Winkala, het och hållen inderlagen, eller
förvandlad till fond för andra projekter,
så blifva också de salige och värnlösa
Barnen öfvenlämnade åt sin hjelplöshet
Af hvad nu i ödmjukhet och saminnen
likmätigt anförd är, följer således att
jag i annat kan än högeligen bedja
Kyrkoherde Hushållnings Sällskapet om —

ja nar, som annorstädes, församlingen
ädenlärare, Skrivare och nödig skrifve
På klockarens ålgärd vid Barna und
ningen är således nog likt att påräk
Om man åter skulle invända att den
liga eller moderliga undervisningen
även utan klockarens bidrade, till
damål lillräcklig; så svaras: erfaren
ten, det påkraste villkor även i det
mål, dagalaggen makthafven och
åro föräldrarne sjelfve dugliga bo
läsare, emedan om de också, så som

dom och hellsa det medgifven, bidraga
och så gemensamt till sine Barns vä

Men då de af ålder, sjuklighet eller an
olyksfall blifva dertill oförstånd satte,
verlämnas barnen åt sig sjelfve el
åt sallige Rotar. Då nu tillföljd af
na omständighet ett större antal af sa
ga och vårdlösa Barn finnes här, s
å andra orten af Landet, då detta an
lämne åtes af ägda barn, till en del
bragta af militärisk inqvartering, h
sladd, så kan dessa elandiga Barn

tillhållandet af Ahlmanska Skolan h
sladd, den jag äfven i sitt nuvarande
anser svara emot sin bestämmelse sam
stoftaren ädla och prisvärda afsigt, som
enligt dess verba formalia, den för
sladd å Bag: 2. i nol: af denna afhandling
husvudsakligen afsyftade fattiga Barn
underwisning uti innanläsningen och
stendoonen, hvilken undervisning ut
menskligheetens dyraste behof, som åt
genne bortom tidens gränsa. Jag kän
icke fullkomligen alla af Lankasterska
Skolmethoden egenheeter, ehuru jag h
läsit de af förf. å Bag: 28. åberopade
kasterska Skriften samt dessutom en g
på en kort stund, civiltal practiska
utöfningen af de samma vid Lanka
sterska Skolan i Åbo; men jag tror
en och annan omständighet till den

135.

man dagligen användas och undantagas till
monitorers bildande. Men hvarken Bre-
sterskapet eller Skrift-skole Barnens tid tillåta
så länga Skrift skolorna öre högst fyra veckor
utgör vanligast tiden för Skrift skolan och på
den tiden kann en monitor omöjligen bildas
af Brestfen, om han icke lämnar hela Skrift-
skole-angelägenheten och gör Monitor bildningen
till sitt enda och yttersta ändamål. Men då
Skrift skolan är ett af de allra vigtigaste tillfällen,
hvarest under ett förtroligt samtal Lärarens och
Elevernes emellan de heligaste och för menniskans
både timmeliga och eviga väl nödigaste Reli-
[illegible] skilwa de tvenne medelst[illegible]; så

134.

pel. de å Bag: 46. af Herr Professorn anförda,
kunde med nytta antagas och införas i
Ahlmanska Skolan samt hjelpa till dess
förbättring men öfven husvud och i allmen-
het hyser jag den öfvertygelse att Lankastern-
ska methoden än alltjämt är en nyttig en-
dast vid en större församling af mindre
Hvad ytterst angår det förslag, som förf.
till nu i fråga varande afhandling upp-
hastat mänligen att göra hela Socken
eller en hel församling till en Lankasterska
Skola, så är, då man härnarst skådar i sa-
ken detta förslag väl i anseende till af-
sigten lofvande, men till verkställighetens
i vårt land, åtminstone i denna Provins, än-
nu fullkomligen omöjligen. Uti en Socken
där Byalagen ligga 2. a 4. till 4. fjerdedelar,
och dessutom skilda genom stora sjöar, ifrån
hvarandra (hvilket förut sätter lika
många monitorer som Byar) hvad bety-

Vid Ahlmanska Skolan är detta mindre förhållet.

ckers betyd-
de för detta

uppe hit upp
ufstår nog
husförterne,
i inhanläsning
verkeligen
ej fattas med
ka få, som
i mån förfarne
ärd, blefvit
som ej vid en
m.m. hafva
angärna ön-
f skrifkrafft
hjelpa för
las, samt sedan
räkna, räkmä-
räfverige, tagit
ch Auctoritet
ligtvis blir,
ighet, som och
rt exempel,
instone häfde
ning, bestått af
ra dels föräld-
a, att efter
rtagenhet,
ha på barnets
modeligen icke
r flera husvud-
tafs å 3 verkor,

dom och hollya dek medgifven, bidraga
och så gemensamt till sine Barns vä

Men då de af ålder, sjuklighet eller an
olyksfall bliswa dertill utur stånd satte
verlämnas barnen åt sig sjelfve elle
åt sallige Fadren. Då nu tillfölje af
na omständighet ett större antal af fa
ga och vårdlösa Barn finnes här, ä
å andra orten af Landet, då detta an
nämne åkes af dugta barn, till en del
dragta af militärisk ingvartering
stadd, så kan dessa elendiga Barn

liyt skulle väl en monitor dän utvälla
om han i större Bygelag kunde någo
utvälla, hvilcken Bonde skulle vilja upp
ra sin, som han härstädes jämt och straf
bet gäsven i sin dageliga arbeten, till
monitors beställning utaw någo
de praemium eller aflöning? Man, in
den man: han arbetar dock icke om
dags eftermiddagarne, hvilcka allt
före kunde användas till undervisn
för Bygelagets Ungdom. Härtill fra
utaw aflöning eller betalning skulle
bondgärde då, så mycket mindre,
ga sig en mödosam och tråkig monit
post, som han efter 6. dagars jämt arb
tycken sig väl bet öfvad dessa få timm
till recreation och hvila. Dessutom
rest skulle väl en skicklig monitor
das för hvarje By:s Förs: pastor: i en s
skola, som varar 50. dagar, skulle 2. tim

man dagligen användas och undantagas till
monitorers bildande. Men hvarcken Bre
stershapet eller Skrift-skole Barnens tid tillåta
så länga Skrift skolorna ire högst fyra veckor
utgör vanligt tiden för Skrift skolan och på
den tiden kann en monitor omöjligen bildas
af Brestens, som han icke lämnar hela Skrift-
skole-angelägenheten och gör Monitors bildningen
till sitt enda och grundbeändamål. Men då
Skrift skolan är ett af de alldravigaste tillfällen,
hvarigt under ett förtroligt samtal Läraren och
Eleverne emellan de heligaste och för menniskans
både timmeliga och eviga väl nödigaste delar
gjam Läran bliswa de sednare meddelta; så
vore det ju oförsvarligt in för Gud och Mannen
att ifrån en så vigtig undervisnings mundan
ga och till mindre vigtigt ändamål bortslö
ja en utaw dess nog knapp och kort tid.
Härtill kommer att Brestens, för att kunna
rätt bilda monitoren, borde först sjelf bliswa
bildad. Detta nödgas förs: ofta så medgifwa och
föreslår dertill unga Brestens i denna förfar
ling till ex: finnas alla tre Brestenne af nära 60 å

method så må det ske icke för att under
wisa till bidråde åt Brestens vid deras för
mentha åliggande att bilda monitoren,
utaw för att sjelfve bilda monitoren af
ahlmanna Skole Eleverne, som sedan
förgående i ett eller annat större Bygelag
kunde af Brestemapet anställas till Bygs
monitorer. Hvad ändteligen angår förfla
get att anskaffa alla Mödrar till bättre
monitorer än de nu äro; så är ett plikt
förslag lätt uppskaffadt, men blott med
en längre tids tillhjelp verkställd bank
ett försök att nu direkte och med en otålig

ökers betän
de för detta

tone hit upp
wstår nog
kusorterne,
i utanläsning
verkeligen
ej sällan med
ka så, som
s mera förfam
ård, blifvit
som ej vid en
m.m. hafva
angärna ön
t skrock skapp
hjelpa för
las, samt sedan
ålare, tillmä
kaffninge, tagit
ig Auctoritet
digtvis blir
ighet, samvets
t exempel,

instone häfte
ning, bestått af
ra dels föräld
a, att efter
verlåtenhet,
ha på barnets
modeligen inke
r flera kufvud
af 6 à 7 verker,

ålder och derutöfver. I Orihvesi och annorstädes likaså. Men en man af slik ålder kan svårligen begynna sig att nu mera emottaga undervisningen. Jag har väl tidtals haft yngre biträdare i Enbebeck, men uti en tryckande brist på Bretten har han blifvit mig ifrån tagen och nästan årligen bytt. Och äfven för närvarande är jag god som mig själf lämnad. Uti de Capell församlingar än Brettens påvåkan bitråde till Monitors bildningen icke tänkbar, emedan där finnes blott en enda Bret och den sannne oftast gamm

Att nu vid så fatte anständighetern göfva Ahlmanska Skol Sårarenas hi innegåde besättning, att i hast inkal dem till Åbo för att där bildas och sf sten därstädes fulländad bildning, raste befalla dem och klockaren att tråda Brettenskapet vid monitors ti nin gen, det vore i sanning ett förlag

dags eftermiddagarne, hvilka allt de före kunde användas till undervisn för Byalagets ungdom. Härtill svar utan aflöning eller betalning skulle e bondgårse då, så mycket mindre, åt ga sig en mödosam och tråkig monit post, som han efter 6. dagars jämt ar tycker sig väl begöfva dessa få timm till recreation och hvila. Dessutom b rest skulle väl en skicklig monitor da för hvarje Byalags Förs: pravara: i en s skola, som varar 50. dagar, skulle 2. tim

137.

1091.

136.

jmöningarne söka att använda dem till sitt ändamål. Men sjelfve äro vi stad- je Monitoren dels vid sjuk sängen dels på Predikstolen, dels å Katechismi- och Läsförhören dels och uti de årliga Skrift Skolorna, där likväl hvarken tiden eller de sidstnämnda dyrbara ändamål tillåta oss att vara blifvande Monitorers Monitoren.

Då växel undervisningen å denna ort icke ännu är påbegynt och visst icke så jnart och så yttrigt, som förf: synes för- nödas, kan den ingas i skolgång; så föl-

136.

ljer och utan all ändamåt, emedan Bre- sterskapet ännu icke, och sannolikt alldrig vid Skrift Skolorne, kunna emottaga eller bevåra ett slikt bitråde. Det enda skäl och tillfälle till Monitoren bildande för allmo- gen vore en Ahlmanska Skola- och om dess Skol Sårare ändteligen skola inkallas till Åbo för att där undervisas i Lankasterska Läro- methoden så må det ske icke för att under- visas till bitråde åt Bretten vid deras för- mentta åligganden att bilda Monitoren, utan för att sjelfve bilda Monitoren af Ahlmanska Skole Eleverne, som sedan förvärfvande i ett eller annat större Byalag kunde af Bretten skapet anställas till Byns Monitor. Hvad ändteligen angår förfla- get att anskaffa alla Mödrar till bättre Monitoren än de nu äro; så är ett slikt förslag lätt uppkastadt, men blott med en längre tids tillbyjelp verkställdt och ty ett försök att nu derute och med en otålig

ålder och derutöfver. I Oribvesi och annorstädes likaså. Men en man af sådan ålder kan svårligen begynna sig att nu mera emottaga undervisning. Jag har väl tidtals gått yngre biträdare i Embetet, men utan tryckande brist på Bröstet har han blifvit mig ifrån tagen och nästan årligen bytt. Och även för närvarande är jag glad som mig själf lämnad. Uti de Capell församlingar än Brottens påvåkna bitråde till Monitors bildningen icke tänkbart, emedan där finnes blott en enda Brott och den samme ofta gamm

ifven sank utan vidare förberedelse angå verket skulle helt säkert af dem blifv anses som ett löjligt fjäsk eri. Om gången, så är det i umgänget me allmogen och vid införandet af någo nya den samma, som hågkomsten af gamla grundade ordspråket är nödig: festina lente. När man lifligt önskar framgången och verkställigheten af en så målas den vanligen i fantasien gan ska lätt och möjlig att realisera vid eftertanken närmare blick bl va föremålen först synliga uti sitt nät skick och i sin verkliga dagen jagen själf att hvar generation bör le sin läxa; mången då icke ett för att på Ahlmanska fonden behöfv bilda Monitorer vore nog till en Sedan Monitoren finnas och äro på dige ställen att tillyda, skola vi Brist

jmöningarne söka att använda dem till sitt ändamål. Men sjelfve äro vi städ-
ge Monitorer dels vid sjuk sängen dels på Predikstolen, dels å Katechismi- och Sångförhören dels ock uti de årliga Skrift Skolorna, dän likväl hvarken till den ändamål tillåta oss att vara blifvande Monitorer Monitorer.

Då värel undervisningen å denna ort icke ännu är påbegynt och vist icke så snart och så ifrigt, som förh. synes för-
moda, kan bringas i skolgång, så följer deraf att Ahlmanska stiftelsen hit är för att inspektera tillståndet af
dank dyrska Skolor, vore ännu utan ända-
mål. Men med begärlighet väntar de å sidsta Dag. utlåfvade Läroböcker i Land-
hushållningen, om hvilkas begagnande äfven af Allmogen Ahlmanska Skol-Lä-
rare hjärtlådes, såsom boende invid Kyrkan,

vidare förmår åtkomma dem; hvaraf följden beklagligtvis blir, att så väl de sjelfve förblifva uti sin hedniska okunnighet, som och andre lata och försumlige däraf taga sig ett straffbart exempel, att träda uti deras fotspår.

Genom sen års erfarenhet har jag funnit, det åtminstone hälf-
af den ungdom, som anmäls sig till Skriftskole undervisning, består af dåliga innanläsare. Orsaken härtill har jag funnit vara dels föräld-
rarnes egen okunnighet och däraf härrörande oförmåga, att efter nyttiga stafningsgrunder öfva sina barn, dels i den efterlåtenhet, att dröja till 10de, kanske 12te året, innan de börjat tänka på barnets innanläsning, ehuru modren redan några år förut, förmedelst egen icke utan mödosamma och trägna föreläsningar, lärt det ett eller flera hufvud-
stycken ur minnet. Att sedermera under den hårda tiden af 6 à 7 veckor,

...ckers behan-
...de för detta

...sone hit upp
...ustår och
...husförörene,
...i intantläsning
...verkeligen
...ej sällan med
...ka få, som
...i min förfam-
...ärd, blifvit
...som ej vid en
...m.m. hafva
...rangärna ön-
...stockstraff
...hjelpa för
...las, samt sedan
...ålan, likmä-
...träffvige, fagit
...ig Auktoritet

lämpligast kan besörja; men huru jag
Lärare, ifall den Skola han i så mon
är berömligen föreslått blifven indrag
eften inkallandet till Åbo ock under
visselse derstädes, skall förskrifva sig ut
med fyra små barn, det är en verklig
ännuande sorg. Kangasala d
9 Januarii 1829.

Abrah: Liljenstrand

Då våra tänkesätt och vår öfvertygelse
alle delar öfverensstämma med föregående
morial; så anse vi onödigt att afgifva ett
skildt yttrande. Kangasala den 12 Februari

A.J. Steen
vice Pastor

G. Rikberg
Tolkine Adjunct

framgången och verkställighéten af en
så målas den vanligen i fantasien
ganska lätt och möjlig att realisera
vid eftertanken närmare blick bl
va förenålen först synliga uti sitt
nad skick och i sin verkliga dagen
jägen sjelf att hvar generation bör
sin läxa; men då icke ett för
att på Ahlmanska fonden bekos
bilda Manitoren vore nog till en
Sedan Manitoren finnas och 200 på
diga ställen att tillyda, skola vi Pr

Stemplet till underskriften den 28. Dec. 1829.
Carlo

1091.

135.

Några reflexioner i anledning af Herr Prof. Böckers behandlande om Ahlmanska undervisnings Skolorne, och de för dess ändamål anslagne medels lämpeligaste användande.

Onekeligt är, och af hvarje Församlings Lärare, åtminstone hit upp åt Tawastländska sidan bemärkt, det allmogen här ännu står nog lågt uti den intellectuella bildningen i jämnförelse med kuststrarne, och att dess barn, ehuru till mässa delen nöjaktigt öfvad i innanläsning af sina Christendoms stycken, dock till mer än hälften är verkeligen försummad uti stafning och innanläsning, den de och ej fallan med motvilja och olust gå att företaga. Likaså finnas ganska få, som öfvat sig uti skrifkonsten. De tvångsmedel, hvilka uti mör Församling förmedelst Visitations beslut och Domkapitlets åtgärd, blifvit använde, bestående uti ålagda böter för hvar och en, som ej vid en viss ålder kan göra sedo för obehindrad innanläsning m.m. hafva väl werkat något, men på långt när icke allt hvad man gärna önskade; och de som blifvit prostituerade för skammen af stock straff hafva aldeles öfvergifvit allt vidare bemödande att afhjelpa sin okunnighet, flytt alla tillfällen, där de kunnat undervisas, samt sedan werldslig rätt icke wärdat sig om, att uppå skedd anmälan, tillbörligt författningarne, företaga och behandla slike motsträfvige, tagit sig anledning att tro, det hvarken Andelig eller Werldslig Auctoritet widare förmår åtkomma dem; hvaraf följden behagligtwis blir, att så väl de sjelfve förblifva uti sin hedniska okunnighet, som och andre late och försumlige däraf taga sig ett straffbart exempel, att träda uti deras fotspår.

Genom sjem års erfarenhet har jag funnit, det åtminstone hälften af den ungdom som anmäles sig till Skrifskole undervisning, bestått af dåliga innanläsare. Orsaken härtill har jag funnit vara dels föräldrarnes egen okunnighet och däraf härrörande oförmåga, att efter rätta stafningsgrunder öfva sina barn, dels i den efterlåtenhet, att dröja till 10de, stundom 12te året, innan de börjat tänka på barnets innanläsning, ehuru modren redan några år förut, förmedelst igen rätt mödosamma och tråkiga föreläsningar, lärt det ett eller flera katechesstycken ur minnet. Att sedermera under den korta tiden af 6 à 7 weckor,

som varit ägnad åt begreppets utvidgande i Skrifts-skolan, hinna
bibringa dem nöjaktig färdighet i stafning och innanläsning, hade
med en mängd af 30 à 40 ynglingar, icke varit möjligt efter den
hittills vanliga methoden, ehuru trägen än bägge styrkobetjenterne a
mellanstunderne tjenat till att fullgöra sin skyldighet. Det har fält
alltid för mig varit en nödvändighet, att uppskjuta admissionen
minst en tredje del af dessa ynglingar som anmält sig; hvilka åter
kommit följande året, de flesta obetydligt förbättrade.

Med tillfredsställelse har jag väl trott mig märka, det igenom
de flerfaldiga dels afvarsammare dels fogligare mått och steg jag
gått, innanläsningen här i Församlingen, under de få år jag föreste
densamma, visst sig vara i tilltagande; men ännu är den på långt
icke så nöjaktig, som möjligt vore och jag önskade. Ganska långsamt skall och detta mål uppnås af en menighet, som af natur
är trög och flegmatisk, så länge barna undervisningen förblifver
på samma fot som hittills, och inga verksammare utvägar i detta
afseende påtänkas, än minde bringas till verkställighet.

Hvad Allmanska Skolorne angår, hvilka redan någon tid
åtskilliga ställen omkring Jämmerfors varit i gång, kan jag ingen
dömma, då jag ej varit i tillfälle, att om dem inhämta närmare kän-
dom; så mycket har jag dock förnummit, att föräldrarne i de sock-
där dessa varit inrättade, mera än annorstädes värdesätta sina barn
bokläsning hemma, i förlitande på Skolmästarens undervisning
böte i Skolan, hvarföre läsningen i dessa Församlingar, genom
sådan skadelig maxime, skall vara i större förfall, än den af Skol-
stären jedermera med aldrastörsta ansträngning och flit kan åter up-
hjelpas. Detsamma synes vara fallet med de Socknar, där Pedagog
af ålder varit inrättade; ty antingen hafva Pedagogerne vant sig
samme, eller Socknemännarne, hänförde af samma falska vide,
verkat den goda afsikten; allt nog, läsningen har där merändels
funnits vara på dåligare fot, än annorstädes, där ingen sådan
Läro anstalt existerat.

Såsom af hvad nu anförts är utaw gensago synes, det sin-
allmogens uppväxande ungdom gäkallar kraftig åtgärd till befor-
jande först och främst af bättre bokläsning, om den skall genom
hjelp af Läroböcker i Religion, Ekonomi, Natural- och verlds hist
kunna bringas till högre bildning och möjligheten att inhämta
de första begreppen af allmänt nyttiga kunskaper; och därnäst

af Skrif- och räkneconst, såsom ypperliga hjelpemedel uti de flesta
economiska och medborgerliga angelägenheter: så finner jag för min
ringa del, i enlighet med hvad Herr Prof. föreslår, Växelundervisningen
allmänna införande i alla Församlingar vara det lämpeligaste sätt,
att dels redan i första barndomen vänja den merändels vårdlösa och
tröga sinnen vid ordning, lydighet och subordination, dels och bibringa
honom på en gång och med minsta hjelpmedel grundeliga elementar-
kunskaper uti de för honom så nödvändiga boklästnings- räkenings-
och räknings konsterne. Och denna undervisnings methods realiserande
äfven i Tavastland, anser jag ej möta af synnerliga svårigheter,
emedan här mer än annorstädes finnas stora byalag, hvarest för-
derligt antal af elever kunna tillsammanbringas.

Men här blir frågan: hvilka skola föreslå dessa Skolor? — Icke
kunna Församlingarnes Styrkoherdar, i anseende till sina mångfaldiga
andra åligganden och göromål, medhinna att vidare härut göra, än på
sin höjd öfvervaka insenden och kunskapandet af arbetets nitiska och
ändamålsenliga bedrifvande. Icke heller Kapellanen i synnerhet
vid Kapell Församlingar, såsom den där och af flere egentligen på-
sterliga göromål uppstages, än att han odelad finge ägna sig åt sitt
yrke, som fordrar sin egen man; hvarutom så väl Pastor som
Kapellanen gemenligen redan uppmätt de år, då barn undervisning
för dem är mera en börda än ett nöje. Yngre privata Skolmästare
skulle väl tyckas härtill vara användbare; men som de genom
flerfaldiga heterogena befattningar skulle dragas ifrån det yrke,
hvilket bör vara deras hufvud-föremål, och hvartåt ungdomsårens
varma känslor ödelade böra vändas, ville jag ej tillstyrka, att
växel undervisningens ledande blefve dem såsom någon skyldighet
ålagd, så mycket mindre, som de merändels så öfvertaga sig sina
Nationers flesta partes i Embeten; utan att det finge bero af deras
egna fria böjelse, om de någon gång ville i undervisningen deltaga.

Att i hvarje Socken anlägga en särskild barna Lärare, hvilken
föreskrifven ordning ambulatorisk skulle med växelundervisning
gå allmogens barn tillhanda, vore väl önskeligt och ledande till ända-
målet; men här blir en ny fråga: hvarmed skall han aflönas?
Icke tillåta Landets allmänna inkomster, att nödtorftigen besolda
en sådan person af Statsmedlen; Allmanska fondens revenu för-

att proviđera blott några Socknar med barna Lärare; och Församlingarnes invånare hvarken förmå eller sinnas benägne att påtaga sig det nya onus, att med några Spannmåls kappar hjelfve afloña sig Förslaget att genom Monitörer af allmogens egna barn bedrifva undervisningen, (pl.) lärer svårligen kunna realiseras bland en mängd af obildade bondbarn, hvilka äga en så svag känsla af sina medborgerliga pligter, och en gång till den h. Nattvarden admitterade anses befriade från alla ytterligare förbindelser, samt desshelst af sina lärkar knapt skulle blifva aktade eller åtlydde.

Det återstår således blott den utväg, som redan af ålder vant är tillgå, och den äfven Kyrkoordningen af 1686 uti dess XXIV C. 31 § gar, nämb att Församlingens Klockare skall vara flitig, bokkunnig och kunna sjunga och skrifva, så att han därutöf kan undervisa Församlingens ungdom; hvilka egenskaper jämväl, tillika med någon fikt i den lägre Chirurgien till följe af sednare Författningar, tagne till grund vid klockare sysslors besättande, churu sedermera tjenstens utöfning föga af denna boklynthet verkeligen använd till allmänn båtnad. Då klockaren i Församlingen har föga ellen ingen sysselsättning annars än om helgedagarne, Lasförhör och skole tiderne, så att man med säkerhet kan antaga, det $\frac{2}{3}$ af förnöles i sysslolöshet och overksamhet, samt oftanog af åtskillig i utsväfningar, hälst ganska så ärd försedde med Boställen, hvar de ens om sommartiden kunde hafva något att bestyra; så borde sådan af allmogen redan förut aflönt person kunna tillhållas, enligt åsyftade kyrkolagens föreskrift, med undervisning å från Lasförhör lediga årets tider, och då landtbrukaren lättast kan från arbetet umbära sina barn, gå dem tillhanda, samt efter den sterska methoden äfven dem uti innanläsning, skrifvande och räkna

För att kunna uppdrifva den nu nämnde och såsom minimum antagna undervisning till en ännu högre bildning, vore nödigt Läraren jämväl borde vara uxen till populära föreläsningar lande uti allmänt nyttiga vetenskapsgrenar för de äldre och mer för sig komma af ungdomen; i följe hvaraf han sjelf behöfde större kunskaps förråd, än man tills dato fordrat af klockare Landtb Men då uti hvarje så Embetsmanna- som till och med Handv class numera fordras långt större insikter, än för ett sekel tillbak så borde icke heller klockarne från detta anspråk utgöra något

Efter mitt tanke borde således hvarje sökande till klockare lägenheter med 15 tunnors inkomst och därutöfver, hafva præsterat Studente examen, samt till mindre lägenheter, genomgått någon åtmin stone Apologist Class uti publik Skola, ovillkorligen alltid minst 2ne terminer bivistat någon växel undervisnings anstalt, och alldrig vara äldre än högst 22 år, emedan erfarenheten visar, det sällan någon efter uppnådda 30 år med munterhet och drift besörjer barnaunder visning. Jag förmodar, att brist på sökande ej skall uppstå, då i våra tider långt flere ynglingar afgå till Studier, än att de alle med andra beställningar i samhället kunna försörjas, i synnerhet om klockare, i likhet med Pedagoger, finge räkna tjenstår i Civil sistisk tjenstevåg, och ägde rättighet, att anmäla sig till Sträfexamen, samt Sträfvigas äfven på sina innehafvande klockare Systor, såsom fordom var vanligt i åtskilliga landsförsamlingar; ty hurw många private Adjunkters löne förmåner uppgå väl emot flere klockares inkomster uti större Församlingar, de där oftawärdiga hvad mången Kapellan, jag må ej säga Socknes Adjunkt har att räkna till sin nödtorftiga uthomst?

Det är väl sannt, att klockarne, som hittills blifvit räknade ibland kyrkobetjenter, skulle härigenom komma att räknas till Sträfse stånder: men detta betyder ingen ting, då deras högre kunskaper och dessas allmänt nyttiga användande lika afgjordt skulle berättiga dem till ett uppseg, som åtskillige af Kronans lägre Embetsmän och betjente numera äfven numer rum å Rang ordningen, förmodeligen i anseende till ökade skyldigheter och utvidgade befattningar?

Genom klockares engagerande vid växelundervisningen i Församlingarne skulle och ungdomen vinna en talent mera, än under andre personers handledning: jag menar öfning och färdighet i Choral sången, hvarutöf Läraren, af tillgifvenhet för sin yrke, visst icke skulle underlåta att uppöfva dem af sina elever, som därtill ägde fallenhet. Härigenom skulle småningom vår kyrkosång, denna likasom skona som vigtiga del af vår offentliga Gudstjenst, förbättras och bringas till den fullkomlighet, att vi i stället för obehageligt skrål och virrvarr, skulle undfägnas i Herrans tempel af de behageligaste symphonier och de sakraste melodier för våra Religions sånger; ja, då kunde Läraren utan synnerlig möda sammanbringa ett antal utvalda stämmor, som i harmoni utgjorde de mäst frappante Chorsångare.

En närmare reglering af tid och ort, hvarå undervisningen lämpeligast borde anställas, kan ej bestämdt föreslås såsom allmän regel för alla församlingar. Hvart och ett samfund må därom rådföra local omständigheterne, hvarvid Pastor i Sockenstämman med sine åhörare kan öfverenskomma, såsom han och ej förty undandraga sig, att tidtals anställa visitationer i Skolan, samt öfverse och granska Journalerne m. m. Hvad min Församlings angår, skulle tjenligaste och för Klockaren ledigaste tiden till arbete företa sig ifrån d. 1 April till d. 1 Junii, och med yngre barn till d. 1 Julii; samt om höstes ifrån d. 1 Oct. till medlet af Dec. och ambulatoriskt kunna bedrifvas i 9 särskilda byrotar, de 60 à 70 barn i hvarje vore att räkna; och borde han på hvar ställe uppehålla sig minst en månad.

Den anmärkning Herr Prof. p. 68 gör, att Klockarne i allmänhet äro snålt lönte, vill och kan jag icke heller bestrida, och hänför äfvenväl svårigheten, att i anseende härtill så sådane personer till dessa mindre förmånliga Tjenster, som jag äfvanföre förtalt eller att för så liten lön ålägga dem så mycket arbete, hvarigenom alltså de smärre Församlingarne skulle komma att förlora sakna den undervisning, som endast i större Socknar med bättre lönte Klockare vore tillgänglig. Men männe icke äfven dessa sinder kunde afhjelpas? Snålt lönte Klockare förekomma i 3:e classen Pastorat, dels i sådane äfven af 1:a och 2:a classen, de äro fördelte i flere smärre Capell Församlingar. Vore det ej möjligt, att hvad 1:e classens Pastorat angår, anställa löne jämkningar emellan, och genom deras åläggande, att där de uppbära lönen hålla Skola, om och det vore utom Kyrkogården, fördela så arbetet som och lönen lika, åtminstone så, att den minsta Klockarlön ej understeg 12 Tr Spannmål; och uti 2:e classens lägenheter anställa blotten Klockare, den där vid filial kyrkorne kunde besörja sången antingen genom sina uppöfvade skickligare monitorer, eller genom Kyrkotjenaren, hvilken dessutom alltid borde bestyra kyrko uppassningen, samt jämväl kunna skrifva och öppna åtta. Hvad slutligen 3:e classens Pastorat vidkommer, så utom det sådane ej fördelas många sinnas inom landet, skulle undervisningsarbetet där, i anseende till mindre folkmängd, medföra mindre onus, svarande emot Klockarens snåfvare afslöning; och om äfven föreslagne tjenste berakning i högre ort beviljades, skulle andre

competente sökande ej trysta, emedan de kunde legitimera sig till bättre lägenheter genom ädagalaggande af större flit och ökade kunskaper, samt i alla fall icke behöfde anse sin tid hå vara utan berakning förlorad.

Som efter äfvan antagne grunder en stor del Sträfvige Klockare komme att efterhand afgå till ordinarie Sträfttjenster i män af tjenste år och skicklighet, så är naturligt, att deras lediga platser åter skulle fyllas med unge och till både sång och barna undervisning tjenlige personer. Då åter någon inhiv ålderdomen och dödedag qvarbleve vid sin Klockare tjenst, har han dock i sina yngre dar redan kunnat bilda så många pålitliga monitorer af allmogens eller egna barn, att dessa med säkerhet kunde besörja den undervisning, åt hvilken han förut beredt framgång och stadga.

Slutteligen ville jag nämna, det till forthjelpande af denna Läromethods införande vore nödigt, att alle de af närvarande tid Klockare, som äro yngre än 30 år, ålades att ovilkorligen åtminstone en läse termin bevista närmaste Lancaster Skola för att öfva sig i methoden, den de på landet komme att använda; men att äfven ålade ägde tillträde till slik öfning, om de vore benägne att sig därav begagna.

Hvad jag här i afvanstående mått välment enligt mina fattade anfört, angående lämpeligaste sättet att ibland allmogens barn befordra och allmännare utspreda en högst nödig elementar undervisning, farsvade visserligen en utförligare framställning; men tiden tillåter ej att mera orda om en angelägenhet, som länge borde förblifva ibland våra fromma önskningar, utan att nu lefvande generation ser den realiserad. Emedlertid hoppas jag, det mina enfaldiga reflexioner med välamod genomläsas, och med skonsamhet bedömmas. Må den som därtill är mera vuxen än jag, gifva bättre råd och antagligare förslager. Jag har dock äfven bordt säga något. Tempus dabit.

Loppis Sträfgård d. 9 Sept. 1829.

Strandberg

Ödmjukast till Höjvörd. Finska Hushållnings-Sällskapet i Åbo, i anledning af dess Memorial till Kejserliga Senaten i Finland af den 20:de April 1829.

Genast efter det jag genom Domcapitlets Circulaire af den 12. sistlidne Junii, erhöll del af Höjvörd. Finska Hushållnings-Sällskapets vördade Memorial af den 20:de sistförflutne April, befallt jag att efter mina krafter i det afseende ämnade och angifna ämnet om odling och upplysning ibland Finlands Allmoge, afsevärdt kommer med mina tankar, mina andra Embets-göromål i en folkrik församling, deputerad, utan bifrade i mindre hafva hållits hindrat mig att åt saken mitt Embete egnan vaksamhet.

Då jag sistlidigen nu kommit mig hållit, vet jag, att om jag ock ej skall lemna förslag, utlåtanden uti sådane angående angifne ämne redan inkommit i grundlighet och fack kunnedomvida afsedt om huru jag kan afstå komma. Min afsigt att här afsevärd

ofta wara wid, borde doch ej förakttas, ma-
den i förgor sådane som denne af Hejsel-
Hushållnings-Sällskapet nu wärkte, ingenting
bör förakttas, ty ofwan en droppa på ben
gör sjuta ben i sin man bidrager till den
underliggande fältens fruktbarhet.

Om man så en stund lemnar uppmun-
samhet åt den gradwis stigande höjning
ibland allmogen ofwan i wårt Land, må
tas förskrämma tanke af alt mera obill-
dade och widskepplige tiden ju längre
tillbaka från wåra dagar. Och ifrågi
wore dessa tider alt mera mörka, ju min
dre fardighet man allmån att rätt lä
sa i bok. En som utan läsning af en
fiklelse eller, af Fader wår, wet det
som wanligen blott behöfdes för att bli
rättwandin admittetas. Wegin Catechis
sjuf i allmogens hand för än länge sedt
to det Swebeli ethom och dessförinnan
antagit. Psalmboken äldre än de nuva
rande af 1695. finnes ej hos Menige man
emedan sådane ofwan ej kunde nyttjas
ler läsas. Man kan således på något mo
än twenne Seklen hunnit genomtränga de
gröfste af hinder och genom ordets kraft
under Förlysnens wård genomgå det djupa
fte af mörker. Så hwilka skäl Hon
Professor Wärner, under nyssnämnda tid
lägge, anser wår Allmoges bildning wa
re lika allmån, kan jag ej fatta. Mig
har den denna för ofallet som alt jämt

sjunät gående. Med hwarje dag, jag
kunnat samlefwat på Canon i den kreds inom
hwilken jag är satt att wärka och gagna, har
jag dock trott mig se detta fält widsträck-
tare, än att mitt Hjärta så snart, som man
med att för likares wål ömmande hjerta,
har att önska, skall kunnas hinna till
att undanrödja alla hinder för höjning
och sedlighet. För detta ändamål, man
wet det är läsning i bok af oskattelig
wigt. Denne fardighet att lätthet i min-
net förwara Evangelii Lära, har lofwad
ware Gud, wunnit mycken sladga och
allmänndighet, men jag ser ännu en
ej ringa del af wår Allmoge stå gapan
snart fast i fornlidens mörker. Det är
sjufwet att jag här har afseende på den
talrijare claslen af wår Allmoge. Jag
ser ett tjenligt i fattigdomens lindra till
stånd och näring, medan strängt upprna-
nade, den tjufwen hälften af tidens årliga
omlopp, tidigt om morgnarne ända till
sena afftonen, utgången till skog, åker
eller äng, hafwa lemnat sina hemmen,
inom hwilka de instängt sina barn för
att dessa, af oförståndet ledde, ej må blif
wa olyckliga offers antingen för stygga
wilda djur, eller för den gål eller back
till hwilken hemmen är helt nära belä-
gen. Jag ser widare, huru ofwan den mo-

bare delen af året hyllesätter detta förälde
samfund. En mer berksam med Gråhed, han
ej nog tjenligen uppmärksamma sine barn
klassering, och Fadren, är mera trang och
dyster, sönderspjelande på en lång aften el
ler morgon två pistor eller hyss-amma för
hushållet, de trådspjelar han en dagen
hoggit och sammanslagat, fastän är mindre hän
vid sin uppmärksamhet- en not till en
lade upptager hartill än vidare hinn
tid på dessa morgnar och qvällar- så, att
brudens omformighet fortskreida årom det
ena efter det andra. Barnen uppmuntra
utan att behagna en klandrjun
dervisning för att ordentligen läsa i bok.
Manna eldem är upptherman, och nu -
hard fruktlen är att inhamta då Fadren
i blek är vanvarden, utan afsen försum
mad. Ett skrudande upfås bedackes mant
de fallet der man kunnat se den hela
gaste vrak. De physiska krafterna äro
emellertid ihuvudlade, det radicala onda
har slagit djupa rötter, emedan det ur
sprungligt gods, som bort motverka et
förs, allt jemnt ligger svagt; Jin kinde
kyrka och allmänna läsmaten skola må
hända af dessa besökas, men med ogag
fås förstånd och hjertat; det som ho
intet fattat och det sednare saledes ej kan
nat vrag. Hvad skola dessa olyckliga ung
da gifvas rätt på Mästarens bana i dessa
Mästarens ord: vis mig din tro genom

dina gerningar. Den rationelle menniskan
ryer så mycket ringa fardighet att höja
sig öfver djur-klassen. Denna skildring
har bort mig likasom skedd framkommit
medan jag säger det utan skrymtan,
emot för mig är emmanda. Mig tän
kommer med att efter förmåga försöka me
del till det andras mojeliga höjande och
det gödas befordrande.

Finnar bättre odling, höjning och bild
ning hos allmogen han wantas, mäste först
dess söner och döttrar bådamedte, utan
undantag rent och fullfärdt kunna läsa
i bok. De kunna då på ett sätt själen
välgörande och uppbyggeligt sätt till
exempel redan använda alla Sön- och
Helgedagar afsven då de ej varit i tin
fallet att besöka Herrans hus, då dere
mot utan denne fardighet just på så
dane dagar i synnerhet dessa påskynda
sins Sedens förderf. Denne Jannin, jag
vet det, motsäges ej af någon. Men då
de flesta af allmogens, åtminstone fälti
gare medlemmar ej kunna med ett läs
vendes ej nog fäkert kunna läsa sine
barn läsa i bok, då in barna vanderis
ning afsven ej kan begäras af Gelfar
Religions-lärarin, barde som redan i
flere Församlingar skett, Socknes Skolmä
stare antagas. Man säger det är klocka
rens skyldighet väl. Han gör det, men

om han ock är nitisk, är han redan väl fäst med de af allmogens barn, hvilka hafva
utvägas att till Gymnasii-afvaktiseras dessa
Gudaen Kyrkioren skall och bör följa med pa
Läsförhören, bibrida vid de vanliga Skrift
borne m.m. hvar han på längst når ej kimm
med alla i Församlingen undervisning behöf
vande barn. Min öfvertygelse är följedeg
för vinnande af ifrågavarande goda ända
mål, i hvarje och ett gäll en Socken Skol
mästare borde vara antagen, hvilken ut
drig anmorlunda än ambulatoriskt hade
att fullgöra sitt åliggande och för öfrigt
ej med annat vidkommande barnens under
visning, finge jag befatta, än blott med
inmanläsningen.

All jag yttrar denne Lärares kompetens
brande vill jag i korthet uppgifva de mig
bäst motiverande skämen, som mig synas
mog vigtige skäla: 1:o han Skolmästaren
på hvars lefnad och conduite säkert bör
komma lita, vara en väktare öfver lefna
den i lefvelaget i Synnerhet på Helga dagar
ne. Skolmästaren är nemligen ej i kyrkan
då han är anvisad till en afsides plats
der säsom mycket folk ifrån Kyrkans hus
då komma tillbaka. 2:o och hvad som
bör gälla ännu mera, han den ifrån kyr
kan afskiljde bonde sällsynas allmogen,
synnerhet de af dessa, som bosätta sig
längt ut från kyrkbygden, der Skolmästaren
klockaren vanligen äro och bära vara bord,
utvaktastera sine barn, hvilka dennast om
sommaren komma i det mäste besvär att
mjölk och om vintern af skolmat och
potater. Af dessa skäl ville jag hafva min
Socken Skolmästare att gå i kring i för
samlingen, hvarr och en derföre erlagt
att då han t. ex. behöfver det dröja för
länge innan Läraren skulle komma till
hans bota, begagna den hvarje Lära
ren är verksam samt det utvaktastera
re sine barn. Minsta tiden, som denne
Lärare en gång komma att i hvarje by
eller bota förblifvva, vore en månad,
efter hvars förlopp, han hade att en
Lördagen för middag sig vid barnen
hos Gästa inställa då förnyad undervisning
borde ske en dags framsteg i innan
läsningen och sedan hvars under den
förflutna månaden begångets mellan
mar sig förhållit.

Att jag vidare anser att denne Lära
re endast skall lära i bok hänseende
skäl: 1:o bör i hvarje Församling en
sådan Lärare komma säs. 2:o blir den
billigare än om han skall lära skrif
va, räkna o.s.v. och 3:o bör väl de
barn så tagas att religionen begripen
förhoppningsvis medelbar af Prästerskapet vid
de vigtige Läsförhören och Skriftestå
barne.

Slutligen för öfrigt den af mig pro
jekterade Lärarens genom Examinatorer

och bör så mycket bemärka, wexel undervisnin-
gen methodik kommas att förfölja sitt
ytte, borde så bör at framtiden, helst
det ännu borde blifwa förnät om att hu
Lands ortnare så fort som behofwet på
hållar, så Lärare, som i grund kämna
denne Läs- methods. Å öfrigt blir jag dä
til wid den tunkan at allmogens skrifwa
räkna Geographie, Historie o.s.w. bör så
blifwa en sak lemnad åt individen eget
framstrefwande. Häri öfwerensstämmer jag
således såsom ej med Herr Professor Björk
i Hans wälcelagen skrifwelse
detta ämne pag 25., hwilket ställe i jag
de skrifter som mig lyckas hafwa en upp-
pmärksamhet wägnelse i noten till pag 17.
Ej skall Barnen börja t.ex. också med
Geographie, måste Globläran hanom åt-
wen föreläggas- med dessamma andra
abstracta frägor som t.ex. frägan om Ma
an napa.

Men om förstås den wigtige frägan
hwarifrån skall en sådan wandrandeha-
rare hafwa sig sin lilla Lön? att hän-
till föreslå af allmänna medel, det will
jag ej- djerfsinnigare Statsmän må haf
wa sig förbehållet att uppgifwa en an-
wändandet af dessa medel. Såsom wille jag
ej dimte belasta Församlingarne. Huru
jag således är wälwilligt, will jag dock i
detta fall säga hwad jag tänker.

146.

Ifrån mine unga dagar har den upp-
maning hwarmed Patronus hwar i sin
Församling want kallade, att om sattig
fonden uppbärande wara försällige, så
refallet mig som en sak af mycken
wigt. Jag har dock i sednare tider trott
mig finna, att om ock dessa fonder med
alldeles så mycken nit skulle uppbär-
was, skall i samma mon Lånkandenas
antal ökas- men hwarwida i alt sam-
ma förhållande, menskligheten gärna
tände minskas, förefaller mig dock be-
tydligt. Detta har erinrat mig om att man
med wiss warsamhet bör undersöka tiggeri
et, likasom Bibeln i hela Gamla Testa-
mentet ej omtalar tiggare widare än i den
109. Davids Psalmen och i Nya Testamen-
tet omtalas desse såsom halta, blinda och
lytta, tiggande wanligt wid allmänna Tin
hällen och wid Templens dörrar. I denna
Socken Medelwyska gäld utdelas till fat-
tige årligen 38. Tunnor 10. Kappar Span
mål jemte omkring 100. Riksdaler Ban
co. Om nu dessa Tunnor hwarje uppbär
wes till 2. à 3. gånger så mycket, är jag
säker om att året derpå hafwa 2. à 3. gån
ger så många Supplicanter. Jag underfat
tar således om ej af redan nämnde sattig
medel till dempad i denne Församling 33. Pd:
16. fr 13:e och 10. Tunnor Spannmål för

alltid för en Sorkens Skolmästare, hvilken som redan sagt är, ambulatoriskt, endast hade att lära allmogens barn i bäke, kunde anslås? För denne lön finge man alltså en sådan Lärare, i synnerhet om honom vårdan tvungjades på vissa bestämda Helgdagar, en eller två Collecter för änke samt något visst præmium ifrån Allmänska donations fonden. Att han dessutom under sin arbets tid i Kolerne bör hafwa sig fritt upphållen i tour af dem, som för sine barn begagna Lärarens undervisning, med undantag likwäl af de fattiga, hvilkas ungar till exempel som i idka handtwärk, ej hafwa jordbruk, samt kostnadsfritt utom hus, på den marken den åfwen ljus och wärme, det bör tagas för gifwet, och sådant med afseende å wederbörandes egen framtida fördel, bör Pastor alltid låta kunna utwerka och promdiktera. Halta, blinda, wanlägje och på detta wis olyckliga, hade årligen till skiftes sin mellan 66. Rd:r 32. ß:r Wmt och 28. T:r 10. kappr:s spannmål. På sådant wis ungefär kunde jue Skolmästare lönen uppgöras i alla Församlingar. I de mindre Församlingarne blifwer wäl i fögawarande Lärares lön mindre, men han finge sig då åfwen färre Pastor att mindre göra, samt kunde således åfwen

på annat lefligt sätt skaffa sig sin förtjenst. Då jag föreslagit detta, har jag förutsatt att alla Församlingar i skick och ordning hafwa sig blott sine fattig-casser, utan åfwen dess bestämda och executive garantier i fattig kas-spannmål.

Jag har wäl hört upplysta män säga: man kan taga af Klockarens lön och gifwa åt Skolmästaren. Jag har åfwen hört yttranden af en kappe ifrån hwarje hemman - lök för en sådan Lärare. Men, undertecknade det första, så hwarefter ej hellre med stränghet tillhålla Klockarne att uppfylla sine skyldigheter, än minska deras af ålder fastställde löner. Klockarens full magt säger honom, att han flitigt bör arbeta med barna undervisning, så bör han åfwen ej wägra dem sin tjenst som önska få lära skrifwa, räkna o. s. w. Den dugelig sång wid den allmänna Gudstjensten bidrager mycket att höja högtidlighetens och andaktens wärd, och en anständig Klockare kan dessutom i en Församling, i flere afseenden werka mycket godt. Jag önskade således att på denne wäg, för bättre Candidater, utsigten för ingen del må blifwa mörkare - Hwad åter angår det andra af dessa projecter, så borde i de flesta Församlingar denne afgift blifwa beslutad, samt der den ock blir medgift

ven, blir uppbörden för Skolmästaren af dessa
kappar åter en fråga som medtager mycket
af hans tid och dessutom är förenad med
många tvistigheter; komplicerar synes det
således mig att, som jag redan sagt, på
hvarje mantal uppdrifva fattig Jo-
den i hvarje Församling att hörsamt en viss
del, för fattiga barns innan läsning,
kan lagas åt Skolmästaren.

Detta är allt hvad i hast jag i dessa fa-
ror hunnit uttänka. Jag är innerligen i
mitt hjerta ingenom trängd af ämnets vigt.
Jag har nu vågat dessa erinranden. Jag
har lätet min ofvertygelse obemärkt
utbyta sig.

1829, i September. Andr. Joach. Streng
Vic. Hospitis.

Inl. d. 21. Jan. 1830. № 1151.

145.

Försök till besvarande af Kejserliga Finska Hushållnings-Sällskapets Skriftställare: Hvad böra de Allmänna Skolorna på landsbygden att åstadkomma för en förbättrad Landtbrukshushållning inom vårt Finska Fäderneland samt Skolmästarens och Ungdomens ändamålsenliga anlägt och med skyldighet förenad?

Skall någon praktisk handledning vid de anställningar Landtbrukarne arbeten rörande vid i frågan vara vunnen måste de förut uppställda och påtänkta och sådant nödigaste förkunskaper, hvilka och af hvem böra erhållas, praktisk undervisning i Landtbrukets mångfaldiga, på att förvärfvas, icke blott af läror i Örkenbrukets teoretiska, utan äfven af andras och egen erfarenhet vinnas böra, hvilka äro Landtmannens väsentligaste hjelpredskap?

Qui bene distinguit, bene docet.

Om all fullständig Landtmannaundervisning bör gå ut icke allenast på intellectuel bildning, om, åtminstone, denna för sin förnämsta del är meddelandet af blott theoretiska grunder i en allen annan vetenskap, utan om särskild individualité och tillämpande af kunskaperna, på vidt att kunna vara Konst, bör ligga till grund af ögonmärkning för allas hvarandra bildningsgrader, hvad de äfven i allra största lantgård och ända till de förra, på mindre hvarje Kännare af saken, att ingen medborgare klass så och blifvit med uppfyllande kärlek omfattat och väl bestått än vår Allmoge. Och likväl utgör den största mångfalden så och att tillfälligt, likväl än den viktigaste befattning som i dennes fall icke allan icke blott och bart mechanisk, icke att blindt handtverk; nej, den grundar sig på en vetenskap, och, emedan konsten med Kål sägas, den grundar sig på många än. Samt än att sin sin Bonden stanken i sin-

Assessoren Ahlman uttryckte vilja uppfordrat Justitiekamrarne till att yttra sig om sättet, huruvida och huruvida ytterligare ändring vid Skolstadgan kunde vara nödig.

Ehuru dessa gån att fullgöra afgifva och bekräfta, ansåg han nödigt att lämna sitt omdöme angående Bokhandel-Skolorne inrättning i allmänhet och dess Ecklesiastiska ordning i synnerhet, som därvid torde vara lämpligast att följa.

Skolorne, vid hvilka ämnen om presterade och embetsexamina böra förrättas, skulle förmånligast vara fem, nämligen Upsala, Westerås, Carlstad, Skara och Calmar, hvilka ligga nära hvarandra och äro lätta att besöka. Dessa Skolor borde vara (Ordningen) att Lärjungarne, antagne i vederbörande Skolor, under vistelsen och vid afgången till Universitet, skola vara underkastade en examen, som kallas Studentexamen, hvilken bör förrättas af Consistorium, i hvars Stift Skolan är belägen, och i närvaro af Superintendenten, Rectorn och Lectorerne vid Gymnasium, samt Adjunkterne, om sådane finnas vid Skolan. Examen bör vara offentlig och förrättas i Skolans Auditorium, hvarvid Rectorn bör vara Ordförande. Examen bör vara muntlig och skriftlig. Den muntliga examen bör förrättas af Rectorn och Lectorerne, hvarvid Adjunkterne böra vara närvarande. Den skrift

för. Dock kunde detta förfall bäst jämkas, att
salens dörrsamlingar hölls lämpeligen det ena året
om vintern och det påföljande om sommaren, och på två
om i den andra belägen, ännu, allt efter tid och
cal sådant medgaf, kunde föreen på åtgärd
samlingar förändra vårt, namnligen både den
och sommarterminen, med dö ansåg sig vederbörl
palt å ena sig bättre, ännu dock sommarterminen kun
och borde synnerligen, den ekonomiska
ändamålsenligare. Beträffande undervisningen
vändandet läromethoden, på sin, med förenande till
stånd i befinnat och förkortning i tiden för läro
del, vapenövningen, efter tjänstgöringsreglementet den 25 juni
tionstiden för inmarschlinjen, artilleriet o. a. m. kunde
må förvid det minsta medgiva nödvändigt
befallet och skäl.

Vidare måste vi citat upprepa och vid upplösningen
af förslagen angående de läroanstalter, som böra förefin
i den nedre Skolan, och förmånen för den där medde
sprutna lagen om ställen vederlagd. Grundlagen att de dö
den enskilde undergivna ändra vara, för att de den skall för
som medborgare i staten innehar, lagen att tillse den
fundlig och varaktig consequent med lin bestämm
målen. Ej mindre skenbar: allt grad förening mellan den
gåll-medlem i allmänhet och med afseende på den svenska be
ga, i synnerhet som af nödens att Konung och förfat
ligen: att frukta Gud, att vara en laglig öfverhet, samt
vätt och ärbarligt mot medmänniskor, vänskap och
tan förtjänst samt, tid befrämjande af en fridt och
mänt val, Rota till kall med vit och förnöjelse. att
tro än, i allmänhet, skyldigheten af all ärlig kär
kap. Men förgäfves förmodar icke, att, emedan Gud
lån befinnes för att, i praktiskt afseende, praktiskt den
fällig, och sant mycket tid upptagas af befvärd omsorgen
och bestyr för liv och det allmänna, fall Konungen bibehöll

gandet Konungen tid vinnande af andlig och världslig vishet in
främkelt till det sön Gud vill kom vederkvickande. Och
som en väktt, Kallande Religionskunskap än mödlat för att
mänskligt vinnande, på den stora och högtidliga stämningsp
punkt, genom alla andra vatten, fogen Gudomen löpa,
och Konung skilkan och liv samtliga skulle vara, liv än af
den lätt åtkännas, skälgrunden till insamlandet af denna
dyga Skriftemas insamlan och all annan skriftlig bildning
god ting domen i förmånligen läro-anstalten, d. v. s. att
alla platsen ändamålig tillfälle att lära liv vant och fal
fritt kärlek till medmänniskor i tryck och skrift. Detta är en
det största vilkoret för den svenska Kyrkoherden, med
genom undervisningen och icke mog än förgjort för lifvets fal
Orsaken begripligt nämligen nödvändigt och nödvändigt lärare för
val ännu icke att fatta genom dygtig förening. Det all
tering bör den religiösa Skriftens i de ringa brist
tidigt väckt, den förfallet och stämplet. Genom tjänst
ledet den anställande betraktelsen öfver naturen väcken
för omgivningen, cosmographien i allmänhet alla kän
de till kroppens, själens förhållande, till den andliga
bord förvärvat till tankens och förfallet, till den andliga
rätt fällens. Genom den tidigare förenade läsningen af den Gudlig stamm
ställning af de nödiga Religions begrepp, samt grun
den af den Christeliga pedagogen, den skall den ligga
mycket nära, att, genom förmånligt upptagande, läsen stim
tagit befäst assal och tillgodogjort medvetet och ordentligt
för afgörelsen erfor och självständigt. Genom förenade
den stam, af andra, till undervisning för den allmänna
barn, klenlig Skriftspråkens medgivna är bevarandet
stam och vara angifvet att af den stämmen, man än mål
all detta icke gränsbevärligt. Detta skolgal ännu, att en
dömd stam vara en förmånlig landsman, en god och
aktningsvärd medmänniska och medborgare, tillräcklig att den
stämmen förenkan skrifven tillen, efter regler, vetkan. Den
betraktade den tid den allmänna fatta, icke att
det i Rotal förordnande förenen fatta: "den lagen."

Bäst i grund af dessa förhållanden böra de
a) Lärare, som nyttjas vid Undervisningen, jemväl icke
vara skyldige att på Undervisningsstunderna
vara tillstädes vid alla de föreläsningar, som
för Studerande äro bestämde, utan böra
de hafva full frihet att, efter de förvissat
sig om att Studerande hafva tillräckliga
förkunskaper för att med nytta följa Undervisningen,
låta dem deltaga i de föreläsningar, som
de finna lämpligast.

b) Dock för befrämjandet af den goda sak, hvartill
Kamerala Undervisningsverket är bestämdt, d. v. s. till
de praktiska Ekonomiska och Tekniska Elementär-Lärare,
de hvilka äro skyldige, utom de föreläsningar,
hvarom förut är stadgadt, att hålla de för
Studerande vid Seminarierna hörde Kejserliga Skinkas-
sällningar, Bibliotek, Samlingar af Modeller
m. m. bekostade af Allmänna Donationsmedlen. Det
är Kungl. Maj:ts Befallningshafandes, Direktionens
och Professorernas vid Seminarierna, som
de äro tillsatte, att vaka öfver, att de
Studerande vid Seminarierna icke försumma
Bokhållar- Lärarens Kungl. Maj:ts förordnade
föreläsningar, samt att de, som hafva
för afsigt att begagna sig af Bokhållar-Lärarens
undervisning, hafva tillräckliga förkunskaper
för att med nytta kunna följa densamma.

Det är Kungl. Maj:ts Befallningshafandes
och Direktionens för Seminarierna
åliggande att vaka öfver, att de Studerande
vid Seminarierna icke förspilla sin tid
med andra studier, än de som äro
föreskrifne för Seminarierna, och att
de Studerande icke, utom de för
Seminarierna bestämde föreläsningar,
deltaga i andra föreläsningar, än de
som af Kungl. Maj:t förordnade äro.

Det är Kungl. Maj:ts Befallningshafande
och Direktionen för Seminarierna
som har att tillse, att de Studerande
vid Seminarierna icke förspilla sin tid
med andra studier, än de som äro
föreskrifne för Seminarierna, och att
de Studerande icke, utom de för
Seminarierna bestämde föreläsningar,
deltaga i andra föreläsningar, än de
som af Kungl. Maj:t förordnade äro.

Direktionen för Seminarierna har att tillse, att
de vid dem varande Lärare och Tjenstemän
af Hvarjes synnerliga anvisning och tillsyn
samt bedrifva undervisningen och tjenstgöringen
så fördelning af Hvarjehanda synnerliga tjenster
m. m. Det är Direktionens pretention att
att åtnjuta af Seminarierna som bland dem
och förtjänst i nyttiga kunskaper och välkommen
anmärkelse, så är det ovedersägligen en billig fordran
att veterinär-Kunskap icke för sådan kommer,
just det medicinal, att Studerande och Lärare
Eventuellt medverkande ägnadsen, och att
bebådande frihet och tvång med
sund jordbruk överkommen och bevan.

Öfverens med förut stadgande" om nyttjandet
vid de angående Seminarierna anbefallen Kejserliga
vara vid i stycket varande Skol-anstalten att
kunskap" med undervisning att Bokhållar-Lärarens
är innehafvare af gård och, bibrukad af sin klasse,
och realiserade är bevan som i Enskrifvet ämnade
delen. Men i sådant fall bör Skolan vara så
de stadgade anstalt. Om sådan anordning
visar, så vid det förf. är nöjaktigt bekräftad, för att
Kejserliga Direktionen Befallningshafande med
donationsmedlen bekostar modeller i miniatur
af Hvarjehanda slags maskiner, redskap och verk-
tyg, som böra till att praktiska bruk i skolan vara
de på, innan sådana Hvarjehanda utexaminerad *) Bokhåll-
ar-Lärarne med exemplar af alla dessa tillhörande,
som hvarje vid sund flyttning från att Lärostället
till att annat, nödiga sund vade-magasin, samt till
skol bruk och nyttja sin rätt handgripligen sina kän-
ningar som förevisa och lämnade upplysningar till
att med, efter dessa modeller och dessa skala, af-
förliga sund i stort förfärdigade redskap, verk-

ställa den bibragda ömsesidigheten. Såsom sämmadel på skolan sakart, skulle väga att skaffa sig, lyckas i det hela samt som en god sak. Qui bene distinguit, bene docet.

Det är vid alla dessa tillfällen vanligt att gästen uttalar sig, att god vark skall förstås av förtroendet som för honom att uträtta, förfogat om icke förtroendet. Ej emellertid, till undvikande av möjligt påtryckande av obehörigt slag, som lätt kunde förorsaka, att vederbörande blott med mycken tvekan och förlägenhet uttalade sig, stiftades redan för flera år sedan den sedvänja, att gästen vid avgången lämnade en gåva i penningar, som sedan fördelades mellan de vid tillfället tjänstgörande. Denna gåva, som i regel uppgår till 5 à 6 kronor, har sedan dess blivit allmänt erkänd och följsamt iakttagen. Den har ej heller, såsom det synes, givit anledning till missbruk eller förargelse. Den har tvärtom bidragit att förebygga sådana och att bevara det goda förhållandet mellan skolans lärare och dess lärjungar. Den har ock gjort det möjligt för gästen att på ett för honom angenämt sätt uttala sin tillfredsställelse med det sätt, varpå undervisningen och uppfostran bedrivits vid skolan. Den har slutligen gjort det möjligt för gästen att på ett för honom angenämt sätt uttala sin tillfredsställelse med det sätt, varpå undervisningen och uppfostran bedrivits vid skolan. Den har slutligen gjort det möjligt för gästen att på ett för honom angenämt sätt uttala sin tillfredsställelse med det sätt, varpå undervisningen och uppfostran bedrivits vid skolan.

Det är ock en god sak, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan. Dessa anteckningar äro ofta av stort värde för skolans ledning och för dem, som i framtiden skola leda undervisningen och uppfostran vid skolan. Det är därför att önska, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan. Det är därför att önska, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan.

Det är ock en god sak, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan. Det är därför att önska, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan. Det är därför att önska, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan.

Det är ock en god sak, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan. Det är därför att önska, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan. Det är därför att önska, att gästen vid avgången lämnar en skriftlig anteckning om sina intryck och iakttagelser vid skolan.

ikke förmår all förmåga, i en ungdoms bröst, att med förs
ord ingifva åhörare dess pedagogiska hjelpbehofvens förkunnelse i ett
mera systematiskt förbindelse och sammanhang, – att till sig
byggelse "tindra" det Ord, som vidrör hjertat och lifvar stam

Not. a) Den är allenarådande af Elevernas begynnelse-kunskaper äfven o
varierar hufvudsakligen efter större eller mindre mängd
lucka som mången, vaskan talent, på förtjenst, att
förvärf, hufvudsyfte, subjekt användas för Regerings
gen dessa hjelpvetenskaper hufvudsyfte, förhan mön
vat framarbetade och, till Nationalskolan, för
lien afgjorda bestämmelse af donations-fonde
på tro stad.

b) Ehuruväl den ökonomiska i denna förmåga, som väl
i det förfarandet är af Regerande af Regerande och O
stenbolken är den stort sinka och mager vid de relo
tionen, huari skrad invånare Skåna för till ve
ligen dessa inbyggare, synnerligen för gymnasiet
nom dem emellan i allmänhet, ty mången förf. varan
nödvändigt att de svenska dialekterna undervisning och
ofvad i det inhemska språk, de borde bliva att
ifrån Skåne.

c) De Landsombudsmän, hvarvid en mentorlig Bor Reg
Elevens hän (väl till förnämande ändamål i relation för
fallande till den Skånska begrafvad ökni, som skyldig
ån att mäkla andra) ju för förnämligt för för
ymnerligen till och ofta gifven väjaktigt bistånd äro:
Vagel-undervisning efter Landsakerska methoden,
dessa och Franska språkens Grammatik, Kalli
graft; Aritmetik, Cosmografi, Geografi, Histori
Moral, Religionslära, Landshushållning, Bota
nik och Veterinär-Konst.

d) Efter en förordnad ålder skyldig Klockare, att vara vak
ligen profstad att med lika full förmåga, hvad vidkomm
ligt den ägandtligen bliseit förbrutzad till undervi
sningen är ämnad.

e) Vinde de i pedagogiskt afseende för väsentlig
dona communicandi borde en folkskolarens afsey

Skånska tillkommande af Kongl. Majestäts Kammarkollegium.

f) Ordinarie tjänst består Ordinarie tjänst af Skrivare
gon ungefärlig person Kan inställad när en flicklig
handledare för Manufakturens Kontor och ungdom
för borde Författningarna, till besparande af alla
manska donations-medlen för andra viktiga
behof, Skyldighet att hvarje med anställande af
dessa medlen förbinja, hvarför någon bestämd
ingan till den förfärkning Kunde vidtagas af
fonderna tillgången så vidt de hvarje medgifva.

Lund till Hr Prof. Böcker d. 29 Jan. 1830.
Upsala vad anförtros den 2. Mars f. å.
Cecil
April 19. O. U. utvid.
Mars 1. Sänft. fin.

N:o 115.
(Gr. N:o 1101) 154.

Önskar till Examinerande pro Respektiva Linnæa Gille-
hållning Skriftligt Skriftligen: Huru bör en Ala-
manska Botanik-Klotaren så organiseras, att den
därvid anförandliga Undervisningen så innattas, att
åsyftan Examinanden har av förbättrad Landtbruks-
hållning inom vårt Land påtänkad må kunna
och dess upprätthållande Ungdomen meddelas an-
likt och med framgång tillbringas? Huru många
praktisk Handledning vid de anställande Land-
mannad arbeten bör vid i frågavarande Botanik-un-
dalten fått påräkna? och om sådant möjligen ej kan ske,
då, huru och på huru bör en sådan praktisk Under-
visning i Landtbruket meddelas, så att Elevanden,
ej blott bör kunna i Åkerbruket Praktiskt, utan äfv-
även på mindre och egen anstalt många kunna
huru en Landtbrukare rationligen bör Botanisera?

Qui bene distinguit, bene docet.

Den en fullständig Examinationsskrivelning bör gå ut på icke allen
en intellectuel Utbildning, den, allra minst, denna för in-
skränkt till meddelandet af blott theoretiska grunder i den
allmänna rationella Botanik, utan den Examinerande individuelt
och tillbörande behandlingen (så vidt det kan vara Fråga) bör
ligga till grund och ögonmärke för alla dess Utbildningens
de bäror, samt skyldig i alla delar samfäld och jämn till de
förra, så mycket den första Examinanden af Skolan, att ingen made-
borgare klass i Staten blifvit med tillfredsställande åtgärd
lott och väsentlig skuld på vår Allmoge. Ej likväl utgör den
bästa mängfalden sed och att tillfredsställande, likväl den dess
riktiga bestämning som i den enskilda innefatta icke blott
och bart mekaniska, icke att blindt handtverk, men den
grunden till på den rationella, och huru Flera med skäl kunna
den grunden till på mera än en. Samt än att den sinka Bom-
den fruktar i förståndsodling allen Examinanden ej så agent-
liga myket för efter fullkat mognat Landt Allmoge som sedt,
som dennes öfvertygelsen den till på många Orten, mera —

bör den grad hon den uppnått blifva för honom att anse sig
man Kärstadsam hon? bör då Gud en för honom allena
bjuden frugt? bör hon således vara att blifva ovigförlig
stånd på Hennes grund, och bör det vara honom för
medvetet att vara något utom sin vig svarsgerad
sna? för hon blandamm? upptänkt då och upptänkt
e theorier och systemer i Landtbruket? för hon göra den
fvervissande nyttiga rön och upptäckter? för hon på
med åtfölliga dessa förande verktyg och redskap, om vi den
stall angripa förnämna att draga nytta af Hennes, hvilka
fallen, hvarken alls sådant hon, varmed mycken? Den
datta behöfden allen förmot ifran, för kunnan en fal
bära och allenbinan dessa att skandligt Hennes med
en Hemmen och grundlig förklaring. Om man, hvad hos han
med att klandra förhoppningen vilda öfvan Allmoz, och
den förrest vägat, medan han för hon det vi vill tillstadja
hänsyn att skälla datta enliga vilda, att sol den stora
sogen af medmänniskan Kärlek uppväckt och välsignelse
skid vara förbundet till den Fadershem. upp och Rand stort
och spela välsignelsen vid Hand Hennes, som lärt att vidare
medrist för ordnanden om den användande hvarkitaren
stap hvar hon sedt i Faderlig åtanka den Lindra Allmogen
bern och ungdom, samt visats dess en så väldigare verk
sorg för upptallandet af den förste och väsentligaste be
stof. Ofvan sett, den förnämsta välgärningen, hvarmed att
vänliga Rand vi Kunde vara behjälpen med en noggrann
tig undervisning i bokhållning och dess i närmast upptänkt
de fruktbara trodogmen, — som vilja vida man, vilja att, —
jachta bekännedom af Gifter och värdiga begrepp om
det högsta Väsendet, manniskans bestämmelse och stä
sande förhållanden, medelbarhet af nödig undervisning
i Landtbruket ogynnliga myckna icke Fullt fallenad i de
Skolor och Läro-anstalter, hvilka i förmål upptänka bor
de för Allmogens barns organiserad.

I grund häraf hon Kejserliga Sinskap Hushållning-Sällskapet,
skapet, såsom Verkställaren af framtidens Afsigter och Åtgär
man att tjena vilja upptäcka behofvet af undervisning till att upp
ra bis om sättet genomförd dess tillfälliga undervisning
lag och till Skolor-ungdomens mottagande Kunna förenad.

den instränkta tid som hon den vanliga läroförmågan inhämtad upp
ling af hela ämnesfall lämpar att disponera och varaktigare
förmånade att dess mycket af förlorad tidsgränd, att
uttrycket av omvärlden som hon vederbörligt förbättrad
som Hon. inhämtade att i sådant upptänkt förbättrad evangelium
af hennes Kraft, och fallande dispositionen att att
ta mätta för intryck att förval väsen. —

la byars, att allen pennat bedrift bemyndigen att mycket
tvingat för undervisad. Välkommande tidsbegränsad för hvarje
Kastatorn på Gård, så i förmål av vetta omfång dessa ti-
ke förslå, Kunde den bestämmas till högst två vackra sta
lan tolf dagar, såsom disciplinen vanligt i hvarje bokhåll
till mycket mindre eller mera än 30 barn af hvarje Kvinnes
undervisning. Tillvägabara dessa två månaders anstalter för ämnes
lighet och sammanhang folkmängd, hvarigenom omfång och
åtföljliga andra lokala förhållanden. Hvad åter angår tiden
af året för anställandet af ämnesdes tillvägar, så vore
väl Documenten, förändringar under hösten till dessa åsyfta
medelande praktisk undervisning i Landtbruket, dessa dag
lemplighet, men åter Vintertiden den från hvarje Landt
mannen erbjuden bedrägelse. Dock Kunde detta hvarfall bäst
jämkad förhållandet, att i Socknen församlingen eller Skol-di
strictet Hvad lämpligast dessa ämnen året om Vintern och det ena
följande om Sommaren, och så tvärtom i den andra Socknen, dessa,
eller ock, om lid och lokal sådant gynnande, Kunde hvarje

Kungl. Maj:t

Nådigst Kungörelse om Skyldighet att
låta Barn undervisas i Läsning och Christendom, samt vissa därmed
förenade Författningar.

Gifven Stockholm Slottet den 18 Junii 1842.

Vi CARL, med Guds Nåde, Sveriges, Norges, Wendes och Götes Konung, Gör veterligt: Det Vi, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 26 Februari 1833, angående Skyldighet att låta Barn undervisas i Läsning och Christendom, samt vissa därmed förenade Författningar, låtit Oss angeläget vara, att, med bibehållande af de i sagda Kungörelse gifna Stadganden, i hvad de icke genom denna Kungörelse förändrade eller upphäfda blifvit, Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning den 18 Junii 1842 angående Folkskolor och Läro-anstalter, som för Allmogens barn organiserad, i Nåder utfärdas:

I grund häraf samt Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Oss af den 6 Februari 1841, samt Vårt Embetsbref af samma dag, Förordnar Vi och Befalle Alla och Hvar och En, som Vårt Embete angår, att, i hvad Kongl. Maj:t Nådigst anbefallt Oss att ombesörja, Följande i Nåder stadga och föreskrifva:

1 §. Hvarje Församling skall vara skyldig att, med tillhjelp af Kronans Folkskolestipendium, Folkskolor anordna och underhålla, så att uti hvarje Församling, som icke redan är försedd med tillräckliga Folkskolor, sådana inrättas och underhållas, att alla Församlingens barn, som icke af Föräldrarne eller andra Personer, hvilka för barnen ansvara, på annat sätt erhålla den undervisning i Läsning och Christendom, som Lagen fordrar, kunna deruti erhålla den undervisning, som Lagen fordrar.

2 §. Folkskolorna skola vara af tvenne slag, nämligen fasta och kringgående. Fasta Folkskolor skola finnas i hvarje Församling, och skola de vara så många, att ingen af Församlingens barn har längre än 2 Svenska mil till någon af dem. Kringgående Folkskolor skola finnas i de Församlingar, som äro så stora, att de icke kunna med fasta Folkskolor förses.

3 §. Fasta Folkskolor skola hållas under 6 månader om året, och kringgående Folkskolor under 3 månader om året, hvilka tider Församlingen bestämmer, efter som det lämpligast befinnes för Folkskolans bästa. Dock skall Folkskola icke hållas under den tid, då Barnen äro sysselsatte med arbete i Fabriker eller Bruk, eller med Jordbruk, Boskapsskötsel eller Fiske.

4 §. Hvarje Församling skall vara skyldig att, med tillhjelp af Kronans Folkskolestipendium, för hvarje Folkskola, som i Församlingen hålles, underhålla en Folkskolelärare, som är antagen af Församlingens Kyrkoherde och Skolråd, samt vinnlägga sig om att, efter Lärarens förmåga, meddela Barnen den undervisning, som Lagen fordrar, och i öfrigt, efter Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning den 18 Junii 1842 angående Folkskolor och Lärare-anstalter, som för Allmogens barn organiserad, i Nåder utfärdas:

I grund häraf samt Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Oss af den 6 Februari 1841, samt Vårt Embetsbref af samma dag, Förordnar Vi och Befalle Alla och Hvar och En, som Vårt Embete angår, att, i hvad Kongl. Maj:t Nådigst anbefallt Oss att ombesörja, Följande i Nåder stadga och föreskrifva:

1 §. Hvarje Församling skall vara skyldig att, med tillhjelp af Kronans Folkskolestipendium, Folkskolor anordna och underhålla, så att uti hvarje Församling, som icke redan är försedd med tillräckliga Folkskolor, sådana inrättas och underhållas, att alla Församlingens barn, som icke af Föräldrarne eller andra Personer, hvilka för barnen ansvara, på annat sätt erhålla den undervisning i Läsning och Christendom, som Lagen fordrar, kunna deruti erhålla den undervisning, som Lagen fordrar.

2 §. Folkskolorna skola vara af tvenne slag, nämligen fasta och kringgående. Fasta Folkskolor skola finnas i hvarje Församling, och skola de vara så många, att ingen af Församlingens barn har längre än 2 Svenska mil till någon af dem. Kringgående Folkskolor skola finnas i de Församlingar, som äro så stora, att de icke kunna med fasta Folkskolor förses.

3 §. Fasta Folkskolor skola hållas under 6 månader om året, och kringgående Folkskolor under 3 månader om året, hvilka tider Församlingen bestämmer, efter som det lämpligast befinnes för Folkskolans bästa. Dock skall Folkskola icke hållas under den tid, då Barnen äro sysselsatte med arbete i Fabriker eller Bruk, eller med Jordbruk, Boskapsskötsel eller Fiske.

4 §. Hvarje Församling skall vara skyldig att, med tillhjelp af Kronans Folkskolestipendium, för hvarje Folkskola, som i Församlingen hålles, underhålla en Folkskolelärare, som är antagen af Församlingens Kyrkoherde och Skolråd, samt vinnlägga sig om att, efter Lärarens förmåga, meddela Barnen den undervisning, som Lagen fordrar, och i öfrigt, efter Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning den 18 Junii 1842 angående Folkskolor och Lärare-anstalter, som för Allmogens barn organiserad, i Nåder utfärdas:

Kringgå salen skal disputet 9ne resp. ordnat, nemligen beträffande ordningen af samma disputationer, med de andre af de varkal upptagit att förenja tillställa, hvarjemte samma tourer skola observeras, som för de ordinarie disputationerna. Betraffande ändtligen den i förmid användande läroformen, så är med förmodan till tillfredsställande i allmänhet och för Konstens i synnerhet af nämnde förordning, stryk- och rättelser oaktadt en mycket regelmässig afhandling, hvilken af gjorde författaren, endast att förmid det mindre nödiga utelemnade och det försummade tillägga.

Man finner med vederbörligt uppskattande af författarens mycket grundliga och lärorika framställning af läran om Religionskänslan, dess första utveckling och förmånliga inflytande på Religionsläran i allmänhet, att denna afhandling förtjenar att antagas till försvar för den Magisterkrets, som den afhandlar. Härvid bör, såsom redan anmärkt är, till förmån för författaren fästas uppmärksamheten på det verkliga bevis af flit och grundlighet i studierna, som den med omsorg utarbetade afhandlingen ådagalägger. Vad än det än mot åtskilliga uttryck och framställningssätt i densamma kan vara att anmärka, så är det dock för mycket af det goda, som den innehåller, att det skulle kunna förtjena någon allvarligare anmärkning. Det enda, som möjligen kunde anses såsom en brist i afhandlingen, är att författaren icke tillräckligt bestämt och skarpt angifvit det förhållande, i hvilket den af honom framställda läran om Religionskänslan står till den af Schleiermacher i hans bekanta arbete om Religionen uppställda läran om Religionskänslan, hvilken sistnämnde, såsom det synes, författaren i allmänhet följt. Men detta är ingalunda någon väsentlig brist, utan endast en ofullständighet, som lätt kan afhjelpas, och som författaren utan tvifvel skall afhjelpa, då han i sin blifvande akademiska verksamhet får tillfälle att utförligare och mera systematiskt behandla ämnet.

Af dessa skäl anser Fakulteten, att förmid afhandlingen bör godkännas och författaren tillerkännas rätt att gå till vidare pröfning för vinnande af Magisterkrets.

Upsala den 9 Maji 1840.

Carl Fredrik Nordin.

Till Konungens Befallningshafvande i Upsala län.

Sedan Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 29 Januari 1836 om Tillsättande af Lärarebefattningar vid Gymnasier och Trivialskolor blifvit utfärdad, har Kongl. Maj:t ansett det vara af vigt, att de Lärare, som vid Gymnasierna och Trivialskolorna skola anställas, förut blifvit underkastade en pröfning af sina kunskaper och förmåga att undervisa. Kongl. Maj:t har derföre funnit nödigt att för Lärare vid Gymnasierna och Trivialskolorna i Upsala Lärdomsskolor anordna en sådan pröfning, som i Kongl. Maj:ts förenämnda Kungörelse är föreskrifven, och har Kongl. Maj:t i Nåder förordnat, att Professorerna vid Upsala Universitet skola vara Examinatorer vid denna pröfning. Hvad nu sålunda är Kongl. Maj:t förordnadt, det har Konsistorium i Upsala den 30 Januari 1836 tillkännagifvit Universitetets Professorer, och har Konsistorium i Skrifvelse af den 4 Februari 1836 anbefallt Professorerna att, i händelse någon af dem skulle förhindras att vid pröfningen tjenstgöra, anmäla detta för Konsistorium, som då skall förordna någon annan att i hans ställe tjenstgöra. Och som Konsistorium i Skrifvelse af den 6 Februari 1836 har anbefallt Professorerna att, i händelse någon af dem skulle förhindras att vid pröfningen tjenstgöra, anmäla detta för Konsistorium, som då skall förordna någon annan att i hans ställe tjenstgöra.

Till Konungens Befallningshafvande i Upsala län.

Sedan Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 29 Januari 1836 om Tillsättande af Lärarebefattningar vid Gymnasier och Trivialskolor blifvit utfärdad, har Kongl. Maj:t ansett det vara af vigt, att de Lärare, som vid Gymnasierna och Trivialskolorna skola anställas, förut blifvit underkastade en pröfning af sina kunskaper och förmåga att undervisa. Kongl. Maj:t har derföre funnit nödigt att för Lärare vid Gymnasierna och Trivialskolorna i Upsala Lärdomsskolor anordna en sådan pröfning, som i Kongl. Maj:ts förenämnda Kungörelse är föreskrifven, och har Kongl. Maj:t i Nåder förordnat, att Professorerna vid Upsala Universitet skola vara Examinatorer vid denna pröfning. Hvad nu sålunda är Kongl. Maj:t förordnadt, det har Konsistorium i Upsala den 30 Januari 1836 tillkännagifvit Universitetets Professorer, och har Konsistorium i Skrifvelse af den 4 Februari 1836 anbefallt Professorerna att, i händelse någon af dem skulle förhindras att vid pröfningen tjenstgöra, anmäla detta för Konsistorium, som då skall förordna någon annan att i hans ställe tjenstgöra.

bett och det undervisningen derstädes anbjudes) göra dessa kännare till tillräcklig förberedelse för minnesmedicinen, så att, t.ex., en blott mägare och en allmogeman kommer bättre förberedd. Allmänmannen och almänkligen bör lemnas åt skenkunde inspektorer i det generella af Topographien och Historien så vidt de angå Fosterlandets länder och folkslag, men först med tillräcklig a° kännedom af Fadernelandets ödets och lagar förtiena att undervisas af Fadernelandets Historie och lagar förtiena att vetenskap (*

Och till befrämjande af den goda sakens, saknad för all ankommanden bör Kongl. Maj:t låta utgifva en tjenlig Läsebok och Kristlig Elementar-Lärobok. Båda böcker äro Kunskaper, men dessförinnan icke oanskaffelige. Genom utgifvandet premier torde välkommige medel kunna framlockas att fullända förra, och bildandet af blifvande Bockus-Lärare till det inrättade Seminarium ambasörjas bäst af Kejserliga Kristna Hjelpsällskapet på bekostnad af Allmänna donationsfonden. Men att undervisare och undervisningsmedel äro den första och största saken till en början icke saknas. Allmänheten kunde den dessförinnan anskaffade, att hvarje tillräcklig gåld av gång för alla skyndsamt, att hvarje tillräcklig Warmu-Lärare förpligtades att vid sin första tjenstgöring vara god för tjensten tillräcklig subjekt, som till undervisningen skulle lämnas med löfte om Gerningsbref vid afgångstillfället, efter godt uppförande, allen och aftagen prof, befordrande till ordinarie tjenst (*) Därmed den tillräckligt kan i allmänhet och moraliskt hänseende böra innehafvare förvisso af vederbörande undervisning, till exempel, på den, som med afseende på dessa behandling mästa befattar. Och som det icke vore nyttigt finnas, huru som icke saknas Bockus-Lärare kunde samvål vara sina Elever förnöjande "till de mera tjenstgöringsta stycken af en förståndig Landtsällning", så följer sjelfva saken, att den dessförinnan tjäna kunde vål undervisad åtnjuta ordinarie tjenst. Kronan det förmenligen väl till mästa om, så till vida, som vore Kännare af Botaniken, att skaffa af sådana unga tjenstvilliga på tillräckliga medicinal-örter samt sedan insamla och torkade dessa, som äro för förnyelsen af hvarjehanda kemiska tvagningar nödvändiga. Af om den pretension anfängat öfverdrifvas att läsen af Kirurgien som bör vara nödtorftig Kännedom om yttre Kroppen och tillkommande Botanica på manniskan, så är det ovedersägligen en billig fordran att veterinär-Kunskap icke som fatal sonden, om allt det ändtligen, att drageurs och Lokus utgöra Landtmannens nödvändiga egendom och att en årsvis Bibesällsnad förskaffad och bragd sedan förmyndigen af sina jordbruk underkommen och bevarad.

Öfverarna af "den enda sträng" som en enda praktisk Landtbruksning vid de sammanlagnaste Landtmannen erbatan Skolan, som vid i sträng varande Skola-inrättelsen att erhålla "med mindre att Bockus-Lärarens sjelfs vore i mera förvarad gård (*) Hvarå som, bestrid af sina elever realiserade de kunskaper, som den i Landtbruket theoretiskt meddelar, i Hvetskas kännedom och Skolan Kommen att, åtminstone på tio viss, på skillad stundighet. Dit räknas förmenligen de fall icke, och är Skolan dertill med alsvid en inbetalt, så torde det vårdat Kännare anträffas, att Kejserliga Kristna Hjelpsällskapet med donation medel kunna bekosta en modell i miniatur af hvarjehanda slags maskiner, redskap och verktyg, som höra till det praktiska af i sammagod varande skick, samt sedan hvarje tillexaminerad Bockus-Lärare med skyldighet af alla dylik tillhörsam, som sedan vid sina flyttning finna att skaffa till sitt annat tillgöras sina vademecum, och förlikas blick och mätta sin rätt landtgrichtigen sina lärjungen förevisa och kunnad vederbörande till att med, efter dess modellen och given skala af skrift, stad i stort, förfärdigande redskap verktyg, skaffen och bibragda undervisningen. Hvem skall förkasta och tadla en sådan förmenligt tycka i sitt samvetsom de sån av god sak. Qui bene distinguit, bene docet.

Dock är vid alla dessa och mångfaldiga varsamhet till skaffningen af medel, om icke att godt verk skall förorsakas,

och förtroendet av sina församlingsmedlemmar och ickeförlorat. Ej mera Wanderprediken vidtagande medvetet på gamla vägar och befästa försök, som möjligen kunde vinna fallna själar till Kristus kunde de förkasta. Men såsom förkunnelsen på tidevarvet i många och mycket förbliver vid sitt gammalt stadgade anspråk grundade kulturfällningsfakta, så vet det ock vara, att man kan gamman och svaveld som i sig själv besitter liv kan gamman, att förmedelst medborgarna att allmänligen vinnlägga sig om det andra välsignande och gudomliga. Man kan en gång säga, man gamman förmedelst vanligt tillvägagångssätt, att en god och väl fastigt må varda befrämjad och det så samma undandraget i sina tid uppnått. Men gamman sig till den äldres tankar och troyen canonisering av den kristna Wanden och själ sinnad stämning g) sinnad afgrunden så obarmhärtigt fast och lyckan, som att icke i ogjord vägen låta störas och obetänksamt störta på en människan icke gifvas vika för förstås misstag, och sedan falska ståndet kan förvisas att förtvina till icke fruktlösa försöken. Ack, man gamman — för att taga likmätsord — förr än bredde den, och in kärt återgamman likasom oförändrat, såsom man och man kjäl till öfverstyrgatt, och så skall det mänskliga fästat anstingan kjäl mant gifva sig allan ork, tålamod och förtroende, i tungal. Skolt berömmande den redliga Ahlmanskan, i det han villigen ville att "Cattin ideer i den Kjällsällningen skulle bibringas Allmogens barns"/KB:s barns/ själen och dem icke kunna tillsvo så svåra befästade med sorgen och villfarelsen, att icke dessa med god framgång borde kunna öfvervinnas och förkastas. Skatta den

dast, såsom enligt Ahlmans åsigter, de inspirerade "ideerne" verkligen blifva "bättre", bättre än de bestående samma, att jag så må tala. Det är icke det lyckligaste ställe till att förmedla man varsamma vägledning till all sanning och sedan ängslighet, som det gäller skall uppfattas och befästa inom inflytelsen på själens generationens samförfattning, in, såsom möjligen kan tillvägabringas ofta genom de förändring och omvändelse.

Så må användelsen ingen förta sig emot att söka såsom en nödvändig sak något af en Kristlig Folkbok-läsare såsom ett bemödande för det religiösa lifvets och fadderskapets befrämjande och belysning för Allmogens barn. Ifrån det alltså förmedelst och förtroendet dessa barnen vanligen i deras tidigaste år så bör det af Kristne Församlingen och de flesta Föräldrarna värdeblåsat och förtunnat, såsom med det samma dessa tunga och andra väl besvärsgoda och — förtjänat? Om inga gamman anse det föreskrifvande såsom ett ingrep uti det egentliga dagsständet Kristet älskogande. Ej heller förtunnen det, såsom med den välfullmäktige tjänare att vanka att godt varkt, som med det välfullmäktige tjänare att vanka att godt varkt, som med det välfullmäktige tjänare att vanka att godt varkt, som med det

b) Undervisningen i detta ämne skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

c) Undervisningen i räkning och matematik skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

d) Undervisningen i geografi och historia skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

e) Undervisningen i naturkunnighet skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

f) Undervisningen i teckning skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

g) Undervisningen i sång skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

h) Undervisningen i gymnastik skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

i) Undervisningen i slöjd skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

k) Undervisningen i trädgårdsskötsel skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

l) Undervisningen i husligt arbete skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

m) Undervisningen i sjukvård skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

n) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

o) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

p) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

q) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

r) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

s) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

t) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

u) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

v) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

w) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

x) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

y) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

z) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

aa) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

bb) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

cc) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

dd) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ee) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ff) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

gg) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

hh) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ii) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

jj) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

kk) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ll) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

mm) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

nn) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

oo) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

pp) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

qq) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

rr) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ss) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

tt) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

uu) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

vv) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ww) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

xx) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

yy) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

zz) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

aaa) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

bbb) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ccc) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ddd) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

eee) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

fff) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ggg) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

hhh) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

iii) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

jjj) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

kkk) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

lll) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

mmm) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

nnn) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ooo) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ppp) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

qqq) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

rrr) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

sss) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ttt) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

uuu) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

vvv) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

www) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

xxx) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

yyy) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

zzz) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

aaaa) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

bbbb) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

cccc) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

dddd) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

eeee) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ffff) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

gggg) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

hhhh) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

iiii) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

jjjj) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

kkkk) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

llll) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

mmmm) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

nnnn) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

oooo) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

pppp) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

qqqq) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

rrrr) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ssss) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

tttt) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

uuuu) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

vvvv) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

wwww) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

xxxx) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

yyyy) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

zzzz) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

aaaaa) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

bbbbb) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ccccc) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ddddd) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

eeeee) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

fffff) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ggggg) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

hhhhh) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

iiiii) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

jjjjj) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

kkkkk) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

lllll) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

mmmmm) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

nnnnn) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ooooo) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ppppp) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

qqqqq) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

rrrrr) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

sssss) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ttttt) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

uuuuu) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

vvvvv) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

wwwww) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

xxxxx) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

yyyyy) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

zzzzz) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

aaaaaa) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

bbbbbb) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

cccccc) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

dddddd) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

eeeeee) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ffffff) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

gggggg) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

hhhhhh) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

iiiiii) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

jjjjjj) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

kkkkkk) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

llllll) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

mmmmmm) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

nnnnnn) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

oooooo) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

pppppp) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

qqqqqq) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

rrrrrr) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ssssss) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

tttttt) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

uuuuuu) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

vvvvvv) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

wwwwww) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

xxxxxx) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

yyyyyy) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

zzzzzz) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

aaaaaaa) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

bbbbbbb) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ccccccc) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ddddddd) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

eeeeeee) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

fffffff) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ggggggg) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

hhhhhhh) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

iiiiiii) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

jjjjjjj) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

kkkkkkk) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

lllllll) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

mmmmmmm) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

nnnnnnn) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ooooooo) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ppppppp) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

qqqqqqq) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

rrrrrrr) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

sssssss) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

ttttttt) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

uuuuuuu) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

vvvvvvv) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

wwwwwww) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

xxxxxxx) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

yyyyyyy) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

zzzzzzz) Undervisningen i [illegible] skall meddelas på lämpliga sätt i klasserna allt efter som ämnet lämpar sig för hvarje klass, så länge ingen särskild lärobok i ämnet är införd för folkskolan.

aaaaaaaa) Undervisningen i [illegible] skall me

Erinringar vid det af Herr Professor Böcker utgifne betänkande om de utaf Kejserl. Finska Hushållnings-Sällskapet på Aflmanska donations-fondens bekostnad inrättade Skolor, och huru de för detta ändamål anslagne medel lämpligast kunna användas.

Det Högvördiga Domkapitlet i Åbo har uti Cire. Bref. N. 2444. tillkännagifvit Kejserl. Finska Hushållnings-Sällskapets önskan, att erhålla Prästerskapets yttrande öfver ett af Sällskapets förre Sekreterare Herr Professoren C.R. Böcker utgifvet betänkande om inrättning af Torpareskolor till befordran af en allmännare odling och upplysning bland Allmogen. Det är af sådan anledning undertecknen vågar i ett så vigtigt ämne framlägga sina tankar, efter sin på fem och tjugu års erfarenhet grundade öfvertygelse. Med största högaktning för nämnde betänkandes värde författare, hvars ädla hjerta, ej mindre än snille och kunskaper, äro af mig ganska väl kände, måste jag dock bekänna, att i frågan om vår Allmoges bildning, mina åsigter äro vida skilda från hans; och ehuru mig synes, både tid och förmåga, att med den grundlighet, som saken fordrade, genomgå och granska alla hans satser, vill jag likväl kortelligen anföra mina tankar i detta ämne.

I den frågan: hvilka kunskaper, och hvad grad af upplysning man bör söka bland Allmogen utbreda? kan jag ej undgå, att till det synnerligaste förena mig med Författaren till det anförande uti Tidskriften Mnemosyne, hvilket Prof. Böcker i sitt betänkande (sid. 14.—18.) inryckt. Äfven heller jag kan förstå, hvad Menigheten utöfver en sann Kristendom behöfver lära, då fullständigheten att läsa i bok deruti är inbegripen. Betänkandets Författare erkänner ju sjelf (sid. 7. och 8.), ej allenast att grundsatsen är vishetens begynnelse, utan ock att Kristendomens milda sken är det ljus, hvarifrån all sann bildning först måste utgå. Men han fordrar dock, att menniskan för sin själs bildning tillika från

Nro 1.

andra håll skall hämta understöd – likasom det himmelska ljuset ensamt
vore tillräckligt, att tända och underhålla det inre ljuset. – En äkta sann
dem öfvergår ej allenast all annan verldsvishet, af hvad skynke den
fenhet som helst, utan är ock enda rätta medlet att utbilda menniskjan
och utveckla hennes förstånd – en sanning, som jag af mitt hjerta
önskar måtte med högsta allvar betänkas och med all värma hjertas
höga och låga! Ty från ingen annan håll, än brist på evangelii lefvande
skap, leder den öfverklagade halfbildning eller missbildning sitt ursprung
ken redan länge varit, och ännu är synbart rådande hos större delen
lemmar, i alla stånd och folk-klasser, både här och annorstädes. En af
lyst och genom nåden helgad kristen, men ingen annan, kan rätt fatta
också den visdom, som inspires af verldsliga konster och vetenskaper.
grunden för all hälsosam odling läggas med en sann grundpunkten eller
som egentligen är hjertats upplysning. Och der denna är ren och allvarlig
fahras högre verldsliga kunskaper; men der den är falsk och icke
hål och hjerta djupt inträngande känsla, der är all slags kultur, eller
upplysning, mera till förderf, än gagn. Innan alltså Religionen, den
Religionen, satt göra vår Allmoge mera allmänt delaktig af Kristi evang
fullkomliga välsignelse, nå man för all del icke arbeta på, att genom
gande af nya kunskaps-begrepp draga henne ännu mera bort från det
målet, det enda nödtorftiga. Hvad skada halfupplysning medför erkän
Prof. Böcker, utan att kunna uppgifva tillförlitligt bot deremot; ja, han
står (fid. q. o. 10.), att halfupplysningens förderfvelse i hög grad drabbar
la vår närvarande bildning, de upplysta klasserne mera än de så kalla
upplysta; och likväl synes han vilja draga dessa senare i samma förderf
med de förra. De klageligen är det ock redan i betydlig grad skedt; ty all
gen är visst icke tillfredsställande, under det de bildade klasserna ryska allt
åt, vare sig till mörker eller ljus; hon följer dem trogen i spåren; och det är
ferligen icke i vårt land någon anledning att tala om ett varande hälso

lan legge dessa delar af menskligheten. För min del kan jag åtminstone icke medgif
va, att det, enligt Herr Öfversten och Riddaren Leopeny yttrade och af Prof. Böcker
(fid. 20.) anförda åsigter, är någon owanligt större olikhet i de högre och lägre stån
dens kultur, eller att de bildade och obildade klassernas kultur numera icke äro så
analoga som fordom. Åtminstone bör orsaken till ett moraliskt förfärande
bland vår Allmoge sökas deruti, utan fastmer uti den tilltagande likgiltighet för
det heligaste, som är en följd af kristendomens djupa förfall. Vill man der före be
fordra en allmännare själs odling och moralisk bildning bland Allmogen, så må
ste hon återföras till Förfädernas enfaldiga tro, till den djupa, rena och enkla evan
geliska trosläran, som Herren själf grundlagt, och hans Apostlar än vidare utveck
lat och förklarat. Att ett sådant återförande är omöjligt, kan icke kunna be
stridas af någon, som känner hurn bristfällig och otillräcklig de nyssnämnde
Kristendoms Kunskaps för närvarande är. Orsaken till denna bristfällighet lig
ger förnämligast uti själfva undervisnings-sättet. Man vänjer barnen från
späda åren vid Kristna dogmernas fastande i minnet, och fortsätter samma
undervisning jemväl vid mognare ålder; hvarigenom hela kunskapen stan
nar i en utantlexa, i bokstaf utan ande, och förblifver beklageligen sådan för
de flesta i alla deras lefnadsdagar. Ty de förklaringar öfver Katekesen, dem
Prästerskapet anställer i Skriftskolan, sträcka sig merendels icke heller längre
än till begreppet, eller bokstafvens rätta förstånd; hvarvid hjertat oftast
lemnas tomt. Af dessa olyckliga undervista, blifva de flesta endast till namnet
Kristna. De allena, som hunnit till färdighet i boklåsning, som hafva tillgång
till den Heliga Skrift (eller helst till Nya Testamentet) och andra äkta evangeli
ska böcker, och som till dessas läsning och betraktande blifvit af rätt upplysta och
i evangelii hemlighet bevandrade Lärare vägledda och handledda – de allena
kunna komma till delaktighet af evangelii dyrbara skatter; de allena kunna bli
va rätt upplysta Kristna, och med detsamma goda, upplysta Medborgare: men
beklageligen är deras antal ganska ringa. Men önskar man verkeligen med
fullt allvar försöka denna ringa hop, så kan, efter min ofördrifveliga tanke,
ändamålet fåkrast vinnas på följande sätt:

N:o 1.

1:o) Att man till en början inskränker ungdomens undervisning bland Ell
till en ren och enfaldig kunskap i Salighetslåran.

2:o) Att för detta behof anskaffas en tjenligare Lärobok än de hittills begag
de, i alla afseenden bristfälliga och i hög grad till sitt systemal otjenliga
tekeser.

Min önskan härvid vore, att som den i Bibeln tydligt framställda l
om enda nåden och salighetens väg genom tron på Jesum Christum til
dares frälsning, rättfärdiggörelse och helgelse, är enkelt skön och enfal
så må ock vid Lärobokens författande Christens historiska, enkla och ev
liska föreställningssätt med ytterste försagthet iakttagas, alla dogma
ga mysterier och dogmatiska lärosatser uteslutas, samt alla definitio
tinctioner m.m. så mycket möjligt är undvikas.

3:o) Att en sådan Lärobok för ingen del må vara författad i frågor och sv
och ännu mindre behöfva läsas utantill.

Förbudet, så länge man ännu ej sitt at på det oredet att lära sig sinka
dom utantill, synnes otvifvelaktigt flere rätta Kristna än nu.

4:o) Att en ren innanläsning älskas och befordras.

Denna förbrån bör kunna vinnas utan några egentliga Sk
rättningar endast genom de inom hvarje Församling i flitet ån
härtills vidtagne författningar, om barnen befrias från den
förödande utanläsningen, och om den regel stadgas och följes
gen (så framt icke oöfvervinnerliga hinder påhalla någon ef
gifvenhet härutinnan) må vårda i Skriftskola mottagen, än mi
till den Kel. Nattvarden admitterad, som ej kan läsa rent i bok. D
ska mycket skulle ock detta ändamål befordras, om en eller annan af
om hvarje Församling begagnade Barna-Lärare eller Lärarinnor
Pastor kunne hafva gjort bästa skäl för sig, bleffve begagnad med e
ligt honorarium (från 20. till 60. Rubel) såsom en sysslad till
merendels ringa lön dem af barnens Föräldrar bestås. Skulle d

del, som till inrättning af Socknestolar fordras, såsnda blifva anwända,
vore tvifvelsutan en i alla afseenden större vinst derigenom att förvärkna.

5:o) Att Lärobokens läsning och förklaring, eller den egentliga Kristendoms
undervisningen i Skriftskolan, å Prästerskapets sida, med all möjlig omsorg
befordrej; icke inskränkes till för kort tid, eller anställes med för många på en
gång; icke heller åsyftar endast förståndets upplysning, utan framför allt
hjertats förändring och stadfästelse i nåden — emedan för ett hjerta, som i
ke af nåden blifvit omskapadt och förnyadt, dygdens fordran för evigt blir
en odräglig börda.

6:o) Att årliga Kastförhören, i och med detsamma de lemna tillfälle att pröfva bar
nens färdighet i Läsningen, blifva rätteligen begagnade till att höja de äldre un
dersfälla, föröka och fullkomna hvad som i Skriftskolan blifvit grundlagdt. Men
då må ingalunda, såsom ännu på de flesta ställen sker, denna förrättning bortblan
das med uppbörd af Prestarättigheter, ej heller ofelgas genom tillåtna och anställda
gästabud.

7:o) Att andeligen tjenliga, i evangelisk anda författade, böker och afhandlingar
hållas Allmogen till buds mot dräglight pris.

Såsnda, som här visadt är, anser jag Allmogens bildning kunna bäst
befordras och komma till behörlig höjd. Men ännu återstår en hufvudfråga
fråga, som tillägnentyrs är den svåraste att upplösa: huru skall en sådan bild
ning, medelst befordrandet af en renare och grundligare kunskap i evangeli
lära, kunna åstadkommas Allmogen, så länge denna kunskap ännu saknas bland
de mera bildade Folk-klasserna? — Likasom från Föräldrar till barn, så ock
från de högre Stånden i ett Samhälle till de lägre måste det goda fortplantas. Så
ledes måste man först vara anmärkt, att vid upplysningen af alla så högre
som lägre, så andeliga som verldsliga, Embets- och Tjenstemän, en lefvande
Kristendoms kunskap och en sann gudsfruktan räknas för det oundgängeli
gaste som behöfs. Men är väl förhållandet verkeligen sådant? Om vi låte
jamnetet svara, måste vi icke då tillstå, att ej huru en sann kristendoms kun-

skap borde vara det förtrin och förnämsta; ehuru alla medgifva, att gud-
tom är visdomens begynnelse: så är den likväl det som minst behjertas - na
och det som öfverallt mest öfverhalkas, minst värderas, och i allmänna lefv-
mest kan umbäras. Man kan vara allmänt ansedd och erkänd för den
Embets- eller Tjenstemän, i högre och lägre stånd, utan att af gudsfruktan
det aldraminsta mer, än att man icke uppenbarligen förnekar och för
Gud och hans heliga evangelium. Inom sjelfva Prestastånden kan man
desvig vinna befordran till de anseddaste tjenster, utan att dertill behöf
va egenskaper, än utmärkt verldsvisdom, lagenlig ordentlighet i tjenst
stridande, och en i allmänna lefvernet tillbörlig tadelfri lefnad. O
norlunda kan det ej heller vara, så länge verldsliga kunskaper utgö
hufvudsaklig ändamålet för undervisningen i alla våra uppfostr
anstalter. Framför allt borde ju blifvande Prestens bildning (ty genom
är ju meningen att alla öfriga andeliga bildning skall befordras) ren
från första grunden rikta mera på det andeliga och eviga, än på det jor
och timmeliga. Så sker det likväl icke nu. Ty så väl vid Skolorna som vid
versitetet går nästan all undervisning ut på, att bibringa den åt and
ståndet sig egnande ynglingen kunskaper endast för en examen. Kän
dom af Bibelns bokstaf, den Hebreiska så väl som den Grekiska, är ett
ovedergängeligt villkor ej mindre för hans inviging till det heliga Emb
än för hans framtida befordran, att hans mesta tid dertill åtgår; och hvar
der söga den minsta slakt af Bibelns anda får uppfriska hans själ. D
let för den enfaldiga, milda och saliggörande Läran, som Jesus och hans Ap
lar förkunnade, åro Logik, Metaphysik, Rhetorik, Theologie, Kyrkhis
rie m.m. de styrken, i hvilka han egentligen undervisas; och ju större
råd af denna verldsliga visdom han är i stånd att förvara i sitt minne, ju lät
re han förmår reda sig ur den konstfulla labyrinten af divisioner och
distinctioner, desto värdigare anses han kunna bekläda sitt vigtiga kall. S
rustad, icke med den Andes, som är af Gud, utan med denna verldens anda,

den unga Apostelen (halfbildad och misbildad) rätt att predika Christi evangeli-
um; hvilket, emedan det innefattar den hemliga, förborgade Guds visdom, är för ho-
nom ej kändt mer än till namnet. Ty så hafver varit behageligt för Gud,
att han hafver det fördolt för de visa och kloka, och hafver det uppenbarat för
de fåkunniga i hvarföre och Paulus betygar, att icke många köttsliga visa äro kal-
lade. Man skall nu leda andra på nådens och salighetens väg; men drager dem o-
förmärkt med sig i det djupa mörker som omgifver honom själf så framt icke, un-
der hans enbetes utöfning, Guds Ande får fatta hans hjerta, öppna hans ögon, och
föra honom till rätta. I sådant fall, men ej eljestens, blir han i stånd, att med
värma och sannt kristeligt nit befordra en rätt själsodling och upplysning
bland dem, som äro anförtrodda åt hans själavård. Huru ömedelbart den lyck-
liga förändring skall kunna tillvägabringas, att ej allenast blifvande Prester
utan ock öfriga Embets- och Tjenstemän blifva upplysta och bildade
till rätta evangeliska Kristna: det är en fråga, som jag bekänner mig oför-
mögen att utreda och besvara. Men kan det ändamålet engång först vinnas,
så skall Allmogens rätta bildning och upplysning, på sätt har blifvit vi-
sadt, icke blifva svår att verkställa.

Dessa spridda och med full öfvertygelse uttalade erinringar, hvilka må-
hända kunna förekomma mångom nog hårda, hafva blifvit framställda, icke
i afsigt att i några måtto åstadkomma misshag eller förargelse, utan om möjligt
vore, att väcka en mera allmän omtanke för vårt fäderne land om bildning. Ske-
ren i himmelen förlåne dertill sin milderika välsignelse!

Jakob Wegelius.
Kapellan i Malax och Solv.

N:o 1.

den 8 Januari 1845

№ 1884.

165 1.

Cirkulär

Vanledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse af den 24 Maji 1834 till
tydning utgifven fråga:

Huru bör Elementarskolornas Lärareseminarier så organiseras, att de
vid erforderliga undervisningen så inrätta, att äfven blifvande
af en förbättrad Landthushållning inom vår Finska Folkerbygd
må kunna dess uppmärksamhet undomen ändamålsenligt och med
framgång bibringas? Huru vidt praktisk handledning vid
de anstälda Landtmannaskolorna erhållen vara vid öfningsarbetet
skolungdomen att påräkna? Och, om sådant möjligt anses
kunde, huru och af hvem bör en sådan praktisk undervisning
i Landthushållet meddelas, på att Eleverne, ej blott af läror i
öfverbrukit Catechesen, utan äfven af andras och egen erfa-
renhet må lära huru en Landtman rättelsen bör sköta sin
gård?

Bärgning och wedmåga: de dertillhörande till bygd och skogsland belägna
Befarenhet dem, och uppbyggningen skall finna och fortgå, såsom följer deraf.

Nyttan af allmännare undervisning i en förbättrad Landthushåll-
ning, genom Elementarskolornas organisering, skulle
visserligen medföra en obestridlig nytta för vårt jordbruk;
men liksom vattnet behöfver en kalla såsom ursprung
till sina derifrån rinnande utgreningar, och liksom dessa
behöfva en vårdande ledning, för att kunna lemna allt det
gagn deras beskaffenhet medgifver: liksom behöfva äfven
dessa Landtmannaskolor, en utgångspunkt jemte en ledare och
vårdare, för att icke förfela stiftarnes tjenande ändamål.

№ 1.

för att öka under deras fortgång förlamas eller lätt det otyglade
nit Tundom taga en oriktig kosa och medföra endast förödelser och
förluster.

Ju längre tillbaka vårt jordbruck anmod står i anseende
till andra civiliserade länders, Englands, Frankrikes, Tysklands
med flera, och ju enviare våra gränsade Landtbrukare hålla fo
vid de en gång här fastkrumna två eller treskiftes bruket: d
märare blir det orätt för införandet af dessa Skolor, eller e
inrättandet af Land-Institut; men de någonting bör göras, och
då oftast, ofvan det i sin början ofullkomliga, genom förbätt
gar och tillägg, kan uppnå gagnbarhet, så går jag att fram
ställa mina åsigter i detta ämne.

1:o Anser jag, under Hushålls Sällskapets öfverinseende, La
ne Institut för undervisningen i jordbruket inom hvart
land böra inrättas och

2:o Under dessa Instituters styresmans ledning de nu i
gavarande Allmanna Socknestadorna införas, för
det praktiska bringspridandet, af de vid Läns Institutern
nom ifrågavarande trakter gjorda försök tjenliga finnes och befä
te, ofvan för vårt klimat och olika jordmåner passande
växelföljder af rotfrukter, ärter och gräs; så att man med
sta möjliga arbetskrafter och deras möjligaste jämna förd
ning på alla årstider, må kunna komma till den högsta
behållna afkastningen af ett visst jordstycke.

Dessa Läns Institut böra således ställas under ledning af en
gränad tredings brukare ej heller under en med blott theoretis
kunskaper framgående nyttig älskare utan, om möjligt under
med någon kännedom om sitt lands beskaffenhet och jordbruk

praktiska utöfning ägnen i theorin och Mathematiken något under-
lägg. jordbrukare, för hvilken derjemte bör kunna framvisa att han
redan påbörjat införandet af någon förmånligare växelföljd vid
sitt jordbruk.

Denna ett Läns Instituts ledare bör således vara ägare af ett
större eller mindre jordstycke, helst större. Han bör med Hushållnings
Sällskapets anbud öfverenskomma om vissa åtnjutande i flere
fallende växelföljder, till utrönande af det fördelaktigaste brukningss
sätt, samt härofver föra noggranna anteckningar, för att genom
de olika resultaten som dessa naturliga följder af de olika be
handlingssätten, kunna komma till samma och bestämda slutföljde
om det förmånligaste brukningssystemet för Länets olika jord-
måner. Således, genom noggranna försök komma till grundade
slutsatser för de inom Länen fördelaktigaste bruk eller växel-
följder, bör Land Institutets styresman, jeden införa, dessa
mera behållning gifvande brukningss methoder, hos dem
som göra anspråk på att blifva dess Jordbrukes Skole-
föreståndare; dem det åter borde åligga, att genom ett nog-
grant och godt användande af de erhållna föreskrifterna
och således, genom ett alltid för ögonen liggande godt exempel,
det enda och på bönderna kraftigast verkande medlet, jemte ofver-
liggande stöd och gynnsamma berättelser, emellan 3:dning
och växelbruket, söka öfvertyga Allmogen om nyttan af växel-
brukets införande, i stället för det nu, isynnerhet på soder
på fattiga 3:dens bruket.

Då det derföre efter dessa af mig anförda åsigter, hufvud-
sakligast skulle komma att bero på dessa Läns Institu-

tuber ändamålsenliga och lyckliga anläggning, hvarunder införandet af torkningsskolorna förmenera apen skulle kunnas af framgång, samt bliva på allmänt gagnande för landets jordbruk som man anstrade, så går jag att närmare utveckla mina tankar förut.

Om Lane Institutens ändamålsenliga Organisering.—

Vårtill anser jag erfordras:

1:o Ett jordstycke med erforderliga åkrar, ängar, hagar och skogsbete samt skogar, så att ägarnämnet tillåter att flera fall idkt återbruket; ängsskötsel genom vattning, dikesrensning och gödsling med kalk, aska, compost, sand, mylla, brand och sönderstött lera, benmjöl m.m. gelegning och beräkning etc. utbrönandet af hagars genom skogsbetets verkan på kreaturen då de turvis kunna hafvas för vallgång i skogen, på lämplig och öfverlemnades till sin frihet i af tråd befästade hagar eller afstängning klöfsjuk åkrar; Skogshushållningen: dess vårdsamhet befordrande genom delning på de samka eller vattsjuka ställen, gallring der träden stå för tätt, samt sådning och planterande der skogen blifvit utbrugden; dess bestämmelse genom Stockssägning & handsägning hvilket bör vara dem enskilta jordbrukarne äfvenledes tillåtet som byggmaterial upplåtande och försäljning, Terpentin, Tjära, Kimrök, Potaske tillverkning, Tjärubränning, Kolning, Lerbränning, Kalkbränning m.m.

2:o Erforderliga byggnader för Lärare, Elever, Betjäning, arbetsfolk, Bibliotek, Model Kammare m.m. och alla till ett landbruk hörande öfriga byggnader såsom Stall, Fähus, Lada, Badstugor, Brännerie, Qvarn, Rid m.m.

3:o Erforderlig Boskap, dragare af hästar eller Oxar, med anspann och redskap.

4:o Medel till inköp af Verktyg i Landthushållningen och andra med denna vetenskap, sammanhang ägande ämnen.

5:o Modellkammarens förseende med Modeller af Fröskverk, tröskmaskiner, Linbråkor, alla slags värktyg och mönsterfulla sätt i jämförelse begagnade åkerredskap m.m.

6:o Medel till Lärarnes aflönande, Elevernes underhållande, arbetsfolkets aflöning och underhåll.

7:o Medel till nyodlingar, byggnader och oförutsedda skadors återställande med flera alltså tillkommande förmåningar fodrande tillfällen.

Då theorin här, mer än i något annat ämne, torde böra åtföljas af den befarenhet och öfvertygande praktiken, torde derföre Sommarmånaderne eller från den 15:te April till den 1 November, vara den lämpligaste tiden för dessa Institutens verksamhet, men derföre åsyftar undervintermånaderne fortsättning af föreläsningarne göras möjlige för dem af Eleverne hvilka åstunda det.

Något visst läsrum kan framdeles hälst kunna bestämmas, och nu till ett början, synes nödvändigt att föreläsningar skulle hållas i

1:o Arithmetiken och de 2:ne första graderna i Algebran, med tillämpning till jordbruket och allmänna lifvet.

2:o Praktiska Geometrien med dess tillämpning till jordbruk och byggnaden.

3:o Väg- eller Landmätar Teckningen med vattenwäghörsten.

4:o Första begreppen af Architekturen med tillfälle till anvisning af enklare Byggnaders uppförande.

5:o De första Kapitlen af Mekaniken, med tillämpning till Hjulverk, Skruf, Kjul, Spärrar m.m.

6:o Allra delar af Jordbruket, derunder inbegripet, Åkerbruket, Ängsskötseln, Skogshushållningen, all slags Boskapsskötsel m.m. hvarvid de framställdes sätternä eller theoriens ofelbarhet, bör bestyrkas genom den praktiska åskådningen samt fästas i Elevernas minnen genom handlagning.-

7:o Landtbrukets Bokhållerie, Brefväxling, åtföljande underrättelsers afkrafvande om Landtmannens probutternas förädlade gälla förvandling och förnyelse.

Således handhafdes, skall kännedomen i de upprälkna de ämnen, jakttagelsen fästas hos eleverne i minnet och förståndet, äfven hos de med mindre godt hufvud begåfvade yngelingarne och Landtbrukets kunskaper derigenom hos dem blifva liksom befästade.

Till ofvanstående ämnen torde ännu kunna hänföras, Allmänna Lagen, Kammeral- Taxeringsväsendet, Tryckfrihet, Skatter m.fl; men att på en gång vilja införa för många ämnen lärande, vid en ny, ännu oorganiserad Inrättning, torde misstänka, utom en alltid skadlig förvirring och endast ett ytligt begrepp i alla ämnena på den för de flesta yngelingar obestämda och kanske, ianse de till deras nedan valda banor, för korta tid, som de till Landtbrukets vetenskapliga bär må hända äro i tillfälle att använda.

En i följd af de upptagna ämnen bäst lämpad Lections Tabell, blir en lätt uppgjord sak, sedan tiden och ämnena för undervisningen blifvit bestämd.

Eleven af alla stånd, endast med förutsättning af tjenande betyg och någon underbyggnad, böra vara berättigade att inkomma i detta Institut, med erläggande af de afgifter för dem torde bestämmas.

Äfven Bondesönner utan underbyggnad och tillgångar böra kunna intagas efter fyllda 16 eller 17 år, på 1:o års tid, för att genom sitt arbete godtgöra sitt underhåll, samt derunder bibringas den praktiska kännedomen, som gifvas kan de sälla dem i stånd, att på sina hemmanen, utföra någon af de vid Institutet handhafda förmånligare växelföljder, på att de likt Brabantska bonden, kunna tåla som och så nidare, må fortsätta ett mera lönande åkerbruk, hvilket tvifvelsen af deras grannar, förmögna skulle anse tagas till icke ringa nytta för Fädernesslandet.

Vid slutet af hvarje år sommar terminen, borde en gästa en allmän examen hållas med Eleverne, eller må hända ännu hellre, en om sommarn och en om hösten, samt ihändelse några forskott sina studier i synnerhet i teorin, äfven en examen med dem om våren.

Och dessa sålunda utbildade, i det nyare Jordbrukets system, längre avancerade Elever, borde för framtiden kunna påräknas, mera ändamålsenlige och i synnerhet kunnigare lärare, på väl för dåne Institutens som Socknaskolorne, än nu naturligtvis kan förefinnas; och således, allt nyttigare och nyttigare följder, för vårt på lång

efter andra länders stående jordbruk, genom dessa Lärovärkens organisation efter hand kunna närmas. Jag har i det föregående nämt, att dessa Lärovärkens styresmän, hjälpe bora vara ägare af tillräcklig jordegendomar. Jag har härmed åsyftat, att befria Aldermanskan, eller Statsmedel från de dryga utbetalningar som åtföljа jordförvärf, byggnader, deras underhåll, jordens plöjsel med allt hvad därtill hörer – derför förutsättande att inom hvarje län, borde finnas jordbrukare, hvilke emot en, på billiga vilkor bestämd årlig afgift, vore beredvillige att åtaga sig:

1:o Ledningen af ett Läne Institut, jemte öfverinseendet af Sockenskolorne.

2:o Utlåda sig förbindelsen, att bebruka, åtminstone vissa jordstycken efter öfverenskomna och efter omständigheterne, ändring underkastade växelföljder.

3:o Åtaga sig Elevernas informerande i vissa ämnen, jemte deras handledning i det praktiska.

4:o De öfrige lärarne förseende med rum, öfversköna vissa antal Elevers förseende med rumm, mat, tvätt m.m. berörde sedan på närmare bestämmelse, om Eleverne hjelpe bora betala maten efter fastställda pris, eller om Aldermanskan jemväl eller Staten skulle utlyda ersättning utgiften åtnjuten härför.

5:o Böcker, alla slags verktyg, redskap och modellers anskaffning och upphåll, hvarför en viss årlig summa anslås mot redovisning. Och härmed bör också Staten eller Aldermanskan jemväl vara befriade

från alla oförutsedda betalningar, från allt hvilket med jordens tekniska bebrukning, grödans försäljning eller de förluster som genom frost, för mycken eller för liten nederbörd m.m. kunde drabba Lärovärkens jord, hvilket allt bör blifva jordägarne och styresmannens egen sak. Likväl blifver styresmannen skyldig, att föra en noga beräkning öfver allt som med Lärovärkens hus jammanhang, till upplysning för verkets styrelse och uppbyggelse för Eleverne.

Jag öfvergår nu, under det jag gerna vill hoppas mig en kommer med kritiska förmåga, att ha förmått kunnat eller kunna afhandla dessa viktiga ämnen till

Socken Skolorne (eller efter mitt tanke, rättare kommande Modell Hemmanen).

Dessa, såsom ställda under öfverinseendet af Läne Institutens Styresmän och bestående af de derunder lydande arbetsfolken i åkerbruket, samt sålunda underordnade verkställare och kringresande, af de, vid Läne Instituten, utbildade i från komne, och der genom förvärf, afsedd för vårt klimat och olika jordmåner förmånliga frukter, eller der upptagne, mera vinstgifvande bruknings sätt: kunna derföre också anförtros åt mindre bildade, endast drift, omtanka och kraft ägande jordbrukares ledning.

Dessa Socken jordbruks Skole Föreståndare ålägges de skulle ifrågå häraf blifva:

1:o Att vård fatta samt derefter anordna sitt jordbruk efter de föreskrifter, de erhållit från Läne Institutet

nas Styresmän.

2:o Att alltid och vid alla brukningsåtgärder, skola dessa jemte med yttersta omsorg och sparsamhet göda.

3:o Att föra en noga beräkning, på arbete, afkastning och nybehållning, samt framställa en noga jemförelse emellan deras nuvarande och 3:dje årets brukning.

4:o Att alla Söndags efter middagar eller på andra bestämda tider samt dertill lämpeliga tillfällen, framställa för allmogen fördelarne och vinsten af växelbruket, och genom det för ögonen liggande exemplet samt bestyrkta beräkningar söka öfvertyga dem deraf, samt de böra erbjuda sig att undervisa hvars och en som hos sig vill införa ett mera lönande åkerbruk.

Dessa fråga ett förbättrade åkerbruk härflytande åtskilliga förre afskaffningar, borde från Prästerskapet anbefallas kungöras, med uppmaning för allmogen att på stället noggare underrätta sig om ordningsfrågan för så förmånliga resultat, på det hvar och en må kunna komma i åtnjutande af samma förmåner.

Två upplysare, på grundelagarne dessa framställningar kunna göras af Sockenjordbrukets Skola föreståndare, desslikare och mera värdande borde de blifva till införandet af det redan i andra länder antagna växelbruket; men erfarenheten visar dock, att Bonden vanligen kraftigast på Bonden och då vårt jordbruk förnämligast drifves af Bonde Ståndet, vore min tanke, att man så mycket som möjligt, afsedt bland dem, skulle utleta tjenlige

män hvarifrån, förutt genom det ansvarande detta förtroende åtföljer i förening med den inkomst, den dermed åtföljande årliga lön af 100 eller 200 Rubel kommer, så de första växelbruk införda hos Bönderne, hvilkas grannar och grann grannar, genom den snart för ögonen fallande mångfaldiga och förre årliga aftagen, sedan skola lockas att införa sitt växelbruket, den ena efter den andra. Om detta bruks allmännare antagande, skall ovillkorligen åtföljas af en ökad och jämnare välmåga, emedan den jordägare kraften på så mångfaldigt sätt har tillhanda, om den från härflytande förnöjelse och ordning samt säkert närande begär efter självständighet, hvarifrån vi i vårt hus och i vårt land, redan hafva nog tillfällen, de Athenienska medlens användning härtill förutan, som ha sålunda utesluta, med tillhjelp från Stats kassan och må hända att framdeles inkommande bidrag, borde användas till befordrande af en ökad bärgning, hvarpå dock, isynnerhet inom vårt fattiga land, alla vidare framsteg i upplysning, dygd och Fosterlands kärlek mer mera bero.

För att slutligen, ifråga af mina ärofter, ödmjukast meddela af ett sådant Institutets Etablerande inom Wiborgs län med sina derifrån utgående Sockenjordbrukets Skolor, går jag att upplysa villkoren, hvarunder bidragen härtill kunde emottagas. Men dessförinnan torde jag först komma något om ställets beläglighet, och de förhållanden hvarunder jag härtills tillbragt lifvet, på det förhållandets sällskapet deraf, med mera fullkomligt må kunna dömma om antagligheten af mina anbud eller deras förkastande. —

Denna af mig handhafda egendom består af omkring 5000
geometriska tumland jord, deraf omkring 1000 Tumland
äro odelbara till en del redan upptagna kärr; 1500 Stenbevuxen
berg eller malmar, samt vattnen mig löjtnag dömd bevara
na, redan utsvedjade eller till åkrar upptagna hagdslutt
ningar, hvilka till det mästa bestå af stenfri lera eller
lermylla. Dess läge vid landsvägen emellan 2ne städer, så
tö närheten till Landshöfdinge Residentet och dess mo
så mycket omtalta Canal, som mycket förena saumen
med Hafvet, skulle göra dessa ställe synnerligt passande
för dylika ändamål, om ej tillräckliga byggnader härstädes, helt o
hållet saknades. Denna brist torde dock genom lätt verkställda
tillbyggnader kunna undanröjas, och jag igenom ett på langre
tid (eller minst af 10 års) upprättadt contract derföre hållas
skadeslös, om endast min egen kunnighet och erfarenhet skulle
göra mig till en så tjenlig ledare af denna nyttiga inrättning
jag sjelf önskade, och Hushålls sällskapet, i följd af mitt an
bud äfven rätt att fodra.

Återbruket vid dess emottagande af mig 1824 om sommaren
var det jämväl 3dje året brukat, med 9 Tunnors utsäde
det därvarande största gärdet, hvaremot värdet var i det
minsta och det medersta godtagbar och tradlet.

Genom min Fars död, då kommen rakt ur lefret, oberedd att
sköta ett jordbruk, gjorde jag mina beräkningar, mer efter
det hvardagliga lands återbruk, hvarifrån jag kom, än näst
af grannar så ofta besvärades eget land. Jag emottog derföre
Enumeligen obetänksamt, denna ifter min Fars död till fam
iliens lemnade egendomen, mot alla sina Creditorers

fulla tillfredsställande. De kapa ockrå blifvit förnöjde, men jag
har derimot åsamkat mig egna skulder; och i följd deraf ansedt
i behof att anskaffa större penningesummor, än åtskilliga stör
dar hittills kommat inbringa, har jag derjemte nödgats vända min
uppmärksamhet på binäringar, hvarigenom mina jordbruks
företag lidit, åtminstone mycket, som genom ett bristande hörd
se kapital och min första oerfarenhet. Jag hade väl under 1813
och 14 års campagner varit i Mecklenburg, i Holstein, i det öf
riga Tyskland, i Brabant, stora med Kol, rofvor, potatis och
dylik grön herrlöst varande återfått, men jag var då blott 18 år,
af min Far desbetom från de prästaste åren endast dömd till Sol
dat, och den tiden blott drömmande om Tapperhets Medaljen fö
som målet för mina bemödanden och belöningen för allt mod, lät
jag dessa rackra fält försvinna för mina ögon, utan undersökning
om ordsakerne till deras mångfald, deras bördighet och deras åtsk
åtskiljer befolkningens behof uttrakta vidd.

Återkommen efter freden till Sverige, till den för till förtro
felige jordbruk der så bekante Lars Hermans Gyllenhaal,
herre till Hartingsborg, återhållades minnet ännu billden
af dessa herrliga fält jag sedt: jag återsynglade dem, ehuru
i en vida mindre skala och mångfald, i Haus med 6 gärdens
förträffligt införda och lika brukbart stående växelbruk, der
efter 1:a gödslade träda och rågsäd följde 2:a Råg, 3:e Korn med
isäddd Klöfver och Timoty, 4:e Klöfver och Timoty som stod 2ne
gånger 5:e Klöfver och Timoty, hvilket endast stod en gång och
efter några veckors återväxt lemnades till bete, hvarefter detta
gärde åter hösten omplöjdes med vändplog och 6:e beredes
med hafra, hvilket med förnärsk skaryst nedharfvades och tillväx

Växelsköter	Behandling.
1:a Träde, gödslade	Föregående höst omplöjes Hampstubben och dikena upprensas, under vintern utköres gödseln, och sammanblandas med lass om lass derimellan kärrmylla i 100 à 150 lass per hägard den därtill begagnade kärrmyllan har hos mig några år förut varit dikad i ½ famns breda tjog, så att luften fått tillfälle att spela igenom och till förmultnelse bringa de derinlagde halmstrutarne och rötterne. Om våren stadras åkern, köres med Willbarpen, dragen af 2ne hästar. Gödselhägarne omskyfflas. I början af Juni stadras eller vältas och gödseln utköres med enbets fältkorgsharror; utspridas genast med plöjen med vår vanliga gaffelplog. Stubblen är af stark torka nedvältas förmyggarne och trädet bearbetas med Willbarpen och Eidharpvarne till jämnare tiden inträffar, då åkern berär med 20 kärrag på 3 tunnland, som då mylias på vanligt sätt, och den under åkerns redande nedfallne mullen uppskaffas och förkras. —
2:a Råg	Kommer hädanefter att bestå mig, Majs eller Hafre med Lia, till hvars införande jag förnedt mig med derwid vanliga Efterbättringar från de svenska Jordbruksföreningarne och Kronoby. Stubben omplöjes i October.
3:e Hafra, med isådd Ärt eller Klöfver och Timotej	Åkern stadras, köres med Willbarpen, harfvas, besår med 6 Tnr hafra på 3 tunnland. Hafran blandas med 6 Tnr råg på 3 tunnland eller besår som vanligt med klöfver och Timotej, sedan hafran blifvit nedplöjd och harfvad, samt tillvältad. Skörden sker ställer åfven med lia, Wisches och efter torkning inköres i derför uppbyggda med täta golf försedda lador, samt tröskas sedan vinterns derför lämnar mera tillfälle. Åkern öfverlemnas utan att betas till nästa vårs eller klöfvern och Timotejs. —

4:o Rotväxt eller Klöfver och Timotej, till gödning.

Sedan Rotväxten (Kornäret) kommit till Mjukning, eller Klöfvern och Timotejn till mognig, nedrättas och inplöjes den i medio af Juni eller mot Johanned. helrättas och bearbetas sedan ännu en gång, samt beardet sedan med Hillaryd Kedjeharfvarne till gen samvalet så till 20 kappar på landet och nedharfas.

5:o Råg ——— Skäres och behandlas som vårråg och Stubblen omplöjes och gummas med

6:o Potäter och radsådda Bönor ——— Sommarn förut inblandas den efter här stående 8 hällkäppar fallande gödsel, som efter vinterkörningen afverkställes hemfallen gödsel med tillräckligt kärnmylla i gårdar, hvilka under sommarmånaderna tillgång, egnams i dem ingående varpen drank eller fett blodvallens (qvarstå blad och stänglar). Dessa gårdar kastas sedan om vid dessa tid, samt utkas på första snön och utbredes så godt den kan fås bredd, harfvet sedan om vårdå jorden upptinadt, vidare hjelpes, och gödseln inplöjes. Vidare höres åkern med Hillaryd Kedjeharfvarne och Potatisen utsållas i hvar tredje fåra som vanligt, äfven på bönorne (de vanliga bönsorterna), hvaraf ej så mera än till hufbehof. Efter 8 à 12 dagar öfverharfvas åkern med en lätt och grundgående järnharf längs med fåran och då Potatisen börja att upp komma med en dylik lätt med vända tänder försedd harf. Sedan Potat stånden upphackmit skyffelas raderne genom plöjning med vår förnämsta Plog, hvilken leder raderne fram och åter, hvarigenom jorden kan fås lös och luftkörnas Potatis raderne. Det öfrås som blir emellan Potatisen i deras rader handrenas. Dessa plogmengder förnyas, så ofta deraf anses vara behof. Uppfägningen sker här mig, med den här vanliga skadan förgrenade dyggrepen till ersättning af Potäter för arbetarne. Sedan

plöjes landet, hvarvid några plankare åtföljer plan plog och uppfånga de potäter då kunna ännu uppkomma.

7:o Korn ——— Äkern behandlas lika som till hafran och besås med 6 à 7 kappar på Juniandet. Sedan kornet blifvit nedplöjdt och harfvat på Klöfvern och Timotejn samt öfverrättas.

8:o Klöfver och Timotej. Sås som förut efter Johanned eller första dagarne af Juli, utom de ligar som lemnas till Sept. Får sedan återvända till ängsplätter eller bete allt efter som väderlek och tid medgifver.

9:o " " " "

10:o " " " "

11:o " " till Bete. Betas från våren af Kalfvar och Får. till slutet af Augusti eller början af September, då det kunnas till återvaxt, samt omplöjes sedan gräset jemnt med Skenska vändplogen. några veckor längre. Arbetet verkställas med

12:o Lin och Ärter. För linsådden jemnas åkern med en grundgående hillharf, hvarpå linet sås och nedharfvas skarpt med ledharfven samt rättas. Ärterne åter sås på den omvända plogskiftan, på det de må falla i fördjupningarne och nedmyllas med hill och ledharfvarne samt rättas. Med dessa utsäden sammanblandas väx till 3 kappar på Juniandet. Linet afstages med skära, fröet frånskiljes och linet vattenrötes

13:o Hampa ——— Den föregående höstsäden för allt betande bevarade rotväxter, nedplöjes i början af Juni och åkern harfvas och plöjes än en gång för att få den luckra och fin för hampfrö, som så kort före Johanne

och redbuskar med lockharfven eller den gr-
gående hillharfven samt öfverkörd m-
en lätt vält. Skorden verkställes
afven här med ångbom derefter gjord-
vassa skäror och fröbladsfällare m-
Öfvern omgången i Oktober som redan
nämdt. —

Annmarkningar.

Mitt ofvanstående tillvägagångssätt med införandet af detta växelbruk
vore:

1:o Att med mindre tillgång på kreaturs gödsel, dock så
mycket till bruk uppfodra större flockar af min tidsenliga
och verkeligen hördiga jordrace.

2:o Att genom ökade och kraftigare jordtillgångar, som
klöfver gården och Potates gröda erbjuda för ändamå-
met dels kraftigare och icke så obetydliga bete utsprun-
get för kalfvar och får lemnar för sommaren: söka att
förbättra våra kreaturs allmänhet, och härvid uppmärk-
genom Ayrshire Gunnars tillämpande till Finska
och deras afkomma, hafva 3:dje och 4:de afkomlingen
ne, redan visat sig hafva en redan inbemot så för-
all som de Ayrshire, och kunnat klämjas 3 gånger
om året, samt gifvit 3 Kull gvarje gång eller 9 Kom
året, hvarjemte de afven behållit sin finska drift
att lemna hätt och vår, icke sällan 2:ne. Att
denna race för våra bönder skiljer af trotsen
vida större nytta än den halfmakna Finska, hvil-
de väl kläjga 4:e gången, men ej erhålla mer än
å 20 i kläppningen. Annu återstår att tillägga vår
na Gunnar till våra Finska Tjurar och deraf
Ayrshire kalfvar en Blandningsart, som kläfver fin
än de Ayrshire, men äfven förädlar och afvelkan
na som våra Finska. —

3:o Att för nästan alla åldrar och alla årstider a utför
de arbeten för mine fattiga underhafvanden och

kringliggande gårdar, huruvida harpning, Wältning, gödsel
körning och utkörning, Potates och lin upptagning m m
om sommaren erbjuder halfmana och arbetare personer
arbete och arbetsförtjenst, samt lin och hampproduction
(hvilken jag dock genom af vatten dränera blubbror tänker lätta
med spinad, sträckad afgörandning, gödsel och kärrmylle
kärningar m m afven om deutera anskaffar samma
klass folk och förpar husbrunna; förremot de arbets-
förä karlarne ej heller jakuna arbete — och heror
det alltid på mig att inskränka mina lin och
hampsådan efter som jag för mig kunnas medhinna
med deras bruk genom mera årters utsädande och
kornet (eller vikers) utsädande i stället för hampan.

4:o Omgående växlingsten följa gårdna 1, 2 och 3 det vanliga
3delns förfaret, i uppoffras genom rotfrukters eller klöfvers
nedplöjning som gödsel; men hör också lemna en så
stark vegetabilisk gödning, att ingen tvifvel om afkom
frodiga växt på N:o 5 hör kunnas sättas i sträcken. Pot
tegärdet N:o 6 får åter en för sig genom att Herr
Hartlöv, genom flera årige försök funnen gödsl
ning och flere sammanställde fakta visar kornets
fördelaktiga sådning efter Potater och den derpå följande
klöfvern och Timotheigräs hör också göras sig: den
genom Potaterne förädlade och luckrade jorden
lämnar hör åter rena frodighet, ju frodigare på denna
omvända klöfven och Timotheigräs linde en vanlig gräs
linda och derjemte ej fodra sällsam vårdning,
synnerhet som den sig tidmed marken fästande
rotfrukten hör afven i sin mån qvarfara det här och der
omöjligtvis uppkommande ogräset.
Hampan hör åter genom denna rotfrukts nedplöjning
och den genom gödningen uppkomne rotten ogräs
förmen erhålla en för sin välbefinnande erforderlig
kraftig, mullrik och luckren jord och sålunda gifvande

såde hela vårelägden igenom), finna en för sin vid
lighet tjenlig och kraftig åker. Dock vare det långt
ifrån mig att åberopa denna vårellägd för den för
månligaste. Svårast erkänner jag redan i förbi
delse ofullkomligheten, igenom minor 2:ne trädor, eller
uppofrandet af 2/3 af åkern till enkla betande, men
minor mycken uppfattning och ännu under uppbygg
nande nyodlingar tvingar mig härtill för att ge
mängom kunna uppbringa den efterfrågade rotfrukt
stubben och genom flere plogningar derjemte få om
blanda och luckra den råa jordrad, samt genom
vegetabiliska växters nedplöjande kunna åstad
eller råa jordens styrka. —

Sedan jag nu genom det förezående mått hunda för mycket
trottade Hushålls-Sällskapets tålamod, men derjemte, som
jag tror, tillmötesgående upptagit mina anmärkningar
och min erfarenhet, får jag här uppgifva mina åtgärder
och fordringar.

1:o Åtager jag mig här på min egendom ledningen af ett Lärare-Institut, öfverensstämmande af Sock
ne Skolorne, och bekostandes för ——— 5 à 600 Rubl
Skjutsen och underhåll till de afgående Socknarne —
2:o Betrodd af en annan Lärare, åtager jag mig
en del af de förut uppräknade ämnenas fram
ställning och föreläsande för Eleverne, samt
deras handledning i det praktiska af jord
bruket. Härföre torde gvardera böra erhål
la efter 75 Rubel gvardera månadtligen som
tillsammans för 7 månader skulle göra —— 1050
3:o För 2:ne rum med ved för den 2:dra Lärarin
torde mig böra betalas årligen ——— 100.
4:o Rum med ved, ljus, städning för 20 Elever
för 7 månader, samt deras klädtvätt ——— 800.
5:o Till inköp af Böcker efter räkning årligen — 150.

Transport 2000.

Transport 2000.

Modellkammarens förvaltande med alla slags
åkerredskap, skjutsar, och till åkerbruket hö
rande nyttiga inrättningar, såsom Torsk
värk, kaffmaskiner, linbrättor m. m. — 200

Summa 2800 —

Maken för Eleverne (förutom egentligen torde böra betala af
räknas för sig Hemme Studenten), efter 15 Rubel 50:o Asp
persons i månaden förutom kaffe, skulle för 20 Pr under
7 månader böra af dem gillas erlägges med — 2100. —

För öfrigt skall jag uppbjuda min ytterste förmåga
att lära ett ändamålsenligt mål, söka att uppöfva den
na af mig föreslagna inrättning, samt i öfverensstäm
melse med Hushålls-Sällskapets förskrifter, och
deras embetsmän åsigter, söka att inbränga så mycket
våra samfällda insigter och bemödande tillåta) i natu
ren för oss ännu dolda lagar — och öfverkomma
jag särskilda, af olika jordarter betingade tillvägagångs
jordrymder till att göra försök med alla möjliga
växelföljder — såsom till utredandet af de allra oför
delaktigaste. Skuldigen, ihandene af verkställighet,
skulle jag till Sällskapets ombud på denna ort hos
föreslå Doctorn och Prosten Ottelin och Apothe
kar Blomm. Den förre en drifftig jordbrukare
och kunnig man den sednare theoretikus och grall Ut
vecklad — jag skulle i detta fallet, bibrådd af deras råd,
såsom säkrare kunna tro mig ståndsatt verkna något
i detta som jag tror, rika frukter bärande för
tag.

N:o 2074.

Remitterad, med protokollsutdrag den 30 Januari 1836.

Tokenut kaiki hitaa, Waiwanen kaiki kõke! 188

Huru böra Åhlmanska Sockneskolorne så organiseras och den därvid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyftad kännedom af en förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den uppväxande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång tillbringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

Inkom: omslag till Senatsexpedition den 30 Januari 1836.

N:o 2075. 1.

176.

Huru böra Åhlmanska Sockneskolorne så organiseras och den därvid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyftad kännedom af en förbättrad landthushållning inom vår Finska fosterbygd må kunna, den uppväxande ungdomen ändamålsenligt och med framgång tillbringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem bör detta ske och den tid man helgar åt jordbrukets uppbjudande:

Om man endast genom en eller flere kyrkliga handlingar kan tillbringa dertill

I.....

Jordbruket, Sockneskolorne tillhörande, anda, constitutionen, anläggning, framsteg, fullkomning och utgrening, hvarom ej mindre på en ändamålsenlig organisation, eller det lämpligaste anordnande af de mindre omständigheter tillhör den hufvudsaken, eller allt förstånd, lif och kraft gifvande tanken är precepten, och på lyckliga

N:o 2.

Kokenut kaiki fitä, Waiwanen kaiki köke. 148

Huru böra Ahlmanska Sockenskolorne så organiseras och den därvid erforderliga undervisningen så inrättas, att åtnjutandet af den förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den växande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmannaarbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

2.

vat af dessa nämnde Lärares Skola där här ej är fråga om, att utröna huru Jordbruket genom sammanhang af Ahlmanska Institutens och Skolors anläggningar kan åtnjuta den förmånligaste utveckling, huru Ahlmanska Socken-Skolorne så bör organiseras, att förut kännedom om en förbättrad Landthushållning må kunna den uppväxande ungdomen bibringas? — så gäller det för närvarande, hvarom en förbättrad Landthushållning består? och härtill torde hvar och en, som jordbruket rör, någon erfarenhet, något åskådningssätt på naturens och dess beskaffenhet för omvärlden, helt enkelt svara: att det för odlaktiga jordbruk blir det, det är vårterna ukom att godt bruk och tillräcklig gödning följa på hvarandra i den med naturlagarna enliga ordning. Rudra trovärdige och uppsyftne försök, ytterligare bekräftade af egna, viss erfarenhet: att någon, användande till våra korta somrar förbar säd, men väsentligt bör äfven gamska små sorter grönbärgad vicker, ärter, ett antal klöfver eller timotej men delvist efter korn och hafra: att korn och hafra vara bäst efter Potates, rofvor, kol, rotting, äfven bra efter ärter, vicker, bönor, Hampa, mindre väl efter någon af dessa och bäst efter lin och sparandra: att

det är vanligt att i mycket betydande eller brand jord, såsom sand eller hvitmull, att gemena jordmån är dåraktigare och starkare jord: att klöfver och diverse foder mest utan tvifvel, men att Timotej och Rörgräs tå fås i jord i synnerhet: att alla dessa sorter rot och gröda, med en flera vatten väl och snart hinna till mognad i vårt Climat så de få i vår redlige och starka akrer, samt på den för dem vanliga tiden. Vi känna den bästa af erfarenhet att vårterna kordek i sin blomma af hvita yarden eller medlersta delen af kraft: att säg, hampa, linfrö, hafra, potater, kolrötter, Timotej, Rörgräs med flere tröfvas i sandjord, hvarimot vete, korn, ärter, bönor, lin klöfver fordra mera mull eller lerblandad jord. Härat skulle vi redan kunna för oss uppgöra åtskilliga fördelaktige Växelföljder, men vi torde dertill taga i betraktande, vårt hårda, för täta frosters, osymmetrist traktens, utsatta läge: våra vidsträckter till bebon tvungen ägor och vi finna: att vi till vara trygghet af vår hushållning, böra inrätta vårt jordbruk, uteslutande i afseende på en fördelaktig Boskapsskötsel. Härat uppgå

i sitt hela vi redan nämnt vårt [illegible] en förening som uppmärksammar af hjelpsamare bättade orters innevånare redan för vårt land skulle leda till oberäknelige fördelar, hvarför Hushållnings Sällskapet orkså borde med särdeles uppmärksamhet och belönande uppmuntringar omfatta denna hushållningsgren.

kommer påtvad Jordbruk: A i betraktande af ossa in-
vånande frosters, som äfven grandskapen af sådade vid-
ta kärd erfarenheter. B. den mera fallan frosters enfrys-
ning neder och C i för frosters mest skyddade trakter,
som skörderader och afskiftes: vidare anmerkande till pu-
nkt 1:o för Sandig 2:o mera blandad eller mull och 3:o
lerjord. Uppgift af säd som påtänkes blifvit anförd, jämte
att framlägga mera bestämda regler för skötsel tillämpande
A. för hemmanifrid fallen, frostnätten för Sandjord. a) 1. Ha-
gia, Rotrötter, gödsladen (härmed menas sådan hela åkern och
det till exponderlig styrkes) 2. Hafra med Timotej eller Raygra
3. Timotej, som får tid höstret efter Kohamn, hvarefter åkern u
pås. 4. Råg, efter mörden eller åkern och besås med respor, s
kan tillsäs med finn Skjelkarl före grudern nedplojas till gödn
5. Hafra med gräsfrö - gräs så länge det växer fredet eller 6)
sladt träde med eller utan hafra och ärter till foder. 2 Råg. 3 Tem
4 3:o. 6.7. Timotej. 8 Timotej vallen slåttades och brannes, hvarefte
Rotrötter utsattes, respor och Hampa sås. 9. Hafra.
B. 2:o mera blandad eller mulljord: a) 1. Gödslade träde med eller ut
ärter och hafra till foder, 2. Råg (rägen mellersper i lös mull
och timotej som 2:o beskrifven, såsom mera oförrent skörmande
med dessa sorter och svart ultorkade jordmåner) 3. Klöfver
och timoty blandade, 2ne skördar. 4 klöfver och Timothy 1/3
hvarefter kreaturen efter 4 a 6 veckars återväxt få ett godt fö-
lite - mot vintern omplojes åkern och 5:o besås med hafra

i flere år, dessutom flägtskning och bränning med kamper, rotter, rofvor, Engelsk Bonete eller Hafra, arten. 6) Godsjord Trade 2 Räg, 3 Potater. 4 Bonete. 5. 6. 7. 8. klöfver Timothy. 9 Flakäckning och bränning uti Kampa, rofvor rotter Bonete Hafra, Korn.

2. B. Mellanjord är godsjord Trade med Bonete tio foder. 2 Räg med rofvor i stallbon tio gödning. 3. Bönor och ärter blandade. 4 Bonete eller Hafra. 5, 6, 7, 8 klöfver och Timothy eller Raijgras. 9 Flakäckning och bränning uti Kampa rofvor rotter, Kål. 10 Bonete eller Hafra. 6) Potater, godsjord. 2 Korn 3 klöfver, 4 Räg, 5 Flakäckning med rofvor rotter m.m.

B. 3 Lerjord Godsjord Trade med Bönor, ärter, och korn blandade tio foder. 2 Räg eller Vete, med rofvor i stallbon tio gödning. 3 Korn 4. 5. 6. 7. klöfver och Timothy. 8 Flakäckning och bränning, kol rötter, Kål, 9 Hafra och ärter. 6) Godsjord Trade 2 Räg, med rofvor tio Gödning. 3 Potater. 4. Klöfver. 5. 6. 7. 8 foderväxter. 9. Flak och bränning rotfrukter. 10 liksom förr.

C. Mindre produktiva orter, Hjortronbärs och Sandjord

a) Trade godsjord med bonete tio foder. 2 Räg. 3 Timothy

Tokenut kaiki hitä, Waiwanen kaiki kokie. 178.

Huru böra Ahlmanska Torkneskolorne så organiseras och den därvid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyftad kännedom af en förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den växande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

179.

4. 5. 6. Timothy. 8. Flakäckning och bränning uti rofvor. 9 Hafra. 10 Bonete. eller 6) Godsjord Trade 2 Räg 3 Potater. 4 Bonete. 5. 6. 7. 8. gräs. 9 flakäckning och bränning med rötter etc. 10. hafra.

C. 2. Mull eller Torfblandad jord. a) Godsjord Trade med eller utan fabriksråg 2 Räg. 2 ärter. 4 Bonete. 5. 6. 7. 8. klöfver Timothy, 9 flakäckning bränning, kol, rötter, rofvor, 10. Bonete med ½ råg 11 Räg; på finska juriers Stundom begagnad i sved af skogvaru. b) Godsjord på Potater. 2. korn. 3. klöfver. 4 Vete och Räg blandade. 5 Bonete. 6. 7. 8. 9 hafra 10 flakäckning etc.

C. 3. Lerjord a) Trade godsjord med ärter och bönor. 2 vinter Vete. 3 Korn. 4 klöfver. 5. klöfver med potatis till gödning 6. Räg. 7. Potater. eller b. tillägg till Potater. 2 korn, helst Himalaija. 3. klöfver. 4 Räg. 5 ärter till gödning. 6 Räg. 7. hafra med kalk 8. 9 10. hafra. 11 flakäckning med rötter, kol. till 12. korn med ½ råg. 13. utsäde med klöfver och timotej till gödning och på kampa.

Desse med åtskilliga variationer, veta de bäste af våre oberäknade af naturliga eller konstgjorda skäl, komma nyta våra omsorger, såsom till en viktig, mera förmånlig och lönande Landtmannastatut. så nödvändig för en tryggad bärgning.

med posten d. 30 Januari 1836.

Tokenut kaiki tietä, Waiwanen kaiki koke. 1848

Huru böra Ahlmanska Socknaskolorne så organiseras och den dervid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyftad kännedom af en förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den uppväxande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru vid af hvem

180.

kostnader genom en förhöll kunnig och dertill skicklig lärare utförda, till en för ändamålet lämpad kapp. Ty om kärlek till fäderneslandet, denne i England ofta af Lorder ansedde Fäderneslandet, så höjt drifne hushållaren, åsyftar samt kunna utbredas och befrämjas (3). så skulle landet härigenom, ej mindre än genom Horn- och Fåreskötselns framsteg, och den deraf följande ökade välståndskällan uppblomstra till välstånd för en mångfaldigad folkmängd. Helst man åsyftar inom landets mest avlade del, Wiborgs, Ett Valt Östra Län bidrat sig till kärnas och mostarnes successiva upptagning. Dessa tusenåriga tillvällen af kämmade vattenlagar, kunna och så redan nog länge, nästan oförstånd fått växa på den ofriga jordens bekostnad och derigenom åsyftar är fråga är att

3. Genom Spanska Gumar jämnas med Finska Fackor, och en förhållning därmed åstadkommas, åstadkommas här jag kommit till en Blandnings art, hvars lätt Nr 1 ansvarar sig allt mer och mer den Spanska Nr 2. i fuktet, under det denna åstadkommas i 3 blejningar gripen 3 à 4 till svarta veg eller 9 à 10 året: kammar som de Finska 2ne gånger om året, ej fullan 2ne och tillhåller för ofrig den inhemska racens förträfflighet med tillmaket vinst och munterhet samt ömmare vård om fina lam. H. de Nordenskiöld.

Kokenut kaiki hitä, Waiwanen kaiki koke. 1 Mos.

Huru böra Åhlmanska Sockenskolorne så organiseras och den därvid erforderliga undervisningen så inrättas, att ynglingen kan medföra förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den växande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnare Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

10.

åstat att med tillräcklig manlig arbetskraft för jordbrukets behof, följd af särdeles täne frostskador och åtven från tidigt vårflytande förbjuter, gräs detta senaste året räknat i en hänseende för obestånd förlagenhet af svenmakt och därifrån härflytande fattigdom och elände. Det vore därför önskvärt att minska detta elände, genom anskaffning af arbetsförtjänst åt de mest nödtörftige, i synnerhet under den tid, att genom kärrens besegrande under odlare arrende fria år, kunna åt deras mödernes fattiga egarna bereda, utöfver för dem oupphörliga fördelar, genom återlemnande af deras Hård, uppodlade till med klöfver och timotej, rikligt växande ängar, i förening med deras lättspridda nyttor. Climatet och landet i allmänhet dertill genom skulle tillskynda som närmade en bättre skyndsam och förmånlig utveckling i orten. Måtte Wiborgsboerne exempel och manan för vära nu så olycklige landsmän lika öppna sinne förmå vinna, till efterföljd av andra orter dylika Bolag bildas till kärrens och mossarnes utdikningar, hvilket genom de dyrmedelst minskade prisserne förnämligt skulle upphjelpa jordbruket, på hvilket hela framtiden

161. 11.

och medverka till hvarje därtill syftande tänkes realiserande: framhållande denne framlidne Biskop Ahlmans i sitt Testamente uttryckte och utförligare motiverade mening om Socknarnes inrättande, der ungdomen skulle undervisas äfven i en förståndig Landthushållning förtjenar en särskild uppmärksamhet.

Ett Kongl. Brefs upprepade med detta förordnande varit Testators syfte, lika mycket som folkbildningen eller allmogens undervisande i läsa och skrifna synes mig härmed vara klart och bestämt uttaladt, och gör det till vår skyldighet, att efter yttersta förmåga, hvad att utreda, huru dessa Socken Elementar Skolor i öfverensstämmande kraft, hvari Regementen få, att de till nya förvandlade Donationen för ändamålet vid nu afstående anstämmigt skötande, alla dessa Inrättningar framdeles väl tillsyna och underhålla och kommande slägten det största möjliga gagn.

Ett förslag de härintill vunnen Ahlmanska Skolorne [illegible] torde nu så tillfredsställande [illegible]

H. Maj:t. yttrade i Betänkande om de utaf Kejserliga Hushållningssällskapet på Ahlmanska Donations fondens bekostnad inrättade Skolor.

Vinkenut kaiki hitä, Waiwanen kaiki köke. 1/184

Huru böra Ahlmanska Torkneskolorne så organiseras och den dervid erforderliga undervisningen så inrättas, att åtnjutandet kännedom af en förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den växande ungdomen, andamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmannaarbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

182. 13.

mennisians helsa sätt, försörja sig och de sine, under en dräglig skuld följande naturlig förbindelse eller lag, att afsked deraf bidraga till samhällets upprätthållande. Hvar och en är likväl berättigad att åsätta skatten jord, att hafva till dels försvar, men att följa sina jords afkastningar, till varandra endast mera förnädade, som egen kun nighet åstadkommer verkställa, eller att förädla grö sorts afkastningar, tillkommer endast vissa previ legierade: hvilka all rättsgrund kränkande lagar, hinder lig för jordbrukets fortgående ej mindre än folkets bildningens, och samhällsbordens jämnare fördelning: befrade ock införde af handelsverre och egennytta, be kraftade och befästade af skråväsendet, fördom ne, makliglieten och lumpenhet. Ej minder då att de förste Ahlmanska skolorna, för mänskligt ögnfallan de folkundervisningen, så hade och gälde förfarit sina endamål, att man redan nedlagde sidorna en och genom de åtnjutande ej kommat att kralla mer, än åtnjutandet skjutt mycket skedt och åtnjutandet mer, genom förut bestående inrättningar, den de rätt

Kokenut kaiki hilä, Waiwanen kaiki kõke! 184

Huru böra Athlmanska Sockneskolorne så organiseras och den dervid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyftet kan nedom af en fördelaktigad landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den växande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

183. 15-

Öfver dessa tvenne frågepunkter, vid ifrågavarande Socken-Folkskolor, Examinerade:

Inom nästan hvarje Församling, hvarjå tillfället på länge när ej kan tillfinnas dertill lämplige Skolmästare, kunna prima vägen en person, hvilken ej förvärfvat sig förmågan och förmånen af ett grundligare vetande, än det som ofvan är nämndt, kan tänkas vara till att vid naturliga anledningar växelvis af nattfruk ter, så ock gräs på sätt omnämdt är, samt dertill använ den vid sjelfva Examinationen, en Examinerande fanden årligen tillerkänd lön, ålagas att under nästa skolår undervi sande i Församlingens Skrifter, Räkna och elementer lampad Mathematik, samt den enkom för dessa Skolor utarbetade Handledning hvars föreskrif ter praktiskt och vidare af Eleverne genom arbete å Läraras jord så böra tillämpas i deras begrepp och minne, att de vid utgånget bord vara fullkomligen mästade och genom sin egenom hafda exempel, öfver tygade om Wexelbrukets förträfflighet, befästade i fäderneblade och förbättrade sina tillgångar, deraf följande välstånd och förmånligare Landtgårds afhandling med åsyn

Hvilken kaiki Gilä, Waiwanen kaiki köke. 1/84

Huru böra Åhlmanska Sockenskolorne så organiseras och den därvid erforderliga undervisningen så inrättas, att åtnjutandet kan ske af den förbättrad Landthushållning inom vår Finska Folkbyggd må kunna, den uppväxande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

1/84. 17

...derför genom Wäxelbrukets införing. 5:o Öfvermanas nödvändighet att förhållsregeln särskildt i dess mening de talrike små Bönder kunna lära rätta och förmånliga sätt förvärfvande samt 6:o hjelpa kunna till öfvergången till det förmånligare genom väl tillgång till fröd och förbättrade Redskap m.m.

Eleverne, till visst antal på många som de skattskyldige äga, bör härtill anmelande Lärarne, som de kunna hafva afsigtsmässig tillgång till förut, bör företrädesvis hemtas af gemenmans äldre gossar, helst från 15 eller 18 års ålder till fyllda 21, vid Inrättningen förbjudna, men i brist härpå, upptagas gossar från tjugoförsta, vid hvad ålder som helst, under förbehåll att genomgå vid Inrättningen till fyllda 21 år. De bör bord undervisas theoretiskt tre timmar dagligen, men tillhålles den öfriga arbetstiden, att förrätta gårdens alla möjliga arbeten, både för att dertill genom vana vid mödor, men äfven för att gottgöra Läraren det underhåll af rum, mat och kläder, hvarmed han bör förse Eleverne. Men för undervisningen bör Läraren åtnjuta en skälig och efter hvars mera pröfvande ersättning af till exempel 40 Rubel B:co/o

Kokenut kaiki Gilä, Waiwanen kaiki koske. 1/184

Huru böra Athlmanska Sockneskolorne så organiseras och den dervid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyften Landtmannastandets förkättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den växande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

Ed, förslag, anmärkningar eller yttranden efters för förestående omständigheter, sedan lätt kunna bestämdas och uppgöras. Men då våra långa vinter åtgår och omgifver, tiden många tider hindrar sjöfart och vinnen härigenom alldeles med jorden förbättrade arbeten. Redskap ökan nya uppfinnas, samt derigenom befaras prisen stegras framdeles: borde vid dessa Skolor, åtminstone, smeder vara anställde för Eleverne undervisade, men på det dessa allenast ej ensamt må komma att falla Athlmanna fonden till last: så borde Skole-Lärare eller förståndare erhålla tillstånd att inom Riket på förnyttra allt, hvad af dessa mästare med Eleverne bibragdt förfärdiges och derigenom sättes i stånd att hjelpa nästa allmänheten.

De theoretiska föreläsningar, åtgången arbets och måltids timmarne, torde kunna för sommaren indelas på: att Eleverne från kl. 4 till 8 användes till arbete från 8 till frukost timme, från 9 till 12 arbete, 12 till 1 föreläsning i Mathematik och Rakna 1 till 2½ arbete, middags och förlustime ½ 3 till ½ 4 manualsyssling och Mathesis, ½ 4 till ½ 8 arbete. ½ 8 till ½ 9 Vordrikets Lärare hvarefter afton vard äges ledig.

För Elevernes eller den mörka tidens bord de theoretiska lärotimmarne förflyttas till den mörka tiden, hvarup dock öfverblir nog för handtyderne

Kokenut kaiki hilä, Waiwanen kaiki kokie. 1/184

Huru böra Athlmanska Sockneskolorne så organiseras och den dervid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyften kunnedomen af en förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den uppväxande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmannna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

1846. 21

Wid Läromästarne kunna Lancasterska principerne vist tillämpas der de leda till lättnad vid framgång; men som i sjelfva regt bör iakttagas: att Eleverne genom exempel, lära de till de förskrifna undervisningarne höra tro noga och öfver de begripne af hvad dem läres; samt genom de bästa öfningsexempel återlåras eller inöfvas, att med färdighet använda den förvärfvade theoretiska kunskapen — och följande tillfälle att till den genom arbete förvärfvade arbetsfärdigheten, förena den beräknade kunskapen, huru kvarje göromål för sig sjelf och jemväl till åtföljd bj: Gamla och innebär vanor och fördomar skulle här mötta vika, för bättre mera ändamålsenliga och följdriktigare Redskap och bruningssätt, som den befästkamma skötsamhetsfärdigheten, understödd af det öfverlägsna förståndet och tillräcklig att värkställa och utföra. Och på detta sätt skulle jordbruket, i samma mån dem dessa förrättningar, förtjänt med säkerhet framskrida, som nyttigheten vore af det märkvärdigaste gagn för ett så fattigt land som vårt, och förutan upplysningen eller folkbildningen åtnjuta skall lagen part, så omöjligt att höja sig från sitt nuvarande tillstånd eller förbättras.

Men för att ej förnumma något som kunde på tryckta dessa Anstalters lagtygar framför och jemförsamande

väger jag vidare föreslå: 1:o En Cirkulär, tillkännagifvande att en Derectorn sammanjemt af Skolans närmaste Jordbruket kunnige grannar som uppsyn öfver och med ledande af följa Eleverne göromål och Lärarens med dem förda undervisningar: samt att nit och skicklighet belönas och vid jämförelse kurhållen företag: underrätta dessa Läraren eller föreståndaren, om å andra sidan bemärkte olägenheter: förutom det formodligen till införande och på sådant sätt lätta att uppkomma förbättrad och fullkomnare dessa Skol Kuratelningar, hvilken tjänt Modeller af gode bruk, med från naturliga tillvägagångssätt förflytande prov-

skaude mönsterlig och sporden, bora förelyse de den
anförtrodde kennonen och egendomen.
Pa detta sätt handgripe och underlätade sinder iakttagan-
de och införande af de ändringar, förbättringar och
tillägg, en vunnen erfarenhet torde finna behöfliga
torde jag dessa Jordbruks Skole förnättningar kun-
medföra: 1:o de minsta möjliga anläggnings kostnader
förenade med största möjliga anläggnings lättnad som
flyttbarhet, medel bör leda til flera Skolors bildning
att välja tåpplan bland fattiga jordbrukare, och af dem flera
många, til uppröjande eller förvärfvande af de egenskaper
och insikter som kunna göra dem användbare för
denne Elevers handledning 2:o Bör de gränser emellan
hållne öfverläggningarne i Jordbruket, tillökte med de
underrättelser och anmärkningar, den årliga erfarenhe-
fande, i stånd kunnige, satt att meddela – icke blott var-
ke förklaringar på dessa Skolor, utan äfven med för-
förbättringar hörde i ämnet öfverläggande och så vida
gränna efter gränna. 3:o Bör de lätt experimenter
fått leda til Jordbrukets ovillkorliga framsteg, ej allen
satt genom den för ögonen liggande förenyn af fram-
ge värter och flerfaldigare skördar, utan äfven, genom

mod poster d. 30
maii 1836.

Kokenut kaiki hitä, Waiwanen kaiki kõke! 188

Huru böra Ahlmanska Sockenskolorne så organiseras och den dervid
erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyftad kännedom af en för-
bättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna,
den växande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bi-
bringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste
Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att på-
räkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem

147. 23.

de Sönder esternidtagarne, för allmogen hållne för-
läsningarne i Jordbruket, hufvudsakligen bestående
i ett upprepande eller andragande af de vid Skolen
begagnade brukningss Redskaper och Methoder. 4:o
Skola de av dessa Skolor utgående Elever, icke allenast
ämnade att påspörande jordbrukets framgång, utan äfven
befordra folkbildningen, ej mindre, genom den god
deras yngre likar sjelfvert väckande håg att vilja likna
dessa, i deras naturliga förvärfvande, bättre hållning och
sätt, än genom den verkliga undervisning de kunna
meddela sine anförvanter och andra – hvarigenom
Bildningen, således vid sinnesförening skulle komma
att framgå hand i hand med de ökade eller tillväx-
de tillgångarne; men endast på detta sätt tror jag dessa
tige mål kunna befrämjas och befästas af Häfderne.

Tokenut kaiki hitä, Waivanen kaiki kokie. 184

Huru böra Athlmanska Folkneskolorne så organiseras och den dervid erforderliga undervisningen så inrättas, att åsyen kännedom af en förbättrad Landthushållning inom vår Finska Fosterbygd må kunna, den växande ungdomen, ändamålsenligt och med framgång bibringas? Kan någon praktisk handledning vid de angelägnaste Landtmanna arbeten vara, vid ifrågavarande Skolanstalter, att påräkna? Och om sådant möjligen ske kunde, huru och af hvem bör en sådan praktisk undervisning i Landtbruket meddelas, så att Eleverne ej blott af läxor i Ekerbruks Catechesen, utan åsyen af andras och egen erfarenhet må lära huru en Landtman rätteligen bör sköta sin gård?

Då jag vid afhandlandet af nedanstående Täflingsämne i brist på förmåga och fullkomlig kännedom af Athlmanska Skolorne icke täflar om något pris, då dagliga erfarenheten öfvertygar mig, att flere sådane enkla nyttigheter göras och antagas hvarföre man har skäl att förundra sig, det sådant icke för Sekler sedan blifvit gjorda, och då kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet eller det Allmänna, om också min åsigt på försök antages, icke borde hafva skada deraf, så vågar jag endast för att tillfredställa min goda afsigt att göra hvad jag förmår till vinnande af ändamålet, härmedelst meddela mine åsigter.

Göra organisation af Athlmanska Folkneskolorne icke blifva annorlunda, än att Eleverne få lära sig fordrigt, räkna högst Regula di tri, skrifva Finska eller Svenska Språket (Modersmålet), läsa obehindrat uti Bok hvarvid utom Religions böker en korrt och lämplig Handbok uti Landthushållningen (som bör författas af förde blifva ett täfflings ämne) begagnades, åsyen som finlands och Rysslands Historie kortbet. Wid läsningen af Handboken för Landthushållning, bör Läraren åtminstone förklara alla Konstord (Term. techn.) Matt och regler, men ingen praktisk handledning uti Landtman-

v:o 3.

na arbeten kunna vara att påräkna, emedan dylikt lorddrar en förre och kostsam inrättning och endast kunde blifva begagneliga nyttig för dem, som redan innehafva mera kunskaper än man kan vänta att inhämta vid Socknaskolor.

Så jag således icke anser tillbringandet af kännedom uti Landtmanna arbeten eller Landthushållningen, förenlig med en Socknaskola, så må mig tillåtas uppgifva, huruledes denna nödiga kännedom möjeligen kunde allmännare och fullkomligare tillbringas ifrågavarande Elever, som vore följande.

Att 16/17 års gamla Elever, skulle sedan de uti Skolan inhämtat nödig lärdom af hvad, som föreslaget är uti Religion af Prästen, afsemnas på 2 à 3 år till Välkända och Skicklige Landthushållare till handledning uti det praktiska af Landtmanna arbeten och öfriga hushållningen och derunder förrätta alla till Jordbruket och Landthushållningen hörande arbeten, emot erhållande af någon lön utom kläder, men efter de sedan om de vilja få gå hem, försedda med vittnesord om skicklighet och uppförande af Principalen, samt tillägare om de gjort sig förtjenta, förses med Recommendation af kejs Hushållnings Sällskapet, för att i händelse de önskas användas, såsom Gårds fogdar, Skolmästare m.m. eller Klockare, om de förskaffa sig skicklighet dertill.

Att Landthushållare, som antaga en sådan Yngling till handledande, icke skulle vanvärda hans bildning (Myckn tillförne) utan tvärtom ambitionera att göra sitt bästa och än mindre afslå att antaga, är påtagligt, emedan Patriotismen, Allmän - Egen - och Ynglingens - fördel påhålla detta.

Det största hinderet för utförandet af denna idée, torde förvanteckna allt minneswärdt, som de gjort och fedt.

blifva, att Föräldrar icke gerna i anseende till förlusten af en arbetare, vilja tillåta sin Gosse att vid den ålder man frånvara; Men utom desse att kejs Hushållnings Sällskapet, såsom en åreskänk för hvarje, som med berömligt genomgått sina Lärdoår, kunde bestämma något t.ex. En Bibel (den omnämnde Handboken i Landthushållningen, antager jag att Eleven vid utgående från Skolan erhåller), så borde om ändamålet vinnes, 4 à 500 rubels årlig nyutgift af Sällskapets tillgångar, (i händelse Ahlmanska Skolemedlen icke förslå härtill,) ingalunda förnekas, att begagnas till ersättning för Elevernes Föräldrar, då detta jemte den Lön som Gossen af Principalen erhåller men som vis serligen icke kan blifva stor då man beräknar, att Gossen bör af Principalen hemförskas, och att nämnde Gosse icke bör antagas, för att helt och hållet ersätta en Gårdsdrängs plats och Gossen utom desse erhållit kläder.

Blifvande fördelar häraf skulle jag anse:

1:o Allmännare utspridning af en bättre kännedom uti Landthushållningen.

2:o Tillfälle för Arrendatorer och Landthushållare att få Läromästare uti de delar af Hushållningen, som icke eller föga äro kända, men dröfvas med fördel på en annan ort t.ex. Potaske- och Kohl-brännning, Terpentin kokning, Lin kultiveren och hvarjehanda kända slöjder m.m.

3:o Allmännare utbredande och icke så ensidig bildning, som innan en Skola erhållas kan ibland Allmogen.

4:o Besparing på kostnaden af en Experimental-anrättning.

Slutligen får jag göra följande reflexioner:

att allt förseranде uti Landthushållningen förändring, förbättring eller tillbringande af kännedom däruti, är, icke allenast mindre ändamåls enligt utan äfven Skadligt.

Måtte vid Läroverken alla Systemer och Theorier afhandlas och för en Rationell Landthushållare eller den, som vill blifva det, kanna den, men försiktigt gå till väga att derefter praktisera, åtminstone först skaffa sig god erfarenhet och takt uti det Hushållningssätt som af erfarenhet brukas uti landet samt lära känna sin jord och förmåga.

Vid jemförelse af afkastningen utaf de växter som hos oss i Finland kunna odlas, med anseende till Climatet af jordmanen mera gynnade Länder, stå vi icke lika efter och är således obetydligt att härutinnan tillgöra e—

190.

Fyra försiglta Skrifvelser till Undertecknad Landshöfding Lars Arwidsson från tvenne vice Pastorer: Messuby och Pirkala, tvenne Kyrkoherdar Stolen och tvenne Doctor Rinnebom, cirkulera emellan nedannämnde tvenne Ledamöter af Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets Afdelnings Utskott

den 26 Januarii tvenne Landshöfding Lars Arwidsson samt dess adjoint 26/1

" 28 — " Hofrätts Notarien Lagerstedt bostrift

" 30 — " Lector Steikel bet. d 31/1 och afl. d 1/2 f. m.

" 1 Februarii " Consistorii Notarien Forsman afl d 1/2 f.m.

" 2 — " Gymnasii Adjunkten Widenius afl. d 4/2 efl. m.

" 5 — " tvenne Gymnasiasterna

" 7 — " Undertecknad

Åbo den 26 Januarii 1838

På tvenne Ordförandens vägnar

Lars Arwidsson

Landshöfding

Högädle Herr Stats-Secreterare!

Med anledning af Högädle Herr Stats-Secreterarens högtvördade skrifvelse af den 20 sistledne November, har jag ärad ödmjukast härmed att meddela, att ifall den utsedde Ahlmanska Skolan kommer att tillsättas på ett ställe gemensamt för hela Pastoratet, å Pardola Stenman i Pålo by, belägen innan Mesjeby Modertingskarsamlings område, 1/4 mil från Modertingshus samt 1 3/4 mil från Pastoratets kapellsocken, finnas nödiga och tillräckliga rum både för Skola och Lärare. Detta stenman, som ägts af Personsnaden O. H. Meurman, kommer nu snart att för Bankens fordran försäljas, och skulle denna Gård äfven till Hospitalet för Lärarens Bo Skolan inrättas på nämnde stenman, hvilket är det bequämligaste ställe, som jag känner, för att tillvälla enligt min tanka nödigt, att under-

rare!

3.

Till Svar å Herr Stats Secreterarens vördade skrifvel
se af den 21. sistlidne November, rörande den begynnde
undersättelsen, att en Socken-Skollärare kommer för detta
Pastorat att antagas, får jag ödmjukast afgifva Svar
å de stadde upplysningarne, angående Skole-platsen,
om det finnes lämpligt stenman i Socken, lägligt och
försett med rum för så väl Läraren som Skolelärarer,
samt om Skole-inrättningen kunde å en framtid blifva

Vör-
ember,
för
en,
f den
ingar-
can,
Skole-
för jag att
emot förde
den rummit
chet ore ej
v.
en begrämli-
väl sådant
mans skrif-
att härtills

Lärarens befattning vore enligt ambulatorisk
såvida att han enligt Öfverlärarens och
Pastorns anordning era termin vore i Mes-
seby, i synnerhet och andra termin i Teiska med
dylik undervisning i läsning i bok och så vor mera
såsom biträde, samt å de ställen, som vore öf-
rigaste. Derhos, att underlärarens följande be-
vara ambulatorisk, förutsedes jag af den er-
farenhet, att ganska många i Pastoratet bo-
ende mestadels af den afsides liggande Bränn-
consumtionen, hvarigenom hemmansägare
gras, äro försatte i ganska tryckt belägenhet
och äro dymedelst icke i tillfälle att längre
väg och för längre tid vistas från
hem till skolan, ifrån det att hos många
bland allmogen ännu vidhäftar den åsi-
kten, att det icke behöfves mera kunskaper,
än de och deras förfäder i synnerhet ha
med obemärkandet af den är förenad för
förälderarne någon olägenhet. Af samma an-

ledning vore vidare nödigt, att hela skolan vore
ena termin i Messeby och andra termin i
Teiska, i hvilken händelse rum för skola och
lärarne finnas i förstnämnde församling i Ta-
kabacka by och i senare församling i Storbo-
vero Ryshäll, men deraf skulle, ifrån det att
bärbarnen beständigt afbrytas, härflyta flera
olägenheter, som hindra skolans behöriga gång.
Man vågar knappt hoppas bättre tider, då och alle-
mogen, då de med egna ögon erfara nyttan
af en bättre skolinrättning i församlingen,
icke torde taga sig hindrar af mörkande min-
dre olägenheter eller af tröghet för högre
bildning att skicka sina barn till skolan, så
att det vore ändamålsenligast, att öfverlä-
rarens vore på ett ställe fixerad och un-
der lärarens ambulatorisk i hela Pastoratet.

Huad vidare angår de här nu stationerade lärarenes gränsor och djupet, äro de,
såvidt att hittills bekant är, lämpliga, undantagandes den förre, eller gränsen i Messeby, hvilket jag

Till svar å Herr Stats Secreterarens vördade skrifvel
af den 21. sistlidne November, rörande den begynnte
undersättelsen, att en Socken-Skollärare kommer för detta
Pastorat att antagas, får jag ödmjukast afgifva svar
å de afskade upplysningarne, angående Skole-platsen,
om det finnes lämpligt Kommun i Socken, lägligt och
försett med rum för så väl läraren som skolbarnen,
samt om Skole-inrättningen kunde å en framtid blifva

195.

Högädle Herr Stats Secreterare!

193.

Högädle Herra Stats Secreterare!

Till Svar å Herr Stats Secreterarens vördade Skrifvel
se af den 21. Septidne November, rörande den kungjorde
underrättelsen, att en Socken-Skollärare kommer för dettas
Pastorat att antagas, får jag ödmjukast afgifva Svar
å de efterfrågade upplysningarne, angående Skole-platsen,
om det finnes lämpligt Rummen i Socken, lägligt och
försett med rum för så väl Läraren som Skolbarner,
samt om Skole-anläggningen kunde å en framtid blifva

P.S. Den framtidas Skolanläggning, gemensamt för hela Pastoratet, uppföres, torde
dertill mest tjenligast Hälle i Råda Socken, der Skolan redan är
af Pastorats-Församlingen.

Mensuby den 22 Dec. 18[illegible]

ödmjukaste Tjenare
[illegible]

P.S. Den framställes skolhus, hvarmed för Sala Pastorat, är mycket tjenligt för Sala Pastorat, för Mederbyrka-församling.

jemväl anskade, att den sednare i Bir[illegible] hvarjemte de äro villige att resa till [illegible] på Kurhållnings-Sällskapets bekostnad, [illegible] äro sådige man med nödtorftig handle, [illegible] att derstädes lära sig Bell-Lancasterska [illegible] tvenne dagar. Sidlen, när de skola [illegible] borde bestämmas af Kurhållnings-Sällskapet, [illegible] hvarom de sedan erhålla underrättelse.

Beträffande Teisko Församen Hjöstedt, [illegible] hans bemödande med undervisningen dittills [illegible] vant enligt Mästerskapets önskan, [illegible] före hans skola jemväl synes hafva förorsakat någon del af sitt förra fästmöende, hvarför det vore nyttigt, att han vid sin ankomst till Abo, af Höjädle Herr Stats Sekreterare

194.

ambulatorisk. Den lämpligaste plats för ett tillfälligt Skolhus är vid Pastoratets nya Moderkyrka, belägen nära midt i Socken, der en större by tjenlig till mötesplats för Socken barn, är närbelägen. Uti denna by, [illegible] gänka kallad, finnes ett Skattehemman, hvarå tillhörande Rättsägaren ville afstå till bästa för omkring tvålysande Rättsägaren, ägaren ville afstå till bästa åt tillfrände Skolläraren. Om Kejserliga Hushållnings Sällskapet ej vore för inlösandet af detta Hemman, vore [illegible] ven flere åboer tugade att vid nämnde Kyrka uppföra ett tjenligt Skolhus, nemligen emot af Kejserliga Hushållnings Sällskapet åtnjutande understöd dertill. De vore villige dertill åfven utan bidrag, men förmögen tjenlig en kostsam Kyrkobyggnad af sten gravevar dem för svårast. Om jag då får åran yttra min tanke, vore det mahända lämpligast, att ett Skolhus uppföres nära vid anförmälde Kyrka, på enteprenad, at den minst fordrande upplåtes. En der närbelägen Skog, lemnar en lätt tillgång till byggnadsmaterialier, och de närboende inbyggare äro villige för minsta möjliga ersättning, hvilken jag ödmjukast anhåller Herr Stats Secreteraren täckte häggunstigt utverka, åtagen sig uppförd det af ett tjenligt Skolhus hastades. Men innan Jaden är verkställd, har Bonden Matts Jsserna i Jamma Kan-

gantaka by, låtsat nän som helst upplåta, emot ersättlande af en lämplig nyres-ersättning, en erforderlig stuga och vår- att jäsom interimsvis till skolrum begagnas, åfvensom en kämnar, mare och ethus för läraren — för

I enlighet med hvad Herr Stats Secreteraren häpligen lyst yttrat, förenar jag min tanke, att denna skole-inrättning ej gerna kan blifva ambulatorisk. Först och främst kan en bildad man i sådant fall ej antagas denna lärare-gust, och för det andra, är lärarens flit och anstränging best controllerad vid ett fä allmänt ställe, som en moderkyrko-plats, samt skulligen, lättare ske heller localen hänsädes, jäsom ypperd och skyddsam i anseende till några vattendrag, att inrätta en ambulatorisk skola.

Med djup vördnad och högaktning framhärdar

Höjädle Herr Stats Secreterarens

Berkala den 6. December 1847.

ödmjuktaste tjenare.

P. Johan Sumelius
Fabellan och Cur. Gen. i Berkala.

195.

Höjädle Herr Stats Secreterare!

Högädle Herr Stats Secreterare!

Med anledning af Herr Stats Secreterarens Vör-
dade Skrifvelse af den 20 innevarande November,
får jag, angående lämpligaste platserne för
Södne Skolorne i Medelpad och Västerbotten,
mitt ytterande nu ödmjukast afgifva.

[illegible]

[illegible] anstalten i dem kunde rätt val inrymmas. Också tror jag att de i början stode att hyras på goda vilkor, men deremot torde det framtiden kunna ske i framtiden, sedan allmogen vunnit erfarenhet om dermed åtföljande olägenheter – ifrågavarande om ej lärarne sjelfva, utan K. M:t Sällskapet blir dem hyrande.

Beträffande derimot frågan, att kunna författa skolan begränsningen både till Kanceller och till Moderskyrko-gäll, så blir väl sådant alldeles omöjligt. Jag känner hvarken afsikten af Archiv. Ahlmans skrifvelse eller K. M:t S:ts plan för skolorne. Jag vet blott att hittills

P.S. Den franmaskes skrifvelse, innehållande
anhåll om skänkt tillstånd att Skola Resta
af Modersskyrko-församling.

I Mesjuby Pastorat, som består af Moderkyrk
gället och Teijsko Kapell, af hvilka det förra in
håller 2 mil i längd och 1 mil i bredd, med
1700 personers folkmängd, och det sednare 1½ m
i längd och 4 mil i bredd, med 3300 personers
folkmängd, lyser en stående Skole-inrådning, i o
seende till Pastoratets vidsträcktehet och Allmoge
derstädes för begagnandet af en utom Kyrkogället
lägen Skola redan förut visade obenägenhet, icke
ma ad medföra Gårdeles gång, utan borde Lärm
derstädes, Tre à fyra Läse-Terminer å rad, inom
dera Kyrkogället tjenstgöra. — Jfr ⅛ delo mil af
stånd ifrån hvardera Församlingens Kyrka finner
och tillgång på erforderliga rum för Skolan och
Lärare, inom Moderkyrko Församlingen å Tryg
Rusthåll, och i Kapellet å Stor- och Lill-Kovero
å Teikola gård
Rusthåll, samt å Klockaregården. — Skulle likv
Skolan destineras ad af bägge Församlingarne
tillika begagnad, så borde för densamma icke fi
nas tjenligare Local, än å Wärmala Tia Kapell

hörande Rusthåll, som är beläget i midten af Pasto-
ratet, invid Landsvägen emellan Mesjuby och Teijsko
Kyrkor, 2 mil ifrån den förra och 1 mil ifrån den
sednare Kyrkan. — Men som, under den tid jag föreståd
Pastoral-vården i Mesjuby, erfarenheten visade, ad, vid
den Socken-Skola, som der då redan var af Kejs. Maj:t
Sällskapet påkostad, disciplarnes antal till hälften
minskades, så ofta Skolan ifrån Kyrkornes granskap
till endera Församlingens gränsbyar förflyttades, —
så anser jag mig icke böra tillstyrka Skolans inrå-
dande å nyssnämnde Wärmåla Rusthåll, än mindre
föreslå Lärarens flyttning till Pastoratets särskilda
trakter, hvarigenom hans tid med allt färre Barns
undervisning komme ad förspillas, — utan ad det
min öfvertygelse, ad ändamålet med ifrågavarande
Skola säkrast skulle vinnas, om för densamma,
till begagnande efter en bestämd Tour, rum vid
hvardera Kyrkan, å de af mig först uppgifna lä-
genheter, blefve anskaffade. —

I Birkala Pastorat, som icke är fördelt i 2:ne
församlingar, lyser deremot ett för dess samtliga Kyr-
kogäll gemensamt Skolehus med fördel kunna be-

[illegible] af den
[illegible] ingar-
[illegible] ran,
[illegible] Skole-

anställningen i dem kunde rätt väl inrymmas. Ocksa tror jag att de i början stode att hyras på goda vilkor; men deremot torde det svårligen kunna ske i framtiden, sedan allmogen vunnit erfarenhet om dermed åtföljande olägenheter — i synnerhet om ej lärarne sjelfva, utan Kr. Kl. Sällskapet blir dem hyrande.

Beträffande därnäst frågan, att kunna förena skolan begräml-gen både till Kapellet och till Moderkyrko-gället, så blir väl sådant alldeles omöjligt. Jag känner knappt afsikten af Kongl. Ahlmans direx-tion eller Kr. Kl. S:ts plan för skolorne. Jag vet blott att hittills

gagnas, till hvars uppförande dock en i alla afseen
lämplig plats finnes å Willilä rusthålls ägor, ju
ett jämväl dessförinnan, hos ägaren af halfva rusth
Kyrkovärden Erik Willilä, erforderliga rum å hy
kunde erhållas. — Nämnde Rusthåll är beläget, in
allmänna landsvägen emellan Åbo och Tammerfors
½ mil ifrån Socknens nya Moderkyrka samt ¼ m
ifrån Harju och 5/6 mil ifrån Yttojärvi Kapell Kyr
Ifrån en så fördelaktigt belägen Skola kunde ba
nen om Söndagarne utan olägenhet begifva sig t
den Kyrka, som begagnas af deras Föräldrar, oc
af dem då efter hand med Matvaror förses. —
I anseende till en mig åkommen sjuklighet
för hvilken jag nu nyttjar Medicin, har föresta
ende yttrande af mig icke kunnat med erforder
redighet och fullständighet framställas, – hvarför
jag nödgas mig att af Herr Statssecreterarens
ymnesfullt bli ursäktad. —

Med största vördnad har jag äran förblifva

Högädle Herr Statssecreterarens

Ödmjukaste
tjenare:

Tyrvis den 30 Novemb. 1837. — Herm: Hellén

Åbo d. 19 Junii 1839.

283 198

d. 27 Sept. - B. U.
d. 1 Okt. i S. p. B.
d. 1 Nov. 1839

Embets Memorial.

197

Välborne Herr Statr. Secreterare!

Med anledning af Herr Stats-Secreterarens ärade bref af den 20. förlidne Novemb. får jag om Ahlmanska skole-inrättningarne meddela min tanke uti följande:

Först får jag till önskadt svar nämna, att sådana hemmans, om och ej många, finnas både uti Mariehamn och Bomarsund, att skole-inrättningen å dem kunde rätt väl inrymmas. Också tror jag att de i början stode att hyras på goda vilkor, men deremot torde det svårligen kunna ske i framtiden, sedan allmogen vunnit erfarenhet om dermed åtföljande olägenheter – ifrågavarande om ej lärarne sjelfva, utan K. M. Sällskapet blir dem hyrande.

Beträffande därnäst frågan, att kunna förlägga skolan begränsligen både till Kasteller och till moderkyrko-gäll, så blir väl sådant alldeles omöjligt. Jag känner hvarken aflidne Archiat. Ahlmans disposition eller K. M. S:ts plan för skolorne. Jag vet blott att härtills

gagnas, till hvars uppförande dock en i alla afseen
lämplig plats finnes å Willilä Rusthålls ägor, ju
est jämväl Besförinnan, hos ägaren af halfva Rusth
Kyrkovärden Erik Willilä, erforderliga rum å hy
kunde erhållas. — Nämnde Rusthåll är beläget, in
allmänna landsvägen emellan Åbo och Tammerfors
½ mil ifrån Socknens nya Moderkyrka samt ¼ m
ifrån Karjis och 5/6 mil ifrån Ylöjärvi Kapell Kyr

195.

Mouhijärvi Moderkyrka och Teiskis Kapell ägt särskild läsare samt att
Birkala, mig veterligen, ingen läsare funnits. Är meningen nu, att
för hela Mouhijärvi församlings hafva en gemensam läsare, blir väl om
ligt, att i en socken, säkert 6. å 8. mil lång med 3. mils distance emel
dess bägge kyrkor, finnes en för dessa vidt spridda orter lika begvä
bostad för läsaren. Detta gäller än mer om Birkala, som dessutom
ifrysningen af Pyhäjärvi vattendrag. - - - - Och utan häraf följer, att
jag, i afseende å skolornas förläggande å bestämd och stadig locali
anser säkert vara, att i så vidsträckta, glest bebodda, sjörika och sv
ga socknar, som de Tavastlandska, alltid att ganska unga antag
barn- blott de ifrån närmaste inter-skola samlas omkring en
stadigbosatt läsare. - - Och likväl anser jag det vara än mins
ändamålsenligt att skolorna bli ambulatoriska. Skälen dertill
äro: De ambulatoriska skolornas verksamhet- så den båda arbe
tiden om sommaren och den kallaste årstiden om vintern afbrot
- räcker om höften 8 å 10. veckor och om våren kanske något mer
än 3½ månader. d. v. s. att skolan ej hinner genomvandra sockn
på stort mindre tid än 2. år, då den på svårt ställe väl mätte
dröja omkring 6. veckor. Och svad på sistnämnde tid hinner af en
även oförtruten läsare bibringas, säfva de sedermera vårdslösade d
strentes ej svårt att bortglömma på halfva denna tid, så faller ski

ns medhafda nytta vanit unga eller ingen. Dessutom skall den, som
er helst något bekant med Tavastlänningens knappa tillgångar af
lla slag och usla sätt att lefva, noga begrina, huru läsaren på mån-
a ställen, till Elevernas skada tvingas af hunger köld och — pruter
att säga ofnyggnet vore för blodlindrigt, att förkorta äfven denna
läse-tid. Jag väntar mig här visst den invändning, att omtänksam-
na föräldrar icke skola efter skole-tiden lemna barnen utan vård.
Men invändningen skall säkert göras af ingen, som känner Ta-
vastallmogens lynne. Vår bonde äger ej åbolänningens ihärdig-
het, ej öfverbottningens förslagenhet eller tylänningens ambition.
Med en fullkomlig trägenhet, med en besynnerlig fatalism, vän-
tar han allt af morgon-dagen och kan, vid yngaste utsigt att nå
främmande hand kunna öfverflytta omsorgen om sig och sin
familie, ej förmås till minsta egna omtanke. Jag har dem, som li-
dit consumtion hungersnöd, som lifnärt sig med blott bark bröd och
halfruxen rolfmjöl, utan att begagna tillgängliga utvägar häremot,
blott väntande dag ifrån dag främmande hjelp (ifrån Regeringen)
- - - På sin höjd skall vår Bonde - för att återkomma till skolorna. (-
om han har varit för sitt Prästerskap, gina till visst och boken
några dagar före härförhören; men i öfrigt med all indolence och
till bibringing af hvarje ansträngning, i åratal vänta den ambu-

gagnas, till hvars uppförande och en i alla affeen
lämplig plats finnes å Willilä rustställes ägor, fö
ett jämväl dessförinnan, hos ägaren af halfva Rustha
Kyrkovärden Erik Willilä, erforderliga rum å hey
kunde erhållas. — Nämnde Rustställ är beläget, in
allmänna landsvägen emellan Åbo och Tammerfors
½ mil ifrån Socknens nya Moderkyrka samt ¼ m
ifrån Marjis och 5/6 mil ifrån Ylöjärvi Kapell kyr

latoriska läraren, innefattad lemnande lärarens läsning derhän — —
Så anser jag uti socknen skolornas ambulatoriska natur ligga gr
den att till den nog allmänna klagan, att i de socknar, der Ahlma
ska skolor finnas, läsningen alminstone ej är bättre, än annorstäds
Efter min öfvertygelse vore det enda sättet att göra Ahlmans
skolorne allmänt nyttiga, att fördela undervisningen på flere
händer inom socken åt bokkyndte af allmogen under en enda, af
H. Sällskapet tillsatt, men under Consistor. Ecclesiastic. omedelbara
uppsigt stående lärare. Utom sådant vilkor blir säkert den A
manska skole-undervisningen alltid otillräcklig, ty lika fåm
ren än nu läraren bredas.

Skulle jag genom en fullständigare utveckling af min åsi
i ämnet kunna tjena, skall jag gärna lemna den och då d
vid mera affe togalen, än som nu kunnat ske, liksom jag ock
med nöje skall efter min förmåga lemna alla de upplysnin
gar, som åfundas af mig. — —

Slutligt torde min vidlyftighet i form af bref redan trötta
Stats-Secreteraren, men jag har trott mig böra motivera mina
tillvägagående.

Framhärdar med fullkomligaste Högaktning, Välborne Herr

Stats-Secreterarens

Jämmerfors den 8. Decemb. 1837.

Ödmjukaste Tjenare

Carl Ehrenborg

Ank. d. 19 Juny 1839.

d. 27 Sept. B. 6.

d. 1 Oct. i S. p. A.

d. 1 Nov. ad 16

Embets Memorial.

283

Jemte återställande af det omarbetade förslag till Stadgar för Ahlmanska Socknes Skolorne, hvaröfver Kejserliga Hushållnings Sällskapet uti Memorial af den 6. nästförlidne Maji begärt Domkapitlets omdöme, får Domkapitlet, som på de af Kejserliga Hushållnings Sällskapet anförde skäl icke anser sig vidare böra yrka på ärendets dragande under Hans Kejserliga Majestäts Nådiga omprövning, i vänlighet vid handen gifva, det Domkapitlet emot ifrågavarande Stadgar, i den form de nu äro affattade icke har något att påminna. Åbo Domkapitel den 8 Junii 1839.

Edv. Melartin

Er. Eckman

Carl Joh. Ehrlander. Edvard Bergenheim

Mich. Toppelius

Till Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo

Kom. den 29 September 1838
1. 8 Od. B. U.
1. 1 Mos. i Sp. B.
1. 1 Dec. Stenmitterakt
1. 4 Apost. B. U.
1. 15 Do i Sp. B.
1. 6 Skrj. 4/6

N:o 207. 4.

200.

Embets Memoria

Sedan Hans Kejserliga Majestät under dend 22. September 1837. i Nåder täckts bifalla Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets i underdånighet gjorda hemställan om förändrad organisation af de i följe af framlidne Assessoren Fabian Ahlmans testamente, dateradt den 2 Julii 1798, åt sagda Allmogens barn, i Sockenarne omkring Tammerfors stad, inrättade Skolar, samt åpenlemmat till Kejserliga Hushållnings Sällskapet åtte i samråd med Domkapitlet uppgöra stadgar för berörde Skolinrättningar, hvar Hushållnings Sällskapet att fodga sig i detta afseende upprättat ork, jemte tillägg gande af Utdrag ifrån Hushållnings Sällskapets Protocoll ifrån den 1. närstående Junii, innehållande en del af de motiver som legat till grund för Hushållnings Sällskapets förslag, det samma till Domkapitlet insändt, med begäran att Dom-

kap

Kapitlet, efter skedd granskning deraf, måtte om
rättande deraföfver till Konsistoriets Sammanträde
inkomma; dera Konsistoriets Sammanträde låfva
sig årligen ånyo pröfva sitt förslag, och den ge
de rättelser, som kunna anses med andamå
ålderns sammanhang.

Med anledning härtill har Domkapitlet genom
gått ifrågavarande förslag, och anser sig
det följande ändringar böra vara af behof
vet påkallade:

Kapitlet 1. torde lämpeligen böra rubriceras: "Om Sko
lornas ändamål och sammanfattning."

§:t 1. torde Kongl. böra lydas: "Kongl. Maj:ts nådiga
gvarande Skolar, hvilkas ändamål ad att hos
da sed Allmogens och i synnerhet de fattiges barn
tillfälle till kostnadsfri undervisning i kristendoms
och Christendomens Kunskap, samt andra sed derom
stånd och lefnadssätte mest behöfliga kunskaper,
Ren, förestås af hvar sin Lärare, med hvars an
tagande förhålles, på sätt sed nedanföre stadgas.
Och har denne Lärare &c.

§:t 2: "I Skolorne läres följande":

— — Mom. 4. Skrifva = = = = i stället för: "ej blo
läsligt utan och god stil, torde böra heta: "ej blo
läsligt utan och ginna och god handstil" — —

§:t 6: torde böra lydas: "Vid Skolorne begagnas, så
vidt ett större antal Lärjungar god del nödvän
digt, Wårt undervisnings Methoden; och äger L
raren indela Lärjungarne efter deras olika fram
steg, i så många afdelningar, som han sed

dervisningens lämplighet gång finner nödigt, samt för
hvarje afdelning upprätta en läseordning, hvilken lämp
ligas så" &c.

§:t 7: Efter ordet: utöfver dess behöfliga bestämmelse, behöf
de Kongl. tillägges: "i hvilka bägge afseenden honom
åligger att dem med eget upplyggeligt exempel
föregå", men icke tvenne sista ord: "att gå i Kyrkan uti
Kallt eller annars samt vader." De följande ord
i denne §:t kunde utelemnas.

§:t 10: Till undvikande af vidlyftiga omgångar, un
derskrifningar, m. m. fod den händelse att någon i
ett eller annat afseende afgörlig Lärare borde
från dess befattning vid Skolan skiljas, samt för
att kunna efterkomma Testators stadganden i 20:de
Momentet, att tvistes bod, det bästa Lärare än
tjenliga att meddelas, samt sina skyldigheter ve
derbörligen fullgöra, i hvilket, men ej i annat
fall, de böra vara fästade om tillbörligt vid
sina tjenster; vore konsumtionen förändring behöf
lig, att de af Konsistoriets Sammanträde utnämn
de Lärare borde hos Domkapitlet anmälas till
erhållande af ordet Förordnanden i stället för
Collatorns Bref. Men emedan fastställande ut
tryck influtit i Nådiga Brefvet af den 22
September 1807, måste i sådan händelse ven
dorsdning hemställas om behörigt af i fråga
varande förändrade benämning af Konsistoriets Sammanträde göras.— Slutligen torde i sam
ma §:t den inskränkning böra göras, att
den utnämnde Lärare endast i det fall an-

målas två gånger af Domkapitlets förordnade att hava ad Ordinem sport, eller i egenskap af Skolans Lärare stått under Domkapitlets Styrelse.—

§. 17. Förslås att lyda ungefärligen Gälunda: "Medlemmarne i Skolans bör Lärjungarne vara försedde med de Läroböcker, som för deras undervisning dessädes erfordres. Endast berättigade Gatlärja barn erhålla gåvorne på Hushållningssällskapets bekostnad. Men alla övriga två undervisningen i Skolan behöfliga läroböcker begagna samtelige Lärjungarne i Skolan två vid kanonsspritt."—

§. 21. I sammanhang med hvad två §. 10. berörde anförd, förslås att denna §. kunde lyda ungefärligen Gälunda: "Förgäs sig Lärare genom försummelse i tjensten, sedvanedrunk eller annat förmenthet emot Lärjungarne, öfverdrifvet strängt eller annars olämpligt sätt, förargelse väckande uppförande inom eller utom Skolan m. m. varnas han, efter omständigheterne, af Inspektor, antingen enskild, eller inför den hela Direktion, om hvars sammanfattning vederbörd skulle. Då upprepade förfallen dessa gåvan förbrytelser, anmäle Inspektor, i förra fall med Direktionens, denne hos Hushållningssällskapet, som äger att efter begrundande, dessa Lärare antingen ytterligare åtvarna, eller ifrån dess tjenstutöfning skilja, i senare fall, samt säkra hos sinnebar Domkapitlet, Förordnande, Domkapitlet derom

underrättas. Men i händelse af begången egentligt lagbrott, ställes Läraren två ansvar i den ordning lag stadgar."

§. 24. torde böra Gälunda stryfvas: "I Skolan intages Gossar ock flickor emot sin gäld i skilda afdelningar. Monitorerne för hvarje afdelning vare af samma kön som Lärjungarne."

§. 29. Kunde förenklas Gälunda: "Inspektor jemte Församlingens Sockenpräst, samt tvänne af Skolans Distriktets lagtima Medlemmar, dem Hushållningssällskapet efter förtroende utser, dem ena ibland Ortens Ståndspersoner, den andre ibland Allmogen, bilda en Direktion, som äger att vårda &c. — — —

§. 30. torde böra lyda Gälunda: "I nästnämnde Direktion ad Inspektor Skolå Ordförande, samt i händelse af dess honom inträffade laga förfall, den bland Ledamöterne, som Hushållningssällskapet dertill förordnat."

§. 31. Kunde Gälunda: "Vid hvarje läsetermins slut anställes i åsyftemål af Skolans Inspektor och Direktionen publikt examen" — — — "De bägge af församlingens eller mindre välartade erhåller varningar", o.s.v.

§. 32. Genom misskrifning lärer instutet: i hvilken förteckning åsyftet de vid examen erhållne varningar, i stället bör: i hvilken förteckning åsyftes de vid examen &c. — Lika så bör i samma §. förteckning, i stället bör förteckning: — Derefter torde böra tilläggas: "Utdrag af denna protokoll och förteckning insändes åsyftes jedermän till Dom-

skapitlet." — Det synes nemligen lämpa nådigst. a
åsyna Domkapitlet anordnades om med hvad fö
ordningen de öfriga Lärare vid dessa Skolor
anställde Exercismän sina åligganden fullgöra
§:s 8:de Mom. 39. och 40. i stället för ordet "Committé", t
de ordet "Direction" böra införas.
§:s 40. Kunde i stället för ordene: genast allen eft
anmälan hos Inspectorn, heta: genast med D
Inspectors goda minne."

Formulär till förteckning öfver Lärjungarne v
hvarje publike Examen, kunde Kongl. Skolrådet
enligt följande Schema:

"Förteckning öfver Lärjungarne vid Ahlmanna
Skolan i N. N. Socken, Vår / Höst / Termin år 18--

Ordnings Nummer.	Namn	Föräldrars Stånd	Födelse-Tid	Dag	Månad	År	Antal Lärjungar i Klassen	Framflyttning: Första Klassen	Andra Klassen	Tredje Klassen	Fjerde Klassen	Femte Klassen	Anmärkningar
1.	Gossar: N. N.	N: N.	18	19	23.	21.	3.	2.	1.	1.	2.	—	Vid examen erhöll Gossen beröm i Bibelkunskap.
2.	N. N.	N: N.											Lemnat Skolan 18
	Flickor:												Afsändt 12 timm
1.	N. N.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Återvände 18/4 18

Vid examen dag
N. N.
Inspektor.

N. N.
Lärare.

Till sagde Ordningsförteckning, och gjorde det Domkapitlet sig förut
märkningar till Hushållnings Sällskapets begärande
de åtgärder, som Domkapitlet finner skäl
vederlagen anhålla, att i händelse Hushållnings

Sällskapet icke anser de af Domkapitlet i afseende
stående måtte föreslagne ändringar kunna vinn
gå uti det förslag till Reglemente för Ahlmanna
Skolorne som, i afseende å vinnande
nådig fastställelse, öfver Hushållnings Sällskap
pet torde komma att till Hans Majestät
ställd i underdånighet insändas, dessa anmärk
ningar måtte, med afseende å den Domkapitlet
ålagda skyldighet att i samråd med Hushållnings
Sällskapet uppgöra det i förevarande Reglemen
till, tillika med Hushållnings Sällskapets underdå
niga förslag till Hans Majestät öfverlämnas, för att gälla det underdåniga utlåtande
i ämnet Domkapitlet allaredan under den 9.
Februarii 1807 afgifvet, Hans Majestät nådigst lagna pleno i underdånighet un
derställes. Åbo Domkapitel den 22. September 1858.

A. G. Melartin
Joh. Adolf Damon Er. Elfgren
Carl Joh. Ehlander Edvard Bergenheim. Joh. Ephr. Ahlfeldt.

Wilh. Forsman

Till Wasa Läns Hushållnings Sällskap i Åbo

Ang.de Ahlmanska Skolorne

Anslaget innehåller:

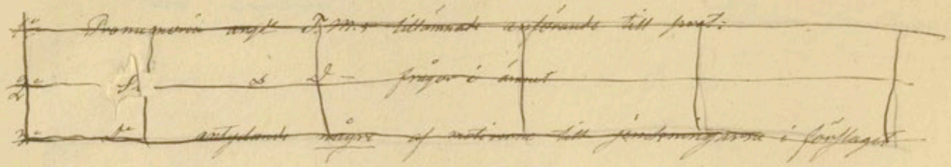

1:o [illegible] } Rotlar, till ledning vid jemförelse af förslagen.
2:o [illegible] }
3:o [illegible] Det sednare förslaget till Stadgarne.
4:o [illegible] Det förra d d d.
5:o [illegible] Sällsk: den 1. Junii 1838. i ämnet förda protocoll
6:o [illegible] Dom Kapitlets Memorial i saken.
7:o [illegible] Bordm: Utsk. prot: för d. 8. Oct: 1838.
8:o [illegible] Transsumt ur Sällsk: prot: för d. 1. Nov:

Senare förslaget / lagförslagets bifogad i afseende å:

... 1. om stämmelle, med ... Kam: Memorial

Förra förslaget.		Senare förslaget
§. 3.°	Slutet intaget under	§. 20.
§. 21.		§. 22.
§§ 22.	mom: 4.	§§ 21 mom 4. och §. 28.
	mom 5	— mom 6.
§§ 27		§§. 37.
§§. 28		§§ 40
§§ 29		§§ 38.
§§. 30		§§ 39.
§§. 31		§§ 27.
§§. 32		§§ 21. mom: 4. §§ 28. och §§ 40.
§§ 33.		§§ 29.
§§. 34		§§ 30
§§ 35		§§ 31.
§§. 36		§§ 32.
§§ 37		§§ 33.
§§. 38		§§ 34.
§§ 39		§§ 35
§§ 40		§§ 36.

Senare förslaget / husförsförsl. bifördt i afseende å:

Kap. 1.	Rubriken:	i Öfverens stämmelse med — dom Kap: Memorial
§. 1.		— d:o
§. 2.	mom 4	— d:o
§§ 6		— d:o
§§ 7		— d:o
§§ 10		— d:o och H. K. prot:
§§ 17		— Utsk: prot
§§. 20.		— som förel: §§. 3. och 30.
§§. 21.	mom: 4.	— d:o d:o §§. 32.
	mom 5.	— d:o d:o §§. 22. mom 4.
	mom 6.	— d:o d:o — mom 5.
§§. 22.		— d:o d:o §§. 21. dom K: mom: och H. K. prot
§§. 24		— Utsk: prot:
§§ 25.	stadfäst, (om tråg: samv.)	d:o d:o §§. 27.
§§. 27		— d:o d:o §§ 31. dom K: mom.
§§ 28		— d:o d:o §§ 32. d:o d:o
§§ 29		— d:o d:o §§ 33.
§§ 30		— d:o d:o §§ 34.
§§ 31		— d:o d:o §§ 35
§§ 32		— d:o d:o §§ 36.
§§ 33		— d:o d:o §§ 37.
§§. 34		— d:o d:o §§ 38
§§ 35		— d:o d:o §§ 39.
§§ 36		— d:o d:o §§ 40. och dom K: mom:
§§. 37		— d:o d:o §§ 27.
§§. 38		— d:o d:o §§ 29. dom K: mom: H. K. prot:
§§ 39		— d:o d:o §§ 30 d:o d:o och Utsk: prot
§§. 40.		— d:o d:o §§. 28.
		33.
		32.
		25.
		22 mom. 4.
		25.

1838 i Sexpl. tryckt och öfversändt till Dom. Capitlet samt derå svarad den 22 Sept. samma år.

d. 8 Oct. B. U.
d. 1 Nov. i Sp. B.
d. 1 Dec. återsändt till K
d. 4 Apr. B. U. nya Stadgar upprättade
d. 15 Apr. i Sp. B.
d. 6 Maj 1846

Stadgar
för
Ahlmanska Socknes Skolorna.

Från Dom Capitlet återkommet enligt S:B: d. 9 och 15.

För de, i följd af framlidne Assessoren Gabriel Ahlmans Testamente, dateradt den 2. Julii 1798. för allmogens barn i Socknarne omkring Tammerfors Stad inrättade Skolor har, i öfverensstämmelse med Hans Kejserliga Majestäts till Dess Finska hushållnings Sällskap den 22. September 1837. aflåtne Nådiga Reskript om förändrad Organisation af berörde Skolor, Hushållnings Sällskapet i samråd med Dom Capitlet i Åbo, fastställt följande Stadgar:

Cap. I.

Om Skolornas sammansättning och lokalen för dem.

§. 1.

I fråga varande Skolor, för hvilka lokalen särskildt bestämmes, förestås af en Lärare, med hvars antagande förhålles, på sätt Hans Kejs: Majestäts, Hushållnings Sällskapet och Dom Capitlet medelelade Nådiga förordnande i ämnet innehåller. Och har denne Lärare tills vidare sig till biträde en Under Lärare, såsom här nedan närmare utvisas.

Cap. II.

Om Läroämnen och Undervisningen.

§. 2.

I Skolorne läras följande ämnen:

1:o Finska språkets innanläsning. Början sker

med bokstafs läsning och stafning enligt Tabellen, h
wid flere lärjungar på en gång enligt Wäxel und
visnings Methoden undervisas. Förr än barnen a
fullkomlig färdighet i innanläsning, må skrifn
undantagen, ej med dem företagas undervisning u
något af de öfriga här nedan föreskrifna lära ämn
2:o Christendom. Häri läres först N: B: C:-boken och d
ter Luthers lilla Cateches tills vidare med Swebeli förkl
jemte skriftens språk och de stycken, som derwid förma
tagne, utantill, och förklaras af Läraren kortaligen, på
efter barnens fattnings gåfwa lämpadt sätt. Läraren bör l
sig på det högsta angeläget wara, att Christendome
undervisningen icke måtte blif en blott minnets sy
utan leda till förståndets upplysning och wiljans
förädling samt hjertats fulla öfwerlåtande åt Gu
med ödmjukhet, wördnad, kärlek, tro och hopp. i
synnerhet bör han med all omsorg inskärpa den a
re förlösnings läran, såsom hufwudsumman af a
Christendom och salighetens grund.
3:o Religions historia. Härwid begagnas tills widare D
ctor Rosenmüllers Religions historia; och böra l
jungarne kunna wäl göra reda för dess innehå
utan att dock läsa densamma utantill.
4:o Skrifwa. Utom det att lärjungarne hållas till n

grannt följande af deras förskrifter, för att erhålla en sj
blott läslig, utan ock god stil, öfwas de äfwen i skrifning
efter dictamen, allt ifrån som de mera för sig kunna i för
fattande af smärre uppsatser på finska språket.
5:o Räkna. Första öfningarne deri ske uppå tabeller
och i hufwudet, hwarefter, sedan barnen åtminstone några
lunda kunna skrifwa siffror, räkning på tafla företages, och
böra lärjungarne icke endast winna mechanisk färdig
het i räknande, utan ock lära sig inse grunden till
de särskilda räknings sätten samt wänjas att i hufwu
det upplösa enkelare frågor och begagna de genwägar
i räkningar, som uti hwarje fall kunna wara möjlige,
med ständig tillämpning på det allmänna lifwets
angelägenheter.
6:o Det allra hufwudsakligaste af Finlands Historia och Geo
graphi, deri något kort sammandrag följes med tills
hjelp af nödiga Charter

Cap: III.

Om lärotidens och göromålens ordning

§ 3.

Läs terminerne äro twenne om året: Wår terminen
ifrån den 10. Januarii till den 18. Maji eller om Pingst
helgen skulle tidigare infalla, till Lördagen före Pingst,
och Höst terminen ifrån den 15. September till den 20. De

Från Dom Capitlet återkommet, enligt K: B: 3 och 15.

ember, förenämnde dagar inberäknade i fall ej helge
å dem inträffar. Vid Påsk upphör läsningen från och
Långfredagen till och med fjerde dag Påsk. Infaller
dag å terminens första dag, blifve då Skolan öppnad
följande Söknedag, och bör Skolans Lärare, minst tvenne
före hvarje termins början, låta ifrån predikstolarne i Pasto
eller Skol Districtets alla Kyrkor, kungöra på vid dag
då Skolan öppnas, som hvad 8: Cap: 12. 13. 14. 15. 16. och 17.
innehåller.

§. 4.

Under terminerne fortgår undervisningen hvarje
dag ifrån klockan 8: till 11. förmiddagen och från kl
kan 2: till 4. eftermiddagen, undantagande den m
kare årstiden, ifrån medlet af October till medlet af Febru
månad, då läsningen börjas kl. 9. och fortsättes till kl
förmiddagen samt från klockan ½ 2. till ½ 4. eftermi
dagen. Efter hvarje timmes läsning erhåller bel
Skolan ledighet på Tio minuter. Lördags eftermid
gifves skol-lof.

§. 5.

Hvarje dag bör arbetet i Skolan både begynna
och slutas med Guds åkallan och Bön, hvilken f
rättas således, att sedan barnen ställt sig på den
hus ar och en bestämda plats, sjunges först en psalm

vers, hvarefter Läraren läser en morgon- eller afton bön. Derpå
falla barnen på knä under det Läraren läser Fader vår
och Välsignelsen. Nu uppstiga barnen och en morge
nen läser en af de äldre, tourvis, några verser eller ett
Capitel ur Nya Testamentet, och må Läraren, en och annan
gång, själf förrätta äfven denna läsning, för att gifva efter
tryn, huru den skall ske med värdighet och tjenligt tillbåll. Un
der Passions veckan läses Christi pinos historia i stället för
Nya Testamentet. Slutligen sjunges åter en psalm vers; och bör
Läraren tillse, att barnen under Bönen i akt taga stillhet och
andakt.

§. 6.

Vid Skolorne begagnas tillsvidare den undervisnings
method, som vid Åbo Växel-undervisnings-Skola är införd,
och äger Läraren indela lärjungarne efter deras olika fram
steg, i så många afdelningar, som han för undervisningens
behöriga gång finner nödigt; och upprättas för hvarje afdel
ning en läse ordning, hvilken lämpas så, att icke barnen
genom långvarig fysselsättning med samma ämne, ut
tröttas eller ledsna, utan, i synnerhet de mindre, med läsan
de och skrifvande omvexla. Lördags förmiddagen läses och förklaras
kortelegen af Läraren följande Söndags Evangelium.

§. 7.

Läraren bör och uppmuntra sina lärjungar, att Sön- och

från Dom Capitlet återkommit, enligt §. 8. 9. och 15.

Helgedagar ordentligt bivissa den offentliga Gudstjenstens
att för öfrigt använda hvilodagen enligt dess heliga b
melse, men icke tvinga de späda, eller med kläder mindre
förfedde barnen att gå i Kyrkan ute kallt och elakt wäd
än mindre straffa någon för utevaro derifrån.

Cap. IV.

Om Lärares tillsättande

§. 8.

För att kunna till Lärare tjenst vinna befordran, bör
kanden (bekänna sig till den rena Evangeliska Läran och
dan hafva vunnit inträde i Prest ståndet (eller åtminstone in
hafva de egenskaper, att han kan competera till befordran
om detta stånd) wara wäl känd för Gudsfruktan, ren
seder, stadgadt uppförande, skicklighet att undervisa, samt ej
fullgod insigt så väl i Finska språket, som i de öfriga ämnen
hvilka i Skolan böra föredragas.

§. 9.

Ej må någon till Lärare antagas, som icke före anstun
tidens slut uppnått fjorton ett års ålder. (tillkommer ej)

§. 10.

Då Lärare tjenst skall tillsättas, kungöres ledigheten tre
gånger i Finlands Allmänna Tidning med föreläggande
för twegade Sökande att sina ansökningar, åtföljde af behörig
merite förteckning och alla de bevis, på hwilka den Sökande
will någon befordringsrätt grunda, till Kejserliga Finska Hushåll
nings Sällskapet ingifwa inom Sextio dagar efter Kungörelsens datum,
efter hwilkens tids förlopp Consistorium anskaffar
lemmas till Dom Capitlet med anhållan om dess utlåtande öfver de
Sökandes förtjenster, skicklighet med mera, efter hwars inhändi
gande Sällskapet verkställer utnämningen, hwarom hos Dom Ca
pitlet sedan anmäles, till erhållande af Collations bref å Lärare
tjensten för den som af Sällskapet dertill blifvit kallad.

§. 11.

Lärarene till biträde anställes tills vidare Under-Lärare vid
undervisningen i första elementerne af innan läsning, hvilka
tjenster dock framdeles komma att indragas, då de mera för sig
komne Skolebarnen kunna vid detta slags lägre undervisning,
såsom medhjelpare, användas. Dessa Under Lärare tillsättas
af Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet, utan ansök
ning, och ställas under Ordinarie Lärarens omedelbara
uppsigt och lydno.

Cap. V.

Om Lärjungars intagning och förmoner

§. 12.

Såsom lärjungar i Skolorna emottagas Allmogens barn
af båda könen; gossar emellan sex och fjorton samt flickor
emellan sex och tolf års ålder. Gosse som inom denna ålder
blifvit intagen, må ej i Skolan njuta undervisning sedan

han fyllt sexton eller sleckas sedan hon uppnått sjuttonde

§. 13.

Utom Allmogens barn i de Pastorater, för hvilka Skolan egentligen är inrättad, böra äfven fattiga barn från mindre tillgränsande församlingar derstädes erhålla kostnadsfri undervisning, så långt utrymmet medger.

§. 14.

Lärjunge vare skyldig att medföra behörigt Bref tyg äfven ålder och frejd, hvilket äfven bör upptaga fader namn och hemvist, näring och vilkor.

§. 15.

Intagning i Skolan sker helst vid hvarje läsetermins början; dock vare Läraren pligtig att äfven på annan tid, lärjunge, som sig dertill anmäler, emottaga.

§. 16.

Vid intagning i Skolan, eller under lärotidens fortgång erläggas af lärjunge några afgifter till inrättningen eller Läraren.

§. 17.

Lärjungarne böra medföra egna Katecheser i Skolan men öfriga läroböcker jemte skrifmaterialier på tills vidare kostnadsfri begagnas.

Cap. 8.

Om Lärarnes pligt och förhållande

§. 18

Läraren vare noga uppmärksam på sitt anförtrodda kall, förgätlig att både med tåra och lefverne hos sina lärjungar upplefva en sann Gudsfruktan, samt befordra deras tillväxt i kunskap och dygd. Vid ungdomens behandling framlyse i allt Lärarens kärlek till ordning och rättsinnad mildhet, förenad med allvar, välte han lärjungarnes förseelser och söke tillvinna sig deras aktning och förtroende.

§. 19.

Läraren ställe sig till efterrättelse och verkställe genast allt hvad honom af Höjserliga Konungs Hushållnings Sällskapet, Dess committerade eller Ombud äfvensom af Inspector Scholæ, i och för tjensten anbefalles.

§. 20.

Läraren vare oväjerligen tillstädes vid Skolan den dag terminen begynnes, och bör han alltid vid den utsatte läro timmen noggrannt inskrifva sig, på Klockslaget, i Skolrummet, hvarifrån han ej utan inträffande laga förfall får afvägsna sig före terminens slut, samt vid sista eftermiddags timmen qvarblifva så länge efter klockslaget, som erfordras att öfverhöra böners förrättande.

§. 21.

Skulle någon Lärare så förgå sig, att han genom onda exempel, väcker förargelse hos ungdomen eller dagtager förtroendet, vanvördnad emot sina förmän, bitterhet emot sina lärjungar, m: m:, bör han varnas, (anförtrogen) första gången

från Denna Capitlet återkommit, enligt §§ 9 och 15.

muntligen af Inspector eller skriftligen af Respective Finska Hushållnings Sällskapet, samt vid upprepade försummelser af omständigheternas, mista någon del af sin lön eller helt och hållet af Sällskapet fråntagas tjensten och två tredjedelar af hans lön tilldelas en annan, som tjenstgöra kan under tiden förrättningen, men der han ändå sig icke rätta will, alldeles skiljas från sin beställning.

§. 22.

Utom hvad i dessa Stadgar för öfrigt stadgas, åligger Föreståndaren Läraren följande:

1:o att föra och oafbrutet fortsätta en Matrikel öfver alla lärjungar, som Skolan beviftat, enligt här bilagdt formulär;

2:o att sex veckor efter hvarje terminens början till Respective Finska Hushållnings Sällskapet uppgifva antalet af lärjungar, som för löpande terminen blifvit intagna särskildt för hvardera könet;

3:o att åt hvarje afgående lärjunge, utan afgift, utfärda betygg öfver dess vistelse i Skolan och derunder visade uppförande och flit samt vanna framstegg, hvilka betyggs innehåll i Matrikeln antecknas;

4:o att föra ordentligt inventarium öfver Skolans alla tillhörigheter, så väl byggnader som lösegendom, såsom böcker, charter, tabeller, tavlor, föreskrifter, bord, bänkar, pulpiter m: m: hvilket inventarium icke allenast vid hvarje årsbyte af Lärare, utan ock årligen vid hvarje vårtermins slut af Inspector granskas och med egendomen jemföres, hvarefter protokoll jemte ett exemplar af inventarium till Respective Finska Hushållnings Sällskapet insändes samt

5:o att föra räkning öfver alla vid Skolan förefallne utgifter, hvilka af Respective Finska Hushållnings Sällskapet bekostas till upphandling af böcker, skrifmaterialier, ved för Skolan och dess lärjungar, äfvensom reparationer af Skolans effecter, och för de medel honom dertill ombetros behörigen redovisa, helst inom tre veckor efter hvarje termins slut.

Cap: 8:de.

Om Disciplinen.

§. 23.

Ungdomen i akt tage sedlighet och anständighet i allt sitt förhållande, lydnad för sine Lärare, Ordning och ställighet i Skolans, flit, snygghet och renlighet samt inbördes vänskap och endräkt. Den häremot i någon måtto bryter, varde icke utan rättelse lemnad.

§. 24.

Monitören för hvarje afdelning skall oviltkorligen vara af manskönet.

§. 25.

Då Läraren finner sig i nödvändighet att något straff ålägga, lämpe han med billighet bestraffningen

Från Dom Capitlet återkommit, enligt §. 8. 9. och 15.

efter Sjelets art samt den Sjelandes lynne, kön och ålder, gra-
uppstigande från de mildare till de allvarligare och Sj-
De olika slagen och graderne af bestraffningar vare följ-
stående i Skamvrå, förlust af den efter hvarje läsetermin
medgifne ledighet på Tio minuter, nerstyltning på längre
kortare tid, arrest i Skolan efter lectionens slut, till och med
timmar, Skolelagen äga med vanligt Skol ris. Skulle nå-
lärjunge vara af så egensinnigt och oböjligt lynne att h-
af dessa bestraffningar icke låta sig rätta, eller så grofft s-
sig, att han blefve hela Skolan till förargelse, vorde de s-
densamma alldeles skiljd.

§. 26.

Deremot bör den flitige och sedige njuta tjenlig uppm-
tran och utmärkelse, genom Lärarens förklarade välla-
uppflyttning; offentligt berömm vid examen af Inspe-
eller erhållande af de belöningar Kejserliga Hushållnin-
Sällskapet anslår.

Cap. VIII.
Om Skolans inspection

§. 27.

Öfver hvarje Skola har Kyrkoherden eller dennes gerom-
del Pastorat, inom hvilket densamma är belägen, sjelfs den Inspector n-
maste tillsyn.

§. 28.

Inspector bör hafva uppsigt öfver undervisningens g-
samt Lärares och lärjungars förhållande, hålla dem till deras flyk-
tighets noggranna uppfyllande, varna den försumlige eller felakt-
ge, utsätta och öfvervara de föreskrifne examina, derved i akt tagan-
de hvad i Cap. IX. §§. 31. 32. och 33. derom stadgas, tillse att Sko-
lans tillkörigheter väl vårdas och räkenskaperne ordentligen föras enligt
de närmare föreskrifterne i Cap. VII. §. 22. mom. 4. samt om alla
till Skolans förvaltning hörande omständigheter lemna Kej-
serliga Finska Hushållnings Sällskapet behörig underrättelse.

§. 29.

Inspector jemte Församlingens Kapellaner och Lärare, bilda en
Comité eller Direction, som äger att vårda Skolans allmänna an-
gelägenheter i öfverensstämmelse med Cap. XI. §§. 39. och 40. föreskrifta
om utfockne barns emottagande i Skolan, om tröga och försumlige
eller vanartiga barns skiljande från densamma, samt om ut-
delning af de belöningar åt de flitige och sedige, som Kejserli-
ge Finska Hushållnings Sällskapet för hvarje termin an-
slår, med ledning af den uppgift om lärjungarnes antal, som
Skol Läraren, enligt §. 22. mom. 2. Sällskapet meddelar.

§. 30.

Inspector åtnjute den aktning och det företräde honom såsom Sko-
lans på stället varande tillförordnade högste Styresman tillkommer. Den
Lärare, som derutöver bryster, skall ej blifva onämnd.

Cap. IX.
Om examen.

§. 31.

Vid hvarje läsetermins slut anställes, i öfvervaro
från Dom Capitlet återkommen, enligt §§. 9. och 15.

af Skolans Inspector och Pastoratets öfriga Presterskap, publ
amen, till hvilken äfven alle andra både Ståndspersoner
allmoge äga öppet tillträde, hvarvid lärjungarnes fram
i Skolans alla läro ämnen undersökas, de trägne och förs
ge eller mindre välartade vanartige erhålla varningar, men de flitige
dige uppmuntras till vidare förkofran samt dem t
kände belöningar utdelas och slutligen de som genomg
läro course, dimitteras, hvarefter ungdomen hemförlofv

§. 32.

Till examen uppgöres af Lärarem förteckning öfver
de lärjungar, som under terminen bevistat Skolan, enlig
här bilagdt formulair, i hvilken förteckning öfver de v
examen erhållne varningar, uppmuntringar eller belön
antecknas, hvarefter denamma af Inspector underskrif
bland Skolans handlingar förvaras. Protokoll öfver varn
hvilket äfven bör innehålla omdöme öfver Lärarens gåfvor o
nit m: m: föres af Inspector eller den han till sitt bitr
kallar, och insändes inom en månad derefter till Kejs
liga Finska Hushållnings Sällskapet, jemte afskr
af ofvannämnde förklaring.

§. 33.

Dag till examen äger Inspector bestämma i
om sista veckan af hvarje läsetermin, och der
låta kungöra i Skol Distriktets Kyrkor.

Cap: X.

Om Lärarnes lön och öfriga förmåner.

§. 34.

Lärarne åtnjuta utom fria boningsrum, i årlig lön till en
början Tvåhundra Femtio Riksdaler Svenskt Banko, samt fyra
delas Tvehundra Riksdaler Samma mynt, så ofelmanskap, som
den genom besparingar ur medel nödig tillväxt, hvilken lön Lä
rarne qvartalsvis tillställes.

§. 35.

Lärare, som genom ålder eller sjukdom blifvit oförmögen att
sin tjenst sjelf bestrida, uppbära halfva lönen och den som
Jagslan föreskrifver, åtnjuta utöfver jemte öfriga förmåner.

§. 36.

Då Lärare för en eller annan orsak begär tjenstledighet,
ankommer det på Kejserliga Finska Hushållnings Sällska-
pet att vid dess beviljande, bestämma den andel af lö-
nen, som till Vicarien skall afstås.

§. 37.

På grund af Hans Kejserliga Majestäts
ofvan åberopade Nådiga Reskript af den 22:
September 1837, får Läraren, så framt han är
Prest, beräkna enkla tjenstår i ecclesiastisk
befordringsväg för den tid Lärare befattningen
af honom innehafves.

från Dom Capitlet återkommit, enligt §§. 9 och 15.

Cap: XI.

Om Skolhus och Lärarens bostad

§. 38.

Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet förskaffar eller låter bygga och underhålla, i hvarje Skol Distrikt ett Skolhus, innehållande ett för lärjungarnes antal tillräckligt Lärarerum, samt dessutom ett eller tvenne boningsrum, hvaraf Läraren hyresfritt åtnjuter, såsom han hyresfritt bygga de nödvändigaste uthus, hvilka Sällskapet till hans disposition anskaffar.

§. 39.

När något Skolhus skall uppföras, bör den i §. 2 omförmälde Comité med råd och upplysningar tillhanda gå Sällskapet, som derefter bestämmer, såväl om localen som byggnadens storlek, sättet att denamma verkställa och öfrige dermed sammanhang ägande omständigheter. Skall Skolhus hyras, ware Comitén åsven skyldig att anskaffa lägenhet och Sällskapet wid hyres wilkorens uppgörande biträda.

§. 40.

Till betydligare reparationer, hvilka utöfver bibehållandet eller förbättrandet af ett redan uppfördt äldre Skolhus, uppgöres kostnads förslag af Skol Comitén, som äger att, emot ersättning, dertill begagna kunnige handtverkare biträde. Förslaget insändes jemte Comitén till Sällskapet, som sig derefter låter. Warder det bifallet, förordnar Sällskapet om dess verkställighet, hwarvid Comitén ej bör undandraga sig den uppsigt deröfver, som Sällskapet denamma tillförsäkra kan ombetro, men smärre reparationer, hvilka icke medgifva anförde omgång, låte Läraren, efter omständigheterna genast eller efter anmälan hos Inspector, werkställa. Och njute han för kostnaden härvid, jemte den behörigen verificerad blifvit, ersättning, deraf ej Kejserliga Hushållnings Sällskapet pröfvar de åberopade brister hafva varit af sådan beskaffenhet, att Lärarens såsom boställs innehafvare bör för dem sjelf ansvara.

Matrikel

för Uhlmanska Skolan i N: N: Socken.

Ordning	Namn	Intagning i Skolan	Födelse år (ålder)	Faders namn och näring	Lemnat Skolan	Anmärkningar.
1.	N: N:	1839 ½.	N: N: by 1829 ½	N: N: Torpare	1842 7/11	Blifvit tilsagt om förut uppsagd förflyttning 2 - 42

Från Dom Capitlet återkommit, enligt §. 8. 9. och 15.

Examens Katalog vid slutet af Wår/Höst-termin år 18-- för Ahlmanska Skolan i N. N. Socken.

Ordnings Nummer	Namn.	Född.	Antingen Gosse- eller Flick-Skolans	Lärdom och Kunskaper som förut äges.	I dessa Columner införas de Särsämnen, hvarå undervisning gifves och för hvilka de med bokstäfver utmärkta vitsorden meddelas. Första bokstafven betyder kunskap, den andra flit.					Kort anmärkning.	Anmärkningar.
					Christendom.	Religion.	Historia och Geographi.	Aritmetik.	Skrifning och Stafning.		
					B.G.	F.F.	G.F.	B.B.	B.F.		
1.	N.N.	1820 2/6	dag	dag							

Tecken utmärkande graden af fullighet.
S— Stadgade seder och bor uppförande.
N— Nämnt och stadgadt uppförande.
O— Oklanderligt uppförande.
L— Lättsinnigt eller ostadigt uppf
Vedi:
N.N.
Inspector Scholæ

Tecken utmärkande graden af kunskap och flit.
B— Berömlig insigt — Berömlig flit
G— Godkänd — godkänd
F— Förtjenstlig — förtjenstlig
R— Ringa — Ringa
Ort och examens dag.
N.N.
Lärare vid N.N. Skola.

Enligheten med det förda protocollet intygar på Embetets wägnar
Lars Arnell
Secreterare.

Utdrag af Protocollet, hållet inför Skjeftesjerliga Fattiga Hushållnings Sällskapet den 1. Junii 1838.

§. 5.

Sedan stadgarne för Ahlmanska Socknaskolorne blifvit antagne bifölls jemväl Beredningens Utskottets betänkande innefattande dels allmänna regler för Sällskapet, dels närmare föreskrifter till Utskottets efterrättelse så lydande:

1:o att uti bland Lärarnes qualificationer väl äfven enfordrades, att han skulle äga kännedom af wäxel undervisnings methoden och antingen inför Domcapitlet hafva aflagt prof, eller uppvisa bevis, att han såsom Lärare vid någon Wäxel-undervisnings anstalt tjenstgjort: dock som dessa föreslående skäligen icke kunde fordras vid första tillsättningen, ålägge den, som först utnämndes, att vid Wäxel undervisnings skolan här i Staden taga kännedom om methoden och någon tid derstädes såsom Under Lärare practisera; hvarefter vid framtida sig uppstående ledigheter examens bevis eller andra betygom öfning i Wäxel-undervisnings methoden kunde åskas, och skyldigheten att dem förestera införlifvas i annonsen om ledigheten;

2:o att ansöknings handlingarne borde, jemlikt de från Domcapitlet återkommit, enligt §§ 8. 9. och 15.

af Sällskapets Stadgar, föredragas i Beredningsutskottet; Och ehuru allmänna anden af dessa Stadgar synes vara att med undvikande af discussioner om tvistefrågor, afgöra dylika frågor genom sluten omröstning, skulle likväl, på det Sällskapet i dess plenum, vid befordringsfrågors afgörande må finna någon vägledning af Beredningsutskottets utlåtande, vid dettas behandling i Utskottet, hvarje Ledamot tillåtet tvåfaldet afgifva sitt yttrande, innefattande de skäl, hvarpå han grundade uteblifvandet, derå slutligen afgörandet i Sällskapet borde ske i öfverensstämmelse med §:n 8;

3:o att vid utnämning till Lärare tyckte en högre lärdom eller större och andra insigter än för den sökta tjänsten erfordras, ej skulle gifva företräde framför med mindre de i lika grad, som hos medtäflande, åtföljdes af alla de egenskaper, hvarpå utnämnandet collectivt syftade, dock så att för närmaste afseendet komme att fästas på gåfvor och skicklighet att undervisa;

4:o att derest icke någon fullt skicklig och med förderliga betygg försedd sökande sig anmäld, ledigheten å nyo borde till ansökande annonseras och Respective Hushållnings Sällskapet emellertid förordna det tjänligaste subjekt, hvarå tillgång finnes, att Lärare tjänsten emot åtnjutande af hela lönen eller någon del deraf, utan fullmakt tjänstgöra;

5:o att om någon Skolan rörande angelägenhet af Läraren, Inspector eller Comitén hos Sällskapet anmäldes, eller af någon person utom Skolan gjordes anhängig, eller klagomål emot Läraren anfördes, borde Sällskapet alltid, innan ärendet till afgörande företages, efter omständigheterna, inhemta antingen Inspectors, Skol Comitens eller Lärarens utlåtande eller förklaring;

6:o att då någon Lärare genom ålder eller sjuklighet blifvit oförmögen att sköta sin tjenst förnöjligt, ankomme det på Sällskapet, att i hvarje särskildt fall afgöra huruvida Vicarien kunde erhålla något särskildt extra anslag eller om han borde åtnöjas med den i §:n 35 af Skol Stadgarne bestämda andel af Lärarens lön;

7:o att Lärids enligt hvad Sällskapet redan bestämdt Skolmanska fonden skall bekosta underhåll af Skolhuset och Svanska fonden draga enahanda omkostnader för Lärarens bostad, hvarom äfven borde följas då frågan uppstår om dylika lägenheters hyrande;

8:o att om Skolhus och boningsrum för Läraren uppbyggas eller dertill passande hus af Sällskapet inköpas, delaktighet i Finlands brandstods bolag borde för dessa byggnader beredas.

9:o Slutligen och då framlidne Assessoren Ahlman i sista punkten af Testamentet anhållit, att de Herrar och män, som dess författning komma att handhafva, behaga vid exequerandet deraf i akt taga den största patriotism och rättvisa, efter ytterste samvete, så att de det trygg-

År 1848. den 8. Oktober, Som-
mankallade på i Skåll. Länska
Hushållnings Sällskaps Beredning
Elfsköll: Ordförande, Herr
Hof Rätts Assessor Molander
samt Herr Lektorer, Colla-
gii Assessorn Melard, Borgme-
ster Lindell, Vice Lands Se-
kreter, Häradshöfdingen Bark-
man, Hof Rätts Notarien La-
mander, och Gymnasii Adjun-
kten Ehrlenius samt Sällska-
pets Secreterare, Herr Skatt-
Secreteraren Ahnell och Skatt-
mästare Herr C. A. Jan-
mander.

Underskrifvet, Hof Rätts Registra-
tor, förde protokollet.

§. 1.

Emedan ett från Dom Capitlet
hit inkommet Cirkulär Bre-
ef, dateradt den 22. nästlidne Septem-
ber, hvari Dom Capitlet förmäler
att Kongl. Majt täcktes genom Nådigt Bref
af den 1. sistlidne Junii till Dom Ka-
pitlets granskning öfverlemnade för-
slag till Stadgar för Skolmästa-
rens Skolorna, hvarid Dom Capitlet,
för sitt vidkommande, förklarat följande
Stadgar, att [illegible] Skolorna
skulle [illegible] rubriker Calendi-
ner: Dom Capitlet hade funnit skäl
Dom Skolorna endast och sam-

4
i afseende
å redaktionen
lät nämnde för-
slags stad-
gande m.m.

manskattning."

§:1. "I dessa svenska skolor, hvilkas ändamål är att bereda barn tillfälle att vinna sådana kunskaper och i synnerhet de färdigheter som tillhöra hela det praktiska undervisningssätt i catechesen och bibelläsning, att efterföljande kunskaper samt andra för dessas ställning och befattningar nödiga kunskaper, hvarför de hvar för sig bestämd, med hvars anläggande och hållas, på sätt här nedanföre stadgas." Och har denne Lärare att

§:2. "I skolorna böra följande ämnen: — — — man. 4. skrifva = = = = " i stället läsning utan att gifva det handskrift" i stället för: "i blott läsning utan att gifva det skrift, såsom orden: förklarat lyder.

§:6. "Vid skolorna begynne, så vitt det någorlunda kan ske, vårtermin med den 15 Maji, höstterminen med den 15 Oktober; och äger lärare inga längre ledigheter än de för allmänna helgdagar, i så måtto undervisningen blifver jämn hela året och lärjungarne icke förlora för mycket af sina kunskaper." Och heter det

§:7. "I sista orden: utom de helige bestämmelse, tillades: "i hvilka begynnelser lärare bör tillse att den med eget uppbyggelse kunna fira, men icke hindra etc = = att gå i kyrkan på ställe eller annat ställe vederbörande." Samt att det följande orden: denne §: kunde

utelemnas.

§:10. Till undvikande af tidsspillan, omgångar, underskrifningar m. m. bör den händelse att någon i ett eller annat afseende afgående lärare borde från sin befattning vid skolan skiljas samt för att stanna efter Komna Skolans stadgande i 12te momentet, att tillse hvilka de skolarne äro gifvet att skänka, samt sina myndigheter vederbörligen fullgöra, i hvilket, som ej i annat fall, de bord vara skyldige underrätta vid sina synoder, försåvitt att de af Consistorium utnämnde Lärare borde kos Dom Domkapitlet anmäla till erhållande af andra förordnanden i stället för Collations Bref. Men emedan föreskrifna tidsspillan i Kgl. Brefvet af den 22. Sept. 1837. kos Dom Capitlet undvikes i fråga hvilka händelse andra underdånig kunställen om behofvet deraf, samt af Consistorium bord af Consistorium gifvet. Samtycke i samma §. den inskränkning, försåvitt att den utnämnde lärare under andra i det fall anmälan till erhållande af Dom Capitlets förordnande, att han är ordinerad präst, eller i afseende af Skol Lärare Stift under Dom Capitlets syn rätt.

~~§:11. att vidare af denne §:~~

Uti den af Kgl. Capitlet gjorda
~~I~~ följande förändringar: ~~I~~ ~~§~~
~~§~~ 17. ~~Af följande redigera~~: "en
inträdet i Skolan bör lärjungarne
vara försedde med de två Bibel-Böcker,
som för dessa undervisning ären-
skrifves erfordrdas. Endast berätti-
gade barn erhålla fria-rum på
Hushållnings Sällskapets bekost-
nad. Men alla öfriga till anord-
ningen i Skolan behöriga till
behör, begagna sig tillfälle lär-
jarne i Skolan tills vidare kost-
nad fritt."

§. 21. "Barn och barn genom
församlingen i gemen, tillvärdad
med Kyrkoherden, bibehåll med
lärjungarne, åtgärdsfullt straff
eller annars olämpligt uppförande
vid gudstjänsten, m. m. varnas
kan, efter omständigheterna af
Inspektor, antingen enskilt, eller
inför den Skole-Direction, som
hvart femmanstalmånad ordinarie
skulle. Vid upprepade för-
seelser eller grövre förbrytelser
anmäle Inspektor, i förmån med
Direction, derom hos Hushåll-
nings Sällskapet, som äger att
efter omständigheterna, en gång lär-
jare antingen ytterligare åtvarna
eller ifrån Skolans gunstiga tillgång
skilja, i berörd fall, jemte lär-
jarne inom den Capitlet Lär-
ordnade, den Capitlet derom
underrätta. Men i händelse af att
begången egenbetigt dagtecken skulle
Lärare till tillgång i den ordning
Lag stadgar."

§. 24. "I Skolan intages gutar och
flickor hvar för sig i skilda af-
delningar. Monitorerne för hvarje
afdelning äro af samma
kön, som lärjungarne."

§. 29. "Inspektor jemte Församlin-
gens prostliga samt kommu-
nen af Skole Distriktets bestyrer med-
lemmar, den Hushållnings Säll-
skapet öfver den förordnade utöfver, den
ena ibland dess ständ personer,
den andre ibland allmogen, til-
lika en Direction, som äger att vår-
da"

§. 30. "I nästnämnde Direction
är Inspektor Skolans ordförande, samt
i händelse af hans hinder inträffade
lega förfall, den bland Lärarne
ne, som Hushållnings Sällskapet
därtill förordnat."

§. 31. "Det hvarje Läsår förmin samt
anställas i öfverensstämmelse af Skolans
Inspektor och Direktionen publika ex-
amen" - - - - och bröge att hans
samtliga eller minde väl ordnade
utfalla varningar" o.s.v.

§. 42. Till denna §, hvarefter hvar-
ne skrifvel till det Kgl. Capitlet

medlade exemplar af Förfarget anmärkning, förestår Rådet åtfölja de tillagda: — — — "Protokollet afskrift af samma protokoll och Rådets underdåniga infordral åsyna Ordningen för Domkapitlet."

Deputation öfver Domkapitlet anförde tillkännagifvande af Comité uti ämnet ad 40. §:t: Rådet förändrat ifrån "Directionen" samt ordet: Föreskrifna uti §:t genast efter anmälan bad Justitiarien: tillbytat emot: Comité "genast med Justitiarien gå saken ifrån" åtföljdes Domkapitlet för till den föreskrifna examen tillkallagen Rådsförordnade samt förmälde:

"Justitieborgmästaren Lagergrens vid Afskedstagandet Skolan i N. N. Stad, vår / Höst / termin år 18.—

Ordning Nummer	Namn	Flit	Uppförande	Kristendom	Läsning	Skrivning	Räkning	Historia och Geografi	Anm.
	Betyg	1/2 1/4	1/2 1/4	2.	1.	4.	2.	1. 1. 2.	Rådet examinerade den tillkallade Domkapitlets ledamöter uti de ämnen, hvilka lärjungarne i Skolan blifvit undervisade uti, och förklarade sig med examinationens utgång vara nöjda. Justitieborgmästaren Lagergren anförde derefter, att han, som under sin vistelse i staden varit Skolans Inspektor, ansåge sig böra till Rådet och Domkapitlet afgifva det betyg om Skolans tillstånd, som han trodde sig kunna lemna. Han hade funnit Skolan i god ordning och lärjungarne i allmänhet väl förberedda för de klasser, hvilka de nu skulle besöka. Lärarne hade visat nit och förmåga i undervisningen, och hade de flesta lärjungarne gjort goda framsteg i kunskaper. Han ansåge sig derför böra anmäla, att Skolan förtjenade Rådets och Domkapitlets nådiga erkännande.
1.	N. N.								
2.	N. N.								
	Flikor								
1.	N. N.								
2.	N. N.								

Ecclesiastick
Disciplinsachen

§. 2.

§. 4.

§. 5.

4:o vid Pelkola Ifra Socken Skola
Kl. Barn.
5:o vid Skolan i Lempäälä Socken
Kl. Barn.

Skolan och skall emellertid hvar
om året det Välbetrodde jemte
tillsyningen af anordningen i de
Kapellen, Lasarettet och de
Kapellen, Lasarettet belägna de
Kapellen, tillkommande Församlingen
åtaganden mätte inskränkta.

En Fidem:
J. Ekbom.

6 Maj 1839: S. bifallet med de i Protokollet uppgifna förändringar af 88810622

225.

Transumt

224.

Uto Sällsk: protok d. 1 nov (83)

och funn S. godt antaga de af Utskottet tillstyrkte ändringar deri, med undantag af det föreslagne tillägg i 29:de § derom att endast befattne medlemmar i församl. skulle till Led: i Dir: utses, i hvilket afseende S. anslog nödigt hafva öppet att dessa befattn: uppdrogs till sådana personer, hvilka dertill kunde anses mest lämpliga. men hvad angår Utskr: tillstyrkan att till K.K.M:t ingå med underd: hemställan, att Consistorierna i stället för Collationsbref finge å Lärare-befattningarne utfärdas och jemväl sådana Lärare, hvilka icke vore prestmän, berättiga tjenste-år i Eccles: hänseende, anslog Sällsk: betänkligt att i underd: föreslå någon ändring i hvad del nåd: Reskriptet af den 22. Sept: 1837 år i enlighet med Hans K.M:ts Eget högsta Beslut derom innehåller, helst det, i afseende å Lärare-Tjenstemes befattande icke kunde vara Sällsk: förment att hos Dem K: anhålla om tillförordn: af Lärare på obestämd tid och att med Collations-brefvets utfärdande måtte få anstå intill dess S. hunnit öfver-

4:de uti Pellkula Östra Sockens Skola

Kalla Sockens pastorat.

tygga sig om den antagne Lärareus lämplighet till tjenstens bestridande.

Och detta ärendet nu åter remitteras till B. U. som borde i enlighet med de antagne förändringarne uppgöra nytt förslag och det jemma sedan till Länsstyrelsen för granskning och fastställande öfverlemna.

6 Maj 1839: S. bifallet med de i Protokollet upptagne förändringar af 8 Sept 1838

225.

Stadgar

för

Uhlmanska Socknе-Skolorna.

Dör de, i följd af framledne Assessoren Gabriel Ahlmans den 2. Julii 1798. dateradt Testamente, för allmogens barn i Sockenarne omkring Tammerfors Stad inrättade Skolor hafv, i öfverensstämmelse med Hans Kejserliga majestäts till Dess Finska Hushållnings Sällskap den 22. September 1837. aflåtne nådiga Reskript om förändrad organisation af berörde Skolor, Hushållnings Sällskapet, i samråd med Dom Kapitlet i Åbo, fastställt följande Stadgar:

Cap. I

Om Skolornas ändamål och sammansättning.

§. 1.

I fråga varande Skolor, hvilkas ändamål är att bereda allmogens och i synnerhet de fattiges barn tillfälle till kostnadsfri undervisning i boklåsning och Christendoms kunskap; samt andra för deras stånd och lefnadsyrke nytt behöfliga vetenskaper, förestås af hvar sin Lärare, med hvars antagande förhålles på sätt här nedanföre stadgas. Och har denne Lärare tills vidare sig till biträde en Under Lärare, såsom längre fram närmare utskiljes.

Cap: II

Om Läroämnena och undervisningen.

§. 2.

I Skolorna läres följande:

1:o Finska språkets innanläsning; deri barnen böra

vinna fullkomlig färdighet i annan undervisning i något af de öfrige läroämnen, förrättning dock undantagen, må med dem företagas.

2:o Christendom: Häri läres först A.B.C-boken och derefter Luthers lilla Cateches, tills vidare med Strykii förklaring, jemte Skriftens språk och de flyttken, som derutöfver finnas intagne, allt utantill, men åtföljdt tillika af en efter barnens fattningsgåfva lämpad utläggning af Läraren, som bör täta sig särdeles angeläget vara att Religions undervisningen icke må inskränka sig till tillägnande af blotta minnesläror, utan bida till förståndets upplysning och själens förädling samt hjertats fulla öfvertygande åt Gud, med ödmjukhet, vördnad, kärlek, tro och hopp. I synnerhet bör han med all omsorg inskärpa den dyra försonings-läran, såsom hufvudgrunden af all Christendom och salighetens fasta grund.

3:tio Religions historia. Härvid begagnas tills vidare Doctor Rydmüllers Religions historia; Och böra Lärjungarne kunna väl göra reda för dess innehåll, utan att dock täfla den samma utantill.

4:o Skrifva. Utom det ~~att~~ lärjungarne tillhållas att noggrannt följa de dem föreskrifna förskrifter, för att erhålla en ej blott läslig, utan ock jemn och god handstil, öfvas de jemväl i skrifning efter dictamen, allrahelst de mer för sig komma bland den i förra fattandet af smärre uppsatser på finska språket.

5:o Räkna. Första öfningarne däri ske uppå tafvlor och i hufvudet, hvarefter sedan barnen ätanvänd. förut.

stone nägorlunda kunna tillämpa siffror, räkning på tafla företages; Och böra lärjungarne icke endast vinna mechanisk färdighet i räknande, utan ock lära sig inse grunden till de särskilda räkningssätten, samt vänjas att i hufvudet upplösa enkla frågor och begagna de genvägar i räkningen, som i hvarje fall kunna vara möjlige, med ständig tillämpning på det allmänna lifvets behof.

6:o Det allra hufvudsakligaste af Finlands Historia och Geographi, deri något kort sammandrag, med tillhjelp af nödiga Chartor, följes.

Cap. III

Om lärotiden och ordningen för göromålen.

§. 3.

Läse terminerne äro tvänne om året: Vårterminen ifrån den 10. Januarii till den 18. Maji, eller om Pingstdagen skulle infalla tidigare, Lördagen före Pingst, och Höst terminen ifrån den 15. September till den 20. December, alla dessa dagar inberäknade, dersom ej Helge Dag å dem inträffar, i hvilken händelse terminerne begynnas näst efterföljande och slutas näst föregående Söndags Dag. Vid Påsk upphör läsningen från och med Långfredagen till och med första dag Påsk.

§. 4.

Under terminerne fortgår undervisningen hvarje söknedag ifrån kl. 8. till kl. 11. för middagen, och ifrån kl. 2. till kl. 4. efter middagen, undantagande den mörkare årstiden ifrån midten af Oktober till midten af Februarii

månad, då läsningen fortfar från kl. 9. till kl. 12. för middagen, samt från kl. ½ 2. till kl. ¾ 4. efter middagen. Efter hvarje timmes läsning erhåller hela Skolan ledighet på 10. minuter och Lördags eftermiddag gifves Skol-lof.

§. 5.

Hvarje dag bör arbetet i Skolan både begynnas och slutas med Guds åkallan och bön, hvarvid tillgår såsmida, att då barnen inträdt de för dem, hvar för sig bestämda platser, sjunges först en psalmvers och sedan läser Läraren en morgon- eller aftonbön jemte, efter det barnen fallit på knä, Fader Vår och Välsignelsen, hvarå barnen åter upprätta och om morgonen några verser eller ett Capitel ur Nya Testamentet, men under Passions veckan en akt ur Christi pinos historia ljudeligen upplästes och förrättningen så väl morgon som afton med en af sjungen Psalmens slutas. Och jemte det nyssnämnde läsning i allmänhet verkställes af de äldre bland barnen, hvar i sin tour, men understundom äfven förrättas af Läraren sjelf, barnen till efterlysning, huru den må läse med vändighet och tydligt uttal, tillser Läraren att under allt detta skicklighet och andakt af barnen iakttagas.

§. 6.

Vid Skolorna begagnas, så vidt ett större antal lärjungar sådant påkallar, Wänel-Undervisningsmethoden; och äger Läraren indela lärjungarne, efter deras olika framsteg, i så många afdelningar, som han för undervisningens behöriga gång finner

ändamålet med största verksamhet uppfyllas vid på Församlingarne gemensamt skick, bifalla wij åsyftade förslag, att §. 22 sålunda måtte förändras: Förrän hvarje lärare ämnar förflytta sig i tjenst . . . . . sker anmälan derom hos Consistorium, som efter begärandets pröfvande antingen uppskjuter förrättningen, eller, derest den anses på obestämd tid, anbefaller förrättandet af Consistorii Ledamot eller Prosten i Contractet af Församlingen är anlagen, som tjensten skall ske, samt i förra fallet Domkapitlet denne underrättar. Men innehafvare af Prästerlig tjenst är skyldig att, förrän han till annan i den ordning kan kallas, tillträda densamma.

Åbo d. 4 Maji 1839.

G. Gab. Hellenius

§. 111.

Vid del täg, på anmärkn. gränsen
gått del sednast upprättade Förslaget till
Radgar för Ahlmanska Lefnadsbeskrivn,
hvar jag för min del icke förmår uppre
mälsning till ytterligare förändringar,
utom endast följande, som mig synes nö-
vändiga befinnas i redaktionen
anmärkn:

§. 10. Skulle jag förslå att sidorna
ordningar: Då Författaren skall berätta,
- - - - - - - - - - - - - - - - - -
huru Sällskapet verkställer utmärkningen
anläggen desamma, eller måste hans närvaro
på dessamma tider, samt i händelse den
utsatte ej dröjer, eller i egenskap af
Bestyrare skall eller får under dem kapitlets
uppsyn, Derom anmäles hos Domkapitlet
med begäran om för hvarje utförande an-
visning Gestaltsbrev eller Förordnande i
min hemort, i annat fall för till tjenstens
behörig Verkställande genom Residensstaden.
Då skulle det följande tillägget i denne §.

nödigt, samt för hvarje afdelning upprätta en
läse-ordning, hvilken lämpas så, att icke barnen
genom långvarig tystsittning med samma ämne
utröttas eller tröna och att följaktligen, i synnerhet för de yngre, bönande och skriftermål ofta
omvexla. Lördagen läses följande Söndags Evangelium, hvilket af Läraren kortedagen förklaras.

§. 7.

Läraren bör ock uppmuntra sina Lärjungar att
Sön- och Helgedagar ordentligt bevista den offentliga
Gudstjensten samt att för öfrigt använda hvilodagen
endast dess heliga bestämmelse, i hvilka begge afseenden
honom åligger att med dem med eget upplyggeligt
exempel föregå föregå förträda, men icke tvinga de spådda
eller med kläder mindre väl försedda barnen att gå
i kyrkan vid kallt eller annars svårt väder.

Cap. IV.

Om Lärare tillsättande.

§. 8.

Den som till Lärare tjenst skall kunna befordras,
måste bekänna sig till den rena Evangeliska Läran,
vedan hafva vunnit inträde i Presta-ståndet, eller
åtminstone, den för Prester påbjudne åldern undantagen,
innehafva de egenskaper att han kan till befordran
inom detta stånd competera, vara väl känd för Gudsfruktan, vana leder, stadgadt uppförande och skicklighet att undervisa, samt äga fullgod insigt så väl
i Finska Språket, som i de öfriga Slyptan, hvilka

---

† hvilka bora af någon annan Lärare Ecclesiæ, än Församlingarnes val,

i de bekräftas, och emedlertid med mera
den för närvarande af andra Publika
Ecclesiastika tjenster, såsom: Kyrkoherdar
at Kapellanen i Pastorella Församlingen,
Residerin Kyrkoherdar, Stads-predikanter,
Regementspastor m.fl. tillsvidare bibehållas.
Vid till någon af dessa tjenster utsedde
Domkapitlet tillsättningsrätt eller Förordnan-
den, utan att förut hafva prösvat de-
ras vetenskaper, deras behörighet derstill
såsom kommer till skiftet m.m. — De uti
Domkapitlet förrättas Examen med
förrätta, Trivial-Lärare eller Pedagogiarcha,
hvilka icke äro prestvigde, undersöka de
allid de i Stadgedningen och Ordnare ut-
komna Författningar föreskrifne Specimina,
hvilket icke kommer att äga rum med
de Philosophiska Professorerne, och kvar-
för de icke Examinerade med undergån af
andra Lärare-tjenster befattande, som Domka-
pitlet för dessa skulle utfärda Förordnan-
den, innan de af Biskopen prestvigde
Presta- eller Lärare-stånd.

i Skolan böra föredragas.

§. 9.

Ej må någon till Lärare antagas, som icke uppnått fyllda ett års ålder.

§. 10.

Då Lärare-tjenst skall besättas, kungöres ledigheten trenne gånger i Finlands allmänna Tidning, med anmaning till hugade competente Sökande att inom 30 dagar efter kungörelsens datum till Hjelpliga Hushållnings Sällskapet ingifva sina ansökningar, åtföljde af behörige merit-förteckningar och alle de bevis, på hvilka de vilja sin befordringsrätt grunda. Efter denna tids förlopp öfverlemnas samtlige ansökningshandlingarne till Dom Kapitlet, som utlåter sig öfver de Sökandes förtjenster och skicklighet m.m., hvarpå Sällskapet verkställer utnämningen, samt anmäler derom hos Dom Kapitlet i afseende å utfärdande af [~~förordnade~~ Collations Bref] för den utnämnde, om han är ordinerad Prest, eller i egenskap af Skol-Lärare ställt under Dom Kapitlets styrelse, men lemnar i annat fall den åt tjensten kallade bevis deröfver genom protocolls utdrag; Sällskapet tillvårdförbehållet att, derest Sällskapet finner med utfärdandet af Collations brefvet eller protocollsutdraget böra anstå, den utsedde emellertid på obestämd tid till Lärare antaga och efter omständigheterne i detta afseende Dom Kapitlets förordnande utverka eller ock intyg öfver sådant antagande hjelp utgifva låta. [*)

*) [af Collationsbref för den utnämnde; Sällskapet tillvårdförbehållet, att derest Sällskapet finner med Collationsbrefvet utfärdande böra anstå den utsedde emellertid på obestämd tid till Lärare antagen och i detta afseende Dom Kapitlets förordnande utverka.]

§. 11.

Lärarene till biträde vid undervisningen i de första elementerne af hvad som uti Skolorna lärres, anställas tills vidare Under Lärare, hvilkas tjenster dock framdeles, då så mer för sig komne Skolbarnen vid den nu undervisning kunna sjelfsom medhjelpare användas, efter hand indragas. Dessе Under-Lärare antagas af Hjelpliga Hushållnings Sällskapet, utan kungörd ansökningstid, och kunna när Sällskapet så gått finner, från sine befattningar skiljas, samt stå för öfrigt under Ordinarie Lärarenes uppsigt och tydno.

Cap. V.

Om Lärjungarnes intagning och förmoner.

§. 12.

Såsom lärjungar i Skolorna emottagas allmogens barn af båda könen, gossar emellan sex och fjorton, samt flickor emellan sex och tolf års ålder, men må ej i Skolorna njuta undervisning sedan de fyllt, gossarne fjorton och flickorna fjorton år.

§. 13.

Utom allmogens barn i de Pastorater, för hvilkas Skolorna egentligen äro inrättade, böra äfven barn från närmast tillgränsande församlingar och företrädesvis de fattige derstädes erhålla kostnadsfri undervisning, så långt utrymmet medgifver.

§. 14.

Lärjunge vare skyldig att öfver sin ålder och fräjd medföra behörigt Prestbevis, hvilket äfven bör upptagas

faderns namn, hemvist, näring och villkor.

§. 15.

Intagning i Skolan sker helst vid hvarje läse-termins början; dock vare Läraren pligtig att Lärjunge, som för mötande hinder icke kunnat vid terminens begynnelse i Skolan vinna inträde, äfven å annan tid, när skäl hinder upphört, emottaga.

§. 16.

Hvarken vid intagning i Skolan, eller under läro-tidens fortgång erlagga af lärjunge några afgifter till inrättningen eller Läraren.

§. 17.

Vid inträdet i Skolan böra lärjungarne vara försedde med ABC böcker och Katekeser; men alla öfriga läro-böcker jemte skrifmaterialier få tills vidare kostnadsfritt begagnas.

Cap. VI.

Om Lärarens pligt och förhållande.

§. 18.

Läraren vare noga uppmärksam på sitt anförtrodda kall och försäkäg att både med både lära och lefverne hos sine lärjungar upplifva en sann Gudsfruktan, samt befordra deras tillväxt i kunskap och dygd. Vid ungdomens behandling framlysse i allt Lärarens kärlek till ordning och rättvisa. Med mildt afseende rätte han lärjungarnes försummelser och söke tillvinna sig deras aktning och förtroende.

§. 19.

Läraren ställe sig till efterrättelse och fullgöre gerna att hvad honom af Kyrkoherde Husbållnings Sällskapet och dess committerade eller Ombud, äfvensom af Inspectoren Scholæ i och för tjensten anbefalles.

§. 20.

§ 3. Läraren bör minst 8 dagar före hvarje läse-termins början låta från Predikostolarne i Pastoratets eller Skol-Distriktets alla kyrkor kungöra på vad dagen, då Skolan öppnas, som hvad §§: 12. 13. 14. ~~och~~ 15. 16. och 17. innehålla och vare oviltkorligen skyldig vid Skolan den dag terminen begynnes, såsom han och skall vid den utsatte läro-timmen alltid bestämdt på klockslaget finnas i Skol-rummet, hvarifrån han ej utan laga förfall får afvägsna sig före timmens slut och der bör vid sista (bör) efter-middags-timmen ~~äger~~ qvarbidja ännu efter klockslaget, tills böne-förrättningen i föreskrifven ordning för sig gått.

§ 20.

§. 21.

För öfrigt åligger Läraren:

1:o att föra en ordentligt förtecknad matrikul öfver alla lärjungar, som Skolan besöker, enligt bilagdt formulair. (N:o 1.)

2:o att för vederbörande Kyrkoherde vid hvarje terminens början hos Kyrkoherdens Husbållnings Sällskapet uppgifva antalet af de lärjungar, som för den löpande terminen ~~blifvit intagne~~ finnas i Skolan, särskildt för hvardera könet.

3:o att åt hvarje afgående lärjunge utan afgift utfärda betyg öfver dess bevistande af Skolan och derunder vidtagne uppförande och flit samt vunna framsteg och innehållet af betygen i matrikeln anteckna.

§ 32. 4:o att till den examen, som vid hvarje läse-terminens slut med Skol-barnen anställes och hvarvid (längre) närmare upplysning lämnas, öfver alla de lärjungar, som under terminen bevistat Skolan, enligt bilagdt formulair (N:o 2) uppgöra förteckning; (innehållande förklaringar) hvari äfven ~~jämväl~~ de uppmuntringar, belöningar eller varningar lärjungarne vid examen erhållit antecknas,

derefter, af Inspektor underskrifven bland Skolans handlingar förvaras.

/5:o att föra ordentlig inventarii förteckning öfver Skolans alla tillhörigheter, i byggnader och lösegendom, såsom böcker, charter, tabeller, tafflor, förskrifter, band, bänkar, pulpeter, m.m.d. — §. 27. mom 4

/6:o att föra räkning öfver alla vid Skolan förefallande utgifter, hvilka af Kejserliga Hushållnings Sällskapet, till uppköp af böcker, skrifmaterialier och ved för Skolan m.m. utbetalas, så väl som öfver de reparationer af Skolans inventarier, som tillfälligtvis kunna erfordras, och för de medel honom därtill ombetoras, sist inom tre veckor efter hvarje termins slut hos Kejserliga Hushållnings Sällskapet behörigen redovisa. — §. 27. mom 5.

§. 22.

Förgår sig Lärare genom försummelse i tjensten, ljudvördnad emot Förmän, bitterhet emot Lärjungarne, oförvarsligt förvaring eller annars olämplig aga, förargelse-väckande uppförande inom eller utom Skolan m.m.d. varnas han af Inspektor, efter omständigheterna, antingen enskilt, eller inför den Skol-Direktion, om hvars sammansättning i §. 38. stadgas. Vid upprepade förseelser eller försår förbrytelser anmäle Inspektor i samråd med Direktionen derom hos Kejserliga Hushållnings Sällskapet, som efter befinnande en sådan Lärare antingen ytterligare åtvarnar, eller från tjensten skiljer, i hvilket sistnämnde fall, derest han innehar Doms Capitelet förordnande eller Kollations Bref, Dom Capitlet derom underrättas. — §. 21.

~~förordnande~~ ~~Kollations Bref~~ ~~Dom Capitlet~~ ~~underrättas~~ ~~i händelse af begånget egentligt tagbrott~~ ~~fälles Läraren derjemte till ansvar i den ordning~~ ~~Lag stjuder.~~

4)

eller, derest han endast d.

[eller derest han med d. begångna förordnande är obetagen till antagen, från tjensten skiljer; i hvilket sistnämnde fall Dom Capitlet derom underrättas. I fall Läraren erhållit Kollations Bref å tjensten, skall han till ansvar i den ordning Lag stjuder.]

4)

Cap. VII.

Om Disciplinen.

§. 23.

Ungdomen i aktlagt sedlighet och anständighet i allt sitt förhållande, lydnad för sine Lärare, ordning och flitighet i Skolan, flit, snygghet och renlighet samt inbördes vänskap och endräkt. Den häremot i någon måtto bryter, varde icke utan rättelse lemnad.

§. 24.

Monitören för hvarje afdelning skall oförtrutet vid sin sida, gossarne, derest icke ett så stort antal lärjungar biträfvar Skolan, att gossar och flickor der lämpligen kunna få hvar sin sida i skilda afdelningar intaga, i hvilket fall monitörerne äfven böra vara af samma kön som lärjungarne.

§. 25.

Då Läraren är nödsakad att ålägga ~~något~~ straff, lämpe han med billighet bestraffningarne efter felets art samt den felandes lynne, kön och ålder, gradvis uppstigande från de mildare till de allvarligare och svårare. De olika slagen och graderne af bestraffningar vare: stående i skamvrå, förlust af den efter hvarje läse timme medgifna ledighet på 10. minuter, qvarhållning på längre eller kortare tid, även i Skolan efter lektionens slut till och med 3:e timmar och slutligen aga med vanligt Skolris.

Skulle någon lärjunge visa så egensinnigt och obajligt lynne, att han icke låte af dessa bestraffningar sig rätta, eller så grofft förse sig, att han störde hela Skolan till förargelse, eller befinnas så trög och hoplös att intet eller föga gagn af hans bibehållande i Skolan vore att förvänta, varde då från den samma alldeles skild.

§. 29.

§. 26.

Deremot bör den flitige och sedige njuta tjenlig uppmuntran och utmärkelse genom Lärarens förklarade välbehag, uppflyttning, offentligt beröm vid examen af Inspektor eller erhållande af de belöningar Kejserliga Hushållnings Sällskapet anslår.

Cap: VIII.

Om examen.

§. 27.

Vid hvarje Läse-termins slut anställes i öfvervaro af Skolans Inspektor och Direktionen publik examen, till hvilken äfven alle andre, både Ståndspersoner och allmoge, äga öppet tillträde och hvarvid lärjungarnes framsteg i Skolans alla läroämnen undersökas, de flitige och sedige till vidare förkofran uppmuntras samt de dem tillerkände belöningar utdelas, men de trögе och försumlige eller mindre välartade deremot erhålla varningar och slutligen de som genomgått läro-cursen, dimitteras samt ungdomen derefter hemförlofvas.

§. 28.

Öfver examen föres protocoll, hvilket jemväl bör innehålla omdöme öfver Lärarens gåfvor och nit, m.m. Och skall af så väl detta protocoll, som den förteckning Läraren, i följd af § 21. mom: 4. åligger upprätta, exemplar inom en månad efter examen insändas, ej mindre till Kejserliga Hushållnings Sällskapet, än till Dom Capitlet.

§. 29.

Tiden till examen, som bör i allmänhet för sig gå sista dagen af hvarje läse-termin, kungöres förut i Skol-Distriktets kyrkor.

Cap. IX.

Om Lärarenes lön och öfriga förmoner.

§. 30

Läraren åtnjuta, utom fria boningsrum, i årlig lön

till en början Tvåhundra Specier och framdeles, då Allmanshe fonden genom besparingar vunnit nödig tillväxt, Tvehundra Riksdaler Svenskt Banco mynt. och kommer denna lön att gvartalsvis Läraren till hands hållas.

§. 31.

Lärare, som genom ålder eller sjukdom blifvit oförmögen att för tjenst sig bestryda, uppbäre hälften af lönen och den som syssla föreståt njute återstoden der af jemte öfrige förmoner.

§. 32.

Då Kejserliga Hushållnings Sällskapet åt Lärare för en eller annan orsak beviljar tjenstledighet, bestämmer Sällskapet tillika den andel af lönen, som härunder till vikarien afstås skall.

§. 33.

På grund af Hans Kejserliga majestäts ofvanåberopade nådiga Reskript, får Lärare, så framt han är Prest, beräkna enkla tjenste-år i ecclesiastik beford-rings väg för den tid Lärare-befattning af honom innehafves.

Cap X.

Om Skolhus och Lärarenes bostäder.

§ 34.

Kejserliga Hushållnings Sällskapet låter i hvarje Skol-Distrikt hyra eller ock bygga och underhålla ett Skol-hus, innefattande ett efter lärjungarnes antal lämpadt, till utrymmet tillräckligt läro-rum, jemte dessutom ett eller tvenne boningsrum för Läraren, till hvars begagnande, allt utan hyra, Sällskapet jemväl de nöd-vändigaste rethus anskaffar.

§. 35.

När något Skolhus skall ~~att~~ uppföras, bör § 39.
Skol-Direktionen med råd och upplysningar tillhanda gå Sällskapet, som deröfver beslutar så väl om lokalen, som angående byggnadens förfärdigande, jämte att den samma verkställa och öfriga därmed sammanhang ägande omständigheter. Kommer Skolhus att hyras, må Direktionen äfven i detta afseende föreslå lägenhet och Sällskapet vid hyres afslutande behörigt bifalla.

§. 36.

Till betydligare reparationer, hvilka alle bibehållandet § 40.
eller förbättrandet af ett redan uppfördt Skolhus, uppgöres kostnadsförslag af Skol-Direktionen, som därvid äger emot ersättning, begagna kunnige handtverkares biträde. Förslaget insändes jemförmera till Hjelpliga Hushållnings Sällskapet, som sig deröfver utlåter. Bifaller förslaget, förordnar Sällskapet om dess verkställande, hvarvid Direktionen ej bör undandraga sig den uppsigt deröfver, som Sällskapet tillförsäkra kan Direktionen omhätta; men småre reparationer, hvilka icke medgifva anförde omgång, låte Läraren genast, med Inspektors goda minne, efter omständigheterna förrätta. Och njute Läraren för kostnaden därvid, sedan den behörigen verificerad blifvit, ersättning, dersom ej Hjelpliga Hushållnings Sällskapet pröfvar de afhandlade brist fälligheterna hafva varit af sådan beskaffenhet, att Läraren, såsom hyresmannen, bör för dem själf ansvara.

Cap. VIII.

Cap. XI.

Om Skolornas Inspection.

§. 37.

§ 27. Öfver hvarje Skola har Hjelpkommitterades eller Curators gerens i dit Pastorat, hvarinnom den samma är belägen, såsom dess Inspektor närmaste tillsyn.

§. 38.

§ 29. Inspektor och Församlingens öfrige Presterskap samt tvenne af Skol-Distriktets medlemmar, dem Hjelpliga Hushållnings Sällskapet efter förtroende utser, den ene bland ortens Ståndspersoner, den andre bland allmogen, bilda en Direktion, som äger i afseende å Läraren i akttagande hvad §. 22. innehåller, vårda Skolans allmänna angelägenheter i öfverensstämmelse med §§. 35. och 36. samt besluta om ut fiskens barns emottagande i Skolan, tröga och hugsvaga eller vanartiga barns skiljande från den samma, enligt §. 25., och utdelning af belöningar åt de flitige och sedige, på sätt §§. 26. och 27. antyda, i hvilket afseende Hjelpliga Hushållnings Sällskapet, med ledning af den uppgift å Lärjungarnes antal, som Skol-Läraren, jemlikt §. 21. mom: 2. Sällskapet meddelar, för hvarje termin afslår lämpliga tillgångar.

§. 39.

§ 30. I nämnde Direktion föres ordet af Inspektor Skolan eller, i händelse för honom inträffar laga förfall, af den bland Ledamöterne, som Hjelpliga Hushållnings Sällskapet till vice Ordförande förordnat.

§. 40.

§ 28. Inspektor tillhör att hafva uppsigt öfver undervisningens gång samt Lärares och Lärjungars förhållande,

tillhålla dem att sina skyldigheter noggrannt uppfylla; varna den försumlige eller lätsinnige; utsätta § 33.
dag till examen och tillsyna om dess tillgångarne enligt
§. 29.; öfvervara förordnade examen och därvid utdela
de uppmuntringar, belöningar eller varningar, hvartill § 37
af §§. 26. 27. och 28. anledning förekommer; göra
derom anteckning uti den i §. 21. mom: 4. omförmälde
förteckning, samt riktigheten af dagde förteckning med
sin underskrift bekräfta; föra protokoll vid examen,
eller låta det samma genom annan till detsamma lämplig
person föras låta, samt till Hushållningssällskapet och Dom Kapitlet insända exemplar af både
protokollet och nyssnämnde förteckning, såsom uti
§. 28. påbjudes; tillse, att Skolans tillhörigheter § 28.
väl vårdas och räkenskaperne ordentligen föras,
enligt de närmare föreskrifterne härutinnan, som
i §. 21. mom: 5. och 6. äro utstakade; vid alla § 32 mom 4.
Lärare ombyten, åtminstone deremellan årligen vid
hvarje vår-termins slut granska och med egenhändigt
namn jemföra den uti nyssberörde 5. mom: om-
nämnde inventarii förteckningen och protokollet der-
öfver, jemte ett exemplar af förteckningen, inom
en månad till Hushållningssällskapet insända, samt för öfrigt om alla Skolans § 28.
förvaltning rörande omständigheter denna Sällskapet behörig underrättelse.

Formulaire (N:1) 236.

Matrikel

för Ahlmanska Skolan i N.N. Socken

Ordnings Nummer	Namn	Intagning i Skolan	Födelse år, månad och dag	Faderns namn och näring	Lemnat Skolan	Anmärkningar
1.	N. N.	$18\frac{1}{3}39$	N.N. by $18\frac{15}{1}29$	N. N. Torpare	$18\frac{7}{11}42$	Erhållit betyg om sedligt uppförande förfarenhet framstig i o.s.v:

Formulaire (N:2)

Förteckning öfver Lärjungarne vid Ahlmanska Skolan i N.N. Socken, Vår / Höst / Termin år 18--

Ordnings Nummer	Namn	Födelse-år	Intagningen i Skolan år	Antalet gånger Skolan blifvit besökt	Antalet förrättade Examina	Framsteg: Examen i Läsning	Skrifning	Räkning: Räkenskaper	Skrifning	Räkning	Antalet Höst- och Vårtermin	Anmärkningar
	Gossar:											
1.	N. N.	$18\frac{7}{3}30$	$18\frac{1}{1}37$	2.3.	2.1.	3.	2.	1.	1.	1	0.	Vid examen erhållit såsom belöning en räkne-tafla.
2.	N. N.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	Lemnat Skolan $18\frac{3}{7}40$ Absenterat 12. timmar
	Flickor:											
1.	N. N.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	Frånvarande $\frac{14}{4}$ $\frac{3}{6}$ $\frac{4}{10}$ o.s.v.

Vidi
N. N.
Inspector

Ort och examens dag
N. N.
Lärare

Anmärkning: N:o 3. utmärker högsta vitsordet, 0. det sämsta

Förslag till Stadgar för Ahlmanska Socken-Skolorna.*

Cap. 1.
Läroämnen.

§. 1.

Kap. 10. §. II. Kap. 10. §. IX. Uti Ahlmanska Skolorna vare läroämnen följande: Finska Språkets inmanläsning, Christendomen, Finska Språkets rättskrifning med latinsk stil, Räkneconsten samt Finlands Geografi och Historie.

Cap. 2.
Om Läsetider, Föreståndarens ordning och Undervisningens fördelning.

§. 1.

Kap. 11. §. II. Läsetiden fördelas i tvenne Terminer, nemligen Vår- och Höst-Termin, af hvilka den förra skall börjas den 10 Januarii och slutas omkr. d. 1 Maj, samt den senare taga sin början d. 10 Aug. och slutas omkr. d. 20 Dec., då, likasom vid Vårtermins slut, examen med Lärjungarne anställes å den dag Inspector Scholæ bestämmer, på sätt nedanföre i 12 Cap. 4 §. stadgas.

Kap. 15. §. I. Kap. 16. §. II. Inträffar Terminens första dag å Helgedag, blifve Skolan då å följande Söknedag öppnad. Och bör Skolans Lärare låta i kyrkan Predikostolarne i alla Swenskor inom det Pastorat der Skolan är

Kap. 21. §. 1. mom. 2. Kap. 21. §.

---

* Undertecknad anser sig höra erinra: att vid uppgörandet af detta Förslag, Kongl. Swenska kommyade Skol-Ordningen af d. 16 Dec. 1820 blifvit författningsenligast följd, samt flere i denssamma förekommande Stadganden här ordagrannt intagne.

belägen, kungöra jämväl hvad här om Läsordningen föreskrifvit som ock hvad följande Cap. 1 af 2 § innehålla, minst 2ne veckor före hvarje Terminens början.

§ 2.

4 Cap. 12. § H. 4. Cap. 12. § K. Skolan öppnas och läsningen begynnes hvarje Måndags f. m. kl. 9 — 12 af eft. m. kl. 2 — 4 men under Mårterminen, iför. den 16 Febr. f. m. kl. 8 — 11, eft. m. kl. 2 — 4. — Om Lördags eft. m. gifves Skol-ledighet.

§ 3.

4 Cap. 13. § H. 4. Cap. 13. § K. Hvarje morgon förrättes af Läraren bön före läsningens början, och hvarje afton efter fullbordad läsetimmens slut, på följande sätt: Sedan lärjungarne intagit sina vanliga platser, sjunges först en Psalmvers, hvarefter lärjungarne falla på knä och läraren läser en morgonbön, Fader Vår och Välsignelsen. Nu upstiga de och en Psalmvers sjunges. Strax efter läser en af de äldre lärjungarne några verser ur Nya Testamentet. En eller annan gång må läraren själf förrätta äfven denna läsning, för att gifva efterskrifven hvem den skall ske med nödig tydlighet och tydligt uttal.

§ 4.

I de Skolor, der icke Wexelunderwisnings-methoden utan den så kallade klass-läsningen i princip följes, stående det läraren fritt att indela lärjungarne i så många afdelningar eller klasser som han finner deras kunskapsgrad, mimik och begåfning det fordra, och i öfrigt följa den läsemethod han för de föreskrifne läroämnenas meddelande jämte underwisningens framskridande anser tjenligast.*

* Se motivet lit. a.

bör han låta sig angeläget vara att, hvilken Underwisnings-method än följas må, framför allt öfwa lärjungarne uti finska språkets inmanläsning, och med ingen af dem företaga underwisning uti de öfriga, i 4 Cap. 18§ uppräknade läroämnen, som ej helsinto kan läsa modersmålet.*

§ 5.

14. § H. 14. § K. I likhet med hvad i föregående § stadgas, åligger äfven läraren enkom, att för hvarje dag bestämma, hvilka läroämnen komma att förehafvas och i hvad ordning. Undantages dock lördags f. m. då följande Söndags Evangelium läses och kortligen förklaras.

§ 6.

10. § H. 10. § K. I den Skola der Wexelunderwisnings-Methoden följes, skall läraren vid Underwisningen följa någon af de för Wexelunderwisnings Skolornas Organisation och ledning tryckte läroböcker af Anwisningar, hvilken då alltid bör vara i Skolan tillgänglig.

Cap. 3.
Om läroböcker.

§ 1.

10. § 1. mom. H. Uti Wexelunderwisnings-Skolan begagnas allmänt allt vidare samma finska Stafnings-Tabeller som vid Wexelunderwisnings-Skolan i Åbo nu äro brukliga: vid Stilskrifning, likaså om den öfriga underwisningen, förfares i enlighet med föreskriften i 2 Cap. 6§.

§ 2.

10. § 2. mom. K. Vid Religions underwisningen begagnas de nu brukliga Katecheser, hvilka af lärjungarne läsas allt till dess af läraren fullständigen förklaras, samt

* Se motivet lit. b.

7 Cap: 10. §. 3. mom. tt.
3 Cap: 10 §: 3. mom. tt.
palms Hybners

Doctor Rosenmüllers Religions historie; dock de
sistnämnda blott intill en kortare och tämp-
ligare Religions hist. kan på Finska
språket erhållas.

§ 3.

3 Cap: 10 §: 3. mom. tt.
3 Cap: 10 §: 6. mom. tt.

I Historien och Geografien läses något
på Finska språket författadt Compendium,
i framtiden, kan tillfälle tillgängligt och lämp-
ligt antagas.

Cap. 4.

Om intagning i Skolan.

§ 1.

2 Cap: 4 §. tt.
2. Cap: 4. §. tt.

Ej må i Skolan till Lärjunge antagas någon
som icke uppnått 6 års ålder.

§ 2.

Anmäler sig gosse som är öfver 16 och flicka som
är öfver 12 år gammal att blifva i Skolan antagen
och icke äger mot sin ålder någorlunda tillräcklig
kunskaper, må Läraren honom, (henne) efter pröf-
ning af omständigheterna, antaga eller afvisa, dock
äge i senare fallet den sökande, der han finner
afvisningen icke åtnöjes, att sådant anmäla hos
Skolans Inspector, hvilken äfvenledes pröfningsrätten
tillkommer.

§ 3.

2 Cap: 4 och 5 §§. tt.
2. Cap: 4 och 5
§§. tt.

Läraren äge rätt att, der han så nödigt finner,
fordra af Lärjunge före dess intagning i Skolan, be-
tyg från vederbörande Pastor om Lärjungens ålder
och frejd, samt derom att han (hon) höres till det
Pastorat inom hvilket Skolan är belägen.

§ 4.

2 Cap: 7 §. tt.
2 Cap: 7 §. tt.

Icke endast vid Terminens början, utan äfven
under densamma vare Läraren skyldig att i Skolan
intaga Lärjunge som sig vederbörligen anmäler.

§ 5.

8 §. tt.
8 §. tt.

Vid inskrifningen i Skolan erläggas af Lär-
junge inga afgifter.

§ 6.

1 mom. 9 §. tt.
1. mom. 9 §. tt.

Antagen Lärjunge vare gliftig att förse sig
med nödiga böcker; men Skrif-materialier erhållas
kostnadsfritt.

Cap. 5.

Instruction för Läraren.

§ 1.

19 §. tt.
19 §. tt.

Läraren gässe en oafbruten uppmärksamhet på
det ansvarsfulla kall, åt hvilket han uppfostrat sin
tid af sin moder. Samt att öfvertyga Guds sanktan,
godhet, dygnad och ordning, flit och ihärdighet samt
naturkrafternas regelbundna utveckling till förvärfvan-
de af redbara egenskaper, vare de tydligt för upfo-
stran han utbett sig söka att uppkinna.

§ 2.

Cap: 15 §. tt.
Cap: 15 §. tt.

För att uti barnens sinne kunna fästa ett djupt
intryck för allt hvad till sann Gudsfruktan af dygd
hörer, måste Läraren ständigt röja, att han själf
lifvas af dessa känslor. Vid Bönen af Bibel-lär-
ningen, äfvensom vid den yttre Gudstjensten och Re-
ligions-undervisningen, bör Lärarens hela väsende
utvisa den andakt som är oskiljaktig från en
fast tro på Kristendomens heliga, nödvändiga bjudan-
de sanningar. — Han skall ock tillhålla Lärjunge-
ne att infinna sig i Församlingen vid den allmänna
Gudstjensten, meddelande tillrättelse att deraf va-
ra frånvarande undantt ålder som äger laga för-
fall, eller är till hälsan ömtålig, eller af fattigdom
mindre väl klädd för inträffande strång köld ut-
anmäder.

§ 3.

19 §. tt.
19 §. tt.

På ett faderligt, det är mildt men allvarligt
sätt, rätte Läraren Lärjungarnes förseelser, med

naggran uppmärksamhet på skiljaktigheten emellan de-
del, som tillhöra deras ålder, och dem, hvilka antingen
äro följder af ett omoraliskt lynne, eller ock, lemnas
utan rättelse, kunna dertill leda. Då lärare, sin-
7 Cap. 24 §. 7. Cap: 2. §. H. sig i nödvändighet att begagna den honom, i nåde-
af all uppfostran, förnärade bestraffnings-rätt, tag-
han sig väl till vara, att den icke utöfvas af nyck-
med öfverilning. Serdeles hafve han derpå naggran-
att bestraffningen icke må öfverskrida felets art, ej
bedes förvandla sina öfvade följder, den felandes för-
bättring af med-lärjungars varning, till afstraffe-
förnedring, motsträfvighet och bitterhet. Alla bestraff-
ningar böra gradvis uppstiga ifrån de mildare till de
allvarligare af lärare.

6. 21. 2.

§. 4.

På det vederbörlig upplysning om, samt ordning
vid Skolans styrelse må vinnas, åligge lärare, att:
1. Cap: 21. §. 2. mom. H. 1:o föra af vaksamhet fortfarta en matrikel på de
vid Skolan intagna lärjungar, enligt Lit. C. bifogade
formulaire.
5. Cap: 17. §. H. 2:o vid hvarje terminens slut upprätta tvenne lik-
lydande förteckningar öfver alla under terminen
vid Skolan närvarande lärjungar, enl. Lit. D. — Af
dessa förteckningar, hvilka efter Examen af Inspe-
ctor Skola underskrifvas, insändes den ena, åtvi-
efter terminens slut till Kejss. Finska Hushållnings-
6. Cap: 21. §. 2. mom. H. Sällskapet, och den andra förvaras i Skolans Archiv.
3:o att, inom fast föreskrifne tid, till Hushållnings-
Sällskapet insända, en af Inspector Skolæ godkänd
räkning öfver alla under terminen vid Skolan för-
fallne utgifter.

§. 5.

6. Cap: 20. §. H. Läraren skall vid ett-rättelse, och verkställa
genast allt hvad honom af Kejss. Finska H. Sällskapet
dess Comitterade eller Ombud, äfvensom af Inspector Sko-
læ i och för tjensten serskildt anbefalles. Dessutom

se han skyldig att alltid af ovägerligen iakttaga följande
plikter: 1:o Att vara tillstädes vid Skolan den dag termi-
nen begynnes. 2:o Att vid den utsatta Carolinnen nog-
grannt infinna sig på klockslaget uti Skolrummet,
icke utan inträffande laga förfall skilja sig derifrån
före lemmens slut, samt vid sista efter-middags-timmen
qvarblifva tillänge efter klockslaget som erfordras för
att öfvervara lärons förrättande. Lärarens vrak-
tålenhet härutinnan af alla här ofvan stadgade
plikter, vinnagälles första gången med skriftlig var-
ning af Inspector Skolæ, andra gången inför det
af Hush. Sällskapets Utskott som öfver Ahlmanska
Skolorna äger närmaste tillsyn, tredje gången med
en fjerdedel af lönen. Beträdes någon dermed ofta-
eller sinnes fader lid någon större förseelse, vare efter
omständigheterna förfallen till suspension eller
afsättning, efter laga pröfning och dom.

§. 6.

Vägrar lärare att infinna sig vid erhållande
af ofvan stadgade varning, eller derifrån, förfallolöst
utebliver, vare af Kejss. Finska H. Sällskapet genast, efter
omständigheterna suspenderad eller afsatt.

Cap. 6.

Om Anställningsrätt.

§. 1.

En sökande till lärare befattning vid Ahlmanska
1. 8. H. Skolorna skall: 1:o Bekänna sig till den rena Evangeli-
ska läran, samt vara väl känd för godhet och
vana seder och ett oklanderligt lefverne. 2:o Äga ett
allvarligt och stadgadt uppförande samt det sagliga
lynne att han kan genom sitt handlingssätt
vinna lärjungarnes aktning, kärlek och lydighet.
3:o Äga god insigt i Finska språket samt uti de
ämnen som den sökta befattningen fordrar.

§. 2.

Ej må någons ansökning till lärare tjenst upp-

tagas, som icke 1:o inom ansöknings tidens slut uppnått 21 års ålder. 2:o Vid ansökningen bilagt ålders- lem intyg om god frejd, och välförhållande uti förut möjligen innehafvde befattningar.

Cap. 7

Om Prof och Betygg.

§ 1.

Af dem, som med afvanstadgade ansökning och inom föreskrifven fatalietid sig anmält till ledig Lärare tjenst vid den Skola der tillsättningen principen följes, utan att vid Stiftets Skolverk förut hafva innehaft Ord. Lärare befattning, skola samma prof inför Det Högvördiga Domkapitlet afläggas som för vinnande af fordran till Ordin. Lärare vid Stiftets Pedagogier äro erforderlige.

Lärer ej kommas i fråga

§ 2.

Utan undantag skall, af hvarje sökande till Lärare tjenst vid Wasa underwisningsverks Skola, afforderas intyg, uthändigadt af Lärare eller föreståndare för något af nämnde Underwisningsverk, hvaruti åtnjuter att Sökanden vid Wasa underwisnings Skola tjenstgjort, samt full kännedom af Wasa underwisnings-methoden samt densamma med förmån använda kan.

§ 3.

1 Cap. 2 § H. Utom de betygg, som enligt närmast föregående Cap:t 2 §. dera ansökningen, såsom wilkor för dess upptagande bilägges, skola alla sökande inlemna meritförteckning, innehållande åldersgående tjenstbefattningar, undfångne betygg af Publika Auctoriteter, samt alla andra omständigheter, hwilka sökanden finner sig böra och kunna såsom befordringsskäl uppgifwa.

Cap. 6.

Om Lärare Tjenstens tillsättning.

§ 1.

2 § H. När Lärare tjenst skall tillsättas, införes annonse om ledigheten 3:ne gånger uti Finlands Allmänna Tidning, med förelagd fatalietid för sökande att med sine ansökningar inkomma till Wasa Fins. Turkska Hushållnings Sällskapet inom 3:ne månader efter den dag, då annonsen första gången infördes. Vid det H. Sällskapets Sammanträde som först infaller efter denna tids förlopp, anmäles, i wanlig ordning, de inkomne ansökningarna. Sedan Sällskapet, i enlighet med föreskriften i 15 § af Sällskapets Stadgar, remitterat ärendet till Beredning af Utskottet, samt 10:t, hvad 11 § i nämnde Stadgar bjuder, tillfört iakttagit, företager Utskottet genast tillsättningen följande: att hvarje Ledamot afgifver till Protocollet sitt utlåtande, huilken af två wilka tjenst han nämner till den lediga tjensten. Af Utskottet blir den utnämnd som flesta rösterna wunnit, hwarwid Ordföranden, i händelse af jämna wota, äger wotum decisivum. Med ärendet förfares sedan på sätt 23 § af H. Sällskapets Stadgar förordnar, och den tillträdeligen utnämnde Läraren, äge att, försedd med Utdrag af det wid utnämningen i Sällskapet förde Protocoll, sig i det Högwördiga Domkapitlet anmäla till erhållande af Collationsbref.

Detta utlåtande uppläses och

§ 2.

Wid utnämning till Lärare tjenst, må en högre lärdom, eller större ålder och andra insigter än den sökta tjensten fordrar, ej gifwa företräde sätt, med mindre de, i lika grad som hos medsökande, äro åtföljda af alla de egenskaper hwarpå utnämnandet collectivt fästes, dock så att förnämsta afseendet fästes på gåfwor, nit och skicklighet att undervisa.

Protocollet

§ 3.

Anmäler sig icke någon fullt skicklig och med i 7 Cap. 3 §. fordrade bevis förfedd sökande, vare sig den hittills lediga obesatt, eller förordne Styrelsen för Skolan det ledigblifne tjenligaste subjekt, hvarå tillgång finnes att densamma, emot aftjenstgörande af tre fjerdedelar eller hela lönen, utan fullmakt, förvaltar. Dock äge denna förfarande ledighet, genom Annonser uti Finlands Allmänna Tidning, tid efter annan lämpligen gifven, inhämta, intill dess någon fullt skicklig sökande anmäler sig blifver tillsatt.

Cap. 9.

Om löne-förmåner.

§ 1.

7 Cap. 29 §. K. Hvarje Lärare vare i oqvald befattning af den lön och de förmåner, hvilka hvarje innehafvande af dem då äro eller blifva anslagna. Den, som i egenskap af Vicarius, med fullt ansvar bestrider en annans syssla, njute för den tid han sysslan förestått, tre fjerde delar af den tillhörande lönen, så vidt icke annorlunda med Styrelsen Sällskapets minne och bifall åstadkommes, och den återstående fjerdedelen uppbäres och njutes af Ordinarien.

9 Cap. 10. §§. K. Lärare som för ålder eller sjukdom undfått vederbörligt afsked från sysslan, njuter hälften af dess afgående lön, och den som sysslan innehar njuter den återstående hälften jemte öfrige förmåner. Dock må Styrelsen Sällskapet, den sistnämndes lön, genom extra anslag efter omständigheterna förhöja.

Cap. 10.

Om Skolhus och Lärarens bostad.

§ 1.

Frejll. Finska Hushållnings Sällskapet förskaffar emot hyra, eller låter byggya och underhålla, i hvarje socken der Skola af Ahlmanska fonden bekostas, ett Skolhus, belägget i midten af eller den folkrikaste delen

af församlingen, innehållande ett för Lärjungarnes antal tillräckligt lärorum, samt desutom ett eller tvenne rum, hvilka af Läraren hyresfritt bebos.

§ 2.

Skolhuset skall vara brandförsäkradt, lärosalen åtföljd de öfrige rummen tjenliga och ovilkorligt försedda med eldstäder, samt den förstnämnde med bänkar och bord, och hvad för öfrigt kan befordra bequämlighet vid lärning af skrifning.

§ 3.

När något Skolhus skall å nyo uppföras, utses dertill en rymlig, helst utom byalag belägen tomt, upplåten endast till Skolans begagnande; och må ej i framtiden andra nybyggnader å densamme uppföras så nära Skolhuset, att det deraf, vid dåligt eldsvåda fattes i fara.

§ 4.

Sedan vederbörlig ritning och kostnadsförslag å tillämnadt Skolhus erhållits, och förvaltare af Ahlmanska fondens tillgångar medgifva byggnadens företagande, fogar Styrelsen Sällskapet anstalt om verkställigheten. Till andra betydligare reparationer, hvilka endast afse husets bibehållande eller förbättring, varde kostnadsförslag med Inspektors minne upprättadt af Läraren, som äger att emot erfattning dertill begagna kunnige handtverkares biträde. Förslaget insändes sedermera till Sällskapet, som med afseende å fondens tillgångar sig derefter utlåter. Blifver det bifallet, åtvarnas förslagets Inspector, som gemensamt med Läraren drager försorg att det blifver vederbörligt utfördt. Mindre reparationer, hvilka icke medgifva uppskof, låte Läraren, efter anmälan hos Inspector, verkställa emot vidfogande erfattning, efter verificerade räkningar, af afvanberörde fond.

Cap. 11.

Om Inventarier.

§ 1.

21 § 4. mom. K. Uti hvarje Skola skall finnas att af Läraren or-

21 § 4. mom. K.

dentligen inrättadt Inventarium på all Skolan
hörig egendom, hvilket Inventarium, så väl vid
anbefalte af Lärare, som vid de visitationer hvil
nogsligen å Hushållnings Sällskapets vägnar af
ämbet förrättas, skall åtföljas. Händer om Inven-
rier tillkommer Läraren, som deputerad anbefal
att i stället för de förbrukade af brukbara
tilljva anskaffade, samt i Inventarium anteck
när sådant skett. För alla hänsyn upkommande
utgifter utöfver Lärare, efterräkning af H. Sällskapet
dock efter verificerade räkningar.

6. Cap. 21. §. 5. mom. K.
6. Cap. 21. §. 5. mom.

Cap. 12.
Om Inspectors befattning.

8 Cap. 25 §. H.
8. Cap. 25. §. K.

§ 1.

Hos Pastor inom. Den Socken der Skolan är
lägen, anhålle Husháll. Sällskapet väntligen, det
han åtaga sig Inspectionen öfver Skolan, och att
han lyd denna befattning ålager följa underrät
gens gång och inhemta säker kännedom om all
del Skolans förvaltning hörande omständighe
samt derom lemna H. Sällskapet reda och underrät
se, då sådant begäres eller han det eljest anf
nödigt. Skulle Pastor, af en eller annan orsak, sig
Inspectors befattningen afsäga, anhålle då Sällskapet
någon annan, inom Pastoratet boende, tjenlig
son, om detta åtagande.

§ 2.

8 Cap. 27 §. H.
8. Cap. 27. §. K.

Inspector äge fritt tillträde till Skolan och
handlingar, för att kunna underrätta sig, hur
da undervisningen efter föreskriften förrätta
Skolans Hus och Inventarier vårdas och under
hållas, räkenskaperna ordentligen föras samt
raren i alla sina pligter uppfyller. Skulle han
vid sina något att anmärka, må han sin
märkning, sedan den blifvit Läraren, meddelas
hos Husháll. Sällskapet anmäla, samt desf
skrift afvakta och verkställa.

§ 3.

Der någon Skolan rörande angelägenhet af lä-
raren hos Husháll. Sällskapet anmäles, eller ock ifrån
någon person utom Skolan till Sällskapets afgöran-
de hänskjutes, bör Inspector derom alltid förut un-
derrättas, och fått utlåtande deröfver upbyningsvis
till Sällskapet, så fort ske kan; allenina.

§ 4.

K. 18 §. H.
18 §. K.

De vid hvarje Termins slut påbjudne Examina
återvaras af Inspector, som äge att dag till dem ut-
sätta.

§ 5.

Inspector åtnjute den aktning och det förtro-
nom, såsom Skolans på stället varande, tillförord-
nade högste Styresman, tillkomma, så att den lä-
rare eller lärjunge, som derutinnan brister, skall med an-
svar vanda ansedd.

Lit. A.

Hvar man till hvarje, af nu ifrågavarande
Folkskolor, förskaffa dugliga Lärare, så är Skolans bestånd
tryggadt; den är färdig till ideen. Lärarens oeftergifliga
rättighet tyckes det icke då vara, att få lemna alla för-
mela föreskrifter: d. v. s. att alla regler, som handla om
Skol-method, således om curser, afdelningar, flyttning,
repetitioner, disciplin, m.m. må emanera endast ifr
honom. Under utöfningen af Lärarekallet, utveckla
sig dessa regler lättast ur hans individualitet och
femte den; de blifva bättre än ett vidlyftigt aggre-
gat af hagar, stiftade af andra, och uppkomna af o-
lika, för Läraren trängmande åsigter. Erfarenheten
torde ha åtvertygat, att trångt hindrande och in-
skränkande regler mera skada än gagna, emed-
dan just de hindra Lärarens individualitet
att utveckla sig.

All folkundervisning bör, enligt underteckn. mening, egentligen och huvudsakligen bestå uti inmanläsning af Religion. Nekas kan väl icke genom Jamtlandsmadonnarnes förhållanden, så inbördes som till Staten, en mångfaldigare deltagare vore nyttig, ja stundom nödvändig åtgärd för den finska Allmogen; men då nu är fråga om att organisera blott en Folkskola, der de första Elementerna all mensklig bildning skola tillbringas, så förfares om någonsin, allt afseende på mångsidighet att ämnena i en sådan Skola, kunna af dem vinnas få; men icke ens dessa kunna alla vara lika nödvändiga eller nödvändiga för individuen. Väl medför en kunskaper i de läroämnen, hvilka äga en blott praktisk tillämpning, i framtiden, en materiel vinst, och således medhjelper, eller den bristande kunskapen, en materiel förlust, så är, för bristande kunskap i räkenekonst, landtbruk, väl ej i stånd att på finnen beräkna t.ex. den nyttan, som af sitt åkerbruk, eller andra landtmannanäringar kunde draga, och må hända någon gång tvingas att, tjelpt okunnig i skriftkonsten, förrätta redandet af egne, eller andras konor, ombetrodda angelägenheter, anlita ett dyrbetaldt biträde, men så lagenheter, om ock kännbara för någon enskild, dock till sina följder obetydlige, jämförde med dem som härflyta från okunnighet i de här förut nämnda ämnen. — Redan från Sekler tillbaka hor man, att ibefallande af i första rummet all annan intellektuel bildning, fordrat af vår Allmoge Christendoms kunskap. Ehuru så nu torde fastslående deraf, att en enkel, men sann och lydlig Christendoms kunskap bör meddelas uti Folkskolan, der utgöra ett uppfostrings- eller bildningselement och sammanmälta med hela den åtnjutna bildningen, icke behöfva, för sin lätt inpassade och mänga gillighet, nidare motifveras. Det åligger att kortelsen ådagalägga, det den Religiösa bildningen, hvar vår Allmoge åtstadkommer och bibehålles hufvud-

sakligen genom innanläsningen, och att således denna sistnämnda bör med särdeles omsorg läras i de Folkskolor som i Finland inrättas.

Man erfar allmänt, att Finska Allmogen ganska litet intresserar sig med läsning. Är en tryckt skrift söker Finska bonden ganska sällan någon upplysning. Hvad är orsaken dertill? Ingalunda alltid bristande kunskaper i läsning; ty i allmänhet saknar ej i vår Allmoge läsförmågan. Till bevis uppå att denna finnes, kan man anföra, det man ofta får hemma hos gamlas i mångd bringen kunnige läsare och uppmärksamt åhöra hvad denna förkunnar. Orsaken ligger deri, att Allmoga, i allmänhet är svag innanläsare; läser obegripligt både för sig själf och andra. Ehuru begåfvad vanligen med tålamod, och van vid möda och ansträngning, blir det för henne, af detta skäl, ett obetvingligt dagsverke att genomskåda en sida, ofta nog utan att hafva fattat dess innehåll. Deraf denna ringa håg för läsning. — Hvilket stort hinder för Allmogens religiösa bildning nu ligger i denna oförmåga att kunna, hvad man kallar, läsa rent i bok, är lätt begripligt. Också de få, på finska språket författade eller öfversatte, skrifter för andakt och uppbyggelse, måste, af denna orsak lemnas obegagnade af dem för hvilka de egentligen äro ämnade. All, icke blott undervisning utan ock uppbyggelse, måste derföre komma utifrån, d.ä. från den andra folklärarer, som finnes, prästen. Han åter kan ej, med undantag af ett enda tillfälle, Skriftskolan, meddela annan undervisning än den vid allmän Gudstjenst i skyrkan af den kan rimligen ej bli elementair, att således ej omfatta de styrka, som till elementair undervisning höra. — Vill man härtill lägga de upplysningar som en läsare de Allmoge kan hemta ur skrifter, hvilka öfyssta ett förbättradt åkerbruk m.m. så borde nyttan af nämnighete, af att vid en Folkskola fästa tjenstgörande afseende på inlärandet af en rätt ledig innanläsning, blifva ögonskenlig.

Lit. C.

Matrikel.

Antagen år och dag	Namn	Födelse-ort och år	Fader's Namn, Titel eller näring.	Lemnat Skolan	Allmänna Anmärkningar
Exempel 1839 10/1	Jacob Matthias	Tuorkolax 1829	Isaac Jakobsson. Torpare	1842 7/11	

Lit. D.

Examens-Katalog vid Slutet af Vår- (Höst-) terminen år 18-- för Ahlmanska Skolan i N. N. Socken

Namn	Född	Ankomst till Skolan	Lemnat Skolan	Antal terminer	I dessa Columner införas de Lärdomar, Examinatorn genom Examen finner, att för hvilka de examinerade uppvisat vitsord, meddelas. Höfsta betygen betecknas med Siffran 1.					Uppförande	Allmänna anmärkningar
					Catechetisk Läsning	Religion	Modersmål	Arithmetik	Historisk och Geographisk		
Exempel Johan Johansson	1830 2/6	d. 30 Jan.	d. 7 April	5						J.	Framgången Examen.
					B. G.	J. Z.	G. Z.	B. B.	R. Z.		

Tecknens betydelse uti fjerde:
J. betyder gladgade fjerde af förnämligt uppförande
Gj. —— jemt af gladgadt uppförande
O. —— oklanderligt uppförande
A. —— lättsinnigt af ofladligt uppförande.

Tecknens betydelse i kunskapsgrad
B. betyder förnämligt insigt förnämlig
G. —— godkänd —— godkänd
Z. —— försvarlig —— försvarlig
R. —— ringa —— ringa

Vidi
N. N.
Inspector Scholæ

Birkala d. - 18
N. N.
Lärare vid N. N. Skola

Obs. Vanligen pläga Katalogen, sådane som denne, åtföljas af uppgift på Lärjungens Ekonomiska förhållanden; men då i Ahlmanska Skolorna intet allmänt understöd för de fattige är att påräkna, torde denna uppgift kunna utelemnas.

A. Widenius.

N. Med redan samt finner, i Sällskapets handlingar bestämdt, har jag ansett mig skyldig att, jämlikt sitt kommet ordförandes befallning, den föreslagna historiska inspektionen, som tillika innefattas bestämmelser, hvilka ej torde kunna ingå i själfva Stadgarne, är åsyftad helt och hållet bemötd från samma handlingar.
Heikel.

Förslag till Stadgar för de Ahlmanska Socken-Skolorna.

Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet, som till följe af framlidne Assessorn Gabriel Ahlmans Testamente underhåller fria skolor för allmogens barn i de omkring Tammerfors Stad belägne Socknar, har af flerårig erfarenhet inhemtat, att dessa uppfostrings anstalter icke till fulla motsvara det ändamål, för hvilket de blifvit åsyftade, att förberedande vanit betänkt att gifva dem en förnöjd och ändamålsenlig organisation samt framför allt förse dem med dugliga Lärare, hvilka hittills icke kunnat erhållas, då dessa svaga löner hvarken gifvit deras innehafvare någon utsigt till vidare befordran inom lärostånd. Af sådan anledning har Kurk. Sällsk. beslutit att, genom inskränkning i Skolornas antal, tillvägabringa den besparing, att lärarene vid de Skolor som varda bibehållne eller å nyo inrättade, kunna förses med så tillräckliga löner, att såväl Prester derstädes Skolan finnas sig belåtne samt ifrågavarande tjenster efterträdas och emottagas, hvarefter Hans Kejserliga Majestät, uppå Kurk. Sällskapets underdåniga hemställan, medelst nådigt Reskript af den 22 September 1837, bestämt de Lärare, som vid dessa Skolor framdeles antagas, den förmån att till befordran inom deras Stånd få åtnjuta enkla tjenstår. Till följe häraf blifva Messeby at Birkala Socknar, som närmast omgifva Tammerfors Stad, afförfrakt försedde med hvar sin Skole-inrättning samt en tredje Skola framdeles inrättad för Wesilax, Lämpelä at Längasala Socknar gemensamt. Dessa Skolor blifva icke ambulatoriske, utan Stationära, på de locater, som för hvarje Pastorat eller arrondissement kunna mest lämpeligt finnas, at den Gård Skolhus jemte nödige boningsrum för Läraren, på Ahlmanska at Svahnska testamentsfonderna bekostad, antingen uppföras at underhållas, eller at emot hyra anskaffas. Till dessa Gårdar reorganiserade Skolor har Kurk. Sällsk., i förening med at Högv. Domkapitlet i Åbo, fastställt följande Stadgar:

Cap. 1. Om Lärares tillsättande.

§. 1.

2 Cap: 1 §. W.
5 Cap: 1. §. W.

För att kunna vinna befordran till Läraretjenst, bör Sökande antingen redan hafva vunnit inträde i Prestastandet, eller åtminstone innehafva de egenskaper, att han kan competera till befordran inom detta Stånd, och, jemte ägande fullgjord kämnärsed af Finska Gymnasiet, vara väl känd för Gudsfruktan, ren Lefnad och ett stadgadt uppförande, samt mit och Skicklighet att undervisa.

§. 2.

8 Cap: 1 §. W.
8 Cap: 1. §. W.

De Läraretjenst Skall besättas, kungöres tillsammans i Finlands Allmänna Tidning till ansökning hos Finska Hvud Skap med 60 dagars ansökningstid ifrån kungörelsens datum, efter hvilken tids förlopp de inkomna ansökningarne, som böra innehålla behörig meritförteckning och åtföljas af alle de betygen hvilka den Sökande vill nyttja befordringsrätt grunda, öfverlemnas till Domkapitlet i Åbo med anhållan om dess uttalande öfver de Sökande förtjenster, Skicklighet m. m., efter hvars inhämtande Hvud Sällskapet, i öfverensstämmelse med Kejs. Senatens, recktställer utnämningen, hvilken hos Domkapitlet anmäles till erhållande af Collationsbref för den, som af Sällskapet antagen Skall kallad.

7. Cap: 1 §. W.
7. Cap: 1. §. W.

§. 3.

Lärarene till klassen anställes till Rectors Underlärare vid undervisningen i första elementerna af innanläsning, hvilka tjenster dock framdeles komma att indragas, då de mera för sig komne Skolbarnen kunna vid detta Läro undervisning Lärons medhjelpare användas. Underlärare tillsättas af Hvud. Sällsk. utan ansökning.

Cap. 2. Om Lärjungars intagning och förmåner.

§. 4.

4 Cap: 1 §. W.
4. Cap: 1. §. W.

Såsom lärjungar i Skolorna emottagas barn af bägge könen, emellan 6 och 16, samt flickor mellan 6 och 12 års ålder, hvilka dock vid undervisningen Skiljas från hvarandra.

§. 5.

4. Cap: 8 §. W.

Utom almogens barn i de Pastorater, för hvilka Skolan egentligen är inrättad, böra äfven fattige barn från närmast tillgränsande församlingar dessutom erhålla kostnadsfri undervisning så länge utrymmet medgifver.

§. 6.

4 Cap: 7 §. W
4. Cap: 2. §. W.

Lärjunge vare Skyldig att medföra behörigt Prestbetyg öfver ålder och frejd, hvilket äfven bör uppvisa Fadrens namn och hemvist, stånd eller näring och vilkor.

§. 7.

4 Cap: 7 §. W.
4. Cap: 4. §. W.

Intagning i Skolan Skall ske vid hvarje läse-termins början. Det vare Läraren pligtig att äfven på annan tid Lärjunge, som sig anmäler emottaga.

§. 8.

4 Cap: 5. §. W.
4. Cap: 6. §. W.

Hvarken vid intagning i Skolan eller under Läroårets fortgång erläggas af Lärjunge några afgifter till inrättningen eller till Läraren.

§. 9.

4 Cap 6 §. W.

De fattigaste bland barnen erhålla Skolans böcker till begagnande under deras Skoletid, men Skrifmaterialier erhållas alla kostnadsfritt.

Cap. 3. Om Lärämnen och undervisningen.

§. 10.

1 Cap: 1 §. W.
1. Cap: 1. §. W.

I Skolorna läras följande ämnen:
1:o Modersmålets innanläsning. Första början häri sker med bokstafs läsning och stafning enligt Tabeller, hvarvid flere lärjungar på en gång enligt Vexelundervisningsmethoden undervisas. Sedan de förstnämnde väl inlemnat stafningen skrides till ren innanläsning, först på Tabellen och sedan i bok, hvarvid jämnan methodisk följes. Smålingarne böra barnen lära att förstå innehållet af det lästa, hvilket derföre upplöses i enkla fraser och förklaras. Läsningen bör ske med hög och klar röst, med behörigt iakttagande af skiljetecknen och utan någon stapplande eller hjelpande ton eller andra ovanor. Förrän barnen äga fullkomlig färdighet i innanläsning böra de ej med läsande af annat ämne göras början.

2 Cap: 6 §. W.
⅓ Cap: 1 §. W.

2. Cap: 4. §. sista mom.

1. Cap: 1. Koch 7. Cap: 2. S: W.

2:o Christendom. Häri läses först Abcboken, ok derefter Luthers lilla Cateches med Svebilii förklaring jemte Skriftens språk ok de stycken, som dervid finnes intagne, utantill, ok förklares af Läraren, religion ok på ett sätt efter barnets fattningsgåfva lämpadt sätt. Läraren bör låta sig på det högsta angeläget vara, att Christendoms undervisningen icke måtte bli en blott minnets sak, utan lede till förfarnets upplysning ok viljans förädling samt hjertats fulla öfverlåtande åt Gud med ödmjukhet, vördnad, kärlek, tro ok hopp. Ofvanpå bör hon med all omsorg inskärpa den dyra försoningslärans, såsom hufvudsumman af all Christendom ok Saligheters grund.

7. Cap: 2. S. W.

1. Cap: 2. S. W.

3:o Religionshistorien, enligt någon kort ok fattlig lärobok, att barnen lärjungarne kunna väl göra reda för dess innehåll, utan att dock läsa densamma utantill.

1. Cap: 1. S. W.

4:o Skrifsätt. Början häri sker med skrifning i sand uppå dertill inrättade pulpeter. Sedan barnen således lärt sig att igenkänna ok nogorlunda forma bokstäfverne, öfvergår till skrifning å tafla med griffel, ok sist skrifva de med black ok pennas å papper. Utom det lärjungarne hållas till noggrann följande af sina förskrifter, för att erhålla en ej blott läslig utan ock vacker stil, öfvas de ofver i skrifning efter dictamen, såsom de mena för sig komma i förfallande af sina uppsatser.

1. Cap: 1. S. W.

1. Cap: 1. S. W.

5:o Räkna. Första öfningarne deri ske uppå Tabeller ok i hufvudet, hvarefter ock snart barnen åtminstone nogorlunda kunna skrifva siffror, räkning på tafla företages. Ock bör lärjungarne icke endast vinna mekanisk färdighet i räknande, utan ock lära sig inse grunden till de förfarsätten, som vänjas att i hufvudet upplösa enkla frågor ock bevara de genvägar i räkningen, som i hvarje fall kunna vara möjlige, med ständig tillämpning på det allmänna lifvets angelägenheter.

1. Cap: 1. S. och 7. Cap: 7. S. W.

6:o Det allra hufvudsakligaste af Finlands Historie ok Geografi deri något kort sammandrag följes, med tillhjelp af rörige Charter.

Hela detta stycke, enhetsmedel, en gång för alla, af dem emellan möte och omgående, huruvida Lärare förslagen åtminstone kan fälla ut ej detta Capitel är för mycket detaljerad.
L. Rect.

Cap. 4. Om Lärotider ock göromålens ordning.

§. 11.

2 Cap: 1. S. W.

Läseterminerne äro tvenne om året: Vårtermin ifrån den 10 Januari till d. 18 Maj, eller om Pingsten skulle tidigare infalla, till Lördagen före Pingst, ock Höstterminen ifrån d. 25 Augusti till d. 20 December, förenämde dagar inberäknade, ifall ej Helgedag dem intraffar. Vid Påsk upphör läsningen eftermiddagen före Långfredagen till ock med Annandag Påsk.

§. 12.

2 Cap: 2. S. W.

Under terminerne fortgår läsningen hvarje Förkeedag ifrån kl. 8 till 11 för middagen ock ifrån kl. 2 till 4 efter middagen, undantagande Dess mörkare årstider, ifrån midten af October till midten af Februari månad, då läsningen börjar kl. 9 ock fortfares till kl. 12 för med. samt ifrån kl. ½ 2 till ½ 4 efter middagen. Efter hvarje timmes läsning erhålles hela Skolans ledighet på 10 minuter, dock gossarne ock flickorne särskilt. Lördags eftermiddag gifves Skolledighet.

§. 13.

2. Cap: 3. S. W.

Dagligen bör arbetet i Skolen både begynnas ock slutas med Guds åkallan ock Ord, hvilken förrättas således: först sjunges en Psalmvers, hvarefter Läraren läser en Morgon- eller Afton-Bön, dertill barnen på knä, under det Läraren läser Tron, Vår ock Vederlyftelsen; nu uppstiga barnen ock om morgonen läser en af de äldre barnen nogra verser eller ett Capitel ur Nya Testamentet, ock slutligen sjunges åter en Psalmvers. Under Påskhelgen läses Christi Pinas Historie i stället för Nya Testamentet. Ock bör Läraren tillse, att barnen under bönen iakttaga stillhet ock anständighet.

§. 14.

2 Cap: 4. S. W.

Läraren åge att indela lärjungarne, efter deras olika framsteg, i så många afdelningar, som kan för undervisningens behörige gång finnas nödige. För hvarje afdelning uppgör Läraren en läseordning, enligt hvilken de i nästföregående Capitel upptagna lärdomarne komma att hvarje vecka företagas, hvilken läseord-

ning uppsikes i vagger: Skolrummet inrid den plats samma af-
delning innehar. Denne läseordning bör lämpas så, att icke barnen ge-
nom långvarig sysselsättning med samma ämne uttröttas eller lek-
nas, utan afwexlet de mindre med läsning at skrifvande ofta om-
vexla. Lördags förmiddagen läses at förklaras kortteligen af Lära-
ren följande Söndags Evangelium.

§. 15.

5 Cap 2 §: 10. Lärarens bör at uppmuntra sina lärjungar att Sön- at Helgedagar flitigt hvista den offentliga Gudstjensten samt för öf-
rigt använda Hvilodagen enligt dess helga bestämmelse, men ick
tvinga de sjuke eller med kläder mindre väl försedde barnen
att gå i kyrkan i kallt och elakt väder, än mindre straffa
nagon för utevaro derifrån.

Cap. 5. Om Examen.

§. 16.

2 Cap: 1 §: 10. 2. Cap: 1. §: 10. Vid hvarje läsetermins slut anställes, i öfwerwaro af Sko-
lans Inspector at församlingens öfriga Presterskaps, publik ex-
amen, till hvilken äfven alla andra både Ståndspersoner at allmoge öp-
pet tillträde, hvarvid lärjungarnes framsteg i Skolans olika
läroämnen undersökas, de trögo at försumlige eller vanartige
ehålles varningar, men de flitige at gedige uppmuntras
till vidare förkofran samt dem tillerkände belöningar utdela,
slutligen de, som genomgått läroverken, dimitteras, at
de öfriges ordning för följande termin, med afseende på deras
flit at framsteg, bestämmes, hvarefter ungdomen hemförlofvas.

§. 17.

5 Cap: 4 §: 2 mom. 10. 5. Cap: 4. §: 2. mom. 10. Till examen uppgöres af Lärarens förteckning öfver
alla de lärjungar, som under terminen hinfitat Skolan, enligt
hvi bifogadt formulär, i hvilken förteckning äfven de nu examen
ehållna varningar, uppmuntringar eller belöningar anteckanes, hvar-
efter församlas, af Inspecten underskrifven, bland Skolans
handlingar förvares. Protocoll öfver examen, hvilket äfven bör

innehålla omdöme om Lärarens gåfwor at nit om sin Inspecter, eller den han till sin biträde kallat, at insändes inom
en månad derefter till Kongl. Skolkoll. jemte afskrift af ofwan-
ränd förteckning.

§. 18.

Dag till examen äger Inspecter bestämma inom sitt 12. Cap: 4. §: 10.
vakans af hvarje läsetermin.

Cap. 6. Om Lärarens pligt at förhållande.

§. 19.

Läraren vare noga uppmärksam på sitt anförtrodda kall, 5. Cap: 1. och 2. §§: 10.
förfäller att både med ord at lefverne hos sina lärjun-
gar upplifva en sann Gudsfruktan samt befordra deras till-
wext i kunskaper och dygd. Vid ungdomens behandling fram-
för i allt Lärarens kärlek till ordning at rättrisan. Med mild-
het förenad med allvar, rätte han lärjungarnes förseelser, at
söka tillvinna sig deras aktning at förtroende.

§. 20.

Skulle någon Lärare så förgå sig, att han genom ond 5. Cap: 8 §: 10.
exempel väcker förargelse hos ungdomen, eller ädagalägger för-
tunlighet, vanvård emot sina förmän, hårdhet emot sina
lärjungar m:m, bör han första gången varnas af Inspector, an-
dra gången misstå någon del af sin lön eller till en tid sät-
tas från tjensten at hans halfva lön tilldelas en annan, som
tjensten under tiden förestår, men om han sig ändå icke rät-
ta vill, alldeles skiljas från sin beställning.

§. 21.

Utom hvad i dessa Stadgar för öfrigt finnes föreskrifvet,
åligge Lärarene skyldig att:

1:o före hvarje läsetermins början till Pastoratets eller 2. Cap: 1. §: 10.
Skoldistriktets alla kyrkor utfärda kungörelse om dagen
då Skolan öppnas, med tillkännagifvande tillika af all
hvad föreskrifvet 2 Cap. innehåller;

5. Cap: 4 §. 1. mom. W.
5. Cap: 4. §. 1. mom. W.

2:o för ock vårdnet fortfalla en Matrikel öfver alla lärjungar, som Skolan bivistat, enligt hår bilagdt formulär.

3:o åt hvarje afgående lärjunge uthen afgift utfärdas betyg öfver deß vistelse vid Skolan och förmågor uppförande och flit samt vunnen framstig, hvilket betygg innehåll i Matrikeln antecknas.

11. Cap: 4. §. W.

4:o föra ordentligt Inventarium öfver Skolans alla tillhörigheter, såväl byggnader som lösegendom, såsom Böcker, Charter, Tabeller, Tafler, Förskrifter, Bord, Bänkar, Pulpeter, m:m. hvilket Inventarium, icke allenast vid hvarje embyte af Lärare, utan och årligen förmedelst, af Inspector granskas och med egendomen jemföres, hvarofver Protocoll till Kongl. Sällsk. insändes;

5. Cap: 4. § 4 mom. W.
11 Cap: 1. § W.

5:o föra räkning öfver alle vid Skolan förefallne utgifter, hvilka af Kongl. Sällsk. bekostas, till uppköp af Böcker, Skrifmaterialier m:m. såvensom reparationer af Skolans effecter, så för de medel honom dertill kunnas ombetros behörigen redovisa.

Cap. 7 Om Disciplinen.

§. 22.

Ungdomen iakttage sedlighet och anständighet i allt sitt förhållande, lydnad för sine Lärare, ordning och stillhet i Skolan, flit, snygghet och renlighet samt inbördes vänskap och enighet. Den häremot i någon måtto bryter, varde icke utan rättelse lemnad.

§. 23.

Lärjungarne innehafva en bestämd ordning i Skolan, hvilken Läraren icke äger att utan Skäl ändra. Den öfversta bland hvardera könet hafve under Lärarens frånvaro uppsigt öfver de öfriga, och vare skyldig att hos Läraren anmäla de förseelser, som af en eller annan begås.

§. 24.

5. Cap: 2. §. W.

De Läraren finner sig i nödvändighet att någon straff ålägga, lämpe han med billighet bestraffningen efter felets art samt den felandes lynne, kön och ålder, gradvis uppstigande från de mildare till de allvarligare och svårare. De olika slagen och graderna af bestraffningar vare följande:

Stående i skamvrå, förlust af den efter hvarje tillfälle bestämmande ledighet på 10 minuter, merflyttning på längre eller kortare tid, arrest i Skolan efter lectionens slut till ett med 3 timmar, slutligen aga med vanligt Skolris. Skulle någon lärjunge vara så förvändt sinnad och oböjligt lynne, att han af dessa bestraffningar icke låte sig rättas, eller så groft förse sig, att han blefve hela Skolan till förargelse, vinde då ifrån församma alldeles skild.

§. 25.

Deremot bör den flitige och sedige njuta tjenlig uppmuntran och utmärkelse, genom Lärarens förklarade välbehag, uppflyttning, offentligt beröm vid examen af Inspector eller erhållande belöningar af Böcker, Charter, Förskrifter, Tafler eller andra nyttiga effecter.

Cap. 8. Om Skolans Inspection.

§. 26.

Öfver hvarje Skola har Stiftskontrahenden eller Curans Herde i det Pastorat, inom hvilket densamma är belägen, tillsyn såsom dess Inspector, närmaste tillsyn. 12. Cap: 1. §. W.

§. 27.

Inspector bör hafva uppsigt öfver undervisningens gång samt Lärares och lärjungars förhållande, hålla dem till sina skyldigheters noggranna uppfyllande, vana dem försumlige eller felaktige, tillse att Skolans tillhörigheter väl vårdas och räkenskaperna ordentligen föras, samt om allt till Skolans förvaltning hörande omständigheter lemna Kongl. Sällskapet behörig underrättelse. 12 Cap: 2. §. W.

§. 28.

Inspector jemte församlingens Kapellaner och Lärares

bildar en Comité eller Direction, som äger att vårda Skolans allmänna angelägenheter, besluta om utfärdande barns emottagande i Skolan, om tröge och lagalöse eller vanartige barns skiljande från densamma, samt om utdelning af belöningar åt de flitige och sedige, till det af Kongl. Sällsk. för hvarje termin och hvarje Skolas efter lärjungarnes antal och omständigheterna bestämdt belopp varde. Comitén uppgör öfver kostnadsförslag till anskaffande af för Skolan behöfliga nya inventarier, hvilket förslag till Kongl. Sällskapets pröfvande och antagande hemställes.

Cap. 9 Om Lärarnes löneförmåner.

9. Cap: 1. §. 2.

§. 29.

Lärare åtnjute, utom fria boningsrum, i årlig lön till en början 350 Rdr Sv. Bco samt framdeles 300 Rdr. Samma regel, då Allmänna fonden genom besparingar vunnit nödig tillväxt, hvilken lön Lärare quartalsvis tillställes.

9. Cap: 1. §. 2.

§. 30.

Lärare, som genom ålder eller sjukdom blifvit oförmögen att sin tjenst själf bestrida, uppbäre tre fjerdedelar af lönen, och den, som Styrelsen förordnar, åtnjute resterande ofria förmåner.

250.

Förteckning öfver Lärjungarne vid Allmänna Skolan i .....

Socken (Vår-) (Höst-) terminen 18..

Namn.	Född.	Anträdesår.	Hvilken?	Naturligen	Slöjd.	Skriftförsämring.	Framflag. Läsning	Räkning	Religion	Skrifning	Räkning	Slöjd och Sång	Anmärkningar.
Gossar:													
	18..		(förmögen) (bättre lottig)	(utan) (god-medelmåttig)	(använd) (nöjaktig)	(använd) (Svårighet) (Oskicklighet) (Lättja) (Tanklöshet)		(använd) (nöjaktig) (försvarlig)					Här anteckna en eller flera terminer afgått, åtföljande lärjungar erhållna belöningar m.m.
= =													
Flickor:													
= =													

Vördsamt

N. N.

Kongl. Pastor i Socken

(Ort och datum)

N. N.

Lärare.

Matrikel för Allmänna Skolan i .... Socken.

Namn.	Född.	Fadrens namn och hemvist, stånd el. näring och vilkor.	Åtagit sig Skolan	Afgått	Anmärkningar.

Kongvällofliga Kejserliga Finska Hushåll-
nings Sällskapet i Åbo!

Kad Kongvällofliga Kejserliga Finska
Hushållnings Sällskapet vågar jag i djup-
paste ödmjukhet anhålla, att, vid befäst-
tandet af någondera af Sällskapets vid
Friskalorne i Birkala och Mosseby Socknar,

komma i höggunstig åtanke, och f
jag härhos i lika ödmjukhet vidfo
min mnäste förtröstning. Framhärdar m
djupaste vördnad och högaktning att vara

Högvälloflige Välförfarige Tinska Kush
nings Säll:skapets

Allerödmjukaste Tjenare.

Johan Ephraim Ahlqvist

252

B. L. S.

Præsentes exhibentem Litteras, Reverendum Dn. Johannem Ephraim Ahlqvist, Adjunctum Sacellani Ecclesiæ Raumensis, eruditione non minus quam pietate moribusque conspicuum, et ad Ministerium Verbi Divini legitime vocatum. Examine ad tenorem Legum Patriæ rite præstito ejusdemque Approbatur Unanimi suffragiis ex Duobus et Triginta ad summum obtinendis, promeritoque dignum habuit S. V. Consistorium Ecclesiasticum Aboënse, qui Sacros adeas Ordines, quibus ipsum ritu solemni hodie initiatum esse, nomine Consistorii testor. Aboæ die XV Junii MDCCCXXXIX.

Ericus Gabriel Melartin
Archi Episcopus Finlandiæ.

Enligheten med originalet intygar:

Chr. Ch. Wallgrén
Studerande

J. A. Sermonius
Gymnasist

Wilh. Forsman
Notarius Consistorii

Som Consistorium vördsamt utnämnde Pe-
dagogen i Raumo, Benjamin Julin, tjenstledig-
het under första vecharne af instundande Lase-ter-
min; Alltså varder Studeranden Johan Ephra-
im Ahlgren, enligt dess egen anhållande, härigenom
förordnad att Pedagogs tjensten i Raumo emedler-
tid förestå, emot träffande öfverenskommelse om arf-
vodet. Åbo den 9 Januarii 1839

På Consistorii Ecclesiastici vägnar:

Er. Gab. Melartin.

Enligheten med originalet intygar:

Elias Wallgren
Studerande

T. A. Tornerius
Gymnasist.

Wilh. Forsman

Förordnande för Studeranden Joh. Ephr. Ahlgren att föreståe Pedagogs tjensten i Raumo

Merite-Förteckning.

Undertecknad som är född den 4de Februarii Åt
Tusende åtta hundrade Sexton (1816) blef Student den
14de Junii 1834.
1839 den 9de Januarii förordnad af Det Högvörd-
ga Dom-Capitlet i Åbo att förestå Pedagogs-
tjensten i Raumo.
1839. den 13de Junii ordinerad till Kapellans Ad-
junct i Raumo.

Åbo, den 12te Decembr 1839. Joh: Ephr: Ahlgren.
Adj: Capt. Eccl. Raumensis.

den 17 December 1839 efter XII. N:o 354.
" 9 Jan 1840 B. U.
" 11 —— " S.
" 21 dsamt B. U.
" 8 dsan " S. p. B.

255.

1839
14 Dec efter XII N:o 355.
9 Jan 1840 B. U.
11 —— " S.
21 dsamt B. U.
8 dsan " S. p. B.
4 Maj efter

255.

Högloflige Kejserlige Hushållnings Sälls-
skap!

Till den i Birkala Socken nu lätt anställning
anslagne Ahlmanske Barna-Lärare-Beställningen,
vågar hos Höglofliga Kejserliga Hushållnings Säll-

skapet jag i djupaste ödmjukhet såsom sökande
anmäla, och får jag i samma ödmjukhet till vin
de af höggunstig åtanka vidfoga min Meritförteck
jemte Prestbevis samt framhärdar med djupaste
nad och högaktning

Högloflige Kejserlige Hushållnings-Sällskaps

Allerödmjukaste tjenare
Abraham Collin
Nådåns Predikant i Berka

den 17 December 1839 efter XII.
" 9 Jan. 1840 R. U.
" 11 — i S.
" 21 dito B. U.
" 8 Febr. i S. p. D.

№ 354.
255.
257.
256.

DIOECESIS ABOENSIS. MAGNI PRINC. FIN

Att Nådåns Predikanten för Kurva-
rande Pastorat Herbhus, Herr Abra-
ham Collin, under sin vistelse härstä-
des af närmare ett år, med all ön-
skelig nit och värdighet föreslått sin
tjenst samt framför allt, så beträf-
fad för Barna-undervisning, sådant
varder härmed Celyppat af Berörde
den 26. November 1839

D. Hjelmelius
Cur. Gen. Past. & Sacell.

bätur
förord-
dnen-
1839.
ör Elga-
ägtats

den 17 December 1839 efter XII.
" 9 Jan. 1840 R. U.
" 11 —— i S.
" 21 Febr. B. U.
" 8 Apr. i S. p. D.

№ 354.

258.

257.

Underteckknads Meritförteckning.

är född den 14. Augusti 1806.
Student blifven den 30 Junii 1828.
Ordinerad den 8. Junii 1831. med omdöme af Approbatur till Kapellans Adjunct i Lojo Nummis.
Kapellans Adjunct i Hausjärvi enligt Högvördadt Förordnande af den 22 October 1834.
Nådars Predikant i Karislojo enligt Ditto Förordnande af den 25. Maji 1838.
Ditto i Birkala enligt Dº Dº af den 27. Martii 1839.
Redan under Scholæ tiden i Åbo och derefter under Academiska tiden samt äfven till någon del som Prost åtlats med information af barn.

Birkala den 9. December 1839.

Abraham Collin
Nådårs Predikant i Birkala

den 17 December 1839 efter XII.
" 9 Jan. 1840 R. U.
" 11 —— i S.
" 21 Febr. B. U.
" 8 Sept. i S. p. D.
" 4 Maj efter.

№ 354.

255.

Högvalborne Herr Président och Riddare af flere Höga Orden samt Ordförande uti Riksens: liga Hushållnings Sällskapet!

Som Arkmanska Socknes Skolorna nu mera erhållit en förändrad Organisation och Lärare tjensten vid Skolan uti Birkala och Mersjuby Socknarne, till följe af Riksens: liga Hushållnings Sällskapets den 8. sistlidne Novemb: ber fattade beslut blifvit till anskaffning lediga anslagen,

Jå får jag i djuparste ödmjukhet anhålla, att
befattande af nämnde tjenst vid endera af dess
helst den i Birkala, i höggunstig åtanke komma
Jå lika ödmjukhet får jag här vidlägga ej
min Merit förteckning, än heriz deröfver, att jag
tid jåsom Under-lärare vid Vexelunderviisnings
uti Åbo tjenstgjort.

Framhärdar med djuparste wördnad
Högvälborne Herr Presidentens och Riddare
flere Höga Orden samt Ordförandens uti Kej
ga Finska Hushållnings Sällskapet

ödmjukaste
tjenare
Hans Fredrik Hagren.
Pastors Adjunct uti Wichtis.

259.

Ått Comministern Herr Hrantz Fredrik Hagren
vid Vexelunderviisnings-Skolan härstädes öfver-
varit de vanliga öfningarne, i affsigt att om
nämnde underviisnings-method taga närmare
kännedom, hvarunder han äfven någon tid, på
egen hand, ledt underviisningen, och att bemälde
Herr Comministern redan inhämtat en till alla
delar jå fullkomlig insigt i merberörde under-
viisnings-method, att han en slik Skole-Anstalt,
med framgång, kan förestå, varder härmedelst
intygadt. Åbo den 17. December 1839.

Jön. Ant. Ehlén
lärare vid Vexelunderviisnings-
Skolan i Åbo

(L. S.)

Likalydet med Originalet intygas

Elis Wallgren — C. Lindfelt
Cammaneser — Comminister

Merit-Förteckning.

Undertecknad som är född den 8. Augusti 1816. och med Vitterhets-Bord från Gymnasium i Åbo den 23 Junii 1838 undergått Student-Examen med erhållande af Vitterhets-Laudatur, har undergått Prest-Examen den 13 December 1839 och dervid erhållit Vitterhets Approbatur grundadt på 17. Bifallsrorter uti de högsta möjliga 32. samt blef Ordinerad den 16. i Januarii nad.

Frans Fredrik Fagrén

21 December 1839 ofv. XII
9 Jan 1840. B. U.
U — : S.
21 Mars B. U.
8 Sept : S. p: B.
4 Maj cfs

#2357.

261.

Allrödmjukast Memorial.

Med anledning af en uti Finlands Allmänna Tidning i nästledne November månad införd Kungörelse vägar, hos Högt Respective Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet, Jag härmed allerödmjukast anhålla

1:21: Ehrenpreis

att varda antagen till Barna Lärare vid
af de tvenne så kallade Ahlmanska Skol
Inrättningarna, helst den icke Mathe
om i ofvannämnda Tvungorelse förut

I sådant afseende äro mina Me
i Prestelig väg Kärkas anteckna, hvilk
gifters riktighet jag i ödmjukhet hoppas
af Det Högvördiga Domkapitlet i Åbo
samma, hvilket likmätigt Högöfverhet
Författning, sammalikt förordnar att i det
mål jag yttra.

Ett intyg af min nu varande Patron
Contracts-Pastor och Ordens Ledamot
följa, förande mitt förhållande i lära och
lefverne, tager jag mig friheten att i all
mjukhet bifoga jemte afskrift af det
i sinom tid för mig utfärdade Prestav

Skulle denna min ansökning vinna
Högvenligt bifall så är jag villig att
vid Lärdoskol Skolan i Åbo öfverkom
den Kännedom af der brukligt under
visnings sätt, som för närvarande anse
erfordras, till hvilken resa förestagan
jag nu saknar tid och tillfälle.

Sammela den 16. December 1839.

Erik Wilhelm Rangel
Pastors-Adj:t i Samm

Till Högt Respective Vyfförliga Finska Hushålln
Sällskapet i Åbo.

Den 21 December 1839 efter XII. N:o 387.

262.

DP.

Reveren
gelium,
te mo
niem
niene
ofitio,
Con
qui
lem
nomine
Jesu
ries.
hist.

Kongl. M:ts Nådiga
T: & P:
Ehrenfelt
Inspektor

DIOECESIS ABOENSIS. MAGN. PRINC. FINL.

I afseende på tillförordnad
anställning om Barna-Lä-
rare-tjenst vid någon af de
på Kejserliga Alexanderska Skole-
inrättningarna, har min Adjunct, Herr
Eric Wilhelm Rangelius åstundat be-
vis af mig angående sin tjenstgöring samt
förhållande både i lära- och lefnadssätt.

Af sådan anledning får jag härmed
intyga det benämnde Herr Rangelius,
hvilken de begge senaste åren, inom detta
Tammela Pastorat Församlingar varit tjenst-
görande, har både i sina officiela göro-
mål, och i sitt förhållande uti allmän-
na sammankomster, ej allenast sina älig-
ganden klanderfritt fullgjort, utan och för-
vilelig sedighet och anständighet ådagalagt
Bekräftande hans här i Socknen till-
bragta barndoms- och ungdomstid har
äfven intet menligt om honom förspordts.

Tammela den 14: December 1839.

Nils M: Tolpo.
P: & P: L.

Reverendo Rangelium, cujus tot meritissimum examinis publici, quod in Academia Aboensi habuit, testimonium XII. Junii

Obtinuerit inter

Nils M: Tolpo.
P: & P:

Nat. Consist.

B. L. S.

Præsentes qui exhibet Litteras Reverendum Dn. Ericum Wilhelmum Rangelium, Adjunctum Pastoris in Birkala Eruditione non minus quam pietate moribusque conspicuum, et ad Ministerium Verbi Divini legitime vocatum, Examine ad tenorem Legum Patrio rite profito, optimeque approbatur meritum, dignum habuit S. V. Consistorium Ecclesiasticum Aboënse, qui Sacros adeat Ordines; quibus ipsorum ritu solemni hodie initiatum esse nomine Consistorii testor Aboæ die XXII. Junii MDCCCXIX.

Joh: Tengström
Archiepr. Ab.
L. S.

Enligheten med Originalet
intygas
Nils M: Tolpo.
T: & P:

C. G. Westzynthius.
Nat. Consist.

C. F. Pipping
Inspector

Undertecknads Merit-Lista:

Son till dåvarande Sockneprästen i Tammela Socken Trapeller är jag född inom Hemmeln Kyrkogård derstädes den 21. Maji 1796.

Efter att hafva i behörig ordning och inemot åtta års tid genomgått dåvarande Cathedral Skola i Åbo, blef jag inskrifven i bland de Studerande vid dervarande Universitet den 20. Junii 1817.

Undergått offentligt förhör i Ryska språket med vitnesbörd af förordnade Inspigter i berörde språk den 6. Decemb. 1818.

Ordinerad till Prest och Pastors Adjunct i Birkala med omkring approbatur den 22. Junii 1819.

Sedermera ifrån år 1826. varit ständigt tjenstgörande i ålskilliga Stiftets Församlingar, dels i egenskap af Tjenste- och Sådds Samt Gifterums-Predikant, dels såsom enskild Adjunct, hvarunder äfven varit till åtskilliga Prästlag och andra Ägenheter förordnad, ehuru jag icke blifvit nog lycklig att vinna Församlingarnes Kallelser.

År 1838. till min nuvarande Tjenste befattning förordnad.

Ev. Wilh. Rangelius.

den 28 December 1839 §:n XII
" 9 Jan. 1840. B. U.
" 11 ——— i S.
" 31 Oct. B. U.
" 8 Dec. i S:n B.
" 4 Febr. 1841.

N:o 366. 267

271.

B

Ödmjukaste Ansökning.

Uti besättandet af Kårare tjensten vid Elfsborgs Fri-Skolan i Björkola Socken anhåller jag Ödmjukast att komma i åtanke, och får jag härtill i lika Ödmjukhet befoga

/s

...yrätet,
...kants
...rat hö-
...n der-
...an till
...blifvit,
...lit, det
...förrätts
Eura
...en sig
...d af-
...ighet
...har
...ordna
...han
Bref,
...dara
...utte
...lle:
...rliga
...till alla
...Gud
...svara,
...de rät-
...hållen
...mande
...om

Javäl min skrifte förteckning, som adlagd
mitt Prestra Bref och öfriga af Det Höj
dja Dom-Kapitlet mig meddelade för
handen.

Framhärdar med fullkomligaste höjd

Kejserliga Konska Hushållnings-Sällskap

Skrifte Förteckning.

Undertecknad är född den 20. Maji 1811.
Blefven Student den 24. November 1829.
Ordinerad den 29. Juni 1833. till Hjelpreds Adjunct i
Tofsala med condition: Approbatur. Erhållit den 16.
September 1835. högstvördigt förordnande att vara
Nådårs Predikant i Kurd Åminne, samt den 5.
derpå följande December Tullmakt af Predikants
Cägenheten i Korsnäs; af den 9de Maji 1838 Resp.
förordnande att vara Kapellans Adjunct i Raumo, den
2den Augusti nyssnämnde år förordnande, att i egen-
skap af tjenstförrättande Predikant pröfverskja
tjenstgörandet i Korsnäs kyrkoherde, samt förord-
nande af den 27. Martii innevarande år att vara
Kapellans Substitut i Sädemäki, hvilken tjenste-
befattning jag äfven för det närvarande ämbetet
har. Sädemäki den 21. Decemb. 1839.

Ehrenfried Hackman.

…pastel,
…skants
…rat hö-
…n der-
…an till
…blifvit,
…vit, det
…Förrätts
Euro
…en sig
…d af-
…ighet
…har
…rordna
…han
Bref,
…vara
…, ute
…lle:
…rliga
…till alla
…Gud
…svara,
…de rät-
…hållen
…mande
…om

Ehrenfried Hackman
Kapellans Substitut i
Sädemäki.

B. A. S.

Præsentes qui exhibet Litteras Reverendum Dn. Claudium Adolphum Harsten Adjunctum Pastoris in Tofsala eruditione non minus quam pietate moribusque conspicuum, ad Ministerium Verbi Divini legitime vocatum, Examine ad tenorem Legum Patriæ rite præstito, ejusdemque Approbatus suffragiis prodeqvin munitum, Dignum habuit S. V. Consistorium Ecclesiasticum Aboënse, qui sacros adeat Ordines; quibus ejusdem vita solemni more initiatum esse, Festum Borgoæ die XXIX Junii Anno MDCCCXXXIII.

Joh. Molander
Episcopus Borgoënsis
Mr. Theol. Doct. atque Membr. Ordd. Imperp.
de Sctæ Annæ in I^ma et de Sctæ Wladimiri in IV. Classe.

A. A.

C. ch. Fjellman.
Notarius Consist. Borgoën.

Riktigt lydande med Originalet intygar:
H. Arnegren H. Reinholm

Som Kyrkoherden i Tössala Herr Magister Erland Rosenbach är i behof af biträde i Tjensten, anhåller förordnad härigenom Studeranden Claës Adolf Warsten att, efter det han blifvit af Biskopen öfver Borgå Stifts Ordens Ledamöter Herr Doctor Johan Nolander d. 8 Sept. Embetet tillagd, bemälde Kyrkoherde i egenskap af enskild Adjunct i Tjensten biträda, emot åtnjutande af lönefömåner, hvarom han äger öfverenskomma. Åbo den 21 Junii 1833.

På Consistorii Ecclesiastici vägnar:

Gust. Gadolin.

Lösen 96 Kop. Bco
Carl.

Jac. Gust. Ahrenius.

Förordnande för Claës Adolf Warsten att vara Kyrkoherde Adjunct i Tössala.

Lika lydande med originalet intygar.

H. Fredenheim. Kl. Reinholm.

ARCHI-EPISCOPUS

och

Consistoriales vid Åbo Domkapitel,

Göre härmed veterligt: Att som Predikants tjensten i Wodisjoki till Lethala Pastorat hörande Socknar blifvit, genom Predikanten derstädes Carl Edvard Törnroths befordran till Wirmo i Modenkyrko Sagellanie, ledig blifvit, och de Wodisjoki Predikogästsboer anhållit, det måtte till deras Predikant i bemälte Törnroths ställe befordras Nådårs Predikanten i Evura Församling Claës Adolf Wanstein, hvilken sig dertill villig förklarat; allt så, och med afseende å Wanstens vidagalagda skicklighet och städse bevisade välförhållande, har Consistorium funnit skäligt att förordna honom Claës Adolf Wanstein, såsom han och, i kraft af detta Städfästelse Bref, förordnas och befullmäktigas att vara Predikant i Wodisjoki Församling, uti bemälte Carl Edvard Törnroths ställe: Skolande han till följe af Wederbörliga Kyrko-Ordningen, denna Syssla till alla delar så förestå, som han det för Gud och Menniskor trygghetligen har försvara, samt deremot hafva att åtnjuta de rättigheter och förmåner, som vid hällen Kyrko-stämma den 14 Junii innevarande år blifvit af vederbörande för honom

utfäste, på sätt Consistorii i dag dero
förda Protocoll sådant närmare förm
. Till uttermera wisso warder detta mu
wanliga underskrifter och Consistorii
gill bekräftadt. Åbo Domkapitel d
December 1835.

Er. Gabr. Melartin
Eccles. Episcop. m. m.

Gust. Gadolin
Th. D., Domprovst, m. m.

J. Adam Edm
Th. Dr. & Lect. Progr

Carl Jos. Ehrnr
Th. Lic. LL. SS. Lector

Edvard Bergenheim
Histor. Lector.

Jöns Eghr. Mellin
Mathem. Lector.

Henrik Hoikel
Philos. & Hebr. Nat. Lector.

Constantin Tornæus
Consistorii Vice Notarius

Fullmakt för Claës Adolf Karsten, att vara Kredi
i Wiedisjaki.

Lika lydande med originalet intygga
H. Ehnadegon H. Reinholm

Som Kyrkoherdens prapositi, prosten Jacob Ammer
i Consistorio anmält det Kapellanen i Raumo,
vice Pastoren Gustaf Blom i anseende till dess ål
der och sjuklighet är oförmögen att sin tjenst
sjelf förestå; alltså warder supplikanten i Wiis=
jöki, Claes Adolf Karsten, med anledning af
dess derom gjorda begäran, härigenom förordnad
att genast begifwa sig till Raumo för att bemäl
dne prosten, i egenskap af dess enskilde adjunkt,
i tjensten biträda, emot tillbörande öfwerenskom
melse om lönevillkoren: Och åligger det Karsten
att wederbörande prosts och pastors Embeten om
dette förordnande underrätta, samt inom dess
slutning ifrån Wiisjöki, Kyrkans handlingar
och egendom, wid dess prosts-Embetet förrättade
de inventering, behörigen förteckende aflemna.
Åbo den 9 Maji 1838.

På Consistorii Ecclesiastici wägnar:
Er. Gabr. Melartin

Hellh. Torpman.

Förordnande för Claës Adolf Karsten att wara Ka=
pellans Adjunct i Raumo.

Likalydande med Originalet intygga:
H. Ehnadegon H. Reinholm

Härigenom varder tillförordnade Regementspastorn Adjunkten i Kajana Claes Adolf Karsten, uppå dess derom gjorda ansökning förordnad att afförrätta boken i Korisjoki, för att emedlertid tjenstgöringen derstädes i egenskap af tjenstförrättande Bokhållare handhafva, emot med delägarena i Prestgården i Korisjoki inrättningen träffande öfverenskommelse om löneförhållanden. Och åligger det Karsten, att vederbörande Församlingar och Skolors Embeten samt tinsmän i Korisjoki Fögderi underrätta, såvensom att Prestbokhållets handlingar och egendom vid af Karsten Embetet förrättande inventering med vanlig noggrannhet emottaga. Åbo den 2 Augusti 1828.

På Consistorii Ecclesiastici vägnar:

Joh. Gabr. Adlercreutz.

Ant. Gabr. Dahl.

Förordnande för Claes Adolf Karsten att vara tjenstförrättande Fögderibokhållare i Korisjoki.

Bokhållaren med Originalet intygar:

Hedmansson

Hj. Reinholm

Gees
Th. D.,

Edva

Hen
Pastor &

Full
i By

anhållning af
Härigenom varder med derom gjord anmälan att Kapellanen i Sääksmäki Mathias Elias Hagelberg i anledning af sin fortfarande sjuklighet är utan ståndsatt att med mästerliga göromål sig bestådas, tjenstförrättande Prosten i Korsnäs Klas Adolf Karsten, förordnad att begifva sig till berörde församling för att Kapellans tjensten derstädes, i egenskap af Kapellanen Hagelbergs substitut, förestå, emot dersom åtnjutande årligt arfvode i ete för alt af tjenste som stunnor Spannmål af Kapellans tionden, hvilken Spannmål han äger att, efter af Pastor verkställande och offentligen påtysande förrättning, af de betalande sjelf uppbära: Och åligger det förutnämnde Kapellans substituten Karsten att vederbörande Prosts och Pastors Embeten om alla förekommande underrätta. Åbo den 27. Martii 1839.

På Konsistorii Ecclesiastici vägnar:
Fr. Gabr. Melartin.
Wilh. Hoffman.

Förordnande för Klas Adolf Karsten att vara Kapellans substitut i Sääksmäki.

Likalydande med Originalet intygas:
H. Tornaeus
W. A. Reinholm

Kom 30 Decemb 1839 för XII.
1. 9 Jan 1840. D. U.
2. 11 — : S
3. 21 dito D. U.
4. 8 Febr. : S:p. B.
5. 4 dito enl.

N:o 367. 275.

Högloflige Kejserliga Finska Hushållnings

Sällskapet.

Hos Högloflige Kejserliga Hushållnings Säll-
skapet anhåller undertecknad i djupaste ödmjukhet, att
vid tillsättandet af Lärare Tjensterne vid Åhlmanska

Söchne-skolorna uti Birkala och Mesjuby
väl med särskilt afseende fästadt å den i Be-
hörig ordning i hög gunstig åtanka; Och får i sådant
ende vördsammast bifoga de för mig utfärdade
miska Wittnesbörd i original och bestyrkte afsk
Anhållande dock i lika ödmjukhet, att origina
viset kunde varda mig hög gunstigt återställde
att begagnas, då jag instundande Vår är sinnad
måla mig till vinnande af inträde uti Prestа-stån
För öfrigt förbinder jag mig att före tillträdet af
ga varande Lärare-tjenst, i fall densamma skulle
hög gunstigt anförtros, söka förvärfva mig tillförlitlig
dervisning och färdighet uti den så kallade Lankas
läro-methoden. I djupaste vördnad har jag äran
härda

Högloflige Hejsörliga Finska Hushållnings
Sällskapets

Allerödmjukaste Tjenar
Johan Wilhelm Blo
Studeran

27b

Rector
och
samtelige
Professorer
vid
Hejserliga Alexanders-Universitetet
i
Finland

Göre veterligt: att hos Consistorium har Studeran-
den af Borealiska Afdelningen Johan Wilhelm
Blom, såsom sinnad att om Prestа Embete göra
ansökning, om Universitetets Wittnesbörd anhållit;
Och alldenstund det befinnes, att bemälde Blom,
som är född den 20. Maji 1816, blifvit såsom Stu-
derande vid Hejserliga Universitetet inskrifven
den 22. Junii 1837, och sedermera för inträde i Se-
minarium Theologicum aflagt ett Svenskt och ett
Latinskt Skriftprof, gillade med Vitsordet Appro-
batur cum laude, samt undergått Seminarii Examen
den 17. Maji detta år, hvarvid åtta suffragier med
Vitsordet Approbatur cum laude honom tillfallit;
med berömlig flit bivistat Föreläsningarne och öfnin-
garne i Seminarium och visat sig äga utmärkt
berömlig färdighet i Catechisation och fullkomligt

coll.

Studeranden af Borealiska Afdelningen H:r Johan Wilhelm Blom har för inträde i Seminarium Theologicum den 7de December 1838 aflagt ett Svenskt Skriftprof, gilladt med vitsordet approbatur cum laude, den 8de December 1838 ett Latinskt, bedömdt med Approbatur cum laude, den 17 Maji 1839 undergått Seminarii Examen, hvarvid å Suffragier med vitsordet Approbatur cum laude honom tillfallit, med berömlig flit bevistat föreläsningar och öfningar i Seminario och visat sig äga utmärkt berömlig färdighet i Catechisation, fullkomlig nöjaktig i Declamation och öfvat sig i Choralsång och Messande, samt har i lefvernet sig anständigt förhållit, som härmed honom Studeranden Johan Wilhelm Blom till bevis meddelas. Helsingfors den 10de December 1839.

A. A. Laurell.
Director för Seminar. Theologicum.

J. A. Gadolin
Seminarii Lärare.

Frans Ludv. Schauman.
Seminarii-Pastor.

Enligt med originalet.
Bevittna:
H. G. Finkenberg. J. A. Cajander.

nöjaktig i declamation, samt öfvat sig i Choral- och Messande, hvarutom Theologiska Facultéten, efter hållet colloquium familiare, om honom inhämtat, att han med berömlig flit och framgång bevistat Föreläsningarne uti Kyrko Historien och Bibliska Exegesen Vår och Höst Termin innevarande år, uti Theologisk Moralen Höst Termin 1838. och Legge Läse Termin detta år, samt uti Theologiska Dogmatiken Höst Terminerne förstlidet och innevarande år; Fördenskull som Studeranden Blom, jemte utmärkt flit i sina ådagalagt ett hedrande och berömvärdt uppförande har Consistorium alltså bordt sådant, honom tillhörigenom meddela. Till yttermera visso vardet detsamma med vanlig underskrift och Consistoriet gill bekräftadt. Helsingfors den 14. December 1839.

På Consistorii vägnar
Nils Henrik Ursin.
Theol. Profess. Alexanders Univers. n.v. Rector.

Sigillum Universitatis.

Enligheten med originalet bevittna:
H. G. Finkenberg. J. A. Cajander.

Vitnesbörd för Studeranden J. W. Blom, Bor.

Adm 30 December 1839 före XII. N:o 365
" 9 Jan 1840 i B. II. 278
" 11 — i S.
" 21 ehuru B. II.
" 8 dito i S. f. B.
4 ehuj e/o

Höglofliga Keyserliga Finska Hushållnings Sällskapet!

Hos Höglofliga Keyserliga Finska Hushållnings Sällskapet anhåller i djupaste ödmjukhet jag att, vid befallande af Lärare tjensterna vid de nu inrättade Socknе Skolorna i Birkala och Nedervetil Socknar, komma i höggunstig åtanka: hvarhos jag i lika ödmjukhet ej mindre har åran bilägga min Merit-

förtekning, åtr vågar yttra min önskan att blifva befordrad
nämnde befallning helst i Birkala Socken.

Med djupaste vördnad har åran framhårda

Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets

allerödmjukaste tjenare

Erik William Danielsson

Pastor i Nagu adjunct.

Underlydnads Merit-förteckning.

Undertecknad, som är född den 18 Maji 1814, har, efter att vederbörligen genomgått Trivial Skolan i Björneborg och Gymnasium i Åbo, blifvit med omdömet: Laudatur den 11. October 1837 som Student, hörande till Satakunda Afdelning vid Kejserliga Alexanders Universitet i Finland, inskrifven, och med omdömet: Approbatur den 16. December 1839 ordinerad till Pastors i Nagu adjunct.

Erik William Danielsson.

30 December 1839 N:o 369

för. XII.
— 1840 B. U.
— i S.
— hvar B. U.
— gånde i S. p. B.
— dag upp.

Till Hoflofliga Hejjerliga Finska Hushållnings Sällskaps!

Wid utnämnandet af Lärare vid den friskola, som kommer att inrättas i Mesosby Pastorat, anhåller Ödmjukast att blifva ihågkommen, och får lika Ödmjukhet här hos

bifoga min merit förteckning, Præst Eveis; framhärd
djupaste högaktning

Högloflige Vesterliga Finska Hushållnings Sällskaps

eller Ödmjukaste tjen
Mathias Grön

den 30 December 1839 före XII. N:o 370

284.

281.

Läraren vid Allmänna skolan i Mesuby Moderkyrkoförsamling, Mathias Grönfors, har med flithighet och utmärkt nit till Prästerskapets och församlingens fullkomliga nöje föreslått nämnde Lärare befattning, hvilket honom, Mathias Grönfors, till väl förtjent intygan meddelas, jemte tillgående recommendation, det han, såsom ägande god frägd och väl känd hushåll, måtte blifva ihågkommen vid bestämmandet af Lärare vid den blifvande finska skolan i Mesuby Pastorat.

Mesuby den 18. December 1839.

Wur: Bernh Appelin
Pastors Adjt. och Bar. Grevitz

Läraren vid Åbo svenska Skolan i Mes-
ubey Wiederkyrko Församling, Mathias
Grönfors, 17/2 1790 född i nedanskrefvens
Församling samt i Communion Böckerna
hänförd anträffad, har, under Christelig
och i alla afseenden förvärfvlig vandel, åt-
njutit de dyra Saligheds-medlen i sådant
warder härmedelst till wederbörligt
af Kangasala, den 19 December
1839. Alex: Magn: Ingberg
Comm: Pastr: gerens.

. Stift,
- af
ningr
orne,
shäd.
eu
Bis-

den 30 December 1839 före XII.

N:o 370

283. 284.

Merit Förteckning

Underteckinad är föda 1796 i Hangasala.
Vå Januari 1830. förordnad, att föreslå Ehlmanska Skolan i Mosjuby moderkyrko församling, hvilken befattning undertecknen ännu bestrider.

Mosjuby den 19. December 1839.

Mathias Grönfors

den 30 December 1839 före XII. N:o 370
2. 9 Jan. 1840 B. U. 284.
3. 11 — — S.
4. 21 dito B. U.
5. 8 dito S. p. B.
6. 4 dag Rtl.

Ödmjukaste Ansökan!

I den förmodan att, äfven Prester-män innom Borgo Stift, skola lika rättigheter med dem af Åbo vid ansökande af lärare tjenster vid de under Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets styrelse stående Åhlmanska Socknes skolorne, vågar jag i djupaste ödmjukhet hos Kejserliga Hushåll-nings Sällskapet anhålla att, vid besättandet af nu ledige annoncerade lärare-tjenstorne i Medsjöby eller Bir-

Tillmäle in Planio för innehafvaren här-
af. Nystad den 24. December 1839.

Nils Aejmeläus.
Pastors-Adjunct i Sulkava.

Finsk Novell Haaksirikko, recenserad uti Borgå Tid-
ning Nr 22. för detta år.

Under sistförflutne sommar och höst verkställt en ut-
ländsk resa till Danmark och Sverige. Nystad
den 24. December 1839.

Nils Aejmeläus.

skala Själmar, komma i höggrundig åtanka, i hvilk
ende jag får bilägga hosföljande merit förteckning
ensom afskrift af de få bebyg jag, såsom stadd i
för tillfället att tillgå. Slutligen får jag i lika ödm
tillägga att jag under ett års tid för sjuklighet åtny
ledighet, men att den sednast hvaraf jag besvärats
som hindrat mig att sköta offentlig prestorlig tjenst
efter en af mig företagen utländsk resa, är näst
kommigen häfven, samt att densamma aldrig varit
tie mehm vid befallningar, som tillåtit ett sådant
vistande i varma rum; vidh jag framhärdar m
djupaste vördnad

Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets

ödmjukaste tjena

Nils Aejmeläus.
Pastors Adjunct i Sul

Merit Förteckning.

Undertecknad är född den 11. September 1812.

Blifvit den 16. Junii 1828. inskrifven som Studerande vid Åbo Academie

Den 21. Maji 1833. aflagt inför Philosophiska Faculteten det latinska skriftprof pro exercitio med omdöme af approbatur.

Den 11. Julii 1835. prestvigd i Borgå med omdöme approbatur cum laude samt samma dag förordnad till Pastors adjunct i Sundsvalls församling af Borgo Stift.

För att i ~~min~~ ringa måhn bidraga ej mindre till bearbetande af Finska språket än till utspridande af nyttig läsning bland allmogen har jag vågat förvärfvat att utgifva en Finsk Novell Haaksirikko, recenserad uti Borgå Tidning No. 22. för detta år.

Under sistförflutne sommar aflagt högst verkställt en utländsk resa till Danmark och Sverige. Nystad den 24. December 1839.

Nils Aejmeläus.

Ödmjukaste tjenare

Nils Aejmeläus.
Pastors Adjunct i Sundsvalls

B. L. S.

Præsentes quo exhibet Litteras — Reverendum Dnm Adjunctum Pastoris in Paroecia Sulkava, Nicolaum Björnbergium, ejusdiciones non minus quam spectate moribusque conspicuum, et ad Ministerium Verbi Divini legitime vocatum. Examine ad normam Legum Patriæ rite præstito, epithetoque cum laude approbatum. (Suffragiis quoque cum laude approbatum) munitum, dignum habuit S. V. Consistorium Ecclesiasticum Borgaënse quo Sacros ad id Ordines, quibus ipsum rite solemniter die initiatum esse, nomine Consistorii testor Borgoæ die 18 Julii MDCCCXXXV.

Johs Molander.

Episc. Loci, Theol. et Phil. Doctor Adjunctus Membrum Ord. Consist. de V:æ Classe in b:mi et de VI:æ Wladimiri in 18:æ Classe.

G. M. Hjelman
Notarius Consist. Borgh.

Till Herr Majestäts Nils Johnbergs, under den tid han tjenstgjort hos mig såsom Pastors Adjunct, gjord sig allmänt omtyckt genom sin exemplariska lefnad och sina lyckliga Embets gärningar, hvarjemte han ådagalagt en särdeles kännedom af Pastoral vården; och då han icke allenast kunder sin äktenskaps; skäl vander härigenom intygadt. Sulkava den 28. November 1838.

11:- 45/223.

Pastor Nicovius
Kyrkoherde
(Sigill)

Utdrag af Domkapitlets i Borgå Protocoll från den 24. April 1839.

§. 21.

Pastorsadjuncten följande af det återstående Läkare

hwilket ätföljda Vitetz.

Vitt.

Sedan den tid, jag hwilken Tit under den 17. Sept
ber sistlidne år sår sjuklighet hwilkade mig tyg
het numera tillända lupit, och jag annu icke fö
rö stånd add hemma widtaga presterlig tjenste
mingz, utan sastmer tiw nämnande af min hälso
nal förtaga w utländske resa och derunder af
drikas mändrla vatten, så sår hos Tit jag ödmy
kast anhålla om ledighet ifrån tjensten ytterligare
sjå sex månaders tid samt tillstånd tiw förmä
resa – och har jag wän, tiw styrkande af min all
fortfarande sjuklighet, härhos i all ödmjukhet bi
Läkare hwilks Framgärdar med nödnad och sågakl

Nils Hjmdeus

Domkapitlet tag denna ansökning i åsyvägn
och fann, med afseende å den i Läkare hwilket in
sjuklighet, gjord förnma Läkaren tjenstledighet
ifrån sitt Embetets utöfning tiw dess han
så tillåter honom add återwändaga tjenstegåromål
älägga det honom add så snart han befinner sig
tiw Domkapitlet inberätta. Om hwilket beslut
genom Utdrag af Protocollet skall renderas
Är och dag som ofwan

in fidem
Olas Holander

Assessorernas riktighet intygar:

(B. L. Schauman)
Hvad. Fendrik vid 9de
Finska Linje Bataillon.

B. L. Schauman
Pharmacia Studiosus

---

den 28 Januari 1840.
d. 29 Januari. B. U. n:r 36
d. 3 Feb. i S. ofvf.

N:r 385 988.

Högloflija Kejserliga Hushållnings Sällskapet.

Att vid besättandet af Sockne-pedagogs
tjenstställningen i Birkala, hos Höglofliga
Hushållnings Sällskapet komma i högunstig
åtanka, derom får jag allerödmjukast anhål-
la, och i sådant afseende lika ödmjukast

Wrde

Ynglingen Carl Georg Napoleon Sumelius, som vid Kejserliga Alexanders Universitetet i Finland ankommit med Wittnesbörd af Docens i Grekiska Literaturen, Philosophiæ Licentiaten och Magistern Herr Fredrik Hertzberg, och vid den af honom, enligt Kejserl: Statuternes föreskrift, undergångna Student-examen erhållit nitisorden Approbatur, grundadt på Tretton /13/ Bifalls Röster, har uti detta Kejserliga Universitetets Matrikel blifvit inskrifven såsom Student hörande till Sakakunda Afdelningen. Helsingfors den 19. Junii 1839.

L. S.

Fredr. Wilh. Pipping
Kejserl. Alex. Univ. nuvar. Rector.

Att Studeranden Carl Georg Napoleon Sumelius uti närmare 4 års tid informerat mitt Tio år gamla Son Franz Emil; Och jemte ett flitigt och anständigt uppförande ådagalagt sig uti denne befattning, hvarigenom Frantz Emil erhållit nöjaktig tillväxt uti de för Hans ålder nödige Kunskaper. Sådant varder till sakens bevis meddelt. Kangasala den 30. Junii 1837.

Anton Lilius
v. Häradshöfding

vidfoga Professbevis, Utdrag af Academiskt Cörd, samt deröfver, att jag afslutat med [illegible] undervisning. Skulle jag hända, att af Sökt[illegible] till förenämnde Befattning, tillika erfordrad Drumnighet i vexel-undervisnings metoden och Husshållning härån, ville jag, derest Höglofl. Kejserliga Hushållnings Sällskapet å mina anmäld afseende Lärdom fästa, innan tillträdd af denna Tjenst, mig behörigen dokumenterad Med djupaste vördnad och Högaktning förbl[illegible]

Höglofliga Kejserliga Hushållnings Sällskapets

allerödmjukaste tjenare.

Carl Georg Napoleon Sumelius
Studerande vid Kejs. Alex. Univ.
Helsingfors.

Ifrån Trivial Skolan i Tavastehus ut-
minerade Rektoristen Herr Carl Georg
poleon Sumelius, som ifrån slutet af
ctober månad förlidet år intill närva-
de tid varit Informator för min Son
Carl Achates Granfelt, har derunder
utmärkt fladga, flit och beskedlig
uppfyllt sina åligganden samt fullkom-
gen rättfärdigadt mitt förtroende
Honom Sumelius i omförmälte afse
intygar.- Säynäjoki den 22 Augusti
1837

Adolf Granfelt
Vice Häradshöfding

(Sigill)

Afskrifternes riktighet med för ofs upp
de Original; bestyrka:

A. J. Lindelöf
C. Landskansliist

J. D. Falander
Studiosus

290.

Att Studeranden vid Kejserliga Alexanders
Universitetet i Helsingfors Carl Georg
Napoleon Sumelius är född år
Ett Tusende Åttahundrade Tolf (1812.), den 12
October, äfvensom att Han under sitt
stelig och Berömlig Vandel kännetäckes
Anjutit de lagra Salighets-Grader,
vorder härmedelst intygadt af Kan-
gasala, den 27 December 1830

Alex. Magn. Aungberg
Kyrkoh. gerom

1. 18 febr. 1840
1. 7 dec. B.U.
2. 8 apr. i S. p. D.
1. 9 dec. efsk

№ 391
291.

Embets Memorial.

Jemte det de nio Församlingar som befordrad lic. nu ledig varande Läsare Tjenstgörande vid Uhlmanska Söknes Skolorne i Birkala och Mesjuby, dem Nöjaktiga Finska Hushållnings Sällskapet i det afseende 10. d. 8. af de för berörde Skolor antagne Stadgar innehållen, under den 11 nästförlidne Januari till Domkapitlet insänt, hädhos återställas, har Domkapitlet berörande ifrågavarande Sökande följande utlåtande afgifvit:

Hvad först angår Pastors Adjunkten i Sultkvarn Nils Nejmelaeus, hvilken, såsom icke förrän till d. 15 Sept. hvarken afslagit några lärdoms prof inför detta Domkapitel eller under dess inseende varit tjenstgörande, samt Skol Läraren Matthias Lyrönfors, med hvilken förhållandet likaledes är, att han hvarken inför Domkapitlet undergått något Skol Lärar förhör eller under dess tjenst tjenstgjort, äger Domkapitlet om dess skicklighet och uppförande ingen kännedom, och kan således icke heller dessförinnan något utlåtande meddela.

Beträffande deremot Studeranden Johan Wilhelm Blom, har Domkapitlet förande hans under de

jednast förfluten trenne åren förvärfvade kunsk
och ädagalagde uppförande icke varit i stånd
att förskaffa sig annan kännedom än den
af hans ansökningen vidfogade Akademiska
vård och Seminarii Betyg stått att inhemta
anser sig Domkapitlet i afseende å Studieanst
Blom böra nämna att han, efter att i härvarand
Gymnasium hafva genomgått en fullständig
kurs, blifvit derifrån med Betyg öfver ägandet
goda kunskaper och iakttagit berömligt uppfö
vid stadet af Vår termin 1837. till Kejserliga Al
ders Universitetet i Helsingfors dimitterad

Vidkommande sedan Pastors Adjunkten i Tam
Herr Wilhelm Rangelius, har vid anställd jämf
inhemtats, att de af honom vid dess meritförty
uppgifne data äro med verkliga förhållandet
enstämmande, hvarjemte Domkapitlet i öfver
för sig böra nämna att både hans tjenstgöring
och uppförande varit Domkapitlet till nöjes
att han dock, med afseende å vissa hos honom
anmärkta egenheter uti sättet att skicka sig
Skollärare ytbet torde vara mindre tjenlig

Angående Nådåls Predikanten i Birkala
Herr Collin gäller likaledes att hans Meritför
ning är författad i öfverensstämmelse med
Consistorii befintliga anteckningar, samt att emot
tjenstgöring ingen anmärkning i officiel väg in
mit; men att desmot hans uppförande utom
stow i allmänhet icke varit Domkapitlet full
lies nöjes.

Beträffande Kapellans Substitutien i Nå

kii Claes Adolph Karsten, befinnas hans uppgifna
förande födelse år och datum, inskrifning vid Uni
versitetet, skriftelamen, Ordination och tjenstemera in
nehafde tjenstebefattningar vara med verkliga förhål
landet öfverensstämmande; Och har han i öfrigt, unda
den tid han tjenstgjort Prestaståndet både uti och
utom tjensten uppfört sig Domkapitlet till nöjes; Och
rekommande vidare Kapellans Adjunkten i Raums
Johan Ephraim Ahlgren, Pastors Adjunkten i Urjala
Frans Fredrik Fagrén och Pastors Adjunkten i Nagu
Herr Wilhelm Danielsson, så, och jemte det Domkapit
let skolat vid handen gifva, att dessas ansökningsmål
vidfogade meritförteckningar äro enligt med de om dem
i Consistorii befintliga anteckningar, så Domkapit
let tillika uppgifva att dessa skriftemän, som med goda
kunskaper och lofvande anlag i Prestaståndet inträdt,
under den kortaste tid de ämna tjenstgöra ståndet icke
sakna det goda hopp Domkapitlet gjort sig om dem.

Åbo Domkapitel den 5. Februarii 1840.

E. Erik Melartin
Ordföranden
Edvard Bergenheim Joh. Ephr. Ahlstedt.
Heikel

Wilh. Forsman
Kejserliga Finska Hofrättens Notarius.

Memorial:

Med föranledande af Höjserliga Finska Hushållnings Sällskapets uti Memorial af den 2. dennes gjorda begäran, att Domkapitlet måtte, i öfverensstämmelse med 10. §: af de för Uhlmanska Socknes Skolorne fastställda Stadgar, afgifva utlåtande öfver de om Lärare tjensten vid Uhlmanska Socknes Skolan i Kangasala till Höjserliga Finska Hushållnings Sällskapet med skriftliga ansökningar inkomne Sökandes, nemligen Kapellans Adjunkten i Urdiala Emil Ferdinand Bergroths, Pastors Adjunkten i Lappajärvi Johan Oscar Boismans, Pedagogs Substituten i Gamla Carleby Johan Grönströms, Pastors Adjunkten

i Sastmola Anders Henrik Ingmans
Kapellans Adjunkten i Kangasala
Alexander Salvianders, förtjenst-
lighet och competence, får Dom-
kapitlet, jemte återställande af de me-
Kapitlet communicerade anskaf-
skrifterne, vid handen gifva, att be-
Sökandes anförtroningarne bifogade
nit förklaringar äro öfverensstäm-
de med de i Domkapitlet i detta
afseende gjorda anteckningar; att
hvar af de Sökande, under den
de, såsom tillhörande Prosta-
det, stått under Domkapitlets
seende, så väl som utom tjenste
uppfört sig Domkapitlet till nö
och sina åligganden utan anmär
ning fullgjort; samt att de alla
den skicklighet, att de kunna an
till den nu ifrågavarande tjenst
fullt kompetente. Dock anser sig
kapitlet derjemte böra upplysa, att
dessa Sökande ingen annan för
varit af Domkapitlet vid Skolev
anställd, än Pedagogy Substituten
Ström, hvilken ifrån den 30. Sept

1835. till Vår-Termins slut 1836, och se-
dermera ifrån den 2. November näst-
nämnde år intill närvarande tid
förestått Lärare tjensten vid Gamla
Carleby Pedagogi, samt att han detta
uppdrag med utmärkt nit, skicklig-
het och framgång fullgjort. Åbo Dom-
kapitel den 22. September 1841.

C. G. Tallberg Malström

C. E. Ehrén

Jac. Bergenheim Joh. Ephr. Ahlstedt Henr. Heikel

Wilh. Forsman

No 488.
Till Wasa Läsa Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo.

Till Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet, hafva anförsnämnde Tid-
gar till Skollärare tjensten i Kangasala, inkommit af:

Emil Ferdinand Bergroth, kapellans Adjunkt i Urdiala
Johan Oscar Börman, Pastors Adjunkt i Lappajärvi
Johan Grönström, Pedagogs Substitut i Gamla Carleby
Anders Henrik Ingman, Pastors Adjunkt i Jaffnmala
Pehr Melander Polvander, kapellans Adjunkt i Kangasala

OP.

Det Högvälloflige Höjborlige Finska Hus-
hållnings Sällskapet i Åbo!

Vid besättandet af Lärare-tjensten vid Ahl-
manska Socknen-Skolan i Kangasala anhåller
hos Det Högvälloflige Höjborlige Finska Hushåll:

nings Sällskapet allerödmjukast jag att komma
höggunstig åtanke; bifogande i lika ödmjukhet
jämte fula behörig Meröt-Förteckning.

Med djupaste vördnad framhärdar

Det Högvälloflige Kejserlige Finska Hushåll-
Sällskapets

Gle Carleby den 14. Augusti 1841. allerödmjukaste tjenare
Johan Grönström
Stadagogs Substitut. i Gle Carl

297.

Kid.

Underskrifvens Meröt-Förteckning.

Född i Nystad den 8. Augusti 1809.
Student den 30. Junii 1828.
Promoverad den 29. Junii 1833. med Omdömet Approbatur 17/28.
Vadagogs Substitut i Gle Carleby den 9. Augusti 1837.
Denne Uppgiftens riktighet bestyrker vorsamt den nyle-
den utkomna Åbo Erke-Stifts Matrikelen.

Gle Carleby den 14. Augusti 1841.

Johan Grönström

Ulrman.
djur
n,
högg-
kom.

Högädle Herr Presidenten, Juris utriusque Doctor och Rid-
dare af flere höga Ordens!

samt

Högvälloflige Hushållnings Sällskaps!

Wid befattande af Lärare Gjessen å Ahlmans-
ska Socken Skolan i Vargåsa, anhåller i öd-
mjukhet hos Högädle Herr Presidenten,
Juris utriusque Doctorn och Riddaren samt Hög-
välloflige Hushållnings Sällskapet jag all kom-

ma i höggunstig ålanka; Och får i lika ödmjukhet bifoga så väl min meriet förteckning, som ock afskrift af mitt första Bref; Dessutom förbinder jag mig, att, i fall jag dertill blefve utnämnd, dröjeligen infinna mig vid Vexel Undervisningsverket i Åbo, för att erhålla närmare kännedom om methoden derstädes, samt bevis derå öfver.

Med djupaste vördnad och högaktning framhärdar

Högädle Herr Presidenten, Juris utriusque Doctorn och Riddarens

samt

Det högvälloflega Kasthållnings Sällskapets

Allra ödmjukaste

tjenare

Emil Ferdinand Bergroth

Pastors adjunct i Urdiala

Meriet Förteckning:

Undertecknad är född den 13. April 1817.

Studerat den 20. Junii 1836. med omdömet Laudatur.

Tjenstgjort vid Gregoriani Institutet i Helsingfors från den 12. September 1836. till den 20. Maji 1838.

Undergått Seminarii Examen den 9. Junii 1838. med omdömet Approbatur cum laude.

Undergått Theologie Stipendial Examen den 11. Junii 1838. med omdömet Approbatur cum laude.

Undergått prest Examen den 14. Junii 1839. med omdömet Approbatur cum laude, och Ordinerad den 15. derpå till Ministerii Adjunct i Urdiala.

Translocerad den 12. Augusti 1839. till Pastors Adjunct derstädes.

Emil Ferdinand Bergroth.

B. L. S.

Præsentes exhibentem Litteras Reverendum Dn. Emilium Ferdinandum Bergroth, Adjunctum Ministerii in Urtiala ecclesiæ non minus quam pietate moribusque conspicuum, et ad Ministerium Verbi Divini legitime vocatum, Examine, ad tenorem Legum Patriæ rite præstito epitheto quæ Approbatur cum laude, viginti duobus suffragiis, ex Duobus et Triginta ad summam obtinendis, promerito, dignum habuit S. Consistorium Ecclesiasticum Aboense, qui Sacros adeat Ordines; quibus ipsum ritu solemni hodie emeliatum esse, nomine Consistorii testor. Abo die XV Junii MDCCCXXXIX.

Reinh. Gabriel Melartin.
Archi Episcopus Finlandiæ
L. S.

Wilh. Lorsman
Notarius Consistorii

Enligt skolan med originalet intygas:
Carl Brunnow.

J. R. v. Pfaler

Högvälloflige Kejserliga Finska
Hushållnings Sällskapet i Åbo!

I anledning af närlagde fullmagt
skrifvelse hos Högvälloflige Kejserliga Hushållnings
Sällskapet jag i djupaste ödmjukhet anhålla,
det Pastors Adjunkten i Lappajärvi Socken Jo=

han Oscar Boismann, vid besättande af d
re tjenstenvid Ahlmanska Skolan uti Kangasa
Socken måtte komma i gunstig åtanke. Jem
befogande af bemälte sökandes Merite förteck
har jag åran med djup vördnad framhärda

Högvälborne Herr Kejserlige Finska Hushållnin
Fall Strapto

ödmjuktaste tjenare
Olof Mellerton
Studerande.

Pastors Adjuncten i Lappajärvi Johan
Oscars Boismans Merite förteckning.

Att han är född den 2. Julii 1813, valedicerat
Tavastehus Trivial Skola 1834. samt åbo Gym-
nasium 183[illegible] blifvit Student samma år med-
vitsordet Approbatur cum laude samt efter un-
dergångna gothända examina pretrigd i Åbo
den 19. December 1840 med vitsordet Approbatur,
samt då förordnad till Predikants Adjunkt i
Pörtom och sedan den 19. Januarii 1849. till Pa-
stors Adjunct i Lappajärvi, hvarest han ännu
befinner sig, intygas

Olof Mellerton
Studerande

Fullmakt för Studeranden Olle Fredric Mesterton att å mina vägnar inlemna min ansökning om Lärare Tjenstet vid Ahlmanska folk-Skolan uti Kangasala.

Lappajärvi den 5 Augusti 1841.

Johan Oskar Boström
Pastors Adjunct

Högvälborne Herr President, Ordförande i Kejserliga Hushållnings-Sällskapet och Riddare af flere Ordnar

jämte

Höglofliga Kejserliga Hushållnings-Sällskapet!

Jämte biläggande af bestyrkt merit-förteckning, jämlikt Högvälborne Herr Presidentens och Riddarens samt det Höglofliga Kejserliga

Hushållnings-Sällskapet jag i djupaste ödmjuk
hålla att blifva förordnad till Lärare vid akt
jka Socknе skolan i Wrangala.

Framhärdar med all vördnad

Högvälborne Herr Presidentens och
darens

samt

Högloflige Kejserlige Hushållings Säll
pets

allerödmjukaste
tjen
Anders Henrik Ingm
Pastors adjunct i Wra

305.

Merit-Förteckning

Undertecknad är född den 10 October 1812; Student den 25 September 1830, Prestvigd den 13 Junii 1835 med omdömet approbatur. grundadt på 13 suffragier af högsta möjliga 26, till Pastors Adjunct i Längelmäki. Den 22 Februarii 1837 förordnad till Tjenste och Nådårs predikant der. Jammanföddes. Den 17 April 1839 confirmerad till Pastors adjunct i Pastmola, med hvilken tjenste befattning jag hittills förestått.

Anders Henrik Ingman

Undertecknade Merit förteckning är upptagen enligt de på oss upptedde Original Documenter, intygas

Johan Fredrik Carling
Comm. gremo adj. v. Pastore
i Wrangala

Alex. Magn. Ingberg
Socknе Adjunct

Högtädborne Herr Presidenten Ordförande i Wexiöerliga Hushållnings Sällskapet och Riddare af flere Ordnar

Så och

Högloflige Wexiöerliga Hushållnings Sällskap

Derom, att högynnerligt blifwa förordnad till Lärare wid Ahlmanska Socknes Skolan i Hanaskog, gasala, får jag allerödmjukast anhålla,

samt i flikt afseende härhos i lika ödmj
het bifoga min Merit förteckning. Fram
dar med all vördnad

Högvälborne Herr Presidenten och Rid
så ock

Det Högloffliga Vasserliga Hushållnin
Sällskapets

Allerödmjuke tjenare
Pehr Alexander Poltrian
Kapellans Adjunkt i Kanga

Merit Förteckning.

Undertecknad är född den 17. Augusti 1816, Student
år 1837, Prestvigd den 16. December 1839. med om=
dömet Approbatur grundadt på 18 suffragier af hög=
sta möjliga 32. samt dervid anvist att vara Pastors
Adjunct i Sukajoki, confirmerad den 15. Junii 1840.
till Kapellans Adjunct i Vangasala, hvilken
befattning jag ännu innehar.

Pehr Alexander Poltrianden.

Öfvanstående merit förteckning är upp=
rättad enligt de för oss uppvisade ori=
ginal dokumenter, intygen. Kan=
gasala, den 11te Augusti 1841.

J. A. Ärling
v. Pastor.

Alex. Magnus Jungberg
Förste Adjunkt.

Embets Memorial.

Till Domkapitlet, med föranledande af Höj-
derliga Finska Hushållnings Sällskapets
begäran uti Skrifvelse af den 10 i denna
månad, beslutit att Prostmannen Johan
Wilhelm Blom, hvilken på derom gjord
ansökan, af Sällskapet blifvit entledigad i
från dess innehafvande befattning i egen-
skap af Lärare vid Ahlmanska Skolan
i Nesseby, intill utgången af nu löpan-
de läse termin, den 14 instundande Maji,
kommer att med bestridandet af berörde
Lärare tjenst fortfara; derom får Dom-
kapitlet Höjderliga Hushållnings Sällskapet

i wänlighet underrätta. Åbo Domkapitel,
23 Februarii 1842.

C. Gabr. Wegelius.

Joh. Ephr. Ahlstedt. Henr. Ahrenberg.

Mart. Bergenheim. Joh. Ephr. Ahlstedt. Henr. Ahrenberg.

Carl Gust. Borg.

Wm. Tegnér.

№ 95.
Till Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo.

den 30 Oktober 1842 kl. före XII.
d. 30 Maj. B. U.
d. 1 Juni i S. sspl.

№ 772

304.

Ödmjukaste ansökning.

Att vid återbesättandet af Lärarebeställen vid Ahlmanska Folkskolan i Mörskom hos Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet komma i högunderdånig tanke, däröm vågar jag i djupaste Ödmjukhet

anhålla, att få i sådant afseende å nedanstående
de anteckna mina ringa meriter.

Med djupaste vördnad framhärdar

Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets

allerodmjukaste tjenare
Carl Heikel
Pastors Adjunct i Mas

Fullmakt för min Bröder Gymnasii Lector
Henrik Heikel att hos Kejserliga Finska Hushållnings
Sällskapet i Åbo i mina vägnar göra ansökning om
nu lediga Lärare tjensten vid Uttmanska Socken-
Skolan i Masseby Muhos d 5te April 1842.

Carl Heikel.
Pastors Adjunct i Muhos.

Meritförteckning.

Undertecknad är född den 4 Februari 1815.

Student den 19 Juni 1833.

Ordinerad den 16 December 1839 till Pastorl Adjunct i Pöyttis.

Förordnad till Kapellans Substitut i Brändö den 10 Juli 1840.

Sedermera Tjenstgjort såsom Kapellans Adjunct i Ekenäs, såsom

Nådårs Predikant vid Kapellanstjensten i Pedasjärvi och för

det närvarande Pastorl Adjunct i Mustio.

Carl Heikel

Pastorl Adjunct i Mustio

den 6 Maj kl. för XII
1842
30 Maj : D. U.
1 Juni : S. o/M.

Ödmjukaste Ansökning!

Hos Directionen för Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet får allerödmjukast jag anhålla, att vid återbesättandet af Lärare Tjensten vid Ahlmanska Växel undervisnings Scholan i Mesjeby, eller vid någon nu varande ledighet.

komma i gunstig åtanka; i lika ödmjukhet
jag åran bifoga Dop Attest och Universitetets Vittnes-
i behörigen verificerade afskrifter, Merit Förteckning
betyg öfver kännedom i Wäsel undervisnings mål

Har åran framhärda

Directionens för Kejserliga Finska Hushålls-
Sällskapet

allerödmjukaste tjenare
August Snellman

Merit Förteckning.

Undertecknad är född den 24 April 1818, inskrifven
som Student vid Kejserliga Alexanders Universitetet i
Finland den 17 November 1837 med vitsordet Approba-
tur grundadt på tolf, bifalls röster, och efter förut af-
lagde erforderliga Skriftprof på Svenska och Latinska
Språken gillades med omdömet Approbatur, undergått
den 9de Junii 1841 Seminarii Examen, hvarvid fyra bi-
fallsröster och derpå grundadt omdöme Admittitur
mig tillföll, samt har den 22dra Februarii 1842
hos Höglwördiga Domcapitlet i Åbo gjort anhål-
ning, att under innevarande termin undergå
Prest Examen.

August Snellman's

Afskrift.

Studeranden August Snellman, som är föd[d] denna Församling den 24de April 1813 och nu är[n]ad gjörd ansökning om Prosta Embetet, har sin[a] Salighets medel åtnjutit, och såsom det anstår [en] egnar blifvande Religions Lärare, gladde gjort [sig] känd för ett hedrande och berömvärdt uppförand[e] sådant betygas. Haukipudas den 31 Januarii 1[8]

Joh. Krånck
Kyrkoherde & vice Pastor.

Enligheten med Originalet bestyrkes:

Gustaf Fredr. Gottl.
S. M. Candidat.

Joh. Bäckman
S. M. Cand.

315.

Att Hr:n Sacri-Ministerii Candidaten August Snellman, frequenterat härvarande Wexelunderwisnings-Skola, i ändamål, att inhemta dess derstädes öfliga underwisnings-methoder; och att han, i sådant afseende förvärfvat Berömlig färdighet uti användandet af berörde underwisnings-method, varder härmedelst, på begäran, intygadt. Åbo den 6. Maji 18[4]0

Joh. Arv. Arlin
Lärare vid Wexelunderwisnings-Skolan i Åbo

Ansökn. den 9 Maji bl. för N:11.
1842.
d. 20 Maj B.
d. 1 Juni S. skl.

Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskap!

Wid återbesättande af nu ledig varande lärare
tjenst vid Ahlmanska Skolan i Mesjuby anhåller jag allerödmjukast hos Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings
Sällskapet att komma i höggunstig åtanka; och får jag i

lika ödmjukhet bilägga min merit förteckning.

Med djupaste vördnad och högaktning har

äran att förblifva vara

Höglofliga Hyfsliga Kyrkliga Hushållnings

skapets

allerödmjukaste

tjenare

C. A. Danielsson

Nådårs Predikant

på Kumlinge.

317.

Undertecknads Merit-Förteckning:

Undertecknad, som är född den 18. Maji 1814. blef efter vederbörligen genomgången Trivial Skola i Björneborg och Gymnasium i Åbo, Student den 11. Oktober 1837. med omdömet: Laudatur, Prest-vegs den 16. December 1839. med omdömet: Approbatur till Pastors Adjunct i Nagu, blef den 17. December 1840. förordnad till Tjenste- och Nådårs Predikant i Hongiloxa och den 17. Martii 1841. förordnad att ifrån den 1. Maji samma år vara Pastors Adjunct i Kyrkhamn, samt den 27. Oktober 1841. att vara Tjenste och Nådårs Predikant på Kumlinge.

C. A. Danielsson

d. 30 Maj B. II.
d. 1 Juni J. S. & N.

Högwälborne Herr President, Ordförande i Kejserliga Finska Hushållnings-Sällskapet och Riddare af flere höga Ordnar!

Jämte

Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings-Sällskap!

Hos Högvälborne Herr Presidenten och Riddaren, samt Kejserliga Finska Hushållnings-Sällskapet får jag allerödmjukast anhålla, att vid återbesättandet af Öfverlärare-tjensten vid Ahlmanska Svenska Skolan i Nesbyn, Kommas i höggunstig åtanka. Och får jag härhos i detta hänseende

allerödmjukast bifoga ej mindre ålders och fräjde betygs
afskrift af Philosophiska Facultetens åt mig med
Wittnesbörd öfwer praesterad Philosophiae Candidat Ex
samt Consistorii vid Kejserliga Alexanders-Univers
tet i Finland för mig utfärdade Wittnesbörd.
Framhärdar med djupaste vördnad
Herr Presidentens och Riddarens få ock Höglofliga Kej
Finska Hushållnings Sällskapets

allerödmjukaste
tjenare
Josef Isaac Jungberg
Philos. Magister.

Wid i dag med Studeranden Josef Isaac Jungberg, af Sataqunda Afdelningen, anställd Candidat-Examen i de Philosophiska Wetenskaperna hafwa dess deri ädagalagde insigter blifwit sålunda bedömde, att han erhållit I Theoretiska och Praktiska Philos. Epithetet: Admittitur
- Mathematiken ____ Admittitur
- Physiken ____ Approbatur
- Astronomien ____ Admittitur
- Chemien ____ Cum laude Approb.
- Zoologien och Botaniken ____ Approbatur
- Allmänna Historien ____ Magna cum laude Approb.
- Wältaligheten och Skaldekonsten ____ Approbatur
- Grackiska Litteraturen ____ Approbatur
- Orientaliska Litteraturen ____ Approbatur
- Lärdoms Historien ____ Approbatur;

i anledning hwaraf och då benämlde Studerandes inför Facultéten den 20. December 1839. pro Gradu aflagde Skrifproef blifwit tilldömdt Epithetet: Admittitur, han, Studeranden Josef Isaac Jungberg, med tillsammantagne Tio Bifallsröster af det högsta möjliga antalet Trettio sex, Philosophiae Candidat-Grad enhållit med tillagd benämning af Claris-simus; hwilket härmed intygas.

Helsingfors den 14. Maj 1840.

På Philosophiska Facultetens wägnar.

A. G. Sjöström
Decanus

Julius Bergh

Wittnesbörd öfwer praesterad Philos. Candidat Examen för Stud. Jos. Is. Jungberg 40 Kop.

Att denna afskrift är likalydande med originalet intygar

Johan Tecknell
Kaud. vic. Pastor
i Ekenäs

J. C. Paqualin.
Phil. Magister.

Skrift

320.

Rector
och
samtelige Professorer
vid
Kejserliga Alexanders-Universitetet
i
Finland,

Göre weterligt, att hos Consistorium har Studeranden af Satakunda Afdelning, Philosophiae Magistern, Josef Isaac Jungberg, för någon sin angelägenhets skull, om Universitets-Wittnesbörd anhållit; Och alldenstund det befinnes att bemälde Jungberg, som är född den 14. September 1815, blifvit såsom Studerande vid Kejserliga Universitetet inskrifven den 13. Juni 1836, samt efter praesterade föreskrifne preliminaire lärdomsprof och den 14 Maji 1840 undergången Philosophiae Candidat-Examen, hwarvid Tio bifalls-röster, af högsta antalet Trettio sex, och Epitheton Clarissimus, honom tillfallit, den 20. Juli samma år blifvit till Philosophiae Magister promoverad; Förden skull och som Magister Jungberg ådagalagt, jemte utmärkt flit i Studier, ett hedrande och berömwärdt uppförande, har Consistorium alltså bordt sådant, honom till bewis, härigenom meddela. Till yttermera wisso warder detta med wanlig underskrift och Kejserliga Universitetets insegel bekräftadt. Helsingfors den 23. April 1842.

på Consistorii wägnar

Nils Abraham Ursin,
Kejserl. Alexanders-Universitetets n.w. Rector

Attesteras för Philos. Mag. J. J. Jungberg. Satak: J. A. Ahlenius

Likheten med originalet intygas

Johan Jeremias
Sagak. i vice Pastor
i Ekenäs

J. C. Pagalin.
Phil. Magister.

d. 30 Maj 1842.
f. 1 Juni S. 476

№ 785 ½

322.

Embets Memorial

321.

DIOECESIS ABOENSIS. MAGN. PRINC. FIN.

Herr Philosophiæ Magister Isaac Joseph Duncker är född den 14de September år Ett tusende åtta hundrade femton 1815, har denblifve nyttjatt nådemedel samt kört en å ämbetsvägen, i sina intygsgasalen gifvelagen, den 26te April 1842.

Johan Fredr. Wasling
K. Fogde och Canzlist.

Intyg
öfver af
att Dom
med fö
Sthe
ille af sin
mnde sig
ja Hushål
le dig
a Skolan
jemte
kapitlet
erna, i hän
hvad angår

d. 30 Maj 1842.
c. 1 Juni : S. 476

№ 785 ½

322.

Embets Memorial

Med förmälande af Kongliga Finska Hushållnings Sällskapets uti skrifvelse af den 12te dennes gjorda begäran att Domkapitlet, i afseende på förmälte skrifvelse i 10:de § af Stadgarne för Svenska Församlingarnes Skolarne, måtte afgifva utlåtande huruvida nedannämnde framställande förande nedannämnde Sökande, hvilka hos Kongliga Hushållnings Sällskapet ansökt om ledigförklarade Lärare tjensten vid Svenska Skolan i Mesjulg, för Domkapitlet, jemte återställande af de med Domkapitlet kommunicerade Ansöknings Skrifterne, i vänlighet vid handen gifva, att, hvad angår

Nådåns Predikanten i Kurtå, Eric Wilhelm Wladimir Danielsson, och Pastors Adjunkt i Mukes, Carl Heikel, deras, anförda anmärkningar vidfogade, meritförteckningar åro märkeliga förhållandet åtföljande enstämmigt att berörde Prästmän under den de, såsom tillhörande Prästa Ståndet, äfven under Domkapitlets inseende, både och utanför tjensten uppfört sig Domkapitlet till nöjes ej sina åligganden utan anmärkning fullgjort, åtföljande att de kvarstå äga den skicklighet att de enligt Domkapitlets åsyftande, kunna jes till den anförde tjensten samt emellertid Domkapitlet, beträffande de afvenne Sökanderne, nemligen Philosophie gitarna Joseph Isaac Juneberg och Studeranden Magnus Snellman, hvilka hvarken egenskap af Prester eller Skollärare innan detta stift tjenstgjort, icke ät i fullmån om dem något tillåtande meddelt Åbo Domkapitel den 28 Maji 1842.

Ed. Gab. Helsström.

L. Gadolin Adjunkt.

Edvard Bergenheim. Joh. Ephr. Ahlstedt.

Wik, Fiskal.

Nr 271.

Till Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo.

Ankom den 28 Juli 1842.

№ 826.

№ 814.

Ankom den 6 Juli 1842.

343.

d. 21 ed. D. M.

d. 1 Nov. i S. D.

d. 1 Dec. ofl.

Ödmjukaste Anhållning!

J. Cos Kejserliga Finska Hushållnings-Sällskapet får allerödmjukast hos jag anhålla, att vid återbesättandet af Lärare tjensten vid Ahlmanska Socken-Skolan i Birkala komma i gunstig åt-

tanka, i lika ödmjukhet har jag äran
foga Merit Förteckning.

Har äran framhärda Kejserliga
Finska Hushållnings-Sällskapets

allerödmjukaste tjenare

August Snellman.
t. f. Lärare vid Ahlmanska Skolan
i Birkala.

Ankom den 28 Juli 1842.

Merit Förteckning.

Undertecknad är född den 24:de April 1818, inskrifven som Student vid Kejserliga Alexanders Universitetet i Finland den 17:de November 1837 med vitsordet Approbatur, och utnämnd till Tjenstförrättande Lärare vid Ahlmanska Socken-Skolan i Birkala den 1:sta Junii 1842, samt Prestvigd den 10:de Junii 1842 med vitsordet Approbatur.

August Snellman.
t. f. Lärare vid Ahlmanska
Skolan i Birkala.

Ankom den 28 Juli 1842.

325

№ 826.

d. 21 Oct. B. U.
1 Nov. i Ep. b.
1 Dec. exp.

Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskap!

Wid tillfället af den nu till anställning anslagna lediga Lärare Tjensten vid Lofösa Skolan i Borgå, anhåller jag Höglofliga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet jag allerödmjukast att i höggunstig

åtanka komma – Jag samma ödmjukhet bilägganda min Merit-Förteckning, förklarar jag mig villig, i händelse till lärare vid nämnde tjenst utsedd blifver, att vid Wes Undervisnings-Skolan i Åbo, inhemta den der brukliga ro-methoden –

Framhärdar med djupaste vördnad

Högloflige Kejserliga Finska Hushållnings Sk

Allerödmjukaste tjenare,

Gustaf Oscar Sumelius.

Kapellans Adjunct i Mietois.

Merit Förteckning:

Undertecknad är född den 1sta September 1815.

Blifvit vid Kejserliga Alexanders Univers: i Finland inskrifven som Student, den 17. Junii 1836 med omd: Approbatur cum laude –

Undergått Examen för inträde i Seminarium Theologicum den 16de December 1840. – med omdömet Approbatur –

Den 14. i bestnämnde år och månad undergått Theologiska Stipendiat Examen –

Ordinerad den 16de Junii 1841. till Nådärs Predikant i Svartå Bruk – med omdömet Approbatur, grundadt på Full suffragier af det då högsta möjliga antalet Tjugu Ätta – Jemte ofvannämnde befattning, bestridt den dermed förenade lärare tjensten vid den af Brukets Patron Linder i Svartå inrättade Nådagogien –

Förordnad den 16de Martii 1842. till Kapellans Adjunct i Mietois Kapell –

G. O. S. Sumelius

№ 830.

Anko: den 30 July 1842.

327

21 Oct. B.U.
1 Nov. i S.p.b.
1 Dec. afsl.

Det Högwälloflige Keyserliga Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo!

Hos Det Högwälloflige Keyserliga Finska Hushållnings Sällskapet wågar allerödmjukast jag anhålla, att, vid återbesättandet af nu ledigwarande Lärare tjensten wid Athmanska Soikne Skolan i Birkala, hemma: Höggunstigåtan

tanke; och får i detta afseende jag härhos ödmjukast
foga behörig merit förteckning.

Framhärdar med fullkomligaste vördnad och högaktn

Det Högvälloflige Kejserliga Finska Hushållnings Sällsk

Fullmagt för Herr Consistorii Amanuensen Anton Gabriel Dahl, att, på mina vägnar, till Det Högvälloflige Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo, inlemna min inlaga för Lärare tjensten vid Ahlmanska Socknes Skolan i Birkala, Pojo den 25 Julii 1842.

Magnus Edvarde Alanders.
Interims Predikant i Pojo och Ekenäs.

aller ödmjukaste tjena

Magnus Edvarde Alan
Interims Predikant i Pojo och

Merit förteckning.

Undertecknad är född den 19 September 1815; blef Student den 11 Oktober 1837; Prestvigd den 19 December 1840, med omdömet approbatur och samma dag förordnad till Pastors Adjunct i Wirmo; samt den 9 Martii 1842 förordnad till Interims Predikant vid Hyrkoherde embetet i Pojo och Ekenäs Pastorat, hvilken befattning af mig för närvarande innehafves.

Pojo den 25 Julii 1842.

Magnus Edvard Alanoder.
Interims Predikant i Pojo och Ekenäs.

Högvördigste Herr Doctor, Erke Biskop och Ledamot af flere Ordens!

Så ock

Högvördiga Domkapitel!

Att i all ödmjukhet närlaggde, i afskrift tvenne Be-
styrkte bevis Foges i förbaktande af Högvördigste Herr
Doctorn, Erke Biskopen och Ordens Ledamoten så och
Det Högvördiga Domkapitlet vid afsemnande tillfäm-

de om Lärare Tjenstens Utfattande vid Lyckeby Skola
i Wärkala, anhåller jag allerödmjukast
Framhärdar med djup vördnad

Högvördigaste Herr Dr Örtborn, Erke Biskopen och
Ordens Ledamöters

Då och

Det Högvördiga Domkapitlets.

allerödmjukaste Tjenare.

Gustaf Oscar Theophil Sumelius
Kapellans adjunkt i Mieto.

Nr 1133
1842

332.

Att Commministern, Herr Gustaf Oscar Theophil Sumelius, under den tid han var Nådärs Prest å Svartlä Bruk, hörande till nedanskrefne Pastorat, åfvenledes haft sig ålagd den med Bruks Predikants Tjensten förenade Skyldighet, att 2:ne månader om hösten och lika länge om wåren undervisa Bruksfolkets och närbelägna allmogens Barn i Christendomskunskapen, innanläsningen, räkningen och Stil-skrifning, hvarvid Bell-Lancasterska Läromethoden är nyttjad; samt att han innehaft denna Function ifrån Midsommaren 1841. till den 1. Maji innewarande år; Sådant intygar
Karis den 12. Aug. 1842.

C. H. Strandberg.
tjenstg. Doct. & L. Contracts Prost,
Pastor i Karis, samt Ledamot
af St. Annæ Ordens 3:e Classe.

L. S.

Lika lydelsen med originalet bestyrka:

J. O. Bergroth
Gymnasist.

J. Grandahl
Gymnasist.

Inkom d. 16 Sept. 1842
21 Oct. B. U.
1 Nov. i S. p. 6.
1 Dec. ffl.

№ 866.
333.

Embets-Memorial.

Med anledning af Wesserliga Länska Hushållnings Sällskapets, uti Skrifvelse af den 24 nästlidne Augusti, gjorda begäran att Domkapitlet, i öfverensstämmelse med §. 10. af Stadgarne för Ahlmanska Socknes Skolarne, måtte afgifva utlåtande öfver de prestmäns förtjenster, skicklighet och kompetenser, hvilka hos Wesserliga Länska Hushållnings Sällskapet gjort ansökning om nu lediga Ahlmanska Skollärare-tjensten i Birkala, får Domkapitlet, jemte återställande af de till Domkapitlet insände ansökningsskrifterne af l:e Socknes Skol-Läraren i Birkala, August Snellman, Kapellans Adjunctens i Mietois Gustaf Oscar Theophilus Sumelius och Interims Predikanten i

Joh. Magnus Edvard Alander, jemte med bilägganden af ett af Kapellans Adjunkten Sumelius till Domkapitlet intermedt Intyg af Pastor i Karis, Prosten, Philosophiæ Doctorn Carl Henric Strandberg, deruti all Sumelius befallat sig med barna undervisning efter Bell-Lancasterska Läromethoden, vid handen gifva: att de till förenämnde Befallningsmäns ansökningar bifogade meriteringar öfverensstämma med de i Domkapitlet inne varande behörige anteckningar, att de alla tre äga den skicklighet, att de kunna anses till den ansökta Tjensten fullt kompetente, samt att Kapellans Adjunkten Sumelius och Interims Predikanten Alander, de der redan någon tid varit i Församlingens Tjenst anställde, derunder ugifvit sig Domkapitlet till nöjes och sina åligganden utan anmärkning fullgjort; äfvensom att Domkapitlet beträffande den tredje bland Sökanden, Elf. Skole Läraren Snellman, hvilken ock dock i några månader tillbaka Prestvigd är, och ännu icke ens hunnit tillträda Befattningen af den befallning, hvartill han blifvit ordinerad, icke är i tillfälle att lämna annat intyg, än att emot hans förhållande icke någon anmärkning till Domkapitlet

inkommit. Åbo Domkapitel, den 7 September 1842.

E. G. Tr. Helmstein.

Er. Elfgren

Edvard Bergenheim — Joh. Ephr. Ahlstedt.

Pastor i Borg

Wilh. Forsman

Uka ödmjukhet härhos bifoga de erforderliga Allegater, Trest-
bevis och Meritet Förteckning.

Framhärdar i djupaste Ödmjukhet

Det Högadla Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets

Aller ödmjukaste tjenare
Frans Peter Kemell
Pastor och Adjunkt i Lochteå.

inl. 27 Nov. 1843

№ 1090

Odmjukaste Ansökning.

Att vid återbesättandet af ledigvarande Lärare-
befattningen vid Ahlmanska Socknе Skolan i Nyk
sjuby komma i Höggunstig åtanke, anhåller hög
Högadla Hyfsliga Finska Hushållnings Sällskap
i Åbo jag i djupaste ödmjukhet, och har jag äran

Merite Förteckning.

Undertecknad är född i Halajoki Socken den 9
Inskrifven såsom Studerande af Nord-Österbottniska Afdelningen vid Kej
1838. med vitsordet Approbatur cum Laude
Inskrifven vid Seminarium Theologicum den 9 Junii 1841, me
Undergått Prest Examen den 8 och Ordinerad till Pastors Adjunkt i Lochtea den 1

Commini Herr Frans Petter Kemell, som är född den 9de December 1817, och sedan Juni månad 1842 blifvit mig tjenstgjort som enskild adjunct i Ehrlerska, har under samma tid gjort sig känd så väl för grundlighet i skolkunskaperna författande och att populairt framställa mina tankar, som ock, i alla afseenden, ett skickligt, ett gerningsman värdigt och berömvärdt uppförande, samt med vördnad de dyra Kristendomsläror tillgagnat; hvilket kommun härmed får välförtjent bevis meddela. Torneå den 24de Oktober 1843.

Carl Gust. Ehrnrooth
Kyrkoherde och
Kontrakts Prost.

Afskrifter.

KOP.

Copia Testimonii.

Ynglingen Carl Forssman, son till Contors-Skrifvaren vid Sjö-Tullkammaren härstädes Carl Gustaf Forssman, född den 8 Januarii 1814. vid denna Trivial Schola inskrefven den 2 Februarii 1826. i Classe Apologistica, derpå den 16 Maji 1831. flyttad till Classis Etymologica och den 18 Junii 1832 till Classis Syntactica, samt den 17 Junii 1833 promoverad till Correctors Class, har under denna sin Skolegång uppfört sig beskedligt och anständigt, samt visat en nöjaktig flit vid sina Lectioner; hvaröfver detta honom, som nu skiljer sig ifrån Scholan, till Vittnesbörd meddelas. Björneborg den 8 Februarii 1834.

Carl Fredric Johnsson
Phil. Doctor och Rector vid
Trivial Scholan härstädes.

Att Barna-Läraren Herr Carl Forssman, någon tid, frequenterat härvarande Vexelunderwisnings Schola i afsigt, att om nämnde

undervisnings-method taga nödig kännedom; sådant samt bemälde Barnalärare derutinder inhemtat Ganska Nöjaktig färdighet uti användandet af meriberörda undervisnings-method, varder härmedelst på begäran, intygadt af Åbo den 22 September

Jon. Ant. Erlin.

L. S.

Lärobyggnaden med Originalerne intygar

Emil Wilhelm Tornröth.
Elementar-Skol-Lärare.

Ekbom
Kapellan

Till Herr Prosten och Kyrkoherden Herr Carl Forsman, som huvudsakligen egnat sin tid åt det pedagogiska, till inträdet i härvarande Läro-Anstalten förberedt olika discentes, bland de flesta goda dugliga; sådant får, på begäran, med så mycken flärn försäkt och tillförlitlighet, intyga, som jag i mera än fyra år såsom tjenstgjort vid Högre Elementar-Skolan och handhaft Lectionerna just i samma Afdelning, der de flesta, af bemälde Forsman förberedde discipler höra inskrefvos. — Björneborg den 4. October 1843.

Emil Wilhelm Tornröth
Lärare vid Högre Elementar-Skolan

16. KOP.

HOP
Öfversänder

340.

DIOECESIS ABOENSIS. MAGNI PRINC. FINL.

Att Barna Läraren Carl Forsman i denna Stad, född 1814, under ägande god Christendoms Kunskap och förd oförvitelig lefnad Salighets medlen bruckar, äfvensom att han flere års tid ådagalagt flit och insigt vid Barna undervisning, den han enskildt om händer haft, intygas Hf. Björneborg den 29 September 1843.

Johan Erd. Ignatius
adjunctus Pastoris
vice Pastor.

16 KOP.

16 KOP.

Fullmakt in Blanco.

Björneborg den 4 Oktober 1843.

Carl Forsman.

Knuts Hidén, Nådåra predikant i Kåfjärd kapell af Gefvle Församl.

Nils Jakob Juselius, Forsknæ Adjunkts Adjunkt i Nuvsfj

Carl Forsman, Barna Lärare i Björneborg.

12 KOP.

Kongl. 14 Oct. 1843. §:s XII.

N:o 1078

12 KOP.

Allerödmjukaste ansökning!

Hos Högvälloflige Kejserliga Finska Kushållnings-Sällskapet får jag härmed, i djupaste ödmjukhet, anhålla, att vid återbesättandet af nu ledige Ahlmanska Socknes Skol-La-

rare tjensten i Mesjuby Socken, vard
kommen i höggunstig åtanka; Och fa
jag härhos, i lika ödmjukhet, vidfoga, y
mindre behörigt prestbetyg, än vidima
de affskrifter af mina öfriga Attestater,
rande, bland annat, min vana att, efte
Vexelunderrisnings-methoden, handleda
Barn uti Läsning, Skrifning och Räk
ning.

Framhärdar med djupaste vördnad

Högvälloflige Kejserliga Finska
Hushållnings Sällskapets

allerödmjukaste
tjenare
Carl Forssman
Privat Barna-Lärare
i Björneborg.

KOP.

B. L. S.

Præsentes exhibentem Litteras — Reverendum Dnm Adjunctum Pastoris in Somero, Nicolaum Jacobum Juselium, eruditione non minus quam pietate moribusque conspicuum, et ad ministerium Verbi divini legitime vocatum, Examine, ad bonorem Legum Patriæ rite prælo, epithetoque Approbatur gradum suffragiis, ex octo et viginti ad summum obtinendis promerito, dignum habuit S. V. Consistorium Ecclesiasticum Aboënse, qui Sacros adeat Ordines; quibus ipsum rite solemni hodie initiatum esse, nomine Consistorii Rector Aboæ die XIV. Junii MDCCCXLIII.

Ericus Gabriel Melartin,
Archi-Episcopus Finlandiæ, etc.
(L. S.)

Constant. Tornudd,
Cons. rie. Sek.

Enligheten med originalet, intygar:

Julius Bergh.
Fil. Mag., Docens.

And. Wilh. Ingman,
Philos. Cand.

Privat Barna-Lärare
i Björneborg.

samt Ledamöter, anhålla att vid förenämnde tjenstes återbesättande komma i höggunstig åtanka och till denssamma blifva befordrad. Och får jag i lika ödmjukhet härhos i afskrift åfven bilägga beviset öfver undergången Prest-examen.

Född är jag den 24 Martii år Ett Tusende åtta hundrade aderton (1818.) Student 1838. Prestvigd den 14 Junii 1843. till Pastors Adjunct i Somero. förordnad, att såsom Socknе Adjunctens i Ruoveси enskilde Adjunct, föreslå Socknе Adjunctstjensten derstädes, den 12 Julii samma år, hvilken tjenstebefattning jag ännu innehafver.

Under afvaktan af höggunstig villfarighet hafver åran sådje framhärda

Det Högloflige höjferliga Finska Hushållnings-Sällskapets, Dess Höge Ordförandes samt Ledamöters!

Aller Ödmjukaste tjenare
Nils Jacob Juselius
Socknе Adjuncts Adjunct i Ruoveси

Inkl. d. 30 Sept. från Kl. XII

№ 1069

20 KOP.

Det Högloflige Hejjerlige Finska Hushållnings Sällskapet!

Deß Höge Ordförande och Ledamöter!

Alldenstund lärare tjenſten vid Ahlmanſka Socknes-ſkolan i Mesſuby Socken, genom förre läraren Herr Comminister Danielsſons vunna befordran till Pyrkoherde i Runoe, blifvit ledig; få vågar jag i djupaſte ödmjukhet, hos Det Högloflige Hejjerlige Finska Hushållnings Sällskapet, Deß Höge Ordförande

Inkl. d. 13 Oct. (från XII) 1843

№ 1077

346

Högwälborne Herr Ordförande uti Hejjerligat Finska Hushållnings Sällskapet, Baron, Preſident och Ridare af Kejs. Höga Ordnar,

Så ock

Det Högwälloflige Hushållnings Sällskapet.

Sedan Lärare-beſattningen vid Ahlmanſkan Socken-Skolan i Mesſuby, genom Lärarens Danielſſons, vunnen befordran, blifvit ledig, anhåller jag i djupaſte ödmjukhet, att, vid återbeſättandet af nämnda Tjenſtebeſattning, dertill täcktes befordra, i hå

junets Adjunkten i Ruovesi, Nils Jacob Fiskelius, deras ansökningarne bifogade meritförteckningar äro med verkeliga förhållandet öfverensstämmande, samt att i fråga varande prestmän, under den tid de i berörde egenskap stått under Domkapitlets inseende, sina åligganden utan anmärkning ordenteligen fullgjort, och sig jemväl i öfrigt, så vidt Domkapitlet har sig bekant, klanderlöst uppfört ~~äfvensom~~ att de hvarda ~~va~~ äga den skicklighet att de, enligt Domkapitlets öfverläggelse, kunna anses till den ansökta tjensten fullt competente; men att Domkapitlet, beträffande den tredje bland Sökanderne, nemligen Barna Läraren Carl Forsman, med hvilken Domkapitlet icke stått uti någon beröring, icke för sig i tillfälle att något utlåtande meddela. – Åbo Domkapitel, den 15. November 1843. –

E. G. Melartin

Pol. Adalb. Donner

Edvard Bergenheim Joh. Ephr. Ahlstedt.

Wilh. Forsman.

Till Hederliga Finska Hushållnings Sällskapet i Åbo.

Embets Memorial:

Till följe af Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapets utlåtelse af den 2. i denne månad gjorde begäran, att Domkapitlet, i öfverensstämmelse med föreskriften i 10 §. af Stadgarne för Athlmanska Socknе Skolorne, måtte afgifva utlåtande rörande nedannämnde Trenne Sökande, hvilka hos Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet ansökt om befordran till nu lediga Lärare tjensten vid Athlmanska Skolan i Mesjeby, fäs Domkapitlet, jemte återställande af de med Domkapitlet communicerade ansökningsskrifterne med dertill hörande Allegater, i vänlighet vid handen gifva, att, hvad angår Nådårs Predikanten i Eräjärvi Henric Hiden och Socknе Ad-

Högvördiga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskap.

Att vid återbesättandet af nu ledigvarande Lärare-tjensten vid Athlmanska Socknе Skolan i Messeby varda högtgenstigt i högkommen derom får hos Högvördiga Kejserliga Finska Hushållnings Sällskapet jag i djupaste

ödmjukhet anhålla. Skulle tjensten icke ge=
nast komma att med ordinarie Lärare besätta
anhåller Jag i lika ödmjukhet att, under va=
cancen, mera rörde Lärare-tjenst få förestå.

Framhärdar med djupaste vördnad

Högloflige Höjesterliga Tjenstvilliga Hus=
hållnings Sällskapets

allerödmjukaste
tjenare

Jakob Aulen.
Sacri Ministr. Candidat.

Merite-förteckning:

Undertecknad är född den 27. Juni 1820
Student den 14. Juni 1841 med vitsordet
Laudatur, Förstnämnden i Seminarium Hy=
=ologicum den 15. December 1842 med omdöm=
met Approbatur cum laude.

Jakob Aulen.

Åt Sacri Ministerii-Candidaten
Herr Jacob Aulin frequenterat
härvarande Wexelunderwisnings-Scho-
lai i afseende, att om nämnde Under-
wisnings-method taga nödig kän-
nedom, sådant samt att bemälde
Herr S. M. Candidat, som och, någon
lid, på egen hand, lett underwisnad-
gen i Skolan, infämtat en så fullkom-
lig insigt uti mälteförde under-
wisnings-method, att han, med gan-
ska stor framgång, kan förestå
de i Landet organiserade Ahlman-
stra Scolone — Skole-Anstalterne,
varden härmedelst intygadt. Åbo
den 29. November 1843.

Jonathan Julin